

รายงาน

การประเมินผลสัมฤทธิ์

โครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนปี ๒๕๖๐

คณะอนุกรรมการประเมินผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

รายงาน

การประเมินผลสัมฤทธิ์

โครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนปี ๒๕๖๐

คณะอนุกรรมการประเมินผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

รายงานการประเมินผลสัมฤทธิ์โครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน ปี ๒๕๖๐

ปีที่พิมพ์	พ.ศ. ๒๕๖๐
จำนวนพิมพ์	๘๐๐ เล่ม
พิมพ์ครั้งที่ ๑	ธันวาคม ๒๕๖๐
จัดพิมพ์โดย	ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการประเมินผลสัมฤทธิ์ ในการดำเนินการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ๙๖๒ ถนนกรุงเกษม เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพฯ ๑๐๑๐๐ โทรศัพท์ ๐ ๒๒๘๐ ๔๐๘๕ โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๐๘๙๒ www.nesdb.go.th
พิมพ์ที่	บริษัท มอร์ โดโนแวน จำกัด (สำนักงานใหญ่) ๘๑ ซอยโชคชัย ๔ ซอย ๓๐ ถนนโชคชัย ๔ แขวงลาดพร้าว เขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๓๐ โทรศัพท์ ๐๘๕ ๐๖๒ ๕๔๕๖ www.moredonovan.com

คำนำ

ปัญหาความยากจนเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและการพัฒนาประเทศ สาเหตุหนึ่งคือ การไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง ทำให้เกิดการบุกรุกป่า เพื่อต้องการนำที่ดินมาใช้ประโยชน์ การจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนจึงเป็นแนวทางหนึ่งเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนดังกล่าว ซึ่งเป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาล และเป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์ประเทศด้านการลดความเหลื่อมล้ำและการสร้างความเป็นธรรมในสังคม เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการประเมินผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน ได้ดำเนินการศึกษา ติดตามความก้าวหน้า ประเมินผล และรวบรวมปัญหาอุปสรรค ความต้องการของชุมชน เพื่อเป็นข้อมูลสำคัญให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้ใช้ประโยชน์ ในการขับเคลื่อนการดำเนินโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดผลสัมฤทธิ์ตามนโยบายของรัฐบาล ที่มุ่งให้ประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีความมั่นคงในการถือครองที่ดิน มีความมั่นคงในอาชีพ ชุมชนเข้มแข็งและสามารถพึ่งตนเองได้

การดำเนินงานเพื่อติดตามประเมินผลสัมฤทธิ์โครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนของสำนักงานฯ ได้รับการสนับสนุนข้อมูล และการร่วมลงพื้นที่เพื่อติดตามความก้าวหน้าจากคณะกรรมการจัดหาที่ดิน คณะอนุกรรมการจัดที่ดิน คณะอนุกรรมการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ คณะอนุกรรมการนโยบายที่ดินระดับจังหวัด สำนักงานนโยบาย และแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน และสมาชิกโครงการ คทช. จึงใคร่ขอขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

รายงานฉบับนี้ได้ดำเนินการแล้วเสร็จ และผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการประเมินผลสัมฤทธิ์ ในการดำเนินการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนแล้ว จึงได้นำรายงานผลการศึกษาดังกล่าวมาจัดพิมพ์เผยแพร่สู่สาธารณชน และผู้ที่สนใจ รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า รายงานฉบับนี้จะเป็นข้อมูลที่สามารถนำไปใช้ ประโยชน์ เพื่อดำเนินการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ธันวาคม ๒๕๖๐

สารบัญ

หน้า

๑	ความเป็นมาของการประเมินผลสัมฤทธิ์ ในการดำเนินการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน	๑
๒	ภาพรวมการดำเนินการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน	๕
๓	การดำเนินงานของโครงการประเมินผลสัมฤทธิ์ ในการดำเนินการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน	๒๗
๔	ผลการวิเคราะห์ CIPP Model	๓๕
๕	สรุปและข้อเสนอแนะ	๔๕
๖	ภาคผนวก	
	ภาคผนวก ก	๕๑
	ระเบียบและคำสั่งที่เกี่ยวข้อง	
	ภาคผนวก ข	๖๙
	สรุปผลการประชุมระดมความคิดเห็น (Focus Group) เรื่อง ความก้าวหน้าในการดำเนินโครงการ จัดที่ดินทำกินให้ชุมชนระดับภูมิภาค	
	ภาคผนวก ค	๑๑๗
	ข้อมูลแบบสอบถามการสำรวจความคิดเห็น ต่อการดำเนินโครงการจัดที่ดินทำกิน ให้ชุมชนภายใต้คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ	
	คณะที่ปรึกษา ผู้จัดทำ และคณะทำงาน	๑๕๐

ความเป็นมา ของ การประเมินผลสัมฤทธิ์ ในการดำเนินการ จัดที่ดินทำกินให้ชุมชน

การจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน เป็นนโยบายที่สำคัญของรัฐบาล และเป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์ประเทศ ด้านการลดความเหลื่อมล้ำและการสร้างความเป็นธรรมในสังคม โดยรัฐบาลได้แต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.) มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ ตามมติคณะรัฐมนตรี (ครม.) เมื่อวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๕๗ เห็นชอบระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ โดยให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป (ประกาศราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๑ ตอนพิเศษ ๒๐๖ ง ลงวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๗) โดยมีเหตุผลความจำเป็นเพื่อให้การบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ แก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน และพัฒนาศักยภาพการใช้ประโยชน์ ในที่ดินให้เกิดประโยชน์สูงสุด สมดุล เป็นธรรม และยั่งยืน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และความมั่นคงของประเทศ

ทั้งนี้ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ ได้กำหนดให้ คทช. มีอำนาจหน้าที่จัดทำนโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศเสนอต่อ ครม. เพื่อพิจารณาอนุมัติและกำหนดแนวทางหรือมาตรการเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องปฏิบัติตามนโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ โดยในการจัดทำนโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรของประเทศ คทช. ต้องคำนึงถึงอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐ สิทธิในทรัพย์สินของประชาชน การแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน และหลักการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินที่มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด

การประชุมคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.) ครั้งที่ ๑/๒๕๕๗ เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ นายกรัฐมนตรีในฐานะประธานกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ ได้มอบนโยบายการจัดสรรที่ดินให้แก่ผู้ยากไร้ที่ไม่มีที่ดินทำกินตามนโยบายของรัฐบาล โดยใช้ชื่อว่า “การจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน” ต่อมา คทช. ได้มีมติเห็นชอบให้แต่งตั้งคณะกรรมการภายใต้ คทช.

จำนวน ๗ คณะ เพื่อเป็นกลไกในการขับเคลื่อนนโยบายการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศไปสู่การปฏิบัติ ประกอบด้วย

(๑) **คณะกรรมการจัดหาที่ดิน** โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นประธานอนุกรรมการ และอธิบดีกรมป่าไม้ เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ

(๒) **คณะกรรมการจัดที่ดิน** โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นประธานอนุกรรมการ และอธิบดีกรมที่ดินเป็นอนุกรรมการ และเลขานุการ

(๓) **คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ** มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หรือรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มอบหมาย เป็นประธานอนุกรรมการ และอธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ

(๔) **คณะกรรมการนโยบายที่ดินจังหวัด** โดยมี ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานอนุกรรมการ และหัวหน้าสำนักงานจังหวัด ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด และสหกรณ์จังหวัด เป็นอนุกรรมการและเลขานุการร่วม

(๕) **คณะกรรมการขับเคลื่อนที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อย** โดยมีรองนายกรัฐมนตรี (พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ) เป็นประธานอนุกรรมการ และ ปลัดกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ

(๖) **คณะกรรมการบูรณาการกฎหมายการบริหารจัดการที่ดิน** โดยมี นายอิทธิพล ศรีเสาวลักษณ์ เป็นประธานอนุกรรมการ และรองเลขาธิการ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ

(๗) **คณะกรรมการประเมินผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน** โดยมีรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นประธานอนุกรรมการ และรองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่ได้รับมอบหมายเป็นอนุกรรมการและเลขานุการ

คณะรัฐมนตรีมีมติ เมื่อวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๘ อนุมัติหลักการการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายรัฐบาลในลักษณะแปลงรวมโดยมิให้กรรมสิทธิ์ แต่อนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินของรัฐเป็นกลุ่ม หรือ ชุมชนตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ คทช. กำหนด ในรูปแบบสหกรณ์หรือรูปแบบอื่นที่เหมาะสม โดยการดำเนินงานตามนโยบายดังกล่าวให้หน่วยงานของรัฐซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของประเภทที่ดิน กำหนด ระเบียบหลักเกณฑ์ ข้อกำหนด หรือเงื่อนไขภายใต้ความเห็นชอบของ คทช. และเมื่อวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๕๙ รับทราบกระบวนการการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตาม

นโยบายรัฐบาลในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ พื้นที่ปฏิรูปที่ดิน พื้นที่สาธารณะประโยชน์ และพื้นที่ป่าชายเลนในภาพรวม

ทั้งนี้ นายกรัฐมนตรีในฐานะประธาน คทช. ได้ลงนามคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลสัมฤทธิ์ ในการดำเนินการจัดที่ดินให้ชุมชน เมื่อวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ โดยมีสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ เป็นฝ่ายเลขานุการ มีหน้าที่ในการติดตามความก้าวหน้าและประเมินผลสัมฤทธิ์ ในการดำเนินการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน แล้วรายงานผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ฯ ต่อ คทช. เพื่อทราบเป็นระยะ ตามความเหมาะสม

ภาพรวม การดำเนินการ จัดที่ดินทำกินให้ชุมชน

กรอบนโยบาย

วลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ในฐานะประธาน คทช. ได้มอบนโยบายการจัดที่ดินทำกินให้แก่ ผู้ยากไร้ที่ไม่มีที่ทำกินในระยะเร่งด่วน ดังนี้

๑. การจัดที่ดินให้แก่ผู้ยากไร้ โดยไม่ให้กรรมสิทธิ์ แต่อนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินของรัฐเป็นกลุ่มหรือชุมชน ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ คทช. กำหนด ในรูปแบบสหกรณ์หรือรูปแบบอื่นที่เหมาะสมเพื่อร่วมกันบริหารจัดการที่ดิน รวมทั้งการส่งเสริมการประกอบอาชีพตามศักยภาพของพื้นที่

๒. **ที่ดินของรัฐทุกประเภท** ต้องป้องกันไม่ให้มีการบุกรุกเด็ดขาด โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่ต้นน้ำในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าชั้นที่ ๑ และ ๒ ซึ่งในหลักการต้องให้ผู้บุกรุกออกจากพื้นที่และให้หน่วยงานของรัฐพิจารณาหาแนวทางแก้ไขให้เหมาะสม โดยน้อมนำแนวพระราชดำริที่เกี่ยวข้องมาปฏิบัติ และพื้นที่กันชนรอบพื้นที่ป่าอนุรักษ์และพื้นที่ป่าสมบูรณ์ ให้จัดในรูปแบบป่าชุมชน เพื่อป้องกันไม่ให้พื้นที่ป่าสมบูรณ์ ถูกบุกรุก

๓. **การจัดที่ดินของรัฐให้แก่ผู้ยากไร้** ภายใต้การดำเนินงานของ คทช. ให้เป็นไปตามกฎหมายและหลักเกณฑ์ที่หน่วยงานของรัฐ และ คทช. กำหนด

ประเภทที่ดิน

ที่ดินที่มีความเหมาะสมและมีศักยภาพในการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน จำแนกเป็น ๒ กลุ่ม คือ ที่ดินของรัฐที่มีราษฎรครอบครอง และ พื้นที่ว่างเปล่า ซึ่งไม่มีผู้ครอบครองและมีศักยภาพในการจัดที่ดิน โดยพื้นที่ทั้งสองกลุ่มสามารถจำแนกออกได้เป็น ๘ ประเภท และมีกฎหมายใช้บังคับเพื่อควบคุมดูแล และส่งเสริมการดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑. **ป่าสงวนแห่งชาติ** ตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ โดยมีกรมป่าไม้เป็นหน่วยงานรับผิดชอบพื้นที่

๒. **ป่าชายเลน** ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. ๒๕๕๘ โดยมีกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งเป็นหน่วยงานรับผิดชอบพื้นที่

๓. **ป่าไม้ถาวร** ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๔๘๔ โดยมีกรมป่าไม้เป็นหน่วยงานรับผิดชอบพื้นที่

๔. **เขตปฏิรูปที่ดิน** ตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ โดยมีสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เป็นหน่วยงานรับผิดชอบพื้นที่

๕. **ที่ดินสาธารณประโยชน์** ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และระเบียบกระทรวงมหาดไทย

ว่าด้วยการอนุญาตให้ประชาชนใช้ประโยชน์ที่ดินของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๗ โดยมีนายอำเภอและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้มีอำนาจ ดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกัน สำหรับการบริหารจัดการมีกรรมที่ดินเป็นหน่วยงานรับผิดชอบพื้นที่

๖. **ที่ดินสมทบ** ตามพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. ๒๕๑๑ โดยมีกรมส่งเสริมสหกรณ์เป็นหน่วยงานรับผิดชอบพื้นที่

๗. **ที่ดินคนสร้างตนเอง** ตามพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. ๒๕๑๑ และระเบียบกรมประชาสัมพันธ์ ว่าด้วยการทำไม้ แร่ และทรัพยากรธรรมชาติ อื่นในนิคมสร้างตนเอง พ.ศ. ๒๕๓๗ โดยมีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ เป็นหน่วยงานรับผิดชอบพื้นที่

๘. **ที่ราชพัสดุ** ตามพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. ๒๕๑๘ โดยมีกรมธนารักษ์เป็นหน่วยงานรับผิดชอบพื้นที่

**การจัดที่ดินทำกิน
ให้กับชุมชน :**
อนุญาตให้ใช้ประโยชน์
ในที่ดินของรัฐระยะยาว
ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไข
ที่ คทช. กำหนด โดย
ไม่ให้กรรมสิทธิ์แบบ
ปัจเจกบุคคล แต่ตกทอดสู่
ทายาทได้ เพื่อความมั่นคง
ของภาคประชาชนในการ
ใช้ประโยชน์ที่ดิน

ขั้นตอนการดำเนินงาน

คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการ ๔ คณะทำงานในพื้นที่ ประกอบด้วย คณะอนุกรรมการจัดหาที่ดิน คณะอนุกรรมการจัดที่ดิน คณะอนุกรรมการส่งเสริมพัฒนาอาชีพ และ คณะอนุกรรมการนโยบายที่ดินจังหวัด (คทช.จังหวัด) เพื่อเป็นกลไกขับเคลื่อนนโยบายและแผน การบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน เพื่อจัดที่ดินให้ผู้อยากไร้ที่ไม่มีที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย โดยการบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินงาน สามารถสรุปขั้นตอนการดำเนินงานในภาพรวมได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ หน่วยงานรับผิดชอบพื้นที่ ได้แก่ กรมป่าไม้ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กรมที่ดิน และกรมธนารักษ์ กำหนดพื้นที่ที่เหมาะสมและมีความพร้อมในการจัดที่ดิน และดำเนินการจัดทำข้อมูลพื้นที่ พร้อมประสาน คทช.จังหวัด เตรียมความพร้อมในการนำเสนอพื้นที่ กรณี คทช.จังหวัด พิจารณาแล้วเห็นว่า มีพื้นที่เหมาะสมที่จะดำเนินการจัดที่ดินฯ นอกเหนือจากพื้นที่เป้าหมาย ที่คณะกรรมการจัดหาที่ดินกำหนด คทช. จังหวัด สามารถแจ้งหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบพื้นที่ พิจารณานำเสนอคณะกรรมการจัดหาที่ดิน เพื่อกำหนดเป็นพื้นที่เป้าหมายดำเนินการได้

ขั้นตอนที่ ๒ หน่วยงานรับผิดชอบพื้นที่เสนอ ข้อมูลพื้นที่พร้อมข้อมูลผู้ครอบครองที่ดินเดิม (ถ้ามี) ต่อคณะกรรมการจัดหาที่ดิน

ขั้นตอนที่ ๓ คณะอนุกรรมการจัดหาที่ดิน พิจารณาข้อมูลพื้นที่ เพื่อคัดเลือกและกำหนดเป็นพื้นที่เป้าหมายที่จะดำเนินการ และแจ้งข้อมูลดังกล่าวให้หน่วยงานเจ้าของพื้นที่พิจารณาข้อมูลพื้นที่ แล้วนำเสนอ คทช. จังหวัด ดำเนินการพร้อมทั้งแจ้งกระทรวงมหาดไทยทราบ เพื่อประสานการปฏิบัติและขับเคลื่อนการดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ ๔ คณะอนุกรรมการนโยบายที่ดิน จังหวัด (คทช.จังหวัด) พิจารณาดังคณะทำงานเพื่อลงพื้นที่ และรับฟังความคิดเห็นประชาชนในพื้นที่ พร้อมรวบรวมข้อมูลเสนอ คทช.จังหวัด

ขั้นตอนที่ ๕ คทช. จังหวัด พิจารณาขอบเขตพื้นที่เป้าหมายที่จะดำเนินการและข้อมูลผู้ครอบครองที่ดินเดิมที่หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ได้สำรวจไว้แล้ว (ถ้ามี) พร้อมความเห็นของคณะทำงาน แล้วรายงานผลการดำเนินงานพร้อมข้อมูลต่อคณะกรรมการจัดหาที่ดิน

ขั้นตอนที่ ๖ คณะอนุกรรมการจัดหาที่ดิน พิจารณาให้ความเห็นชอบกับพื้นที่เป้าหมาย และแจ้งผลการพิจารณาไปยัง คทช. จังหวัด เพื่อทราบ พร้อมทั้ง

ส่งข้อมูลให้คณะกรรมการจัดที่ดินเพื่อดำเนินการตามกระบวนการจัดที่ดิน รวมถึงแจ้งให้คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ และฝ่ายเลขานุการ คทช. ทราบ เพื่อเป็นการประสานการปฏิบัติและดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง แล้วรายงานต่อ คทช. เพื่อรับทราบผลการดำเนินงาน

สำหรับพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๔๘๔ และป่าชายเลน เมื่อ คทช. จังหวัด รับทราบผลการพิจารณาของคณะกรรมการจัดที่ดินแล้ว มอบหมายให้จังหวัด ยื่นขออนุญาตตามกฎหมายของที่ดินแต่ละประเภท

ขั้นตอนที่ ๗ คณะกรรมการจัดที่ดิน พิจารณากำหนดหลักเกณฑ์ คุณสมบัติ และประเภทของผู้ที่ได้รับการจัดที่ดินของที่ดินแต่ละประเภท (กรณียังไม่ได้กำหนดกระบวนการ) และเสนอต่อ คทช. พิจารณาให้ความเห็นชอบ

ขั้นตอนที่ ๘ คณะกรรมการจัดที่ดิน ส่งข้อมูลพื้นที่พร้อมข้อมูลผู้ครอบครองที่ดินเดิมที่หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ได้สำรวจไว้แล้ว (ถ้ามี) ให้ คทช. จังหวัด

ตรวจสอบ เพื่อคัดเลือกบุคคลตามหลักเกณฑ์ที่ คทช. เห็นชอบ และจัดทำบัญชีรายชื่อผู้ได้รับการจัดที่ดิน ส่งให้คณะกรรมการจัดที่ดินทราบ เพื่อรายงาน คทช.

ขั้นตอนที่ ๙ เมื่อ คทช. จังหวัด คัดเลือกบุคคลตามหลักเกณฑ์ในพื้นที่แล้ว ผู้ได้รับการจัดที่ดินรวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มหรือชุมชนตามหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขที่ คทช. กำหนดในรูปแบบสหกรณ์หรือรูปแบบอื่นที่เหมาะสมเพื่อร่วมกันบริหารจัดการที่ดินกรณีพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดิน ที่สาธารณประโยชน์ ที่ราชพัสดุ ให้ยื่นขออนุญาต/อนุญาตให้ใช้ประโยชน์/ให้เช่า/อื่นๆ ตามกฎหมายของที่ดินแต่ละประเภท

ขั้นตอนที่ ๑๐ คณะกรรมการจัดที่ดิน ส่งบัญชีรายชื่อ ผู้ที่ได้รับการจัดที่ดินให้คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ เพื่อแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้ง คทช. จังหวัด ดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพตามกรอบการดำเนินงานที่คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพกำหนด พร้อมแจ้งเลขานุการ คทช. เพื่อรายงานผลการดำเนินการให้ คทช. ทราบ

๒. ประเภทของผู้ที่ได้รับ การจัดที่ดิน	กระบวนการการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายรัฐบาล			
	พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ	พื้นที่เขตปฏิรูปที่ดินของ ส.ป.ก.	พื้นที่ป่าชายเลน	ที่สาธารณประโยชน์
ที่ดินราชพัสดุ	(๑) ผู้เข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในพื้นที่ อยู่แล้ว เป็นไปตามผลการตรวจสอบ ข้อมูลรูปแบบแปลงที่ดิน และข้อมูลของ รายชื่อราษฎรผู้ครอบครอง โดย คทช. จังหวัด สำหรับผลการตรวจสอบ ของคทช. จังหวัดในพื้นที่ป่าสงวน แห่งชาติสามารถดำเนินการได้ดังนี้ (๒) ผู้ได้รับผลการจัดที่ดินลักษณะ การครอบครองได้ ดังนี้ - ผู้ครอบครองรายเดิม ชื่อตรง/แปลงตรง ให้เข้าร่วมโครงการฯ - ผู้ครอบครองชื่อไม่ตรง (ทายาท ผู้ครอบครองรายเดิม)/แปลงตรง ให้เข้าร่วมโครงการฯ - ผู้ครอบครองรายใหม่/มีการเปลี่ยนแปลง ให้ตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ครอบครอง (กรณีผ่าน: เข้าร่วมโครงการแบบ มีเงื่อนไข ตามที่กรมป่าไม้ได้กำหนด เงื่อนไขว่า “ให้ราษฎรที่ครอบครอง ที่ดินรายใหม่ปลูกไม้ป่ายืนต้นเฉลี่ย ไม่น้อยกว่า ๔๐ ต้นต่อไร่ โดยให้แล้วเสร็จ ภายใน ๒ ปี นับแต่วันที่ได้เข้าร่วม โครงการ ทั้งนี้ ต้องทำการบำรุงรักษา ต้นไม้ที่ปลูก หากต้นไม้ที่ปลูกตาย ต้องปลูกทดแทนด้วย และต้องไม่ตัด ต้นไม้ที่ปลูกก่อนได้รับอนุญาต” ส่วนกรณีไม่ผ่าน : ไม่เข้าร่วมโครงการฯ (ที่ดินเข้ากองกลาง)	(๑) ผู้เข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัย ในพื้นที่อยู่แล้วจากการสำรวจเบื้องต้น ของกรมทรัพยากรทางทะเลและ ชายฝั่ง และไม่เป็นไปตามผลการตรวจสอบ ข้อมูลรูปแบบแปลงที่ดิน และข้อมูลของ รายชื่อราษฎรผู้ครอบครองจาก คทช. จังหวัด โดยจำแนกประเภทผู้ที่ได้รับ การจัดที่ดินลักษณะการครอบครอง ออกเป็น - ผู้ครอบครองรายเดิม ชื่อตรง/แปลงตรง ให้เข้าร่วมโครงการฯ - ผู้ครอบครองชื่อไม่ตรง (ทายาท ผู้ครอบครองรายเดิม)/แปลงตรง ให้เข้าร่วมโครงการฯ - ผู้ครอบครองรายใหม่/มีการเปลี่ยนแปลง ให้ตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ครอบครอง (กรณีผ่าน: เข้าร่วมโครงการแบบ ส่วนกรณีไม่ผ่าน: ให้แจ้งผู้ครอบครอง ทราบและให้รื้อพื้นที่พื้นที่สภาพป่า) ในพื้นที่ที่ไม่แจ้งความประสงค์เข้าร่วม โครงการฯ ให้ คทช. จังหวัด ตรวจสอบ เพิ่มเติมเพื่อยืนยันว่าไม่ประสงค์จะ เข้าร่วมโครงการฯ ในกรณีนี้ให้ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พิจารณาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ ต่อไป (๒) ผู้ที่ถูกผลักดันและอพยพออกจาก พื้นที่ป่า (๓) ผู้มีถิ่นที่อยู่ในท้องที่จะจัดที่ดินหรือ ใกล้เคียง โดยพิจารณาจากหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด ตามลำดับ	(๑) ผู้ที่ถูกผลักดันและอพยพโยกย้าย ออกจากพื้นที่ป่าต้นน้ำและป่าอนุรักษ์ ที่สำคัญ (๒) ผู้ถูกผลักดันราชพัสดุ ซึ่งอยู่ในเงื่อนไข จะได้รับการจัดที่ดินตามกฎหมาย ที่ราชพัสดุ (๓) ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินการ ตามโครงการของทางราชการที่สูญเสีย ที่ดินทำกิน (๔) เกษตรกรผู้ไร้ที่ดินทำกินที่ขอรับ การจัดที่ดินที่มีถิ่นที่อยู่ในท้องที่ ที่จะจัดที่ดิน และได้ขึ้นทะเบียน กับ ส.ป.ก. หรือหน่วยงานอื่นๆ	(๑) ผู้ที่ถูกผลักดันและอพยพโยกย้าย ออกจากพื้นที่ป่าต้นน้ำและป่าอนุรักษ์ ที่สำคัญ (๒) ผู้ถูกผลักดันราชพัสดุ ซึ่งอยู่ในเงื่อนไข จะได้รับการจัดที่ดินตามกฎหมาย ที่ราชพัสดุ (๓) ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินการ ตามโครงการของทางราชการที่สูญเสีย ที่ดินทำกิน (๔) ผู้ที่ไม่มีที่ดินทำกินหรือมีเพียงเล็กน้อย ไม่พอต่อการครองชีพ ที่มีถิ่นที่อยู่ใน ท้องที่จะจัดที่ดิน โดยพิจารณาจาก หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ ตามลำดับ หากมีพื้นที่เหลือจึงจัดให้ผู้มีถิ่น ที่อยู่ในท้องที่ใกล้เคียงอื่นต่อไป

กระบวนการการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายรัฐบาล				
	พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ	พื้นที่เขตปฏิรูปที่ดินของ ส.ป.ก.	พื้นที่ป่าชายเลน	ที่สาธารณประโยชน์
	พื้นที่ราชพัสดุ			
๒. ประเภทของผู้ที่ได้รับ การจัดที่ดิน (ต่อ)	- ไม่ปรากฏชื่อผู้ครอบครอง มีการใช้ดินแต่ไม่พบตัว ให้ คทช.จังหวัด ตรวจสอบเพิ่มเติม ผลการตรวจสอบเป็นคนเดิมเข้าสู่ประเภท ผู้ครอบครองรายเดิม/หายทบท กรมเป็น คนใหม่ เข้าสู่ประเภท ผู้ครอบครองรายใหม่/วิสาหกิจเปลี่ยนมือ (๒) ผู้ที่ถูกผลักดันและอพยพออกจากพื้นที่ป่า (๓) ผู้ถนัดอยู่ในท้องที่ที่จะจัดที่ดินหรือใกล้เคียง โดยพิจารณาจากหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด ตามลำดับ			
๓. คุณสมบัติของผู้ที่ได้รับ การจัดที่ดิน	ประกอบด้วย บุคคลสัญชาติไทย เป็นผู้ยากไร้ ไม่มีที่ทำกิน และ/หรือที่อยู่อาศัย หรือมีรายได้ต่อปีไม่เกิน ๓๐,๐๐๐ บาท/คน บรรลุสิทธิการเช่าหรือเป็นหัวหน้าครอบครัว มีถิ่นที่อยู่ในท้องที่ที่จะจัดที่ดินหรือใกล้เคียง มีความสามารถทำประโยชน์ที่ดินได้ ไม่เป็นคนวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือน ไม่สมประกอบ ยินยอมปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ ข้อกำหนด และเงื่อนไขที่กำหนด ปัจจุบันไม่ได้รับการช่วยเหลือในการจัดที่ดิน จากทางราชการ และกรณีนี้ คทช.จังหวัด เห็นความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในทางเศรษฐกิจ สังคม และความสงบเรียบร้อย โดยคำนึงถึงลักษณะพื้นที่สภาพการใช้ และทำประโยชน์ จะผ่อนผันการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์เป็นการเฉพาะรายได้	ประกอบด้วย บุคคลสัญชาติไทย เป็นผู้ยากไร้ ไม่มีที่ทำกิน และ/หรือที่อยู่อาศัย หรือมีรายได้ต่อปีไม่เกิน ๓๐,๐๐๐ บาท/คน บรรลุสิทธิการเช่าหรือเป็นหัวหน้าครอบครัว มีความสามารถทำประโยชน์ที่ดินได้ ไม่เป็นคนวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือน ไม่สมประกอบ ยินยอมปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ ข้อกำหนด และเงื่อนไขที่กำหนด ปัจจุบันไม่ได้รับการช่วยเหลือในการจัดที่ดิน จากทางราชการ และกรณีนี้ คทช.จังหวัด เห็นความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในทางเศรษฐกิจ สังคม และความสงบเรียบร้อย โดยคำนึงถึงลักษณะพื้นที่สภาพการใช้ และทำประโยชน์ จะผ่อนผันการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์เป็นการเฉพาะรายได้	(๑) ผู้ครอบครองที่ดินรายเดิม (การจตุรระเบียบการใช้ประโยชน์) มีสัญชาติไทยและบรรลุนิติภาวะแล้ว หรือเป็นหัวหน้าครอบครัว มีความสามารถทำประโยชน์ที่ดินได้ ไม่เป็นคนวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือน ไม่สมประกอบ ยินยอมปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ ข้อกำหนด และเงื่อนไขที่กำหนด ปัจจุบันไม่ได้รับการช่วยเหลือในการจัดที่ดิน จากทางราชการ และกรณีนี้ คทช.จังหวัด เห็นความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในทางเศรษฐกิจ สังคม และความสงบเรียบร้อย โดยคำนึงถึงลักษณะพื้นที่สภาพการใช้ และทำประโยชน์ จะผ่อนผันการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์เป็นการเฉพาะรายได้	ประกอบด้วย บุคคลสัญชาติไทย เป็นผู้ยากไร้ ไม่มีที่ทำกิน และ/หรือที่อยู่อาศัย หรือมีรายได้ต่อปีไม่เกิน ๓๐,๐๐๐ บาท/คน บรรลุสิทธิการเช่าหรือเป็นหัวหน้าครอบครัว มีความสามารถทำประโยชน์ที่ดินได้ ไม่เป็นคนวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือน ไม่สมประกอบ ยินยอมปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ ข้อกำหนด และเงื่อนไขที่กำหนด ปัจจุบันไม่ได้รับการช่วยเหลือในการจัดที่ดิน จากทางราชการ และกรณีนี้ คทช.จังหวัด เห็นความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในทางเศรษฐกิจ สังคม และความสงบเรียบร้อย โดยคำนึงถึงลักษณะพื้นที่สภาพการใช้ และทำประโยชน์ จะผ่อนผันการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์เป็นการเฉพาะรายได้

๔. แนวทางการดำเนินงาน	กระบวนการการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายรัฐบาล			
	พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ	พื้นที่เขตปฏิรูปที่ดินของ ส.ป.ก.	พื้นที่ป่าชายเลน	ที่สาธารณประโยชน์
การดำเนินงาน	(๑) คณะอนุกรรมการจัดที่ดินสงวนข้อมูลแปลงที่ดินและรายชื่อผู้ครอบครองให้แก่ คทช. จังหวัดดำเนินการ	(๑) คณะอนุกรรมการจัดที่ดินสงวนข้อมูลแปลงที่ดินและรายชื่อผู้ครอบครองให้แก่ คทช. จังหวัดดำเนินการ	(๑) คณะอนุกรรมการจัดที่ดินสงวนข้อมูลแปลงที่ดินและรายชื่อผู้ครอบครองให้แก่ คทช. จังหวัดดำเนินการ	(๑) กรมที่ดินจัดส่งข้อมูลแปลงที่ดินและรายชื่อผู้ครอบครองให้แก่ คทช. จังหวัดดำเนินการ
	(๒) คทช. จังหวัด ร่วมกับหน่วยงานเจ้าของพื้นที่และหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง วางผังแปลงที่ดินให้มีความเหมาะสมกับสภาพการทำประโยชน์ (Zoning) และพื้นที่สาธารณะประโยชน์ในด้านต่างๆ ที่ใช้ร่วมกัน	(๒) คทช. จังหวัด ร่วมกับหน่วยงานเจ้าของพื้นที่และหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง วางผังแปลงที่ดินให้มีความเหมาะสมกับสภาพการทำประโยชน์ (Zoning) และพื้นที่สาธารณะประโยชน์ในด้านต่างๆ ที่ใช้ร่วมกัน	(๒) คทช. จังหวัด ร่วมกับหน่วยงานเจ้าของพื้นที่และหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง วางผังแปลงที่ดินให้มีความเหมาะสมกับสภาพการทำประโยชน์ (Zoning) และพื้นที่สาธารณะประโยชน์ในด้านต่างๆ ที่ใช้ร่วมกัน	(๒) คณะอนุกรรมการจัดที่ดินและรายชื่อผู้ครอบครองให้แก่คณะอนุกรรมการจัดที่ดิน
	(๓) จังหวัดหรือหน่วยงานที่ได้รับหมายจาก คทช. จังหวัด ขออนุญาตใช้ประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ (ตามมาตรา ๑๖ แห่ง พ.ร.บ.ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗)	(๓) คทช. จังหวัด ร่วมกับหน่วยงานเจ้าของพื้นที่และหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ประกาศจัดลำดับ และจัดทำบัญชีรายชื่อ ตลอดจนดำเนินการขออนุญาตใช้ประโยชน์ตามที่ได้รับอนุญาต	(๓) คทช. จังหวัด รวบรวมข้อมูลรายงานคณะอนุกรรมการจัดที่ดินทราบเพื่อรายงานให้ คทช. ทราบ	(๓) คณะอนุกรรมการจัดที่ดินสงวนข้อมูลแปลงที่ดินและรายชื่อผู้ครอบครองให้แก่ คทช. จังหวัด ดำเนินการจัดที่ดิน
	(๔) เมื่อได้รับอนุญาตจากหน่วยงานเจ้าของพื้นที่ คทช. จังหวัด ตั้งคณะทำงานจัดที่ดินดำเนินการจัดระเบียบการใช้ประโยชน์ ซึ่งแจ้งให้ราษฎรทราบถึงแนวทาง/แผนการดำเนินงานให้ราษฎรทราบ	(๔) ให้ผู้ผ่านการพิจารณาจัดตั้งสถาบันเกษตรกรในรูปแบบสหกรณ์ หรือกลุ่มเกษตรกร โดยต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อนำที่ดินที่ได้มาไปบริหารจัดการให้สมาชิกใช้ประโยชน์ตามกฎหมายของหน่วยงานนั้นกำหนดด้วย	(๔) จังหวัดหรือหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายจาก คทช. จังหวัด ขออนุญาตเข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยภายในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ตามมาตรา ๑๖ แห่ง พ.ร.บ.ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗	(๔) คทช. จังหวัด ส่งมอบข้อมูลแปลงที่ดินและรายชื่อผู้ครอบครองให้แก่คณะกรรมการพิจารณาเพื่อเสนอขออนุญาตใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐ
	(๕) คณะทำงานคัดเลือกบุคคลตามคุณสมบัติ ประเภทของผู้ที่ได้รับการจัดที่ดินและเงื่อนไขการเข้าร่วมโครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนที่กำหนด รวมทั้งจัดทำผังแปลงที่ดินและรายชื่อราษฎรที่จะได้รับการจัดระเบียบการใช้ประโยชน์	(๕) ห้องกรหรือคณะกรรมการตามกฏหมายของหน่วยงานนั้นกำหนดพิจารณาอนุญาตให้สถาบันเกษตรกรเข้าทำประโยชน์ที่ดิน ตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด	(๕) พ.ศ. ๒๕๐๗ ซึ่งกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ได้ดำเนินการขอยกเว้นมติ ครม. ที่เกี่ยวข้องเรียบร้อยแล้ว	(๕) คณะกรรมการพิจารณาเพื่อเสนอขออนุญาตใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐ
	(๖) คทช. จังหวัด อนุมัติให้ดำเนินการจัดระเบียบการใช้ประโยชน์ตามที่ได้คณะกรรมการเสนอ และรายงานผลให้คณะอนุกรรมการจัดที่ดิน และ คทช. ทราบ ตามลำดับ		(๖) คทช. จังหวัด ได้รับอนุญาตจากหน่วยงานเจ้าของพื้นที่ จัดที่ดินดำเนินการจัดระเบียบ/จัดระบบการใช้ประโยชน์ คณะทำงานฯ ประชุมชี้แจงราษฎรแจ้งให้ทราบถึงแนวทาง/แผนการดำเนินงาน	(๖) ผู้ผ่านการพิจารณาตามข้อ (๕) ขอจัดตั้งเป็นนิติบุคคลในรูปสหกรณ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำที่ดินที่ได้มาบริหารจัดการให้แก่สมาชิก ใช้ประโยชน์ตามกฎหมายและระเบียบ

ที่ดินราชพัสดุ

(๑) การจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน

โดยการจัดระบบการใช้ประโยชน์

- สำนักงานธนารักษ์พื้นที่ระยอง

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สรรวจ ตรวจสอบ

ที่ราชพัสดุแปลงที่เหมาะสม พร้อมทั้ง

จัดทำผังแปลงที่ดินใหม่ตามคณะกรรมการ

กับสภาพการทำประโยชน์ และ

แผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

ในด้านต่างๆ เพื่อส่งให้กรมธนารักษ์

พิจารณาเลือกที่ดินที่ดำเนินการ

พิจารณาอนุมัติเลือกที่ดินที่ดำเนินการ

กำหนดเป็นพื้นที่เป้าหมาย

- คณะอนุกรรมการจัดที่ดิน

ให้ความเห็นชอบแล้วส่งมอบพื้นที่

เป้าหมายให้คณะอนุกรรมการจัดที่ดิน

และ คทช. จังหวัดดำเนินการ

- คทช. จังหวัดคัดเลือกบุคคล

ตามหลักเกณฑ์ คุณสมบัติ ประเมิน

ผู้ได้รับการจัดที่ดินและข้อกำหนดอื่น

ที่เกี่ยวข้อง และจัดทำบัญชีรายชื่อ

ผู้ที่จะได้รับการจัดที่ดินส่งให้

คณะอนุกรรมการจัดที่ดินพิจารณา

- ผู้ได้รับการจัดที่ดินบัญชีรายชื่อ

ผู้ที่จะได้รับการจัดที่ดิน ดำเนินการ

จัดระเบียบที่ดินตั้งสหกรณ์

- ชุมชนในรูปสหกรณ์ยื่นคำขอเช่าที่

ราชพัสดุในลักษณะแปลงรวม

	กระบวนการจัดการที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายรัฐบาล				ที่ดินราชพัสดุ
	พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ	พื้นที่เขตปฏิรูปที่ดินของ ส.ป.ก.	พื้นที่ป่าชายเลน	ที่สาธารณประโยชน์	
๔. แนวทางการดำเนินงาน (ต่อ)		(๖) คทช. จังหวัด บูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาพื้นที่และอาชีพของสมาชิกสถาบันเกษตรกร หรือผู้ที่ได้รับการจัดที่ดินสำหรับการพัฒนาพื้นที่ด้านโครงสร้างพื้นฐานและกิจการสาธารณูปโภค ให้หน่วยงานขอใช้ที่ดินเพื่อดำเนินงานได้จากหน่วยงานเจ้าของพื้นที่ (๗) คทช. จังหวัด รวบรวมข้อมูลส่งเรื่องให้ผู้ได้รับอนุญาตและหน่วยงานเจ้าของพื้นที่กำกับดูแลให้เป็นไปตามการอนุญาตและข้อกำหนด ภายใต้การบริหารจัดการของ คทช. จังหวัด	(๘) คณะทำงานฯ คัดเลือกบุคคลตามคุณสมบัติ ประเมินค่าของผู้ที่ได้รับการจัดที่ดิน และแจ้งใบแจ้งการเข้าร่วมโครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน ที่กำหนด ซึ่งได้ผ่านความเห็นชอบของ คทช. แล้ว รวมทั้งจัดทำผังแปลงที่ดินและรายชื่อราษฎรที่จะได้รับการจัดระเบียบ/จัดระบบการใช้ประโยชน์ (๙) คทช. จังหวัด อำนวยความสะดวกในการจัดระเบียบ/จัดระบบการใช้ประโยชน์ตามผังแปลงและรายชื่อคณะทำงานฯ เสนอ จากนั้นรายงานผลให้คณะอนุกรรมการจัดที่ดินเพื่อรายงาน คทช. ทราบ (๑๐) คทช. จังหวัด รวบรวมข้อมูลส่งเรื่องให้ผู้ได้รับอนุญาตและหน่วยงานเจ้าของพื้นที่กำกับดูแลให้เป็นไปตามการอนุญาตและข้อกำหนด ภายใต้การบริหารจัดการของ คทช. จังหวัด	(๓) คทช. จังหวัด มอบข้อมูลแปลงที่ดินและรายชื่อผู้ครอบครองให้สำนักงานจังหวัดเพื่อเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดออกหนังสืออนุญาตให้ใช้ที่ดินและให้ชุมชนบริหารจัดการการใช้ประโยชน์ที่ดินดังกล่าวให้กับสมาชิกในชุมชน (๔) คทช. จังหวัด รายงานคณะอนุกรรมการจัดที่ดิน เพื่อรายงาน คทช. ทราบ และส่งข้อมูลให้หน่วยงานเจ้าของพื้นที่กำกับดูแลการใช้ประโยชน์ให้เป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดภายใต้กรอบการบริหารจัดการของ คทช.	- สำนักงานธนารักษ์พื้นที่ดำเนินการจัดให้ชุมชนในรูปแบบสหกรณ์ตามกฎหมายที่ราชพัสดุ โดยสหกรณ์จัดสรรพื้นที่ให้สมาชิกเพื่ออยู่อาศัยได้ไม่เกิน ๑๐๐ ตารางวาต่อครอบครัว อัตราค่าเช่าไม่ต่ำกว่าตารางวาละ ๐.๒๕ บาทต่อเดือน และกรณีการเช่าเพื่อประกอบกิจการเกษตรได้ไม่เกิน ๑๕ ไร่ต่อครอบครัว อัตราค่าเช่าไม่ต่ำกว่าไร่ละ ๒๐๐ บาทต่อปี - คทช. จังหวัด แจ้งผลการดำเนินการจัดทำสัญญาเช่าที่ราชพัสดุ ให้คณะอนุกรรมการจัดที่ดินทราบ เพื่อส่งให้คณะอนุกรรมการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพด้านเกษตรต่อไป (๒) การจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน โดยการจัดระเบียบการใช้ประโยชน์ - สำนักงานธนารักษ์พื้นที่สำรวจ รังวัด และตรวจสอบที่ราชพัสดุแปลงที่มีการบุกรุกพร้อมรายละเอียดผู้บุกรุก ส่งให้กรมธนารักษ์เพื่อพิจารณาคัดเลือกแปลงเสนอคณะอนุกรรมการจัดหาที่ดินพิจารณากำหนดเป็นพื้นที่เป้าหมาย - คณะอนุกรรมการจัดหาที่ดินให้คำแนะนำเห็นชอบแล้วส่งให้ คทช. จังหวัด พิจารณาดำเนินการ - คทช. จังหวัด พิจารณาดำเนินการขอเขตพื้นที่ดำเนินการ จำนวนผู้บุกรุกและรายละเอียด แล้วส่งข้อมูลให้คณะอนุกรรมการจัดหาที่ดินพิจารณา

กระบวนการการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายรัฐบาล				
	พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ	พื้นที่เขตปฏิรูปที่ดินของ ส.ป.ก.	พื้นที่ป่าชายเลน	ที่สาธารณประโยชน์
๔. แนวทาง การดำเนินงาน (ต่อ)				ที่ดินราชพัสดุ - คณะอนุกรรมการจัดทำที่ดินสงมอบพื้นที่เป้าหมายให้คณะอนุกรรมการจัดที่ดิน และ คทช.จังหวัดดำเนินการที่ราชพัสดุตามสภาพการครอบครองที่ดิน และจัดทำบัญชีรายชื่อผู้ที่ได้รับการจัดที่ดิน ส่งให้คณะอนุกรรมการจัดที่ดินพิจารณา - ผู้ได้รับการคัดเลือกติดตามบัญชีรายชื่อผู้ที่จะได้รับการจัดที่ดิน ดำเนินการจัดทะเบียนจัดตั้งสหกรณ์ - ชุมชนในรูปแบบสหกรณ์ยื่นคำขอเช่าที่ราชพัสดุในลักษณะแปลงรวม - สำนักงานธนารักษ์พื้นที่ดำเนินการจัดให้ชุมชนในรูปแบบสหกรณ์เช่าตามกฎหมายที่ราชพัสดุ โดยสหกรณ์จัดสรรพื้นที่ให้แก่สมาชิกเพื่ออยู่อาศัย และประกอบกิจการเกษตรตามจำนวนเนื้อที่ครอบครอง และคทช.จังหวัดได้พิจารณาความเหมาะสมแล้ว ในอัตราค่าเช่าเพื่ออยู่อาศัย ไม่ต่ำกว่า ๐.๒๕ บาทต่อเดือน และเพื่อประกอบกิจการเกษตรอัตราค่าเช่าไม่ต่ำกว่า ไร่ละ ๒๐๐ บาทต่อปี - คทช.จังหวัด แจ้งผลการดำเนินการจัดทำสัญญาเช่าที่ราชพัสดุให้คณะอนุกรรมการจัดที่ดินทราบเพื่อส่งให้คณะอนุกรรมการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพด้านการต่อไป

	กระบวนการการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายรัฐบาล			
	พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ	พื้นที่เขตปฏิรูปที่ดินของ ส.ป.ก.	พื้นที่ป่าชายเลน	ที่สาธารณประโยชน์
๕. การอนุญาตให้สถาบันเกษตรกรเช่าทำประโยชน์ในที่ดิน		สถาบันเกษตรกรต้องให้สมาชิกปฏิบัติตามเงื่อนไข โดยจะต้องทำประโยชน์ในที่ดินด้วยตนเองด้วยความสามารถ ไม่นำที่ดินทั้งหมดหรือบางส่วนไปให้เช่าคนอื่นไม่ว่าจะโดยการขาย ให้เช่า หรือเช่าทำประโยชน์ และจะต้องมีการทำสัญญาเช่าที่ดินกับสถาบันเกษตรกร นอกจากนี้ ไม่เปลี่ยนแปลงสภาพที่ดินจนเสื่อมสภาพความเหมาะสมต่อการประกอบเกษตรกรรม ไม่ชุดบ่อเพื่อเกษตรกรรมเกินร้อยละห้าของเนื้อที่ได้รับมอบ ไม่ปลูกสิ่งก่อสร้างใดๆ เว้นแต่การปลูกสร้างตามสมควรที่ใช้ประโยชน์เพื่อการเกษตรของเกษตรกรที่เป็นสมาชิกหรือสถาบันเกษตรกรนั้น ส่วนค่าเช่าที่ดิน คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมอาจยกเว้นระยะหนึ่งก่อนก็ได้		ที่ดินราชพัสดุ

กระบวนการการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายรัฐบาล				
บ. ข้อกำหนด การใช้ที่ดิน ของผู้ที่ได้รับการจัดที่ดิน (ต่อ)	พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ	พื้นที่เขตปฏิรูปที่ดินของ ส.ป.ก.	พื้นที่ป่าชายเลน	ที่สาธารณประโยชน์
	พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ	พื้นที่เขตปฏิรูปที่ดินของ ส.ป.ก.	พื้นที่ป่าชายเลน	ที่สาธารณประโยชน์
บ. ข้อกำหนด การใช้ที่ดิน ของผู้ที่ได้รับการจัดที่ดิน (ต่อ)	(๙) ต้องคอยสอดส่องตรวจสอบตราสารมีดะวัง มิให้มีการบุกรุกแผ้วถางป่าในบริเวณ ติดต่อกับที่ดินเสีย ถ้าพบการบุกรุกให้แจ้ง พนักงานเจ้าหน้าที่ในท้องที่ (๑๐) ให้ปลูกต้นไม้ชนิดที่มีค่าและดูแล รักษา ในพื้นที่ที่ได้รับการจัดที่ดิน อย่างน้อย ๒ ต้นต่อไร่	(๘) ต้องใช้พื้นที่ดำเนินการผลิตให้เป็นไปตาม หลักเกณฑ์การจัดที่ดินของสถาบัน เพื่อประโยชน์ของสมาชิกในการที่จะ ได้รับการส่งเสริมด้านวิชาการผลิต การทดลอง โดยเฉพาะอำนาจรับรอง ในการจำหน่ายผลผลิตต่อองค์กรวงจร	(๑๐) ผู้ที่ได้รับการจัดที่ดินต้องให้ความ ร่วมมือในการปลูกและบำรุงรักษา ป่าชายเลนในพื้นที่ตามแนวทางราชการ เห็นสมควร ตลอดจนต้องช่วยเหลือ ป่าชายเลนที่อยู่ใกล้เคียงมิให้ถูก บุกรุกเพิ่มเติม (๑๑) การไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขหรือกระทำ ผิดเงื่อนไข มีผลทำให้สิทธิในการใช้ ที่ดินตามโครงการฯ สิ้นสุดลงทันที	(๘) ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ สาธารณะ หรือเพื่อประโยชน์ของทาง ราชการ และทางราชการจะต้องเรียก พื้นที่ที่ได้รับการจัดที่ดินคืน ผู้ที่ได้รับ การจัดที่ดินต้องส่งคืนพื้นที่ทันที (๙) สมาชิกต้องปฏิบัติตามข้อบังคับของ สหกรณ์ หรือนิติบุคคลรูปแบบอื่น

ผลการดำเนินงาน

ความก้าวหน้าและผลการดำเนินงานโครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนของคณะกรรมการจัดที่ดินดิน คณะอนุกรรมการจัดที่ดิน และคณะอนุกรรมการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ ตั้งแต่ปี ๒๕๕๘ - เดือนสิงหาคม ๒๕๖๐ สรุปได้ดังนี้

๑. ผลการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการจัดที่ดิน

(๑) พื้นที่เป้าหมายการดำเนินงานปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๐ คณะอนุกรรมการจัดที่ดิน ได้กำหนดพื้นที่เป้าหมายที่จะดำเนินการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน ในปีงบประมาณ ๒๕๕๘ - ๒๕๖๐ จำนวน ๒๔๙ พื้นที่ ๖๖ จังหวัด รวมเนื้อที่ทั้งสิ้น ๗๐๘,๕๓๐ ไร่ (ข้อมูลจากกรมป่าไม้ ณ วันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๐)

(๒) พื้นที่ที่มีหนังสืออนุญาตให้ดำเนินการแล้ว คณะอนุกรรมการจัดที่ดินได้ให้ความเห็นชอบพื้นที่เป้าหมายที่ผ่านการพิจารณาจาก คทช.จังหวัด และอนุญาตให้ดำเนินการได้ จำนวน ๕๙ พื้นที่ ๒๕ จังหวัด เนื้อที่ ๑๘๕,๑๑๖ ไร่ ๒ งาน ๘๓ ตารางวา ประกอบด้วย ป่าสงวนแห่งชาติ เนื้อที่ ๑๕๖,๙๑๖ ไร่ ๓ งาน ๒๙ ตารางวา เขตปฏิรูปที่ดิน เนื้อที่ ๑๙,๙๔๑ ไร่ ๓ งาน ๘๗ ตารางวา ป่าชายเลน เนื้อที่ ๗,๗๘๕ ไร่ ๖๙ ตารางวา และที่สาธารณประโยชน์ เนื้อที่ ๔๗๒ ไร่ ๒ งาน ๙๘ ตารางวา (ข้อมูลจากฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ ณ วันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๖๐)

๒. ผลการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการจัดที่ดิน

(๑) ผลการจัดที่ดิน ตั้งแต่ ปี ๒๕๕๘ - ๒๕๖๐ คณะอนุกรรมการจัดที่ดินได้รับมอบพื้นที่จากอนุกรรมการจัดที่ดิน จำนวน ๑๓๖ พื้นที่ ๕๓ จังหวัด อยู่ในกระบวนการจัดที่ดิน จำนวน ๓๓,๑๓๒ ราย ๔๑,๗๓๑ แปลง เนื้อที่ ๒๓๒,๐๓๓ ไร่ (ข้อมูลจากกรมที่ดิน ณ วันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๖๐) อย่างไรก็ตามรายชื่อราษฎรที่ผ่านความเห็นชอบจาก คทช.จังหวัด ยังไม่มีตัวเลขที่ชัดเจน

(๒) พื้นที่ที่มีหนังสืออนุญาตให้ดำเนินการแล้ว ซึ่งผ่านความเห็นชอบจาก คทช.จังหวัดแล้ว จำนวน ๑๔,๕๔๕ แปลง ๑๐,๙๓๐ ราย ๗๒,๙๙๓ ไร่ (ประกอบด้วย ป่าสงวนแห่งชาติ จำนวน ๑๓,๐๕๓ แปลง ๙,๙๒๒ ราย ๖๗,๗๖๖ ไร่ เขตปฏิรูปที่ดิน จำนวน ๑,๐๒๙ แปลง ๕๕๒ ราย ๔,๗๕๗ ไร่ และที่สาธารณประโยชน์ จำนวน ๔๖๓ แปลง ๔๕๖ ราย ๔๗๐ ไร่) และยังไม่ผ่านความเห็นชอบจาก คทช. จังหวัด จำนวน ๖,๖๓๔ แปลง ๕,๙๔๖ ราย ๔๕,๓๗๐ ไร่ (ประกอบด้วย ป่าสงวนแห่งชาติ จำนวน ๔,๖๙๑ แปลง ๔,๕๐๙ ราย ๓๑,๐๓๑ ไร่ เขตปฏิรูปที่ดิน ๑,๖๙๑ แปลง ๑,๑๘๕ ราย ๑๐,๓๗๕ ไร่ และป่าชายเลน จำนวน ๒๕๒ แปลง ๒๕๒ ราย ๓,๙๖๔ ไร่) (ข้อมูลจากกรมที่ดิน ณ วันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๖๐)

ตารางที่ ๒-๒ ผลการดำเนินงานจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายรัฐบาล (ในพื้นที่มีหนังสืออนุญาตให้ดำเนินการแล้ว)

พื้นที่	อนุกรรมการจัดที่ดิน				ยังไม่มอบหนังสืออนุญาต	อนุกรรมการจัดที่ดิน				
	เนื้อที่		มอบหนังสืออนุญาตแล้ว (คร.ว.)	จำนวน (แปลง)		เอกสาร (ราย)	เนื้อที่ (ไร่)	จำนวน (แปลง)	เอกสาร (ราย)	เนื้อที่ (ไร่)
	(ไร่)	(งาน)								
ป่าสงวนแห่งชาติ										
๑	ป่าขุนแม่ทา จ.เชียงใหม่	๗,๒๘๒	๑	๒๓	๓	✓	๒,๖๙๓	๑,๓๗๔	๕,๕๘๖	
๒	ป่าท่าธาร จ.เชียงใหม่	๕,๔๙๒	๐	๖๑	๓	✓	๑,๔๕๑	๑,๔๒๘	๕,๕๐๙	
	ป่าแม่ตาลและป่าแม่ยุย จ.เชียงใหม่	๒,๔๓๔	๒	๖๐	๓	✓				
๓	ป่าลุ่มน้ำแฝง จ.เชียงใหม่	๒,๓๐๘	๓	๘๑	๓	✓	๕๖๙	๔๒๘	๑,๗๙๒	๕๑๖
๔	ป่าแม่แจ่ม ต.ช่างเคิ่ง จ.เชียงใหม่	๓,๘๗๘	๑	๕๑	๓	✓	๘๙๙	๖๒๘	๓,๐๗๙	
๕	ป่าโคกนาโก จ.ยโสธร	๓๐๐	๒	๕๘	๓	✓	๓๔	๓๒	๒๐๓	
๖	ป่าไผ่และป่าโคกไม้แก่น จ.อุดรธานี	๒,๓๑๐	๒	๘๕	๓	✓	๑๙๙	๑๗๘	๑,๕๓๙	
๗	ป่าครบุรี จ.นครราชสีมา	๓,๑๘๒	๐	๕๗	๓	✓	๑๑๒	๑๐๔	๑๐๑	๑๙๖
๘	ป่าน้ำยาวและป่าน้ำสวด อ.สองแคว จ.น่าน	๖,๒๖๙	๐	๐	๓	✓	๕๔๙			๔,๖๙๑
	ป่าน้ำยาวและป่าน้ำสวด อ. บ้านหลวง จ.น่าน	๓,๔๕๔	๐	๐	๓	✓				
	ป่าน้ำยาวและป่าน้ำสวด อ.ท่าวังผา จ.น่าน	๒,๓๕๓	๐	๐	๓	✓				
	ป่าน้ำยาวและป่าน้ำสวด อ.เชียงกลาง จ.น่าน	๑๘๓	๐	๐	๓	✓				
๙	ป่าฝั่งขวาแม่น้ำน่านตอนใต้ ต.บัวใหญ่ อ.น่าน้อย จ.น่าน	๒,๗๙๖	๐	๐	๓	✓	๕๕๐			๒,๘๒๘
๑๐	ป่าดงหมู จ.นครพนม	๑,๕๒๔	๑	๙๒		✓	✓	๑๙๘	๑,๔๐๘	
	ป่าดงหมู จ.มุกดาหาร	๑,๕๔๔	๐	๐		✓	✓	๑,๔๕๗	๑๒,๓๗๔	
๑๑	ป่าดงภูสีฐาน จ.มุกดาหาร	๙,๓๔๗	๐	๐		✓	✓	๑,๐๒๑	๘,๒๓๔	๖๖๖

	อนุกรรมการจัดหาที่ดิน				อนุกรรมการจัดที่ดิน					
	เนื้อที่		มอบหนังสืออนุญาตแล้ว (อนุญาด.	ยังไม่มอบหนังสืออนุญาต	คทช.จังหวัดเห็นชอบ		คทช.จังหวัดยังไม่เห็นชอบ			
	(ไร่)	(งาน)			(ตร.ว.)	จำนวน (แปลง)	ภาษาครกร (ราย)	เนื้อที่ (ไร่)	จำนวน (แปลง)	ภาษาครกร (ราย)
ป่าสงวนแห่งชาติ										
๑๒	๑๙๓	๓	๘๓	✓	๖๑	๕๔	๑๘๗			
๑๓	๘,๖๘๘	๒	๘	✓	๘๗๓	๖๓๗	๔,๐๒๖	๕๕	๒๙๑	๔,๓๐๙
๑๔	๒,๙๐๐	๒	๖๔	✓	๑๙๗	๑๖๔	๑,๔๗๔			
๑๕	๒,๐๖๑	๓	๘๐	✓	๒๓๒	๒๐๕	๑,๙๐๔			
๑๖	๔๘๓	๒	๗	✓	๔๓	๔๐	๔๘๓			
๑๗	๕๑๔	๑	๗	✓	๘๑	๗๗	๕๑๔			
๑๘	๕๐๘	๐	๐	✓				๒๖	๒๖	๒๐๓
๑๙	๑,๘๓๖	๐	๐	✓				๒๐๐	๒๐๐	๑,๑๐๐
๒๐	๗๙๔	๑	๖๒	✓	๑๑๒	๑๐๒	๗๙๔			
๒๑	๔,๓๒๒	๐	๕๑	✓	๓๗๗	๓๑๔	๔,๓๒๒	๕๕	๑๑๘	๒๑๑
๒๒	๑๗,๘๔๒	๐	๐	✓				๑,๐๔๓	๗๗๘	๗,๓๕๕
๒๓	๘,๔๑๘	๓	๓๑	✓	๖๗๘	๕๔๗	๗,๐๐๘			
๒๔	๕๒๙	๑	๗๐.๘๐	✓	๙๖	๘๒	๒๑๔	๑๓๗	๑๐๖	๓๒๗
๒๕	๖,๓๒๒	๓	๕	✓	๗๘๖	๖๓๘	๔,๓๑๗			
๒๖	๖,๐๖๒	๐	๐	✓	๒๑๗	๒๑๔	๑,๖๙๘	๒๖๗	๒๗๐	๓,๑๒๒
๒๗	๑๐,๔๕๒	๐	๐	✓			ยังไม่ได้รับมอบพื้นที่			
๒๘	๑๒,๑๙๒	๒	๔๐	✓				๑,๐๐๐	๑,๐๐๐	๔,๕๐๐
๒๙	๔,๒๓๓	๑	๕๒	✓				๑๖๔	๑๒๕	๘๗๑
รวม ป่าสงวนแห่งชาติ (๑๕๖,๙๑๖ ไร่ ๓ งาน ๒๙ ตร.ว.)	๑๕๖,๙๐๕	๓๖	๑,๑๒๙		๑๓,๐๕๓	๙,๙๒๒	๖๗,๗๖๖	๔,๖๙๑	๔,๕๐๙	๓๑,๐๓๑

	อนุกรรมการจัดทำที่ดิน				อนุกรรมการจัดที่ดิน				
	เนื้อที่			ยังไม่มอบหนังสืออนุญาต	คทช.จังหวัดเห็นชอบ			คทช.จังหวัดยังไม่เห็นชอบ	
	(ไร่)	(งาน)	(ตร.ว.)		จำนวน (แปลง)	เอกสาร (ราย)	เนื้อที่ (ไร่)	จำนวน (แปลง)	เอกสาร (ราย)
ส.ป.ก.									
๓๐	๒,๔๒๓	๐	๘๔	✓	๖๖๔	๓๓๒	๒,๔๒๓		
๓๑	๗๗๖	๓	๓	✓	๗๕	๗๕	๗๗๖		
๓๒	๕๙๔	๐	๐	✓				๑๗๖	๘๘
๓๓	๕๓๕	๐	๐	✓					๕๒๘
๓๔	๕๗๙	๐	๐	✓				๑๒๐	๖๐
๓๕	๖๕๕	๐	๐	✓				๑๒๗	๖๓
๓๖	๓๘๒	๐	๐	✓				๔๒	๒๑
๓๗	๑๕๙	๐	๐	✓				๖๖	๓๓
๓๘	๓๒๑	๐	๐	✓					
๓๙	๑๓๑	๐	๐	✓				๑๘๐	๙๐
๔๐	๒๖๐	๐	๐	✓					
๔๑	๓๒๗	๐	๐	✓					
๔๒	๔๖๙	๐	๐	✓					
๔๓	๓๑๘	๐	๐	✓				๗๒	๓๖
๔๔	๕๓๘	๐	๐	✓	๑๒๐	๖๐	๕๓๗		
๔๕	๑,๐๒๘	๐	๐	✓	๑๗๐	๘๕	๑,๐๒๑		
๔๖	๕๓๘	๐	๐	✓					
๔๗	๙๗๒	๐	๐	✓	๖๖๔	๓๓๒	๒,๔๒๓	๒๒๘	๑๑๔

พื้นที่	อนุกรรมการจัดทำที่ดิน				อนุกรรมการจัดที่ดิน						
	เนื้อที่			มอบหนังสืออนุญาตแล้ว	ยังไม่มอบหนังสืออนุญาต	คทช.จังหวัดเห็นชอบ			คทช.จังหวัดยังไม่เห็นชอบ		
	(ไร่)	(งาน)	(ตร.ว.)			จำนวน (แปลง)	เอกสาร (ราย)	เนื้อที่ (ไร่)	จำนวน (แปลง)	เอกสาร (ราย)	เนื้อที่ (ไร่)
ส.ป.ก.											
๔๘	๑,๒๒๓	๐	๐		✓	๗๕	๗๕	๗๗๖	๘๑	๘๑	๒๑๒
๔๙	๙๔๗	๐	๐		✓				๑๔๒	๑๔๒	๓๖๕
๕๐	๘๐๘	๐	๐		✓				๑๕๗	๑๕๗	๔๐๐
๕๑	๑,๐๕๔	๐	๐		✓				๓๐๐	๓๐๐	๔,๔๗๔
๕๒	๑,๔๙๗	๐	๐		✓						
๕๓	๒,๔๓๒	๐	๐		✓						
๕๔	๖๖๒	๐	๐		✓						
๕๕	๒๗๕	๐	๐		✓						
รวม ส.ป.ก. (๑๙,๙๔๑ไร่ ๓ งาน ๘๗ ตร.ว.)											
ป่าชายเลน											
๕๖	๑,๕๒๗	๑	๒๙	✓					๒๕๒	๒๕๒	๓,๙๖๔
	๑,๒๒๓	๐	๐	✓							
	๕๘๓	๓	๔๐		✓						
รวม ป่าชายเลน (๗,๗๕๕ ไร่ ๖๙ ตร.ว.)											
๕๗	๗,๗๕๕	๔	๖๙	✓					๒๕๒	๒๕๒	๓,๙๖๔
	๑๙๙	๐	๔	✓		๓๔๘	๓๔๔	๑๙๙			
๕๘	๑๕	๒	๕๐	✓		๗๗	๗๔	๑๕			
๕๙	๒๕๘	๐	๔๔	✓		๓๘	๓๘	๒๕๖			
รวม ที่สาธารณประโยชน์ (๔๗๒ ไร่ ๒ งาน ๙๘ ตร.ว.)											
	๔๗๒	๒	๙๘			๔๖๓	๔๕๖	๔๗๐			
รวม พื้นที่ทั้งหมด ๙๙ พื้นที่ ๒๕ จังหวัด (๑๘๕,๑๑๖ ไร่ ๒ งาน ๘๓ ตร.ว.)											
	๑๘๕,๑๐๒	๔๕	๑,๓๘๓			๑๔,๕๔๕	๑๐,๙๓๐	๓๒,๙๙๓	๖,๖๓๔	๕,๙๕๖	๔๕,๓๗๐

ที่มา : ข้อมูลจากฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ ณ วันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๖๐

“

พื้นที่ป่าหมาย

จัดที่ดินทำกินให้กับชุมชน

ปี ๒๕๕๘ - ๒๕๖๐ จำนวน ๒๕๙ พื้นที่

๖๖ จังหวัด ๗๐๘,๕๓๐ ไร่

”

๓. ผลการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการ
ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ

พื้นที่ที่มีหนังสืออนุญาตให้ดำเนินการ
แล้ว (จำนวน ๒๙ พื้นที่) ได้มีการจัดสรรงบประมาณ
สำหรับแผนส่งเสริมและพัฒนาอาชีพและการตลาดใน
รูปแบบเศรษฐกิจชุมชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง
ภายใต้การใช้ระบบการอนุรักษ์ดินและน้ำที่เหมาะสม
ทั้ง ๔ ด้าน ดังนี้

(๑) ด้านการพัฒนาที่ดิน วงเงิน ๘.๐๗
ล้านบาท ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ๓.๖๘ ล้านบาท
เขตปฏิรูปที่ดิน ๓.๔๙ ล้านบาท และที่สาธารณประโยชน์
๐.๙๐ ล้านบาท

(๒) ด้านแหล่งน้ำและปัจจัยพื้นฐาน
วงเงิน ๔๗๒.๗๖ ล้านบาท ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ
๓๑๕.๓๐ ล้านบาท และเขตปฏิรูปที่ดิน ๑๕๗.๔๖ ล้านบาท

(๓) ด้านส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ
วงเงิน ๒๑.๘๑ ล้านบาท ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ
๑๔.๐๖ ล้านบาท เขตปฏิรูปที่ดิน ๖.๖๔ ล้านบาท และ
ที่สาธารณประโยชน์ ๑.๑๑ ล้านบาท

(๔) ด้านการรวมกลุ่ม วงเงิน ๑๘.๖๙
ล้านบาท ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ๙.๓๑ ล้านบาท
เขตปฏิรูปที่ดิน ๓.๘๓ ล้านบาท และที่สาธารณประโยชน์
๕.๕๕ ล้านบาท

ที่มา : ข้อมูลจากการประชุมคณะอนุกรรมการ
ประเมินผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินการจัดที่ดินทำกินให้
ชุมชน ครั้งที่ ๑/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๖๐

การดำเนินงาน ของโครงการการประเมินผลสัมฤทธิ์ ในการดำเนินการ จัดที่ดินทำกินให้ชุมชน

๒

การดำเนินงานของคณะกรรมการประเมินผลสัมฤทธิ์ ในการดำเนินการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน

ตามคำสั่งคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ ที่ ๔/๒๕๕๘ ได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลสัมฤทธิ์ฯ เมื่อวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ โดยคณะกรรมการฯ ได้มีการประชุมไปแล้วจำนวน ๔ ครั้ง ดังนี้

ประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๕๙ เมื่อวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ ได้พิจารณาให้ความเห็นชอบแนวทางการดำเนินงานและกรอบแนวคิดการติดตามประเมินผลและการกำหนดตัวชี้วัดตาม CIPP Model (Context-Input-Process-Product Evaluation Model)

ประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๕๙ เมื่อวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๕๙ ได้พิจารณาแนวทางการดำเนินงานต่อประเด็นปัญหาอุปสรรค ความต้องการของชุมชน และการขับเคลื่อนการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนภายใต้โครงการฯ

ประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๖๐ ประชุมติดตามผลความก้าวหน้า และการประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน

ประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๖๐ เพื่อเสนอรายงานการประเมินผลสัมฤทธิ์โครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน

ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๖๐ ได้มีคำสั่งคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ ที่ ๑/๒๕๖๐ ปรับปรุงองค์ประกอบของคณะอนุกรรมการประเมินผลสัมฤทธิ์ฯ โดยเปลี่ยนแปลงรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ในฐานะประธานอนุกรรมการประเมินผลสัมฤทธิ์ฯ จาก นายสุพันธุ์ ตันยุวรรธนะ เป็น นายสุวิทย์ เมษินทรีย์

การลงพื้นที่เพื่อติดตามผลการดำเนินงาน

๑. การลงพื้นที่เพื่อติดตามความก้าวหน้าการดำเนินโครงการ ในปีงบประมาณ ๒๕๕๙ สศช. ในฐานะฝ่ายเลขานุการฯ ได้ลงพื้นที่เพื่อติดตาม ความก้าวหน้า การดำเนินโครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน จำนวน ๖ พื้นที่ ในภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังนี้

ภาคเหนือ

ลงพื้นที่พร้อมประธานคณะอนุกรรมการประเมินผลสัมฤทธิ์ฯ ต.แม่ทา อ.แม่ฮอน จ.เชียงใหม่

เมื่อวันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๕๙ และลงพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าแม่แจ่ม อ.แม่แจ่ม พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าท่าธาร อ.จอมทอง และป่าสงวนแห่งชาติป่าแม่ตาล-แม่ยุย อ.ฮอด ระหว่างวันที่ ๒๕ - ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๕๙

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ลงพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าไผ่และป่าโคกไม้งาม จ.อุดรธานี ป่าสงวนแห่งชาติป่าดงหมู จ.นครพนม และป่าสงวนแห่งชาติป่าโคกนาโก จ.ยโสธร ระหว่างวันที่ ๓๑ สิงหาคม - ๓ กันยายน ๒๕๕๙

๒. การลงพื้นที่เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินโครงการ ในปีงบประมาณ ๒๕๖๐ สศช. ได้จัดทำแบบสอบถามภายใต้กรอบแนวคิด CIPP เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินโครงการ โดยลงพื้นที่จำนวน ๑๐ พื้นที่ เพื่อจัดเก็บข้อมูลแบบสอบถาม พร้อมทั้งรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานภาครัฐและประชาชน ผู้เข้าร่วมโครงการในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ โดยมีจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น ๙๗๑ ตัวอย่าง แบ่งเป็น เจ้าหน้าที่รัฐ ๘๒ ตัวอย่าง และประชาชน ๘๘๙ ตัวอย่าง (ในการเก็บตัวอย่างภาคประชาชนคิดเป็นร้อยละ ๒๑ ของประชาชนที่เป็นสมาชิกโครงการฯ ในพื้นที่) ดังนี้

ภาคเหนือ

- พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าลุ่มน้ำแม่ฝาง

จ.เชียงใหม่ ระหว่างวันที่ ๓๐ มกราคม – ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ ลงพื้นที่ติดตามความก้าวหน้า และจัดเก็บข้อมูลจากเจ้าหน้าที่รัฐ ที่เกี่ยวข้อง และชุมชนบ้านปางควาย บ้านสันมะกอกหวาน บ้านยาง ต.แม่งอน อ.ฝาง จ.เชียงใหม่ (จำนวนแบบสอบถาม เจ้าหน้าที่รัฐ ๑๐ ตัวอย่าง และ ประชาชน ๑๖๔ ตัวอย่าง)

- พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าขุนแม่ทา

ป่าท่าธาร และป่าแม่ตาล-แม่มุย จ.เชียงใหม่ ระหว่างวันที่ ๑๔ – ๑๗ มิถุนายน ๒๕๖๐ ลงพื้นที่ติดตามความก้าวหน้าและทดสอบแบบสอบถาม ตลอดจนสำรวจจัดเก็บข้อมูลจากชุมชนแม่ทา ต.แม่ทา อ.แม่ออน ชุมชนบ้านแปะและแม่มสอย อ.จอมทอง และ ชุมชนบ้านเด่นสารภี ต.บ้านตาล อ.ฮอด (จำนวนแบบสอบถาม ประชาชน ป่าขุนแม่ทา ๑๗๗ ตัวอย่าง ป่าท่าธาร ๕๕ ตัวอย่าง และป่าแม่ตาล-แม่มุย ๑๑๖ ตัวอย่าง)

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

- พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าครบุรี

จ.นครราชสีมา ระหว่างวันที่ ๒๑ – ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๙ ลงพื้นที่ติดตามความก้าวหน้าและทดสอบแบบสอบถามจากเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้อง และสำรวจจัดเก็บข้อมูลชุมชนบ้านซับสะเดา บ้านหัวบึง บ้านไผ่ อ.ครบุรี และ บ้านดอนโบสถ์ บ้านดอนโบสถ์พัฒนา บ้านโคกโจด บ้านใหม่โนนทอง อ.เสิงสาง จ.นครราชสีมา (จำนวนแบบสอบถามเจ้าหน้าที่รัฐ ๗ ตัวอย่าง ประชาชน ๑๖ ตัวอย่าง)

- พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าไผ่ป่าโคกไม้ฆาม

จ.อุดรธานี ระหว่างวันที่ ๒๑ – ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๐ ลงพื้นที่ติดตามความก้าวหน้า และจัดเก็บข้อมูลจากเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้อง และชุมชนป่าไผ่ ป่าโคกไม้ฆาม ต.สะแบง อ.หนองหาน จ.อุดรธานี หมู่ ๑ และ ต.ดอยกลอย อ.พิบูลย์รักษ์ จ.อุดรธานี (จำนวนแบบสอบถาม เจ้าหน้าที่รัฐ ๘ ตัวอย่าง ประชาชน ๑๐๘ ตัวอย่าง)

- พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าโคกนาโก

จ.ยโสธร วันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๖๐ ลงพื้นที่ติดตามความก้าวหน้าและจัดเก็บข้อมูลจากเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้อง และชุมชนป่าโคกนาโก อ.ป่าดัว จ.ยโสธร (จำนวนแบบสอบถาม เจ้าหน้าที่รัฐ ๑๐ ตัวอย่าง ประชาชน ๒๙ ตัวอย่าง)

- พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าดงหมู

จ.นครพนม ระหว่างวันที่ ๒๐ – ๒๑ เมษายน ๒๕๖๐ ลงพื้นที่ติดตามความก้าวหน้าและจัดเก็บข้อมูลจากเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้อง และชุมชนบ้านโสกแมว ต.อุ่มเหมา อ.ธาตุพนม จ.นครพนม (จำนวนแบบสอบถามเจ้าหน้าที่รัฐ ๓๐ ตัวอย่าง ประชาชน ๓๙ ตัวอย่าง)

ภาคกลาง

- พื้นที่ปฏิรูปที่ดิน โครงการจัดที่ดินทำกิน

ให้ชุมชน ต.ระบำ อ.ลานสัก จ.อุทัยธานี ระหว่างวันที่ ๔ – ๕ พฤษภาคม ๒๕๖๐ ลงพื้นที่ติดตามความก้าวหน้า และจัดเก็บข้อมูลจากเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้อง และชุมชน ต.ระบำ อ.ลานสัก จ.อุทัยธานี รวม ๕ ชุมชน (จำนวนแบบสอบถาม เจ้าหน้าที่รัฐ ๑๒ ตัวอย่าง ประชาชน ๘๘ ตัวอย่าง)

ภาคใต้

- พื้นที่ป่าชายเลน จ.นครศรีธรรมราช

ระหว่างวันที่ ๓๑ พฤษภาคม – ๒ มิถุนายน ๒๕๖๐ ลงพื้นที่ติดตามความก้าวหน้าและจัดเก็บข้อมูลจากเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้อง และชุมชน ต.ปากพูน อ.เมือง ต.คลองน้อย อ.ปากพูน และ ต.ปากพูนฝั่งตะวันตก อ.ปากพูน (จำนวนแบบสอบถาม เจ้าหน้าที่รัฐ ๕ ตัวอย่าง ประชาชน ๙๗ ตัวอย่าง)

การจัดประชุมระดมความคิดเห็น (Focus Group) ความก้าวหน้าในการดำเนินโครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้มีการจัดประชุมระดมความคิดเห็น โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อประมวลผลการดำเนินงานจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน ประเด็นปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในระดับปฏิบัติ รวมทั้งระดมความคิดเห็นหาแนวทางแก้ไขปัญา และนำเสนอแนวทางการขับเคลื่อนการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ การประชุมประกอบด้วย การบรรยายกรอบการดำเนินงานและแนวทางการบริหารจัดการจากหน่วยงานระดับนโยบายจากหน่วยงานส่วนกลาง การรับฟังการบรรยาย ความก้าวหน้า ในการดำเนินงานและปัญหาอุปสรรค จากหน่วยงานในระดับปฏิบัติ รวมทั้งแบ่งกลุ่มย่อยเพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องที่ผ่านมาได้จัดการประชุมระดมความคิดเห็นแล้วรวม ๔ ครั้ง ดังนี้

๑. ภาคเหนือ เมื่อวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ ณ โรงแรมฮอลิเดย์ อินน์ จังหวัดเชียงใหม่ มีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน ๑๒๐ คน ประกอบด้วย ผู้แทนจากคณะอนุกรรมการนโยบายที่ดินจังหวัดเชียงใหม่ เจ้าหน้าที่ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้แทนชุมชน

๒. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เมื่อวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๖๐ ณ โรงแรมเซ็นทาราและคอนเวนชัน เซ็นเตอร์ จังหวัดอุดรธานี มีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน ๑๔๐ คน ประกอบด้วยผู้แทนจากคณะอนุกรรมการนโยบายที่ดินจังหวัดนครราชสีมา จังหวัดอุดรธานี จังหวัดนครพนม และจังหวัดยโสธร ผู้แทนคณะอนุกรรมการประเมินผลสัมฤทธิ์ เจ้าหน้าที่ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้แทนชุมชน

๓. ภาคใต้ เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๐ ณ โรงแรม เดอะ ทวินโลตัส จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน ๑๖๐ คน ประกอบด้วยผู้แทนจากคณะอนุกรรมการนโยบายที่ดินจังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้แทนคณะอนุกรรมการประเมินผลสัมฤทธิ์ เจ้าหน้าที่ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้แทนชุมชน

๔. ภาคกลาง เมื่อวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๖๐ ณ โรงแรมปรินซ์พาเลซมหานาค จังหวัดกรุงเทพมหานคร ผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน ๒๓๐ คน ประกอบด้วย ผู้แทนจากคณะอนุกรรมการนโยบายที่ดินจังหวัดที่อยู่ในโครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน ผู้แทนคณะอนุกรรมการประเมินผลสัมฤทธิ์ เจ้าหน้าที่ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสมาชิกโครงการ คทช.

การกำหนดกรอบแนวคิดการติดตามประเมินผล

คณะอนุกรรมการประเมินผลสัมฤทธิ์ฯ ได้ให้ความเห็นชอบกรอบแนวคิดการติดตามประเมินผล และการกำหนดตัวชี้วัดตาม CIPP Model (Context-Input-Process-Product Evaluation Model) ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้

๑. การประเมินผลบริบทหรือสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินผลแผนงาน/โครงการในภาพกว้าง (Macro Analysis) ซึ่งเป็นรูปแบบพื้นฐานของการประเมินผลโดยทั่วไป เพื่อให้ได้ข้อมูลนำมาเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยจะเน้นในด้านความสัมพันธ์ของแผนงาน/โครงการ ที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การบริหาร เทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศ ฯลฯ

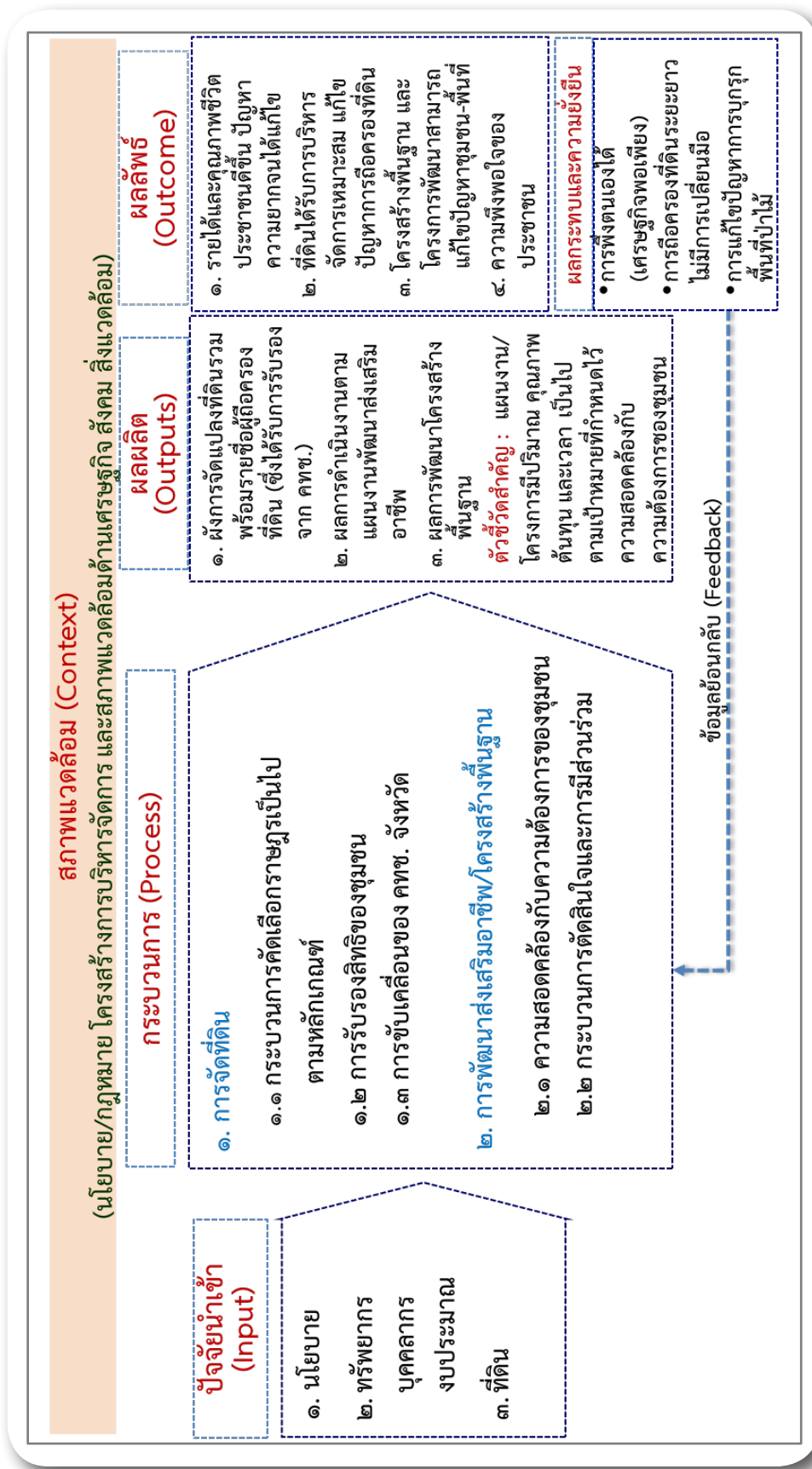
๒. การประเมินผลปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการประเมินผลเกี่ยวกับปัจจัยนำเข้า ได้แก่ การประเมินในด้านอัตรากำลัง งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ วิธีการจัดการ เวลา ฯลฯ ว่ามีเพียงพอหรือไม่ การประเมินผลปัจจัยเบื้องต้นนี้ จะช่วยให้ได้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจว่าควรปรับตัวอุปสรรคเชิงปฏิบัติอย่างไร ใช้อัตรากำลังเท่าใด วางแผนและดำเนินการอย่างไร ซึ่งจะแตกต่างจากการประเมินสภาวะแวดล้อม ในแง่ที่ว่า การประเมินปัจจัยเบื้องต้นเป็นการกระทำเฉพาะกรณีนั้นๆ และวิเคราะห์ภายในแผนงาน/โครงการ เท่านั้น

๓. การประเมินผลกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินผลเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินงานตามขั้นตอนของแผนงาน/โครงการที่กำหนดไว้ เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศสำหรับนักประเมินผล ตลอดจนเป็นการบันทึกสะสมข้อมูลระหว่างการปฏิบัติงาน โดยการประเมินผลกระบวนการจะเป็นการค้นหาคำตอบที่ว่าระบบการทำงาน กลไก ขั้นตอนการปฏิบัติงาน ความสัมพันธ์ระหว่างทรัพยากรบุคคล วิธีการติดต่อสื่อสาร ฯลฯ มีประสิทธิภาพเพียงพอหรือไม่ มากน้อยเพียงใด และจะมีแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขอย่างไร

๔. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) มีจุดมุ่งหมายเพื่อวัดผลและแปลความหมายของผลความสำเร็จของแผนงาน/โครงการ โดยทั่วไปการประเมินผลผลิตเป็น การเปรียบเทียบผลงานที่ทำได้ (ทั้งปริมาณ คุณภาพ ต้นทุน และเวลา) กับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในแผนงาน/โครงการ หากผลงานที่ทำได้สูงกว่าหรือเท่ากับเกณฑ์ แสดงว่าแผนงาน/โครงการประสบผลสำเร็จ แต่ถ้าผลงานที่ทำได้น้อยกว่าเกณฑ์ที่กำหนดแสดงว่าแผนงาน/โครงการไม่ประสบผลสำเร็จ โดยผู้ประเมินผลจะต้องอธิบายถึงสาเหตุ ปัญหา อุปสรรคที่เกิดขึ้น โดยอาจใช้รายงานการประเมินผลสถานะแวดล้อม การประเมินผลปัจจัยเบื้องต้น และการประเมินผลกระบวนการมาประกอบการวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคด้วย

ภาพที่ ๓-๑ กรอบแนวคิดการประเมินผลสัมฤทธิ์โครงการ (ระยะยาว)

ผลการวิเคราะห์ CIPP Model

จากการสำรวจจัดเก็บข้อมูลในพื้นที่โครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนรวม ๑๐ พื้นที่ ๗ จังหวัด ประกอบกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์พูดคุยเชิงลึกกับกลุ่มตัวอย่าง และการประชุมระดมความคิดเห็นจากภาคีการพัฒนาในพื้นที่ ทั้งที่เป็นเจ้าหน้าที่จากส่วนกลาง ส่วนท้องถิ่น และประชาชน ชุมชนที่เข้าร่วมโครงการ

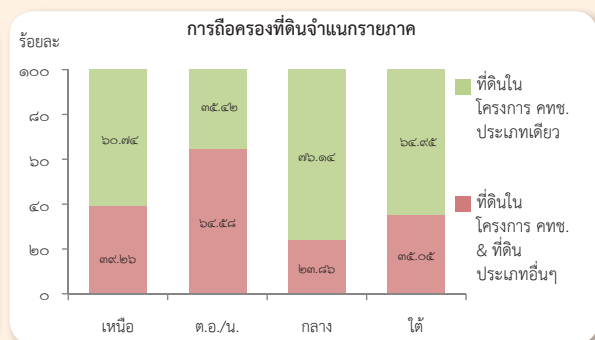
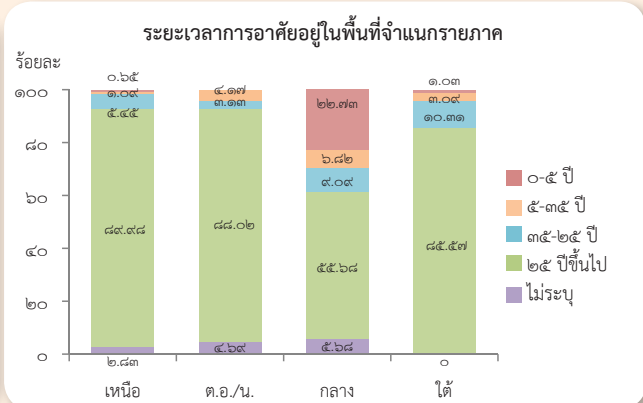
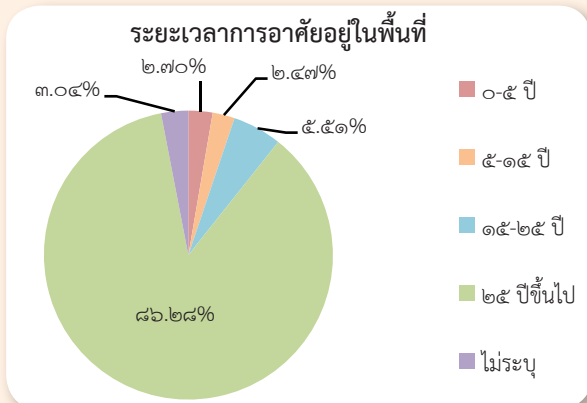
ฝ่ายเลขานุการฯ ได้นำข้อมูลต่างๆ มาวิเคราะห์ประมวลผลตาม CIPP Model และได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวม (สำหรับผลการวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกรายภาคทั้งหมด มีรายละเอียดปรากฏตามเอกสารแนบ) เนื่องจากข้อมูลตัวอย่างของภาคกลางและภาคใต้ มีการจัดเก็บเพียงแห่งละ ๑ พื้นที่ จึงยังไม่สามารถเป็นตัวแทนของภาคได้ โดยภาคกลาง จัดเก็บข้อมูลโครงการที่จังหวัดอุทัยธานี ซึ่งเป็นเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และภาคใต้ จัดเก็บข้อมูลโครงการที่อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นพื้นที่ป่าชายเลน ที่มีลักษณะการดำเนินงานมีความแตกต่างจากพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติซึ่งเป็นพื้นที่ส่วนใหญ่ของโครงการ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ได้ค้นพบปัจจัยที่ส่งเสริมความสำเร็จ และประเด็นปัญหา อุปสรรค ตลอดจนข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ในแต่ละองค์ประกอบ ดังนี้

การวิเคราะห์ปัจจัยนำเข้า

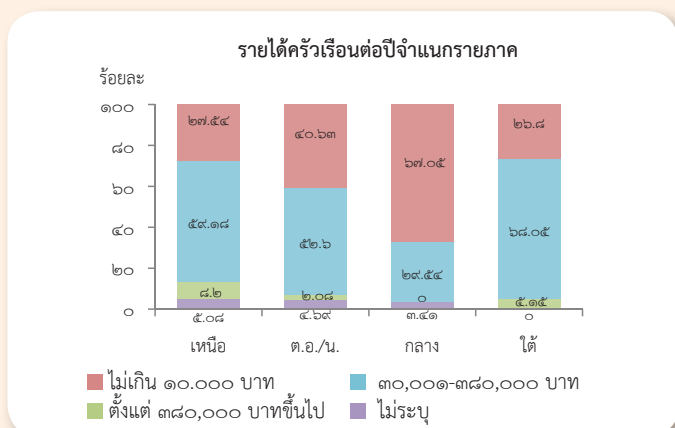
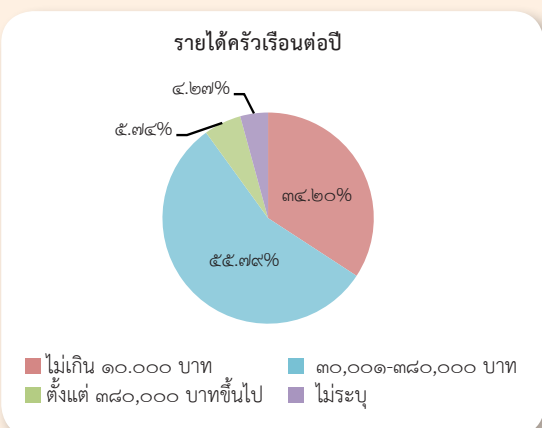
๑. สถานภาพของประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในพื้นที่โครงการ ร้อยละ ๘๖.๒๘ เป็นผู้อยู่อาศัยทำกินในพื้นที่โครงการมาเป็นเวลานานมากกว่า ๒๕ ปี อยู่อาศัยมาก่อนมติคณะรัฐมนตรี ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๑ บางส่วนอยู่อาศัยมาก่อนการประกาศเป็นพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ หลายชุมชนเคยเข้าสู่กระบวนการจัดที่ดินภายใต้นโยบายของรัฐที่ผ่านมา เช่น นิคมสร้างตนเอง การออกเอกสารสิทธิทำกิน (สทก.) หรือโครงการโอนชุมชน แต่โครงการไม่แล้วเสร็จจนจบสิ้นกระบวนการ ทำให้ประชาชนในพื้นที่ยังคงอยู่ในสถานะผู้บุกรุก ถือครองที่ดินโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมายมาจนถึงปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม ประชากรในพื้นที่บางส่วน (ร้อยละ ๔๒.๗๔) มีการถือครองที่ดินประเภทอื่นๆ อยู่แล้ว ทั้งในรูปโฉนด และ ส.ป.ก. ๔-๐๑

ประชากรในพื้นที่โครงการส่วนใหญ่ (ร้อยละ ๖๑.๕๓) มีรายได้มากกว่า ๓๐,๐๐๐ บาทต่อปี มีผู้ที่มีรายได้สูงกว่า ๑๘๐,๐๐๐ บาทต่อปี ร้อยละ ๕.๗๔ และผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่า ๓๐,๐๐๐ บาทต่อปี ร้อยละ ๓๔.๒๐ โดยพบว่าพื้นที่โครงการห้วยระบำ ของ สปก. เป็นพื้นที่เดียวที่ประชากรส่วนใหญ่ (ร้อยละ ๖๗.๐๕) มีรายได้ต่ำกว่า ๓๐,๐๐๐ บาทต่อปี เนื่องจากการจัดระบบที่ดินในพื้นที่ว่าง ซึ่งมีการคัดเลือกผู้ยากไร้เข้าร่วมโครงการตามเกณฑ์ที่ทางราชการกำหนด

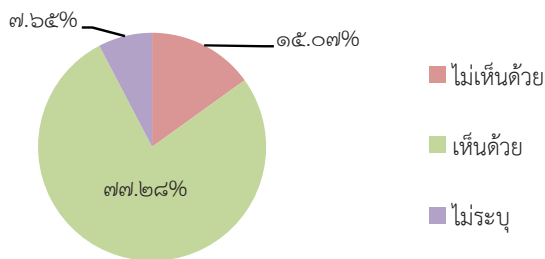
ประชากรกลุ่มตัวอย่างมีอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก ส่วนใหญ่เพาะปลูกพืชเศรษฐกิจเชิงเดี่ยว เช่น ไร่ข้าวโพด ไร่มันสำปะหลัง สวนลำไย สวนลิ้นจี่ และมีอาชีพเสริมอื่นๆ เช่น เลี้ยงโค เลี้ยงไก่ และอาชีพรับจ้าง

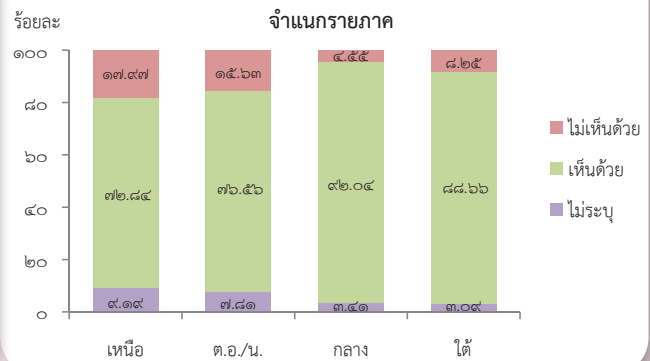
๒. นโยบายการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนในลักษณะแปลงรวม

ภาพรวมของกรอบนโยบายและหลักเกณฑ์ พบว่าทิศทางของนโยบายให้ความสำคัญกับการจัดที่ดินให้ผู้อยู่อาศัย (จัดระบบ) แต่การดำเนินงานจริงส่วนใหญ่ เป็นการให้สิทธิแก่ผู้อยู่อาศัยในเขตที่ดินของรัฐ (จัดระเบียบ) มีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการคัดเลือก ผู้อยู่อาศัยเข้าร่วมโครงการ (หลักเกณฑ์ ๙ ข้อ) แต่ขาดหลักเกณฑ์รายละเอียดที่ชัดเจนสำหรับการพิจารณาให้สิทธิแก่ผู้อยู่อาศัยในพื้นที่มาก่อนปี ๒๕๔๕ ทำให้เป็นปัญหาสำหรับการพิจารณาอนุญาตของ คทช. จังหวัด ซึ่งพบว่ารายชื่อผู้ถือครองอยู่อาศัยเดิม อาจมีคุณสมบัติไม่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ ๙ ข้อที่กำหนดไว้ ผู้เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่ เห็นว่านโยบายจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน เป็นประโยชน์โดยตรงตอบสนองความต้องการของประชาชน และช่วยแก้ไขปัญหาระยะที่ดินทำกินที่เป็นปัญหาเรื้อรังมาเป็นเวลานาน สมาชิกโครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนส่วนใหญ่ เห็นว่าโครงการฯ เป็นประโยชน์อย่างมาก สมาชิกได้รับการรับรองสิทธิในที่ดินทำกินและอยู่อาศัย สามารถเปลี่ยนสถานภาพเป็นผู้ใช้ประโยชน์ที่ดินโดยถูกกฎหมาย การได้รับการรับรองสิทธิในที่ดินยังหมายถึง การได้รับสิทธิและความช่วยเหลือต่างๆ จากหน่วยงานรัฐ เทียบเท่าผู้ถือครองที่ดินที่มีกรรมสิทธิ์อย่างถูกต้อง โดยเฉพาะเมื่อมีมาตรการให้ความช่วยเหลือต่างๆ เช่น การขุดเซยราคาดผลผลิตทางการเกษตร หรือการเยียวยาในกรณีที่เกิดภัยพิบัติ เป็นต้น

โครงการ คทช. เป็นประโยชน์ต่อความมั่นคงในการถือครองที่ดิน

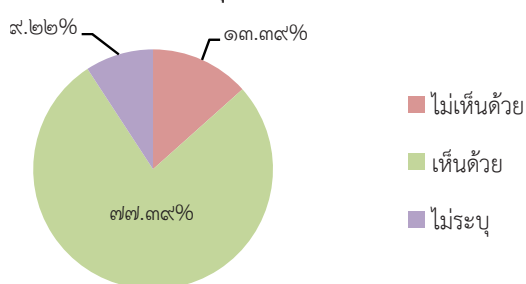

โครงการ คทช. เป็นประโยชน์ต่อความมั่นคงในการถือครองที่ดิน

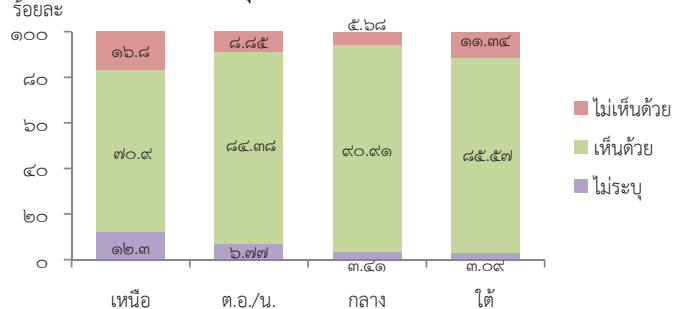

แม้ว่าในระยะเริ่มต้น สมาชิกโครงการ คทช. ส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับแนวทางการจัดที่ดินในลักษณะแปลงรวม เนื่องจากต้องการกรรมสิทธิ์ในที่ดินแบบเจาะจงรายแปลง แต่หลังจากการประชาสัมพันธ์และสร้างความเข้าใจแก่สมาชิกในพื้นที่โครงการอย่างต่อเนื่องโดยหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ทำให้สมาชิกโครงการ (ร้อยละ ๗๗.๒๘) เห็นด้วยกับแนวทางการจัดที่ดินในลักษณะแปลงรวมและห้ามการซื้อขายเปลี่ยนมือ โดยผู้ที่เห็นด้วยมีความเห็นว่าแนวทางดังกล่าวเป็นหลักประกันที่ช่วยรักษาการถือครองที่ดินไว้ได้ในระยะยาว ส่วนผู้ที่ไม่เห็นด้วย (ร้อยละ ๑๕.๐๗) ยังคงมีความต้องการใช้ที่ดินในการค้าประกันเงินกู้จากธนาคาร ซึ่งสาเหตุหลักมาจากหนี้สินครัวเรือนและหนี้จากการประกอบอาชีพเกษตรกรรม

โครงการ คทช. ช่วยยุติการซื้อขายเปลี่ยนมือที่ดิน

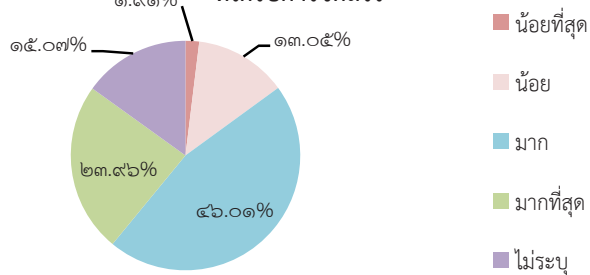
โครงการ คทช. ช่วยยุติการซื้อขายเปลี่ยนมือที่ดินจำแนกภูมิภาค

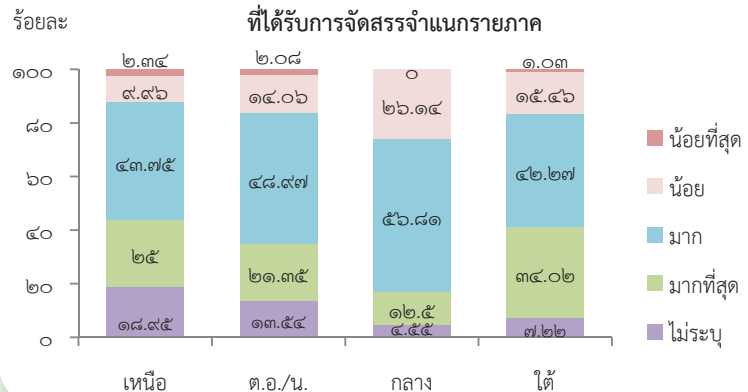
๓. ความเหมาะสมของสภาพที่ดินที่นำมาจัดสรรให้แก่ประชาชน

พื้นที่โครงการส่วนใหญ่ มีผู้อยู่อาศัยครอบครองทำกินอยู่ก่อนแล้ว แปลงที่ดินมีลักษณะกระจัดกระจาย เป็นแปลงย่อย พื้นที่ไม่ติดต่อกัน หรือไม่ได้อยู่ในชุมชนเดียวกัน พื้นที่จัดเก็บข้อมูลแบบสอบถามซึ่งเป็นพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติของกรมป่าไม้ และกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง เป็นการดำเนินงานในลักษณะการจัดระเบียบ โดยมีราษฎรอยู่อาศัยทำกินในพื้นที่มาก่อน ลักษณะทางกายภาพเป็นพื้นที่การเกษตรนอกเขตชลประทาน ทำให้มีการเพาะปลูกพืชเชิงเดี่ยวที่ใช้น้ำน้อย เช่น มันสำปะหลัง อ้อย ข้าวโพด ยางพารา เป็นต้น ส่วนพื้นที่ป่าชายเลน ราษฎรส่วนใหญ่ทำบ่อเลี้ยงกุ้ง ปู และปลา ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามยังคงมีความเห็นว่า พื้นที่ที่ได้รับการจัดสรรมีความเหมาะสมสำหรับการเกษตร ร้อยละ ๖๙.๙๗ เนื่องจากพื้นที่โครงการในเขตป่าไม้ เป็นพื้นที่ที่มีผู้อยู่อาศัยครอบครองอยู่แล้ว จึงไม่มีพื้นที่ว่างที่จะนำไปจัดสรรให้แก่ผู้ยากไร้ที่อพยพมาจากพื้นที่ต้นน้ำหรือพื้นที่ภายนอกได้ นอกจากนี้ในบางพื้นที่ แนวเขตแปลงที่ดินไม่ชัดเจน มีการทับซ้อนกับพื้นที่ปฏิรูปที่ดิน หรือพื้นที่อุทยานแห่งชาติ หรือมีการทับซ้อนกันระหว่างพื้นที่ป่าชายเลนกับที่ดินสาธารณะ ซึ่งส่งผลกระทบต่อกระบวนการจัดที่ดิน กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นสมาชิกโครงการ คทช. ส่วนใหญ่เห็นว่าที่ดินทำกินที่ได้รับการจัดสรร มีความเหมาะสมต่อการทำการเกษตร แม้ว่าจะมีปัญหาการขาดแคลนน้ำหรือดินขาดความอุดมสมบูรณ์ เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีการถือครองใช้ประโยชน์อยู่แต่เดิม สำหรับพื้นที่ปฏิรูปที่ดิน ตำบลระบำ จังหวัดอุทัยธานี รัฐได้เข้าไปจัดโครงสร้างพื้นฐาน เช่น แหล่งน้ำ และสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าที่ดินมีความเหมาะสมต่อการทำเกษตรกรรม อย่างไรก็ตาม พื้นที่ดังกล่าวยังมีปัญหาการเคลื่อนย้ายชุมชนบนพื้นที่ลุ่มน้ำชั้น ๑ ลงมายังพื้นที่โครงการ เนื่องจากชุมชนดังกล่าวเห็นว่าพื้นที่ยังขาดความเหมาะสมต่อการทำเกษตรกรรม

ความเห็นต่อความเหมาะสมสำหรับการเกษตรของพื้นที่ที่ได้รับการจัดสรร

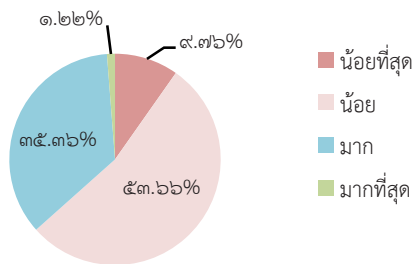
ความเห็นต่อความเหมาะสมสำหรับการเกษตรของพื้นที่ที่ได้รับการจัดสรรจำแนกรายภาค

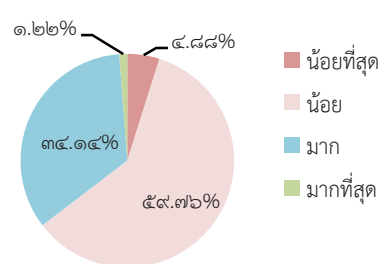
๔. การประเมินความเพียงพอของบุคลากรและงบประมาณ

โครงการได้รับการจัดสรรงบประมาณการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน โดยงบประมาณส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมด้านการส่งเสริมพัฒนาอาชีพและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สำหรับงบประมาณและจำนวนบุคลากรเพื่อการตรวจสอบรังวัด แบ่งแปลง ในกระบวนการจัดหาที่ดิน และกระบวนการจัดที่ดินคัดเลือกราษฎร ยังไม่เพียงพอ ส่งผลให้การดำเนินงานด้านนี้ยังล่าช้า นอกจากนั้นพื้นที่ซึ่งมีผู้ปฏิบัติงานใหม่ ยังต้องทำความเข้าใจคู่มือการปฏิบัติงาน และหลักเกณฑ์ต่างๆ เพื่อถ่ายทอดและอธิบายให้ราษฎรเกิดความเข้าใจโครงการให้ชัดเจนมากขึ้น

ความเพียงพอของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ
ในการดำเนินงาน

ความเพียงพอของงบประมาณ
ในการดำเนินงาน

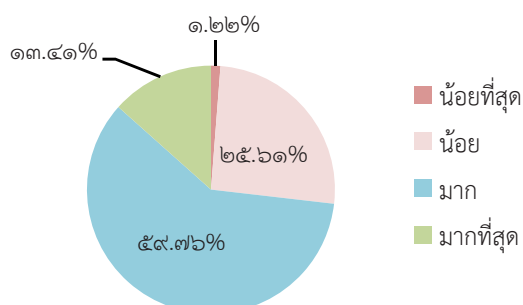
การวิเคราะห์กระบวนการดำเนินงาน

การวิเคราะห์กระบวนการดำเนินงานพิจารณาจากกระบวนการคัดเลือกผู้เข้าร่วมโครงการ การประสานงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐ การขับเคลื่อนของ คทช.จังหวัด และการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยการวิเคราะห์ประเด็นปัญหาอุปสรรค เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งนี้ สามารถจำแนกการวิเคราะห์กระบวนการดำเนินงานตามกิจกรรมโครงการ ซึ่งประกอบด้วย การจัดหาที่ดิน การจัดที่ดิน และการส่งเสริมพัฒนาอาชีพ ดังนี้

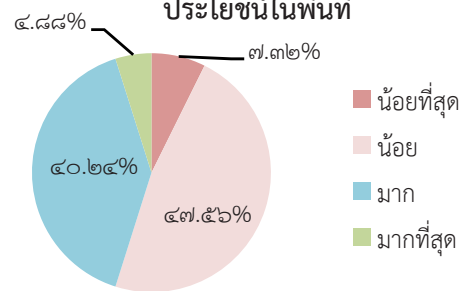
๑. การจัดหาที่ดิน

พื้นที่สำรวจข้อมูล มีการจัดหาที่ดินในลักษณะที่ต่างกัน โดยพื้นที่โครงการในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เป็นพื้นที่ที่มีการสำรวจข้อมูลการถือครองที่ดินตามมติคณะรัฐมนตรี ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๑ จึงมีฐานข้อมูลการแบ่งแปลงที่ดินและรายชื่อผู้ถือครองเดิมแล้ว ส่วนพื้นที่ป่าชายเลน มีการสำรวจการถือครองภายใต้โครงการบริหารจัดการป่าชายเลนเพื่อลดโลกร้อน เมื่อปี ๒๕๕๐ ในขณะที่พื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดิน เป็นพื้นที่ว่างเปล่าที่ได้คืนจากการปลูกสวนป่าขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ (ออป.) จากการสำรวจพบว่า เจ้าหน้าที่ภาครัฐส่วนใหญ่ (ร้อยละ ๗๓.๑๗) เห็นว่าฐานข้อมูลพื้นที่เป้าหมายมีความชัดเจนสำหรับการดำเนินงานในขั้นตอนการจัดที่ดินต่อไป อย่างไรก็ตามยังมีเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน (ร้อยละ ๔๕.๑๒) ที่เห็นว่ายังมีปัญหาในขั้นตอนการออกหนังสืออนุญาตการใช้ประโยชน์พื้นที่

ความชัดเจนของฐานข้อมูลพื้นที่เป้าหมาย

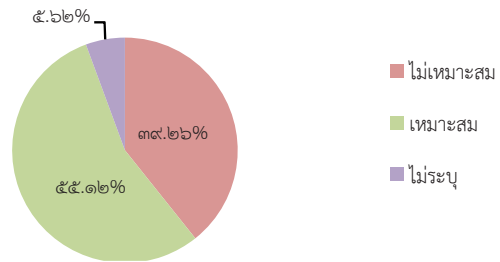
ปัญหาในการออกหนังสืออนุญาตการใช้
ประโยชน์ในพื้นที่

๒. การจัดที่ดิน

(๑) กระบวนการคัดเลือกผู้เข้าร่วมโครงการ มีปัญหาในการจำแนกประเภทผู้ถือครองที่ดินในพื้นที่ พบว่ายังมีปัญหาผู้ครอบครองรายใหม่ มีการซื้อขายเปลี่ยนมือ หรือมีผู้ที่ไม่มาแสดงตน ทำให้ต้องใช้เวลาในการตรวจสอบคุณสมบัติเพิ่มเติม และหากไม่มีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดก็ยังไม่มามาตรการดำเนินการที่เหมาะสม หรือมาตรการที่กำหนดไว้ เช่น การยึดคืนพื้นที่ หรือการให้ปลูกต้นไม้ร้อยละ ๔๐ ต้น ซึ่งยังไม่สามารถบังคับใช้ได้ อย่างมีประสิทธิภาพ

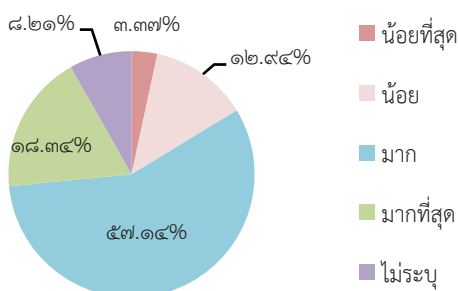
ความเหมาะสมของหลักเกณฑ์การเป็นผู้ยากไร้ ไม่มีที่ทำกิน และ/หรือที่อยู่อาศัย หรือมีรายได้ไม่เกินปีละ ๓๐,๐๐๐ บาท

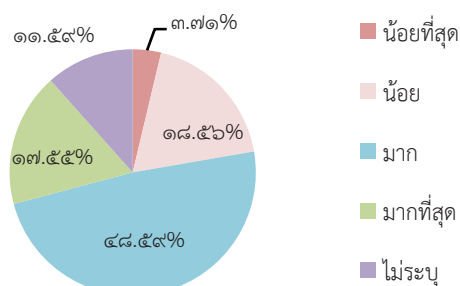
(๒) หลักเกณฑ์การคัดเลือกผู้เข้าร่วมโครงการบางข้อไม่สามารถนำมาใช้ได้จริงในพื้นที่ โดยเฉพาะหลักเกณฑ์ข้อ (๒) เป็นผู้ยากไร้ ไม่มีที่ทำกิน/ที่อยู่อาศัย หรือมีรายได้ไม่เกินปีละ ๓๐,๐๐๐ บาท โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เห็นด้วยกับหลักเกณฑ์ข้อนี้มากถึงร้อยละ ๓๔.๒๖ ในขณะที่หลักเกณฑ์ในข้ออื่นๆ กลุ่มตัวอย่างที่ไม่เห็นด้วยมีไม่เกินร้อยละ ๑๐ และข้อ (๘) ยังไม่เคยได้รับ การช่วยเหลือในการจัดที่ดินจากทางราชการมาก่อน โดยพบว่ามีกลุ่มตัวอย่างร้อยละ ๔๒.๗๔ มีการถือครองที่ดินที่มีเอกสารสิทธิ หรือได้รับการจัดสรรที่ดิน สปก. มาแล้ว แต่ถือครองจำนวนน้อยไม่เพียงพอต่อการประกอบอาชีพ

(๓) ความโปร่งใสของกระบวนการคัดเลือกผู้เข้าร่วมโครงการ ประชาชนส่วนใหญ่ที่ตอบแบบสอบถาม (ร้อยละ ๗๕.๔๘) มีความเห็นว่ากระบวนการคัดเลือกและผลการคัดเลือกผู้เข้าร่วมโครงการมีความโปร่งใสยุติธรรม และกลุ่มตัวอย่าง (ร้อยละ ๖๖.๑๔) เห็นด้วยกับผลการคัดเลือกผู้เข้าร่วมโครงการ ที่มีความชัดเจน ครบถ้วนของรายชื่อ ทั้งนี้ ในส่วนที่ไม่ตอบแบบสอบถาม ประมาณร้อยละ ๑๐ แสดงถึงความไม่มั่นใจในกระบวนการคัดเลือก ตลอดจนผลการคัดเลือกผู้เข้าร่วมโครงการ

ระดับความเห็นด้วยของประชาชนต่อความโปร่งใส ยุติธรรมของกระบวนการคัดเลือก

ระดับความเห็นด้วยของประชาชนต่อความชัดเจน ครบถ้วนของผลการคัดเลือกผู้เข้าร่วมโครงการ

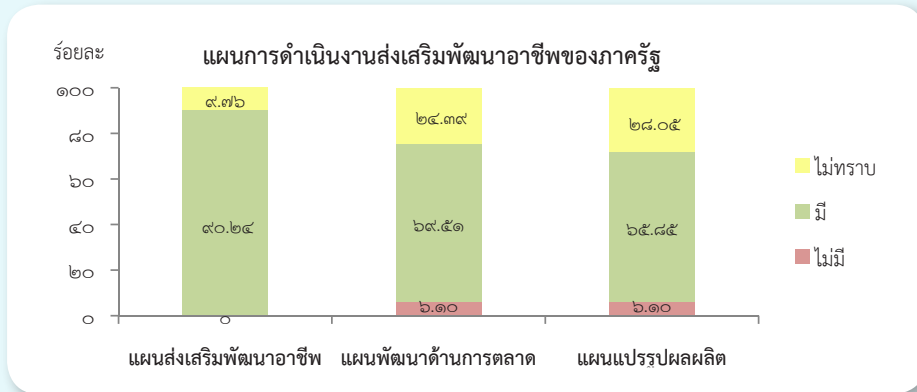

(๔) ในภาพรวมกระบวนการพิจารณาให้ความเห็นชอบบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมโครงการยังมีความล่าช้า โดยเฉพาะจังหวัดที่ไม่ได้จำแนกบัญชีรายชื่อราษฎรที่มีคุณสมบัติครบถ้วนกับบัญชีรายชื่อราษฎรที่ต้องพิจารณา คุณสมบัติเพิ่มเติมออกจากกัน ส่งผลให้ราษฎรในบัญชีรายชื่อที่มีคุณสมบัติครบถ้วนแล้ว ต้องรอ กระบวนการพิจารณาไปด้วย และมีบางจังหวัดยังไม่มีกระบวนการให้ความเห็นชอบบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมโครงการเลย แม้ว่าจะมีหนังสืออนุญาตการใช้ประโยชน์พื้นที่แล้วก็ตาม

ในทางปฏิบัติ แต่ละจังหวัดกำหนดแนวทางการวินิจฉัยคุณสมบัติผู้เข้าร่วมโครงการแตกต่างกัน เนื่องจากคู่มือการปฏิบัติงานกำหนดไว้กว้างๆ เพื่อให้จังหวัดใช้ดุลยพินิจให้สอดคล้องกับข้อเท็จจริงในพื้นที่ ทำให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในแต่ละจังหวัดต้องพิจารณาในรายละเอียดอย่างรอบคอบ หรือในบางกรณีที่เจ้าหน้าที่ไม่มั่นใจในวิธีการดำเนินงาน ก็จะต้องส่งเรื่องกลับไปหารือแนวทางปฏิบัติกับคณะกรรมการจัดที่ดินส่วนกลาง

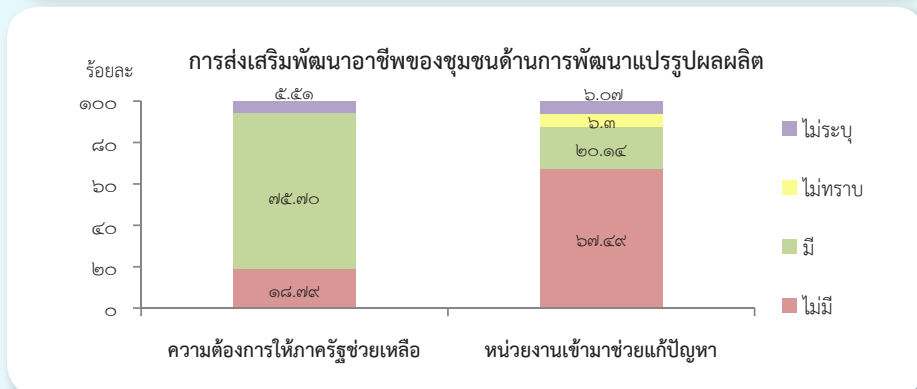
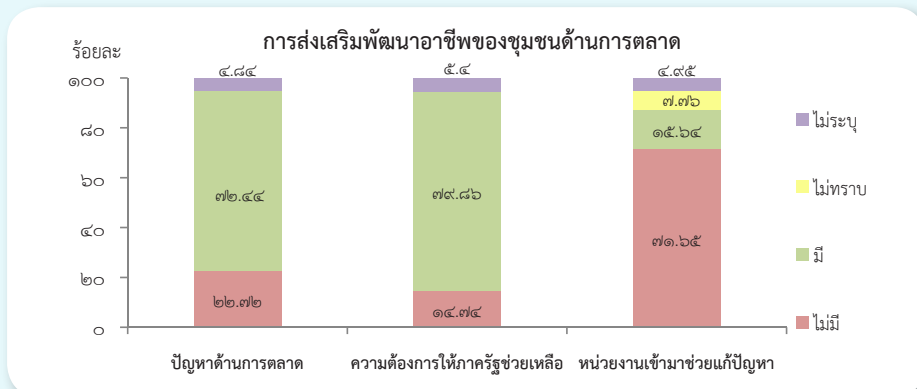
๓. การส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ

(๑) หน่วยงานของรัฐมีแผนส่งเสริมพัฒนาอาชีพ แผนพัฒนาด้านการตลาด และการแปรรูปผลผลิต โดยครบถ้วน แต่ดำเนินงานในพื้นที่อย่างเป็นเอกเทศ ข้อมูลจากการสำรวจแบบสอบถาม พบว่า หน่วยงานต่างๆ ระบุว่า มีแผนงานทั้งด้านการส่งเสริมพัฒนาอาชีพ ด้านการตลาด และการแปรรูปผลผลิต โดยแต่ละหน่วยงานจะมีชุดทางเลือก สำเร็จรูปซึ่งเป็นกิจกรรมย่อย เข้าไปให้ประชาชนเลือกและมีการดำเนินงานในพื้นที่อย่างเป็นเอกเทศ การดำเนินงานส่วนใหญ่ เป็นการดำเนินงานระยะสั้น เช่น แจกพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ วัสดุปรับปรุงบำรุงดิน อบรมอาชีพเสริม ฯลฯ

(๒) กระบวนการส่งเสริมพัฒนาอาชีพยังไม่สอดคล้องกับประเด็นปัญหาสำคัญในพื้นที่ ประชาชนในพื้นที่โครงการหลายพื้นที่ประสบกับปัญหาด้านการตลาด ราคาผลผลิตตกต่ำ ภัยแล้ง และเผชิญกับปัญหาเรื้อรัง ด้านหนี้สินครัวเรือน แต่ยังขาดการแก้ไขปัญหาย่อยเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะปัญหาด้านการตลาด ข้อมูลจากการสำรวจ พบว่า ประชาชนในพื้นที่โครงการมีปัญหาด้านการตลาด (ร้อยละ ๗๒.๔๔) และต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐ (ร้อยละ ๗๙.๘๖) แต่ระบุว่ายังไม่มีหน่วยงานรัฐมาให้ความช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาย่อยเป็นรูปธรรม (ร้อยละ ๗๑.๖๕)

(๓) การส่งเสริมพัฒนาอาชีพขาดความต่อเนื่องของการดำเนินงาน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างความชำนาญ และเป็นเงื่อนไขที่สำคัญของความสำเร็จในการประกอบอาชีพของชุมชน/ปัจเจกชน การส่งเสริมพัฒนาอาชีพที่มีระยะเวลาจำกัด รวมทั้งต้องลงทุนซื้ออุปกรณ์ที่มีราคาสูง ทำให้ประชาชนขาดความมั่นใจและไม่พร้อมที่จะปรับเปลี่ยนรูปแบบ/ลงทุนในการประกอบอาชีพ ส่งผลให้ในหลายพื้นที่เกษตรกรมีแนวโน้มยังคงทำการเกษตรเชิงเดี่ยวต่อไป

(๔) การมีส่วนร่วมของประชาชน รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในหลายพื้นที่ที่โครงการคือ การออกเสียงเพื่อเลือกกิจกรรมการพัฒนาต่างๆ ที่หน่วยงานจัดทำรายการสำเร็จรูปมาแล้ว หากเป็นชุมชนที่เข้มแข็ง การเลือกกิจกรรมพัฒนาจะสะท้อนความต้องการของประชาชนในพื้นที่นั้น ๆ แต่ในหลายพื้นที่ชุมชนยังไม่สามารถรวมกลุ่มอาชีพและแสดงความต้องการที่ชัดเจนในการขอรับความช่วยเหลือด้านการส่งเสริมการประกอบอาชีพได้ จึงส่งผลให้การคัดเลือกกิจกรรม ไม่ได้มาจากความเข้าใจในศักยภาพและเห็นประโยชน์จากกิจกรรมนั้นๆ อย่างแท้จริง สมาชิกโครงการเข้ารับการอบรมโดยขาดความสนใจและร่วมการฝึกอบรมไปตามขั้นตอนโดยไม่ได้นำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ประโยชน์อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

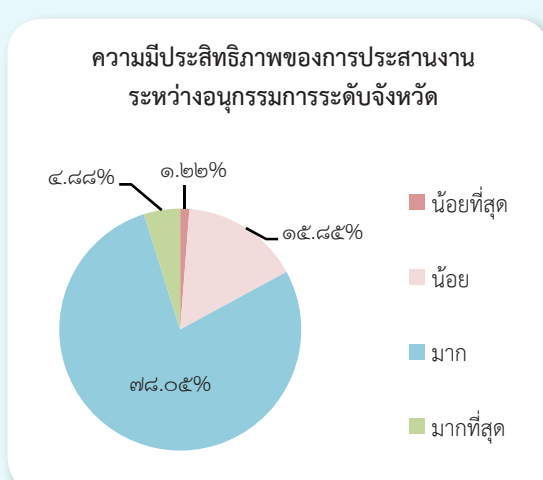
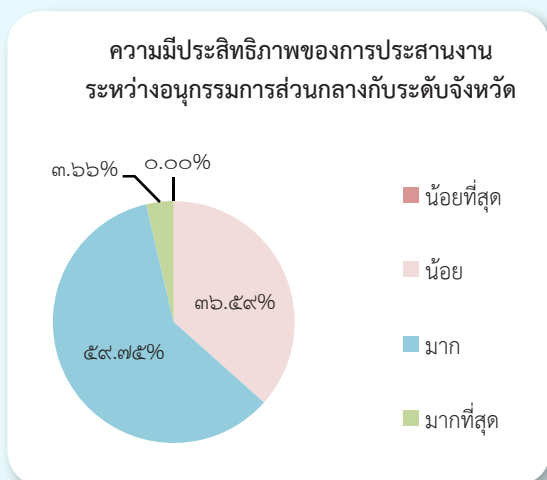
(๕) การขับเคลื่อนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในหลายพื้นที่ของโครงการฯ สมาชิกโครงการยังคงทำการเกษตรเชิงเดี่ยวที่ผลผลิต มีความอ่อนไหวต่อการเปลี่ยนแปลงของตลาด อาทิ ข้าว มันสำปะหลัง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ในขณะที่แผนการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพยังขาดความชัดเจนในการเสริมสร้างความเชื่อมั่นให้แก่เกษตรกรในการปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำการเกษตรไปสู่เกษตรกรรมแบบผสมผสาน ประกอบกับการพัฒนาส่งเสริมอาชีพยังคงอยู่ในรูปแบบการลดรายจ่ายครัวเรือนด้วยการจัดหา/สนับสนุนปัจจัยการผลิตมากกว่าการปรับเปลี่ยนแนวคิด/แนวปฏิบัติไปสู่การพึ่งพาตนเองตามแนวทางการทำการเกษตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

(๖) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานติดขัดในเรื่องกฎระเบียบและขาดงบประมาณ ระบบโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นเพื่อการดำรงชีพและเพื่อการทำการเกษตร อาทิ ถนน ไฟฟ้า น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคและเพื่อการเกษตร เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจปรับเปลี่ยนรูปแบบและวิธีการทำการเกษตรของประชาชนในพื้นที่โครงการ โดยพบว่า ประชาชนในพื้นที่ที่โครงการหลายพื้นที่มีความตั้งใจที่จะปรับเปลี่ยนการปลูกพืชเชิงเดี่ยวมาเป็นการทำการเกษตรแบบผสมผสาน หากพื้นที่ที่ได้รับจัดสรรมีความพร้อมของระบบโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภค แต่กระบวนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคยังมีความล่าช้า เนื่องจากติดขัดกฎระเบียบ และการตั้งงบประมาณโครงการยังไม่สามารถทำได้ หากพื้นที่ยังไม่ได้ การอนุญาตให้ใช้ประโยชน์อย่างถูกต้อง

ทั้งนี้ การส่งเสริมพัฒนาอาชีพภายใต้โครงการที่มีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพ และมีความชัดเจนด้านการผลิต การตลาด และระบบการบริหารจัดการ จะช่วยขยายทางเลือกแก่ประชาชนในพื้นที่โครงการให้สามารถตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมได้อย่างอิสระ สอดคล้องกับความต้องการ และศักยภาพของตัวเองมากขึ้น

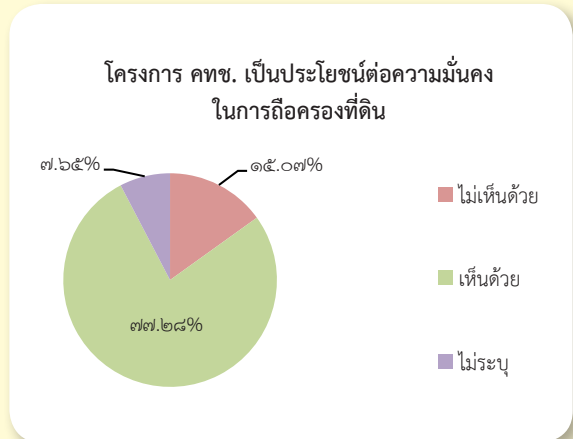
๔. โครงสร้างการบริหารจัดการและการประสานงานระหว่างหน่วยงาน

เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่เห็นว่า การประสานงานระหว่างคณะอนุกรรมการฯ ส่วนกลาง กับคณะอนุกรรมการนโยบายที่ต้นระดับจังหวัด มีประสิทธิภาพ ร้อยละ ๖๓.๔๑ แต่ยังคงมีปัญหาอยู่ร้อยละ ๓๖.๕๙ ในขณะที่การประสานงานระหว่างอนุกรรมการระดับจังหวัดในพื้นที่ที่มีประสิทธิภาพมากถึงร้อยละ ๘๒.๙๓ แต่ยังคงมีปัญหาอยู่เพียงร้อยละ ๑๗.๐๗

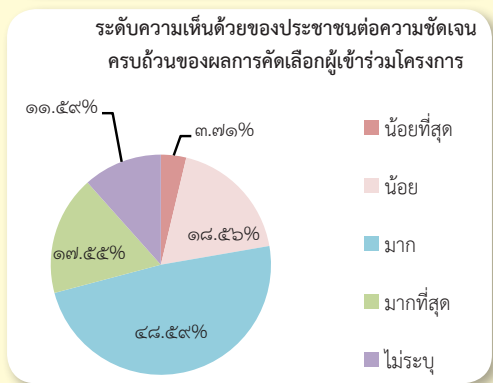
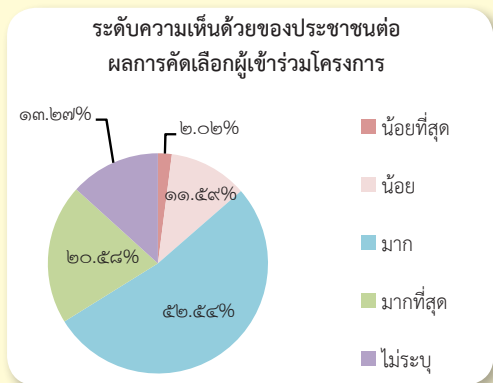

การวิเคราะห์ผลผลิตและผลลัพธ์

๑. โครงการเป็นประโยชน์โดยตรงต่อชุมชนในพื้นที่ห่างไกล และตอบสนองต่อนโยบายลดความเหลื่อมล้ำของรัฐบาล ประชากรตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ ๗๗.๒๘) เห็นว่าโครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนก่อให้เกิดประโยชน์ ช่วยให้เกิดความมั่นคงในการถือครองที่ดิน ผู้เข้าร่วมโครงการที่ปรากฏรายชื่อการอนุญาตใช้ประโยชน์ ได้เปลี่ยนสถานภาพจากการเป็นผู้บุกรุกที่ดินของรัฐ เป็นผู้ที่อยู่อาศัยทำกินในที่ดินอย่างถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งจะได้รับสิทธิประโยชน์ต่างๆ เช่น การขุดเจาะราคาสินค้าการเกษตร การช่วยเหลือกรณีเกิดภัยพิบัติ การขอใช้ไฟฟ้าหรือก่อสร้างแหล่งน้ำในพื้นที่ทำกินได้ ทำให้พื้นที่ใกล้เคียงหรือราษฎรในพื้นที่ซึ่งเคยปฏิเสธการเข้าร่วมโครงการ ขอเข้าร่วมโครงการเพิ่มขึ้น

๒. ผลการจัดที่ดิน ผู้เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่เห็นด้วยกับผลการคัดเลือกผู้เข้าร่วมโครงการมากถึงร้อยละ ๗๓.๑๒ โดยเห็นว่าผลการคัดเลือกดังกล่าว มีความชัดเจน ครบถ้วนของรายชื่อ ร้อยละ ๖๖.๑๔

๓. ผลกระทบจากความล่าช้าของการพิจารณาให้ความเห็นชอบรายชื่อผู้เข้าร่วมโครงการ ทำให้ประชาชนเสียสิทธิประโยชน์ที่ควรจะได้รับ และยังทำให้ประชาชนขาดความมั่นใจในนโยบายของรัฐ เนื่องจากนโยบายการจัดที่ดินซึ่งได้ดำเนินการในหลายรัฐบาลที่ผ่านมา ขาดความต่อเนื่อง ปัญหาการถือครองที่ดินของประชาชนไม่ได้รับการแก้ไข ราษฎรในพื้นที่ซึ่งเป็นผู้ที่ถือครองที่ดินมาแต่เดิม มีความไม่พอใจจากปัญหาที่ส่งสมมา บางพื้นที่ได้เตรียมยื่นหนังสือเรียกร้องต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เร่งรัดการอนุญาตอีกด้วย

๔. การส่งเสริมพัฒนาอาชีพและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ยังไม่เพียงพอที่จะสร้างความมั่นใจให้กับผู้เข้าร่วมโครงการที่จะปรับเปลี่ยนรูปแบบการประกอบอาชีพมาสู่แนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ข้อมูลจากการสำรวจในพื้นที่โครงการทั้ง ๑๐ พื้นที่ พบว่า การดำเนินงานส่งเสริมพัฒนาอาชีพอยู่ในระยะเริ่มต้น แม้จะมีการดำเนินงานในลักษณะคู่ขนานกับ การจัดหาที่ดินและการคัดเลือกผู้เข้าร่วมโครงการ แต่หากการอนุญาตพื้นที่และการอนุญาตรายชื่อผู้เข้าร่วมโครงการยังไม่ผ่านความเห็นชอบจาก คทช. จังหวัด ทั้งพื้นที่และรายชื่อประชาชนในโครงการ ก็ยังไม่เปลี่ยนมาอยู่ในสถานะที่ถูกต้องตามกฎหมาย หน่วยงานจะไม่สามารถเข้าไป

ดำเนินการในเรื่องต่างๆ ได้ โดยเฉพาะการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และสาธารณูปโภค สำหรับการส่งเสริมพัฒนาอาชีพที่ผ่านมา หน่วยงานแก้ไขปัญหโดยใช้แผนงานและงบประมาณปกติเข้าไปดำเนินการในพื้นที่

ทั้งนี้ การส่งเสริมพัฒนาอาชีพและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่ได้ดำเนินการมาแล้ว อยู่ในระยะเริ่มต้น จึงยังไม่สามารถสะท้อนถึงผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินโครงการได้อย่างชัดเจน ทั้งในเรื่องการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ การพัฒนาแหล่งน้ำ/ปัจจัยพื้นฐาน และการช่วยแก้ไขปัญหาด้านการตลาด และพบว่าทุกพื้นที่ยังคงมีปัญหามarket ผลผลิตตกต่ำ และขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร นอกจากนี้ ยังขาดกระบวนการเตรียมชุมชนเพื่อนำไปสู่การพึ่งพาตนเอง และการรวมกลุ่มเพื่อสร้างความเข้มแข็งในระยะยาว

สรุป และ ข้อเสนอแนะ

๒

บทสรุป

การบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศให้มีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุด และการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนเรื่องที่ดินทำกินของประชาชน เป็นนโยบายที่สำคัญของรัฐบาล และเป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์ประเทศด้านการลดความเหลื่อมล้ำและการสร้างความเป็นธรรมในสังคม รวมทั้งเป็นเป้าหมายการดำเนินงานในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ ซึ่งมุ่งสู่การพัฒนาที่ “ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง”

คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ ซึ่งมีพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ในฐานะประธานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ ได้มอบนโยบายการจัดที่ดินให้ประชาชนผู้ด้อยโอกาส ด้วยการจัดที่ดินในลักษณะแปลงรวม อนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินของรัฐเป็นกลุ่มหรือชุมชน และส่งเสริมพัฒนาอาชีพตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีเป้าหมายเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน ช่วยให้ประชาชนมีที่ดินอยู่อาศัยทำกินอย่างถูกต้อง มีความมั่นคงในการดำรงชีวิต และลดการรุกล้ำพื้นที่ป่าไม้

การดำเนินงานโครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน ภายใต้คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ ในภาพรวมพบว่า มีความก้าวหน้าในการดำเนินงานมาโดยลำดับ โครงการได้แก้ไขปัญหาด้านพื้นฐานที่สำคัญของชุมชน คือ การถือครองที่ดิน ซึ่งเป็นความมั่นคงในการดำรงชีวิต โดยช่วยให้ประชาชนผู้ยากไร้ และ/หรือ ผู้มีที่อยู่อาศัย ทำกินในที่ดินของรัฐอย่างผิดกฎหมาย ได้เปลี่ยนสถานภาพ เป็นผู้ใช้ประโยชน์ที่ดินได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย สามารถได้รับสิทธิ และความช่วยเหลือต่างๆ จากรัฐ ได้อย่างเสมอภาคเท่าเทียมกับผู้อื่น นโยบายของรัฐ ในเรื่องนี้จึงตอบสนองความต้องการและเป็นประโยชน์ ต่อผู้ด้อยโอกาสโดยตรง

อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานจัดที่ดินทำกิน ให้ชุมชนแบบแปลงรวมถือเป็นเรื่องใหม่ จึงอาจมีปัญหา อุปสรรคและข้อขัดข้องในการดำเนินงานระยะต้น ที่ผ่านมา ทุกฝ่ายได้ร่วมมือกันแก้ไขปัญหาดังกล่าว และบูรณาการ การทำงานให้สอดคล้องเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ทั้ง ผู้ปฏิบัติงานในส่วนกลางและผู้ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ รวมทั้งคณะกรรมการนโยบายที่ดินระดับจังหวัดซึ่งเป็น กลไกขับเคลื่อนที่สำคัญทำให้งานมีความก้าวหน้า มาโดยลำดับ

จากการลงพื้นที่เพื่อติดตามความก้าวหน้า และประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการจัดที่ดินทำกิน ให้ชุมชน ทำให้ได้ค้นพบประเด็นสำคัญ ซึ่งล้วนเป็น ข้อค้นพบที่เกิดขึ้นร่วมกันในหลายพื้นที่ ตลอดจนได้รับฟัง ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการขับเคลื่อนโครงการ จัดที่ดินทำกินให้ชุมชนในระยะต่อไป ซึ่งมีข้อสรุปผล การวิเคราะห์ประเมินผลสัมฤทธิ์ภายใต้กรอบ CIPP ดังต่อไปนี้

ปัจจัยนำเข้า (Input) ของโครงการ ได้แก่ นโยบาย งบประมาณ กำลังคน และพื้นที่ที่นำมาจัดสรร ให้กับประชาชน นับเป็นปัจจัยเสริม แต่งบประมาณและ กำลังคนยังคงไม่เพียงพอ ที่จะทำให้การดำเนินโครงการ ก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ ซึ่งมีภารกิจเพิ่มขึ้นในด้านการสำรวจรังวัด แบ่งแปลง และการตรวจสอบผู้ถือครองที่ดินจำนวนมาก สำหรับกรอบนโยบายนั้น มีทิศทางที่เน้นการช่วยเหลือ ผู้ยากไร้เป็นหลัก แต่ในการดำเนินงานจริง เป็นเรื่องของ

โครงการจัดที่ดินทำกิน
ให้ชุมชนแก้ไขปัญห
การถือครองที่ดิน ช่วย
ให้
ประชาชนผู้ยากไร้
และ/หรือผู้มีที่อยู่อาศัยทำกิน
ในที่ดินของรัฐ
อย่างผิดกฎหมาย
เปลี่ยนสถานภาพมาเป็น
ถูกต้องตามกฎหมาย

การให้สิทธิในที่ดินแก่ผู้ที่ยึดสิทธิ ซึ่งหน่วยงานปฏิบัติ ในระดับพื้นที่ได้ปรับกรอบการทำงานให้ครอบคลุม เป้าหมายการดำเนินงานทั้งสองด้านแล้ว

การวิเคราะห์กระบวนการทำงาน (Process)

พบว่า กระบวนการทำงานในขั้นตอนการคัดเลือกผู้เข้าร่วม โครงการมีความโปร่งใส แต่ยังคงมีปัญหาในทางปฏิบัติ เนื่องจากแนวทางและหลักเกณฑ์ได้กำหนดไว้อย่างกว้างๆ เพื่อเปิดโอกาสให้คณะอนุกรรมการฯ ระดับจังหวัด ได้ใช้ดุลยพินิจในการคัดเลือกให้สอดคล้องกับข้อเท็จจริง ในพื้นที่ แต่กลับทำให้เจ้าหน้าที่ ผู้ปฏิบัติงานเกิดความ ไม่มั่นใจ ต้องตรวจสอบกฎระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง กระบวนการคัดเลือกผู้เข้าร่วมโครงการจึงค่อนข้างล่าช้า สำหรับกระบวนการทำงานด้านการส่งเสริมพัฒนา อาชีพนั้น ประเมินจากการมีส่วนร่วมของประชาชนใน การเสนอความต้องการเพื่อแก้ไขปัญหของชุมชนด้าน การพัฒนาอาชีพ และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

ซึ่งพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา แต่โครงการส่วนใหญ่ยังไม่สามารถแก้ปัญหาด้าน การตลาด ราคาผลผลิต และปัญหาการขาดแคลนน้ำ ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญในกลุ่มประชากรตัวอย่างได้ในส่วนของ การวิเคราะห์ผลผลิต (Output) และผลลัพธ์ (Outcome)

พบว่า โครงการเป็นประโยชน์โดยตรงต่อชุมชน ช่วยให้
เกิดความมั่นคงในการถือครองที่ดิน ผู้เข้าร่วมโครงการ
เปลี่ยนสภาพจากการอยู่อาศัยในที่ดินของรัฐอย่าง
ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย เป็นผู้ที่อยู่อาศัยในที่ดินทำกิน
อย่างถูกต้องตามกฎหมาย ประชากรกลุ่มตัวอย่างเห็นว่า
ผลการจัดที่ดินและการคัดเลือกผู้เข้าร่วมโครงการมี
ความชัดเจน ครบถ้วน ถูกต้องและเป็นธรรม อย่างไรก็ตาม
ผลผลิตและผลลัพธ์ของโครงการด้านการส่งเสริมพัฒนา
อาชีพยังไม่เพียงพอที่จะสร้างความมั่นใจให้ผู้เข้าร่วม
โครงการที่จะปรับเปลี่ยนรูปแบบการประกอบอาชีพมา
สู่แนวทางเศรษฐกิจพอเพียง และโครงการส่วนใหญ่เน้น
การลดรายจ่าย แต่ยังไม่เพิ่มรายได้ สำหรับโครงสร้าง
พื้นฐานต่างๆ ส่วนใหญ่ยังอยู่ระหว่างการดำเนินงาน

**สำหรับการวิเคราะห์ผลกระทบ (Impact)
และความยั่งยืน (Sustainability)** ผลการวิเคราะห์ส่วนนี้
ยังไม่สามารถประเมินได้ เนื่องจากการดำเนินงานส่วนใหญ่
อยู่ในระยะเริ่มต้น อย่างไรก็ตาม ประชากรกลุ่มตัวอย่าง
ส่วนใหญ่มีแนวโน้มที่จะรักษาที่ดิน ยุติการซื้อขาย
เปลี่ยนมือ และพอใจในความมั่นคงด้านการถือครอง
ที่ดินอย่างมาก

ข้อเสนอแนะทางการดำเนินงาน

๑. ขยายพื้นที่เป้าหมายโครงการจัดที่ดิน
ทำกินให้ชุมชน ให้ครอบคลุมพื้นที่ที่เคยมีการสำรวจ
การถือครองที่ดิน ตามมติคณะรัฐมนตรี ๓๐ มิถุนายน
๒๕๔๑ ให้แล้วเสร็จพร้อมกันทั่วประเทศ ภายในระยะ
เวลา ๓ ปี โดยจัดสรรงบประมาณ กำลังคน ให้เพียงพอ
ต่อการตรวจสอบทางเทคนิค พร้อมทั้งนำข้อมูลภาพถ่าย
ดาวเทียมของสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและ
ภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) (GISTDA) และข้อมูล
จากโครงการจัดทำแนวเขตที่ดินของรัฐ กระทรวงทรัพยากร
ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมาใช้ร่วมกันเพื่อให้เกิดประโยชน์
สูงสุด

๒. เร่งรัดการออกหนังสืออนุญาตการใช้
ประโยชน์พื้นที่ เพื่อให้พื้นที่เป้าหมายดำเนินงาน ทั้ง
๒๔๙ พื้นที่ ๖๖ จังหวัด ได้รับการอนุญาตใช้ประโยชน์
อย่างถูกต้องตามกฎหมาย (ปัจจุบันได้รับหนังสืออนุญาต

แล้ว ๕๙ พื้นที่ ๒๕ จังหวัด) โดยให้คณะกรรมการ
จัดที่ดิน และ คทช. จังหวัด ร่วมกันกำหนดเป้าหมาย
และดำเนินงานด้านการออกหนังสืออนุญาตให้แล้ว
เสร็จตามกำหนด นอกจากนี้ แปลงที่ดินที่ได้รับอนุญาต
ควรให้ครอบคลุมการอนุญาตใช้ประโยชน์ที่ดินส่วนกลาง
หรือการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และสาธารณูปโภค
ต่างๆ

๓. เร่งรัดการอนุญาตรายชื่อผู้เข้าร่วม
โครงการ เนื่องจากปัจจุบัน รายชื่อผู้เข้าร่วมโครงการ
ที่ผ่านความเห็นชอบจาก คทช. จังหวัด อย่างถูกต้อง
มีจำนวนน้อยมาก เมื่อเทียบกับเป้าหมายที่กำหนดไว้
จึงควรเร่งรัดการอนุญาตรายชื่อ โดยให้ คทช.จังหวัด
จัดทำรายชื่อผู้ที่มีคุณสมบัติครบถ้วน แยกต่างหากจาก
ผู้ที่ต้องพิจารณาคุณสมบัติเพิ่มเติม และพิจารณาอนุญาต
กลุ่มประชาชนที่อยู่อาศัยมาก่อนปี ๒๕๔๕ ซึ่งมีข้อมูล
พื้นฐานอยู่แล้ว และมีคุณสมบัติครบถ้วน (ชื่อตรง
แปลงตรง หรือเป็นทายาทโดยธรรม) โดยเร็ว เพื่อมิให้
ประชาชนเสียสิทธิที่ควรได้ และโครงการบรรลุผล

แม้ว่าการวิเคราะห์ผลกระทบ
และความยั่งยืนของโครงการฯ
จะยังไม่สามารถประเมินได้ เนื่องจาก
การดำเนินการยังอยู่ในระยะเริ่มต้น
แต่ประชากรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่
มีแนวโน้มที่จะรักษาที่ดิน
ยุติการซื้อขายเปลี่ยนมือ และ
มีความพึงพอใจ
ที่ดินมีความมั่นคง
ด้านการถือครองที่ดินอย่างมาก

๔. จัดทำหลักเกณฑ์การคัดเลือกผู้เข้าร่วมโครงการสำหรับผู้ที่อยู่อาศัยถาวรที่ดินมาก่อนปี ๒๕๔๕ โดยแยกให้ชัดเจนต่างหากจากหลักเกณฑ์การจัดที่ดินให้ผู้ยากไร้ โดยนำแนวทางการจัดที่ดินที่กำหนดไว้มาปรับปรุง เพื่อลดปัญหาการพิจารณาคุณสมบัติผู้เข้าร่วมโครงการ ที่ไม่เป็นไปตามแนวทางการจัดที่ดินให้ผู้ยากไร้

๕. ควรเร่งดำเนินการบังคับใช้กฎหมายสำหรับผู้ถือครองที่ดินหลังปี ๒๕๔๕ (กรณีพื้นที่ป่าสงวน) และปี ๒๕๕๒ (กรณีพื้นที่ป่าชายเลน) โดยไม่มีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ คทช. ที่กำหนดไว้ และไม่ยินยอมคืนพื้นที่ กรณีที่ไม่มาแสดงตัวภายในระยะเวลาที่กำหนด หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ควรเร่งดำเนินการเข้าไปฟื้นฟูป่าในพื้นที่ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการพื้นที่ และป้องกันมิให้มีการบุกรุกพื้นที่เพิ่มเติม

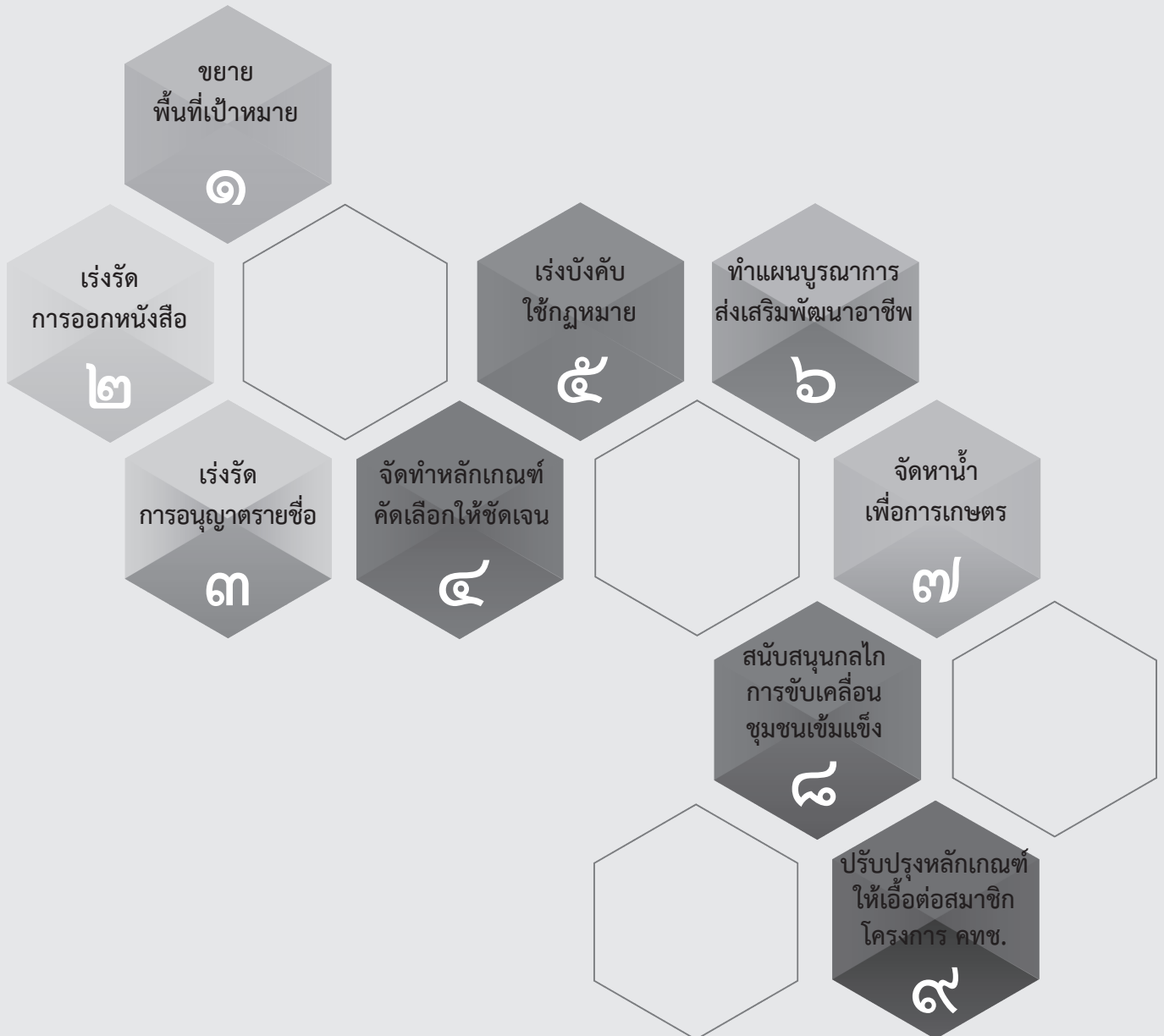
๖. การส่งเสริมพัฒนาอาชีพควรจัดทำแผนบูรณาการพัฒนาอาชีพอย่างเป็นระบบครบวงจรและมีกระบวนการสร้างชุมชนเข้มแข็ง โดยใช้โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเป็นต้นแบบ ซึ่งสหกรณ์หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเข้ามาส่งเสริมการพัฒนาตลอดห่วงโซ่การผลิต โดยเฉพาะด้านการตลาดและขนส่ง รวมทั้งผสมผสานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นรูปธรรมเพื่อสร้างหลักประกันรายได้ที่มั่นคง ทั้งนี้ หน่วยงานต่างๆ ควรร่วมมือกับชุมชนจัดทำแผนพัฒนาทั้งระยะสั้นและระยะยาวในแต่ละพื้นที่ โดยมีแนวทางที่ชัดเจนและไม่ซ้ำซ้อน

๗. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานควรให้ความสำคัญกับการจัดหาเงินเพื่อการเกษตร เนื่องจากตรงกับความต้องการของราษฎรมากที่สุด ประกอบกับการมีแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรที่เพียงพอเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนการเพาะปลูกจากพืชเชิงเดี่ยว มาสู่การเกษตรแบบผสมผสาน นอกจากนี้ยังช่วยส่งเสริมการประกอบอาชีพในด้านอื่นๆ อีกด้วย

๘. รัฐควรสนับสนุนกลไกขับเคลื่อนชุมชนเข้มแข็ง และกลไกการเงินระดับชุมชนที่มีการดำเนินงานประสบความสำเร็จแล้ว เช่น การรวมกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ กองทุนสงเคราะห์ของชุมชน ฯลฯ โดยสนับสนุนให้มีการศึกษาเรียนรู้จากเครือข่ายชุมชนที่ดำเนินการในเรื่องนี้อยู่แล้ว รวมทั้งจัดหาแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำเพื่อเป็นเงินทุนตั้งต้นในการประกอบอาชีพ เนื่องจากที่ดินที่ได้รับจัดสรรนั้นอยู่ในรูปของการให้สิทธิทำกินแบบแปลงรวม ซึ่งไม่สามารถนำไปจำนองหรือนำไปเป็นหลักประกันกู้ยืมเงินได้

๙. ควรแก้ไขปรับปรุงหลักเกณฑ์กฎระเบียบและแนวทางปฏิบัติของหน่วยงานรัฐ เพื่อให้สมาชิกโครงการ คทช. ได้สิทธิในการเข้าร่วมโครงการของรัฐ รวมทั้งสิทธิประโยชน์อื่นๆ เทาเทียมกับเกษตรกรที่มีเอกสารสิทธิในที่ดินรายแปลง อาทิ การขึ้นทะเบียนเพื่อตรวจรับรองมาตรฐานแหล่งผลิตพืชผักและผลไม้ ตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) การขึ้นทะเบียนสวนป่า การขึ้นทะเบียนเกษตรกร/ประมง และการได้รับการเยียวยาจากภาครัฐได้ เมื่อเกิดสาธารณภัยในพื้นที่ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะทางการดำเนินงาน

ภาคผนวก ก

ระเบียบและคำสั่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

- ❑ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๗
- ❑ คำสั่งคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ ที่ ๑ / ๒๕๕๗ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการ
- ❑ คำสั่งคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ ที่ ๑ / ๒๕๕๘
เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายที่ดินจังหวัด (คทช. จังหวัด)
- ❑ คำสั่งคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ ที่ ๔ / ๒๕๕๘
เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี
ว่าด้วยคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ
พ.ศ. ๒๕๕๗

เพื่อให้การบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ แก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน และพัฒนาศักยภาพการใช้ประโยชน์ในที่ดินให้เกิดประโยชน์สูงสุด สมดุลเป็นธรรม และยั่งยืน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และความมั่นคงของประเทศ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๑ (๘) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี จึงวางระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

“การบริหารจัดการ” หมายความว่า การดูแลรักษา การสงวน การอนุรักษ์ การฟื้นฟู การพัฒนา หรือการใช้ประโยชน์

“ที่ดิน” หมายความว่า ที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดิน

“ทรัพยากรดิน” หมายความว่า ดิน และหมายความรวมถึง หิน กรวด ทราย แร่ธาตุ และอินทรีย์วัตถุต่าง ๆ ที่เจือปนอยู่ในเนื้อดิน

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า กระทรวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น และมีฐานะเป็นกรม ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานอื่นของรัฐ ที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน

ข้อ ๔ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ” เรียกโดยย่อว่า “คทช.” ประกอบด้วย

(๑) นายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ

(๒) รองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นรองประธานกรรมการ คนที่ ๑

(๓) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นรองประธานกรรมการ คนที่ ๒

(๔) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา และเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

(๕) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวนไม่เกินสิบคนจาก

(ก) ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(ข) ผู้แทนองค์กรเอกชนที่มีฐานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายไทย ซึ่งมีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดินหรือทรัพยากรดิน และมีได้มีวัตถุประสงค์ทางการเมืองหรือมุ่งค้าหากำไร และ

(ค) ผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ด้านการบริหารจัดการที่ดินหรือทรัพยากรดิน ด้านการปฏิรูปที่ดิน ด้านการผังเมือง ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านกฎหมายที่ดิน และด้านเศรษฐศาสตร์

ให้เลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นกรรมการและเลขานุการ และให้ข้าราชการในสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแต่งตั้งจำนวนไม่เกินสองคน เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

ข้อ ๕ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(๑) มีสัญชาติไทย

(๒) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย

(๓) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ

(๔) ไม่เป็นผู้เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

ข้อ ๖ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปีนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง และอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้แต่ต้องไม่เกินสองวาระติดต่อกัน

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งตามวาระ หากยังมีได้แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่ากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระและมีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแทนตำแหน่งที่ว่างลง หรือในกรณีที่นายกรัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้นในระหว่างที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ให้ผู้ซึ่งได้รับการแต่งตั้งอยู่ในตำแหน่งที่ว่างหรือเป็นกรรมการเพิ่มขึ้นอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้ว เว้นแต่จะมีระยะเวลาเหลือไม่ถึงเก้าสิบวันจะไม่แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นแทนตำแหน่งที่ว่างก็ได้

ในกรณีที่ยังไม่มีกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามวรรคสาม ให้ คทช. ประกอบด้วยกรรมการที่เหลืออยู่

ข้อ ๗ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) นายกรัฐมนตรีให้ออก เพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือ
หย่อนความสามารถ

(๔) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามข้อ ๕

ข้อ ๘ คทช. มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) จัดทำนโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศเสนอต่อ
คณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาอนุมัติ

(๒) กำหนดแนวทางหรือมาตรการเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องปฏิบัติตามนโยบายและแผน
การบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

(๓) เสนอความเห็นต่อนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาสั่งการในกรณีที่ปรากฏว่าการดำเนินงาน
ของคณะกรรมการตามกฎหมายหรือหน่วยงานของรัฐไม่เป็นไปตามนโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดิน
และทรัพยากรดินของประเทศ

(๔) ติดตาม ประสานงาน สนับสนุน หรือเร่งรัดการดำเนินงานของคณะกรรมการตามกฎหมาย
หรือหน่วยงานของรัฐเพื่อให้เป็นไปตามนโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน
ของประเทศ

(๕) กำหนดแนวทางหรือมาตรการในการบูรณาการความร่วมมือและประสานงานระหว่างหน่วยงาน
ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐกับประชาชนเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดินหรือทรัพยากรดิน

(๖) เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีในการจัดให้มี ปรับปรุง แก้ไข หรือยกเลิกกฎหมายเกี่ยวกับ
การบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน

(๗) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่นายกรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

ข้อ ๙ ในการจัดทำนโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ
คทช. ต้องคำนึงถึงอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐ สิทธิในทรัพย์สินของประชาชน
การแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน และหลักการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน
ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด สมดุล เป็นธรรมและยั่งยืน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม
สิ่งแวดล้อม และความมั่นคงของประเทศ

เมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นชอบนโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน
ของประเทศแล้ว ให้สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแจ้งหน่วยงานของรัฐ
ที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน
ของประเทศตามแนวทางที่ คทช. กำหนดตามข้อ ๘ (๒)

ข้อ ๑๐ ในกรณีที่คณะกรรมการตามกฎหมายหรือหน่วยงานของรัฐไม่สามารถดำเนินการตามนโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน ให้รายงานปัญหาต่อ คทช. เพื่อพิจารณาหากมีกรณีจำเป็น ให้ คทช. มีอำนาจแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินให้เหมาะสมแก่สถานการณ์ได้ แล้วแจ้งให้คณะรัฐมนตรีทราบ

ข้อ ๑๑ การประชุม คทช. ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุม ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการและรองประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ที่ประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งทำหน้าที่ประธานในที่ประชุม

ในการประชุม ถ้ามีการพิจารณาเรื่องที่กรรมการผู้ใดมีส่วนได้เสีย กรรมการผู้นั้นไม่มีสิทธิเข้าร่วมประชุมในเรื่องนั้น

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ข้อ ๑๒ ให้ คทช. มีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติตามที่ คทช. มอบหมายได้

การประชุมคณะอนุกรรมการ ให้นำบทบัญญัติในข้อ ๑๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๑๓ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบนี้ คทช. หรือคณะอนุกรรมการอาจเชิญบุคคลใดมาให้ข้อเท็จจริง ความเห็น คำแนะนำทางวิชาการ หรือส่งเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณาได้ตามที่เห็นสมควร

ข้อ ๑๔ ให้สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของ คทช. และมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) จัดทำนโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ รวมทั้งวิเคราะห์แนวโน้มและผลกระทบที่เกิดขึ้นเสนอต่อ คทช. เพื่อพิจารณา

(๒) รับผิดชอบงานธุรการของ คทช. และคณะอนุกรรมการ

(๓) ศึกษา วิจัย ส่งเสริม หรือสนับสนุนให้มีการศึกษาหรือวิจัยเกี่ยวกับที่ดินและทรัพยากรดิน เพื่อให้การบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ มีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุด สมดุล เป็นธรรม และยั่งยืน

(๔) เป็นศูนย์รวบรวม จัดเก็บ วิเคราะห์ และเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ

(๕) ประสานการดำเนินงานของคณะกรรมการตามกฎหมายหรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องให้มีการดำเนินงานที่สอดคล้องกับนโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ

(๖) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่ คทช. มอบหมาย

ข้อ ๑๕ ในระหว่างที่ยังไม่มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ให้ คทช. ประกอบด้วยการตามข้อ ๔ (๑) (๒) (๓) (๔) และวรรคสอง เพื่อทำหน้าที่ คทช. ไปพลางก่อนจนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

ข้อ ๑๖ ค่าใช้จ่ายสำหรับเบี้ยประชุม ค่าตอบแทน รวมทั้งค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของ คทช. และคณะกรรมการ ให้เบิกจ่ายได้ตามระเบียบของทางราชการ โดยเบิกจ่ายจากงบประมาณของสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ให้สำนักงานงบประมาณสนับสนุนงบประมาณเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับเบี้ยประชุม ค่าตอบแทน รวมทั้งค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของ คทช. และคณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง

ข้อ ๑๗ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๑๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๗

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

นายกรัฐมนตรี

คำสั่งคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ

ที่ ๑ /๒๕๕๗

เรื่อง แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ

เพื่อให้การบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ แก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน และพัฒนาศักยภาพการใช้ประโยชน์ในที่ดินให้เกิดประโยชน์สูงสุด สมดุล เป็นธรรม และยั่งยืน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และความมั่นคงของประเทศ

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๑๒ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ และมติคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.) เมื่อคราวประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๕๗ เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ จึงแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ ภายใต้อธิบดี คทช. จำนวน ๓ คณะ โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑. คณะอนุกรรมการจัดหาที่ดิน

องค์ประกอบ

๑. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	ประธานอนุกรรมการ
๒. ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	รองประธานอนุกรรมการ
๓. ปลัดกระทรวงกลาโหม	อนุกรรมการ
๔. ปลัดกระทรวงมหาดไทย	อนุกรรมการ
๕. ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	อนุกรรมการ
๖. อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช	อนุกรรมการ
๗. อธิบดีกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง	อนุกรรมการ
๘. อธิบดีกรมธนารักษ์	อนุกรรมการ
๙. อธิบดีกรมที่ดิน	อนุกรรมการ
๑๐. อธิบดีกรมการปกครอง	อนุกรรมการ
๑๑. อธิบดีกรมโยธาธิการและผังเมือง	อนุกรรมการ
๑๒. อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน	อนุกรรมการ
๑๓. เลขาธิการสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม	อนุกรรมการ
๑๔. อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์	อนุกรรมการ
๑๕. อธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ	อนุกรรมการ

๑๖. ผู้ว่าการ...

๑๖. ผู้ว่าการการรถไฟแห่งประเทศไทย	อนุกรรมการ
๑๗. นายอิทธิพล ศรีเสาวลักษณ์	อนุกรรมการ
๑๘. นายสมศักดิ์ สุขสำราญ	อนุกรรมการ
๑๙. อธิบดีกรมป่าไม้	อนุกรรมการและเลขานุการ
๒๐. เจ้าหน้าที่กรมป่าไม้	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๒๑. เจ้าหน้าที่สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

อำนาจหน้าที่

๑. สำรวจ ตรวจสอบ จัดทำข้อมูลที่ดิน และแผนที่ขอบเขตที่ดิน ที่จะจัดให้แก่ผู้ยากไร้ที่ไม่มีที่ทำกิน และที่อยู่อาศัย พร้อมด้วยรายชื่อผู้ครอบครอง และส่งมอบให้คณะกรรมการจัดที่ดินดำเนินการต่อไป
๒. กำกับ ติดตาม ดูแล และเร่งรัดการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐ หรือคณะกรรมการ ให้เป็นไปตามกฎหมาย นโยบาย แผนงาน และมาตรการที่ คทช. กำหนด
๓. เชิญให้หน่วยงานของรัฐส่งข้อมูล เอกสารหลักฐาน ข้อเท็จจริง หรือขอให้ส่งผู้แทนมาชี้แจง เพื่อประกอบการพิจารณา หรือเชิญบุคคลใด ๆ ให้ความเห็นต่อคณะกรรมการ
๔. แต่งตั้งคณะกรรมการหรือเจ้าหน้าที่เพื่อดำเนินการหรือปฏิบัติงานใด ๆ ในการดำเนินการสำรวจและจัดหาที่ดินตามที่ได้รับมอบหมาย
๕. รายงานผลการปฏิบัติงานในการดำเนินการสำรวจ ตรวจสอบและจัดหาที่ดินให้ คทช. ทราบ
๖. ปฏิบัติการอื่นใดตามที่ คทช. มอบหมาย

๒. คณะอนุกรรมการจัดที่ดิน

องค์ประกอบ

๑. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย หรือ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมอบหมาย	ประธานอนุกรรมการ
๒. ปลัดกระทรวงมหาดไทย	รองประธานอนุกรรมการ
๓. ปลัดกระทรวงกลาโหม	อนุกรรมการ
๔. ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	อนุกรรมการ
๕. ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	อนุกรรมการ
๖. อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช	อนุกรรมการ
๗. อธิบดีกรมป่าไม้	อนุกรรมการ
๘. อธิบดีกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง	อนุกรรมการ

๙. อธิบดีกรม...

๙. อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์	อนุกรรมการ
๑๐. อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน	อนุกรรมการ
๑๑. เลขาธิการสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม	อนุกรรมการ
๑๒. อธิบดีกรมธนารักษ์	อนุกรรมการ
๑๓. อธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ	อนุกรรมการ
๑๔. อธิบดีกรมโยธาธิการและผังเมือง	อนุกรรมการ
๑๕. อธิบดีกรมการปกครอง	อนุกรรมการ
๑๖. นายประทีป เจริญพร	อนุกรรมการ
๑๗. นายสถิตย์พงษ์ สุขุเกียรติ	อนุกรรมการ
๑๘. อธิบดีกรมที่ดิน	อนุกรรมการและเลขานุการ
๑๙. เจ้าหน้าที่กรมที่ดิน	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๒๐. เจ้าหน้าที่สำนักงานนโยบายและแผน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

อำนาจหน้าที่

๑. สำรวจ ตรวจสอบ และจัดทำข้อมูลผู้ยากไร้ที่ไม่มีที่ทำกินและที่อยู่อาศัย
๒. จัดทำแผนปฏิบัติการจัดที่ดินให้แก่ผู้ยากไร้ที่ไม่มีที่ทำกินและที่อยู่อาศัย
๓. กำหนดหลักเกณฑ์การจัดที่ดินให้แก่ผู้ยากไร้ที่ไม่มีที่ทำกินและที่อยู่อาศัย และหลักเกณฑ์อื่นๆ

ที่เกี่ยวข้อง

๔. จัดที่ดินเพื่อจัดให้แก่ผู้ยากไร้ที่ไม่มีที่ทำกินและที่อยู่อาศัย ในรูปแบบชุมชนที่เหมาะสม เช่น สหกรณ์ หรือรูปแบบอื่นๆ โดยพิจารณาร่วมกับคณะอนุกรรมการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ

๕. กำกับ ติดตาม ดูแล และเร่งรัดการปฏิบัติงานของหน่วยงานรัฐหรือคณะทำงาน ให้เป็นไปตามกฎหมาย นโยบาย แผนงาน และมาตรการที่ คพช. กำหนด และดำเนินการตามกฎหมาย ระเบียบ และมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องต่อไป

๖. เชิญให้หน่วยงานของรัฐส่งข้อมูล เอกสารหลักฐาน ข้อเท็จจริง หรือขอให้ส่งผู้แทนมาชี้แจงเพื่อประกอบการพิจารณา หรือเชิญบุคคลใดๆ ให้ความเห็นต่อคณะอนุกรรมการ

๗. แต่งตั้งคณะทำงานหรือเจ้าหน้าที่เพื่อดำเนินการหรือปฏิบัติงานใดๆ ในการดำเนินการจัดที่ดินตามที่ได้รับมอบหมาย

๘. รายงานผลการปฏิบัติงานในการดำเนินการจัดที่ดินให้ คพช. ทราบ

๙. ปฏิบัติการอื่นใดตามที่ คพช. มอบหมาย

๓. คณะอนุกรรมการ...

๓. คณะอนุกรรมการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ

องค์ประกอบ

๑. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หรือรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มอบหมาย	ประธานอนุกรรมการ
๒. ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	รองประธานอนุกรรมการ
๓. ปลัดกระทรวงมหาดไทย	อนุกรรมการ
๔. ปลัดกระทรวงคมนาคม	อนุกรรมการ
๕. ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	อนุกรรมการ
๖. อธิบดีกรมวิชาการเกษตร	อนุกรรมการ
๗. อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร	อนุกรรมการ
๘. อธิบดีกรมการข้าว	อนุกรรมการ
๙. อธิบดีกรมหม่อนไหม	อนุกรรมการ
๑๐. เลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร	อนุกรรมการ
๑๑. อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน	อนุกรรมการ
๑๒. อธิบดีกรมประมง	อนุกรรมการ
๑๓. อธิบดีกรมชลประทาน	อนุกรรมการ
๑๔. อธิบดีกรมปศุสัตว์	อนุกรรมการ
๑๕. อธิบดีกรมฝนหลวงและการบินเกษตร	อนุกรรมการ
๑๖. เลขาธิการสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม	อนุกรรมการ
๑๗. อธิบดีกรมการปกครอง	อนุกรรมการ
๑๘. อธิบดีกรมโยธาธิการและผังเมือง	อนุกรรมการ
๑๙. อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น	อนุกรรมการ
๒๐. อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน	อนุกรรมการ
๒๑. อธิบดีกรมการค้าภายใน	อนุกรรมการ
๒๒. อธิบดีกรมป่าไม้	อนุกรรมการ
๒๓. นายอดิศักดิ์ ศรีสรรพกิจ	อนุกรรมการ
๒๔. นายทรงศักดิ์ วงศ์ภูมิวัฒน์	อนุกรรมการ
๒๕. อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์	อนุกรรมการและเลขานุการ
๒๖. เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๒๗. เจ้าหน้าที่สำนักงานนโยบายและแผน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

อำนาจหน้าที่...

อำนาจหน้าที่

๑. ส่งเสริม พัฒนาอาชีพ และการตลาดในรูปแบบเศรษฐกิจชุมชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้การใช้ระบบอนุรักษ์ดินและน้ำที่เหมาะสม
๒. พัฒนาระบบสาธารณูปโภค เพื่อสนับสนุนการดำรงชีวิตและพัฒนาอาชีพ
๓. จัดทำแผนปฏิบัติการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพและการตลาด
๔. พัฒนาคุณภาพชีวิตและสร้างรายได้ในรูปแบบสหกรณ์ หรือรูปแบบอื่นใดที่เหมาะสม โดยให้พิจารณาร่วมกับคณะกรรมการจัดที่ดิน
๕. กำกับ ติดตาม ดูแล และเร่งรัดการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐ หรือคณะทำงาน ให้เป็นไปตามกฎหมาย นโยบาย แผนงาน และมาตรการที่ คทช. กำหนด
๖. เชิญให้หน่วยงานของรัฐส่งข้อมูล เอกสารหลักฐาน ข้อเท็จจริง หรือขอให้ส่งผู้แทนมาชี้แจง เพื่อประกอบการพิจารณา หรือเชิญบุคคลใดๆ ให้ความเห็นต่อคณะกรรมการ
๗. แต่งตั้งคณะทำงานหรือเจ้าหน้าที่เพื่อดำเนินการหรือปฏิบัติงานใดๆ ในการดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ตามที่ได้รับมอบหมาย
๘. รายงานผลการปฏิบัติงานในการดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ คทช. ทราบ
๙. ปฏิบัติการอื่นใดตามที่ คทช. มอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้ เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๗

พลเอก

(ประยุทธ์ จันทร์โอชา)

นายกรัฐมนตรี

ประธานกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ

คำสั่งคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ

ที่ ๑ /๒๕๕๘

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายที่ดินจังหวัด (คทช. จังหวัด)

เพื่อให้นโยบายการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ ของคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.) รวมทั้งการแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติของคณะกรรมการจัดหาที่ดิน คณะอนุกรรมการจัดที่ดิน และคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ ซึ่งเป็นอนุกรรมการภายใต้ คทช. ประสบความสำเร็จ จำเป็นจะต้องมีกลไกการทำงานในระดับจังหวัด

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๑๒ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ และมติคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ เมื่อคราวประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๕๗ เมื่อวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๕๗ จึงแต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายที่ดินจังหวัด (คทช. จังหวัด) โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑. องค์ประกอบ

(๑) ผู้ว่าราชการจังหวัด	ประธานอนุกรรมการ
(๒) ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ประธาน คทช. จังหวัด แต่งตั้ง จำนวน ๒ คน	อนุกรรมการ
(๓) ปลัดจังหวัด	อนุกรรมการ
(๔) นายอำเภอที่เกี่ยวข้อง ที่ประธาน คทช. จังหวัด แต่งตั้ง	อนุกรรมการ
(๕) รองผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัด (ท)	อนุกรรมการ
(๖) ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง ที่ประธาน คทช. จังหวัด แต่งตั้ง	อนุกรรมการ
(๗) ผู้อำนวยการสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้	อนุกรรมการ
(๘) ผู้อำนวยการสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์	อนุกรรมการ
(๙) โยธาธิการและผังเมืองจังหวัด	อนุกรรมการ
(๑๐) ธารักษ์พื้นที่	อนุกรรมการ
(๑๑) พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด	อนุกรรมการ
(๑๒) ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดิน	อนุกรรมการ
(๑๓) ผู้อำนวยการสำนักชลประทาน	อนุกรรมการ
(๑๔) ปฏิรูปที่ดินจังหวัด	อนุกรรมการ

/(๑๕) เกษตรจังหวัด...

(๑๕) เกษตรจังหวัด	อนุกรรมการ
(๑๖) ปศุสัตว์จังหวัด	อนุกรรมการ
(๑๗) ประมงจังหวัด	อนุกรรมการ
(๑๘) พัฒนาการจังหวัด	อนุกรรมการ
(๑๙) ผู้อำนวยการศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ (จังหวัด)	อนุกรรมการ
(๒๐) การค้าภายในจังหวัด	อนุกรรมการ
(๒๑) หัวหน้าสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์	อนุกรรมการ
(๒๒) หัวหน้าสำนักงานจังหวัด	อนุกรรมการและเลขานุการ
(๒๓) ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมจังหวัด	อนุกรรมการและเลขานุการ
(๒๔) เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด	อนุกรรมการและเลขานุการ
(๒๕) สหกรณ์จังหวัด	อนุกรรมการและเลขานุการ
(๒๖) เจ้าหน้าที่สำนักงานจังหวัด	ผู้ช่วยเลขานุการ
(๒๗) เจ้าหน้าที่สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมจังหวัด	ผู้ช่วยเลขานุการ
(๒๘) เจ้าหน้าที่สำนักงานที่ดินจังหวัด	ผู้ช่วยเลขานุการ
(๒๙) เจ้าหน้าที่สำนักงานสหกรณ์จังหวัด	ผู้ช่วยเลขานุการ

๒. อำนาจหน้าที่

- (๑) สำรวจ ตรวจสอบ จัดทำข้อมูลที่ดิน และแผนที่ขอบเขตที่ดินในพื้นที่ที่จะจัดให้แก่ผู้ยากไร้
ที่ไม่มีที่ทำกินและที่อยู่อาศัย ในระดับจังหวัด
- (๒) ตรวจสอบและจัดทำบัญชีรายชื่อผู้ครอบครองที่ดิน และรายชื่อผู้ยากไร้ที่ไม่มีที่ทำกินและที่อยู่อาศัย
ในระดับจังหวัด
- (๓) จัดทำแผนปฏิบัติการการจัดที่ดิน การส่งเสริมและพัฒนาอาชีพและการตลาดในระดับจังหวัด
ให้แก่ผู้ยากไร้ที่ไม่มีที่ทำกินและที่อยู่อาศัย โดยประสานกับคณะอนุกรรมการที่เกี่ยวข้อง
- (๔) ตรวจสอบหลักเกณฑ์การจัดที่ดิน รวมทั้งหลักเกณฑ์อื่นๆที่เกี่ยวข้อง และจัดที่ดินให้แก่ผู้ยากไร้
ที่ไม่มีที่ทำกินและที่อยู่อาศัย ในรูปแบบชุมชนที่เหมาะสม เช่น สหกรณ์ หรือรูปแบบอื่น ๆ โดยประสานกับ
คณะอนุกรรมการจัดที่ดิน
- (๕) ส่งเสริม พัฒนาอาชีพและการตลาดในรูปแบบเศรษฐกิจชุมชน ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง
ภายใต้การใช้นโยบายการอนุรักษ์ดินและน้ำที่เหมาะสม โดยประสานกับคณะอนุกรรมการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ
- (๖) พัฒนาระบบสาธารณูปโภคเพื่อสนับสนุนการดำรงชีวิตและพัฒนาอาชีพ

/(๗) เชิญให้หน่วยงาน...

- (๗) เชิญให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่งข้อมูล เอกสารหลักฐาน ข้อเท็จจริง หรือขอให้
ขอแจ้งเพื่อประกอบการพิจารณา หรือเชิญบุคคลใด ๆ ให้ความเห็นต่อ คทช. จังหวัด
- (๘) แต่งตั้งคณะทำงานหรือเจ้าหน้าที่เพื่อดำเนินการหรือปฏิบัติงานใด ๆ ตามที่ คทช. จังหวัด มอบ
- (๙) รายงานผลการปฏิบัติงานในการดำเนินการจัดหาที่ดิน จัดที่ดิน และส่งเสริมและพัฒนา
ให้คณะกรรมการภายใต้ คทช. ที่เกี่ยวข้อง และ คทช. ทราบ
- (๑๐) ปฏิบัติการตามแนวทางที่คณะกรรมการจัดหาที่ดิน คณะกรรมการจัดที่ดิน
และคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ กำหนด
- (๑๑) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่ คทช. มอบหมาย
- ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๓ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๘

พลเอก

(ประยุทธ์ จันทร์โอชา)

นายกรัฐมนตรี

ประธานกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ

คำสั่งคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ

ที่ ๔ /๒๕๕๘

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน

เพื่อให้การบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน และพัฒนาศักยภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด สมดุล เป็นธรรม และยั่งยืน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และความมั่นคงของประเทศ

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๑๒ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ ประกอบกับมติที่ประชุมของคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.) ในการประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๗ กันยายน ๒๕๕๘ จึงแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ดังนี้

๑. องค์ประกอบ

๑.๑ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายสุวัจน์ ตันยวรรณะ)	ประธานอนุกรรมการ
๑.๒ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	รองประธานอนุกรรมการ
๑.๓ ปลัดกระทรวงกลาโหม	อนุกรรมการ
๑.๔ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	อนุกรรมการ
๑.๕ ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	อนุกรรมการ
๑.๖ ปลัดกระทรวงมหาดไทย	อนุกรรมการ
๑.๗ ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ	อนุกรรมการ
๑.๘ อธิบดีกรมธนารักษ์	อนุกรรมการ
๑.๙ อธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ	อนุกรรมการ
๑.๑๐ อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน	อนุกรรมการ
๑.๑๑ อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์	อนุกรรมการ
๑.๑๒ เลขาธิการสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม	อนุกรรมการ
๑.๑๓ อธิบดีกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง	อนุกรรมการ
๑.๑๔ อธิบดีกรมป่าไม้	อนุกรรมการ
๑.๑๕ อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช	อนุกรรมการ

๑.๑๖ เลขธิการสำนักงานนโยบายและแผน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	อนุกรรมการ
๑.๑๗ อธิบดีกรมการปกครอง	อนุกรรมการ
๑.๑๘ อธิบดีกรมที่ดิน	อนุกรรมการ
๑.๑๙ รองเลขธิการคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่ได้รับมอบหมาย	อนุกรรมการและเลขานุการ
๑.๒๐ เจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่ได้รับมอบหมาย	อนุกรรมการ และผู้ช่วยเลขานุการ
๑.๒๑ เจ้าหน้าที่สำนักงานนโยบายและแผน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่ได้รับมอบหมาย	อนุกรรมการ และผู้ช่วยเลขานุการ

๒. อำนาจหน้าที่

๒.๑ ติดตามความก้าวหน้าและประเมินผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินการจัดที่ดินทำกิน
ให้แก่ชุมชนภายใต้คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ

๒.๒ เชิญบุคคลหรือผู้แทนหน่วยงานเข้าชี้แจงผลการดำเนินงานหรือให้ความเห็น
ต่อคณะอนุกรรมการ ตลอดจนขอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดส่งข้อมูลหรือเอกสารผลการดำเนินงาน
เพื่อประโยชน์ในการประเมินผลสัมฤทธิ์ตามความจำเป็นและเหมาะสม

๒.๓ แต่งตั้งคณะทำงานหรือเจ้าหน้าที่เพื่อติดตามตรวจสอบความก้าวหน้าและเร่งรัด
การดำเนินงานได้ตามความจำเป็น หรือเพื่อดำเนินการอื่นใดตามที่คณะอนุกรรมการมอบหมาย

๒.๔ รายงานผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินการจัดที่ดินทำกินให้แก่ชุมชนต่อ
คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติเพื่อทราบเป็นระยะตามความเหมาะสม

๒.๕ ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติมอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๘

พลเอก

(ประยุทธ์ จันทร์โอชา)

นายกรัฐมนตรี

ประธานกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ

คำสั่งคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ

ที่ ๑ /๒๕๖๐

เรื่อง ปรับปรุงองค์ประกอบของคณะกรรมการประเมินผลสัมฤทธิ์
ในการดำเนินการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน

ตามที่ได้มีคำสั่งคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ ที่ ๔/๒๕๕๘ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน ลงวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ นั้น โดยที่ได้มีประกาศพระราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้รัฐมนตรีพ้นจากความเป็นรัฐมนตรีและแต่งตั้งรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๙ จึงสมควรปรับปรุงองค์ประกอบของคณะกรรมการประเมินผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๓๐๙/๒๕๕๙ เรื่อง มอบหมายและมอบอำนาจให้รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรี

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๑๒ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ จึงให้ยกเลิกความในข้อ ๑.๑ แห่งคำสั่งคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ ที่ ๔/๒๕๕๘ ลงวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ และให้ใช้ความดังต่อไปนี้แทน

“๑.๑ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ประธานอนุกรรมการ”

(นายสุวิทย์ เมษินทรีย์)

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

พลเอก

(ประยุทธ์ จันทร์โอชา)

นายกรัฐมนตรี

ประธานกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ

ภาคผนวก ข

สรุปผลการประชุมระดมความคิดเห็น (Focus Group) เรื่อง ความก้าวหน้าในการดำเนินโครงการ จัดที่ดินทำกินให้ชุมชนระดับภูมิภาค

- ❑ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗
- ❑ คำสั่งคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ ที่ ๑ / ๒๕๕๗
เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการ
- ❑ คำสั่งคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ ที่ ๑ / ๒๕๕๘
เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายที่ดินจังหวัด (คทช. จังหวัด)
- ❑ คำสั่งคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ ที่ ๔ / ๒๕๕๘
เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินการ
จัดที่ดินทำกินให้ชุมชน

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการประเมินผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน ได้ดำเนินการกิจของคณะกรรมการฯ โดยการลงพื้นที่จัดเก็บข้อมูล และการจัดประชุมระดมความคิดเห็นในระดับภูมิภาค เพื่อติดตามผลการดำเนินงาน ตลอดจนรับทราบถึงประเด็นปัญหา อุปสรรค และแนวทางการขับเคลื่อนการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ของคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติที่ตั้งไว้

การประชุมระดมความคิดเห็นนี้ ได้จัดให้มีการบรรยายกรอบการดำเนินงานและการบริหารจัดการโครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนโดยวิทยากรจากหน่วยงานส่วนกลาง การอภิปรายโดยวิทยากรจากผู้แทนคณะทำงานระดับจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคประชาชน เพื่อนำเสนอรายงานความก้าวหน้าในการดำเนินงาน และปัญหาอุปสรรค รวมทั้งการจัดประชุมกลุ่มย่อย เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น รับฟังข้อเสนอแนะต่างๆ ตลอดจนเปิดโอกาสให้ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องนำเสนอประเด็นปัญหาและแนวทางการแก้ไขที่สอดคล้องกับบริบทในพื้นที่เพื่อนำมาปรับปรุงยุทธการขับเคลื่อนการดำเนินงานในระยะต่อไป

การประชุม Focus Group ภาคเหนือ

วันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐
จังหวัดเชียงใหม่

การประชุมระดมความคิดเห็น เรื่อง ความก้าวหน้าในการดำเนินโครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน (ภาคเหนือ) จัดเมื่อวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ ณ โรงแรมฮอลิเดย์ อินน์ จังหวัดเชียงใหม่ ประกอบด้วย ผู้เข้าร่วมการประชุมจำนวน ๑๒๐ คน จากหน่วยงานภาครัฐส่วนกลาง และระดับจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคประชาชน จากพื้นที่โครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนในจังหวัดเชียงใหม่ ๔ พื้นที่ ได้แก่ พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าลุ่มน้ำแม่ฝาง ป่าสงวนแห่งชาติป่าท่าธาร ป่าสงวนแห่งชาติป่าแม่ตาล-แม่ยูน และป่าสงวนแห่งชาติป่าขุนแม่ทา จังหวัดเชียงใหม่ สรุปประเด็นอภิปรายและผลการประชุมระดมความคิดเห็นกลุ่มย่อยได้ ดังนี้

ประเด็นอภิปราย

นายอัจฉริยะ ลายประวัติ

ผู้อำนวยการส่วนจัดที่ดิน

สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๑ จังหวัดเชียงใหม่

- ความก้าวหน้าของโครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน คณะกรรมการที่ดินแห่งชาติ (คทช.) ได้มีการอนุญาตให้ดำเนินการใช้ประโยชน์ในหลายพื้นที่ของภาคเหนือ อาทิ ป่าขุนแม่ทา อ.แม่ทา ป่าท่าธาร อ.จอมทอง ป่าแม่ตาลและป่าแม่ยุย อ.ฮอด และป่าลุ่มน้ำแม่ฝาง อ.ฝาง เป็นต้น นอกจากนี้ คทช. ยังอยู่ระหว่างการพิจารณาจัดสรรพื้นที่ใหม่ ได้แก่ ป่าจอมทอง ป่าลุ่มน้ำแม่ฝาง ป่าแม่ขาน ป่าแม่วาง ป่าแม่ธิ และพื้นที่ป่าแม่แจ่ม ตำบลบ้านจันทร์ และ ตำบลแจ่มหลวง เพื่อจัดระเบียบที่ดินทำกินให้ประชาชนสามารถประกอบอาชีพและอยู่ร่วมกับป่าได้อย่างยั่งยืน พื้นที่อนุญาตจะอยู่ในเขตลุ่มน้ำชั้น ๓ ๔ และ ๕ ส่วนบริเวณลุ่มน้ำชั้น ๑ และ ๒ หรือพื้นที่ล่อแหลมคุกคามต่อระบบนิเวศ จะจัดทำเป็นเขตพื้นที่ควบคุม

- แนวทางการดำเนินงานเป็นไปตามหลักเกณฑ์ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๑ และมาตรา ๑๖ ทวิ ของพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๗ โดยการดำเนินงานจะอนุญาตให้ราษฎรอยู่ร่วมกับป่าอย่างมีเงื่อนไขในลักษณะวนประชารัฐ โดยราษฎรจะต้องมีการปลูกต้นไม้ ๒๕ ต้นต่อไร่ และอาศัยอยู่ในป่าด้วยระบบวนเกษตร ทั้งนี้ ในปลายเดือนเมษายน-พฤษภาคม ๒๕๖๐ นายกรัฐมนตรีจะเดินทางมาประชุมโครงการหลวงที่จังหวัดเชียงใหม่ และจะได้มีการมอบใบอนุญาตให้แก่จังหวัดเพื่อดำเนินการส่งมอบพื้นที่ที่ได้รับความเห็นชอบจาก คทช. ให้แก่ชุมชนต่อไป

- การใช้ประโยชน์ที่ดินภายใต้โครงการ คทช. กรมป่าไม้ได้ดำเนินงานด้านการตรวจสอบการใช้ประโยชน์ที่ดินภายใต้โครงการ คทช. อย่างต่อเนื่อง โดยมีเกณฑ์การพิจารณาการใช้ประโยชน์พื้นที่ ประกอบด้วย (๑) มีการใช้ประโยชน์ตามที่ได้รับอนุญาตหรือไม่ (๒) มีการเปลี่ยนมือเจ้าของผู้ใช้ประโยชน์ที่ดินไปแล้วหรือไม่

(๓) มีการจัดทำบันทึกภาพเจ้าของแปลงที่ดิน และ (๔) มีการใช้ประโยชน์เต็มพื้นที่หรือไม่

- การจัดคนลงในพื้นที่ ในหลายพื้นที่ยังดำเนินการไม่ได้เนื่องจากอยู่ระหว่างการขออนุญาตและการจัดคนลงในพื้นที่ โดยกำหนดให้ครอบครัวใช้ประโยชน์จากพื้นที่ได้ไม่เกินคนละ ๒๐ ไร่ หากครอบครัวใดมีพื้นที่ถือครองเกิน ๒๐ ไร่/คน จะต้องมีการจัดสรรให้กับทายาทที่บรรลุนิติภาวะในครอบครัวต่อไป ทั้งนี้ ปัจจัยที่ทำให้การจัดคนลงในพื้นที่เป็นไปด้วยความรวดเร็วหรือล่าช้าขึ้นอยู่กับ การสืบค้น/ยืนยันตัวบุคคลที่เป็นเจ้าของและมีสิทธิในการได้รับการจัดสรรพื้นที่ ดังในกรณีตัวอย่างของพื้นที่อำเภอแม่แจ่มที่สามารถดำเนินงานด้านการจัดคนลงในพื้นที่ได้อย่างรวดเร็ว เนื่องจากราษฎรเป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ดั้งเดิม และชุมชนสามารถยืนยันตัวบุคคลได้ทั้งหมดได้โดยไม่มีข้อโต้แย้ง

- การปลูกต้นไม้เพื่อรักษาระบบนิเวศ กรมป่าไม้ยังมีการกำหนดให้เกษตรกรต้องปลูกต้นไม้ ๒ ต้นต่อพื้นที่ใช้ประโยชน์ ๑ ไร่ เพื่อชดเชยค่าภาคหลวงตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๖ พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ.๒๔๘๔ ซึ่งต้นไม้ที่เกษตรกรปลูกเหล่านี้จะช่วยรักษาระบบนิเวศ ทำให้ดินยึดเกาะได้ดีและหน้าดินไม่ชะล้างพังทลาย ทั้งนี้ ไม้ที่ปลูกเกินกว่าที่กำหนดไว้ เกษตรกรสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้โดยต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือได้รับสัมปทานตามความใน พ.ร.บ.นี้ นอกจากนี้ กรมป่าไม้อยู่ระหว่างการแก้ไขกฎหมายการจัดการที่ดินในพื้นที่สวนป่า โดยเฉพาะระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ ทส.๔ ทส.๗ ทส.๘ และ ทส.๑๕ นอกจากนี้ ในบริเวณอำเภอแม่ทายังได้มีการทำวิจัยการทำอุตสาหกรรมไม้ขนาดเล็ก และการปลูกป่าในชุมชน ซึ่งขณะนี้ที่อำเภอแม่แจ่มยังไม่ได้ดำเนินการ

- การบูรณาการการดำเนินงาน คทช. จะต้องยึดหลักการทำงานร่วมกันกับภาคีการพัฒนาทั้งในระดับนโยบายจากส่วนกลางและระดับพื้นที่ รวมไปถึงการลงพื้นที่เพื่อหารือ/สื่อสารการดำเนินงานให้ราษฎรที่อยู่ในพื้นที่มีความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ ทั้งนี้ การดำเนินงานในระยะต่อไปจำเป็นต้องจัดทำ Roadmap ของ

คทช. ในแต่ละพื้นที่ ตลอดระยะเวลา ๓๐ ปี ของโครงการฯ ให้มีแนวทางที่ชัดเจนสอดคล้องกับบริบทของแต่ละพื้นที่ โดยในระยะแรกควรพิจารณาจัดตั้งคณะกรรมการในระดับชุมชน/พื้นที่ เพื่อเป็นกลไกในการบริหารจัดการพื้นที่ที่ได้รับมอบหมายและเป็นช่องทางที่ช่วยสะท้อนมุมมองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ ให้ผลสอดคล้องกับผลประโยชน์ในภาพรวมระดับประเทศได้อย่างเป็นรูปธรรม

นายกฤษณะ ลือदार

นักวิชาการที่ดินชำนาญการ

สำนักงานที่ดิน จังหวัดเชียงใหม่

- กระบวนการดำเนินงานของคณะกรรมการจัดที่ดิน ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อได้รับพื้นที่เป้าหมายแล้ว จะมีการประสานกับสำนักงานจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๑ จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อทำการสำรวจ ตรวจสอบ จัดทำแผนที่ขอบเขตและบัญชีรายชื่อผู้ครอบครองที่ดิน และรายชื่อผู้ยากไร้ที่ไม่มีที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย การสำรวจพื้นที่จะดำเนินงานร่วมกับภาคีเครือข่ายในพื้นที่ ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นายกองค์การบริหารส่วนตำบล และเทศบาล รวมถึงกำนันและผู้ใหญ่บ้าน

- ประชาคมและชุมชนเป็นผู้รับรองการสำรวจตรวจสอบข้อมูล โดยให้ชุมชนในพื้นที่เป็นผู้ยืนยัน/รับรองว่าบุคคลที่ถือครองที่ดินนั้น เป็นบุคคลที่ทำมาหากินในพื้นที่จริง หากมีกรณีที่เป็นประเด็นต้องสงสัย คณะทำงานในระดับอำเภอจะตรวจสอบข้อมูลรายชื่อ หมายเลขบัตรประชาชน และสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมจากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น โดยข้อมูลที่กลั่นกรอง รับรองเรียบร้อยแล้ว จะถูกส่งต่อไปให้ คทช.จังหวัด เพื่อพิจารณา กลั่นกรองอีกครั้งให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์

- กรณีตัวอย่าง ตำบลแม่ทา การสำรวจตรวจสอบ จัดทำแผนที่ขอบเขตและบัญชีรายชื่อผู้ครอบครองที่ดินในโครงการ คทช. ของตำบลแม่ทา

เป็นการดำเนินงานร่วมกันของสำนักงานจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๑ และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อบต.แม่ทา) เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีการดำเนินงานเรื่องพื้นที่ป่าชุมชน แปลงปลูกเสริมแนวเขตป่า และชุมชนมีความรู้ความเข้าใจการดำเนินงานของโครงการ คทช. ในพื้นที่

- การวางหลักหมุดแนวเขต ชุมชนร่วมกับหน่วยงานของรัฐร่วมกันสำรวจพื้นที่จริงและทำแนวเขตตามหนังสืออนุญาตของกรมป่าไม้ ด้วยการใช้หลักเขตสูง ๑๕๐ ซม. ทาหลักเขตด้วยสีขาวและสีแดง และเขียนชื่อ คทช. โดยสำนักงานที่ดินจังหวัดเป็นหน่วยงานดำเนินการวางหลักหมุดแนวหลักเขตรอบแปลงพื้นที่ที่ดิน แนวปฏิบัตินี้ได้ถูกถ่ายทอดและเป็นพื้นที่ตัวอย่างในการสำรวจพื้นที่อื่นๆ ของจังหวัดเชียงใหม่ต่อไป

- ปัญหาอุปสรรคของการดำเนินงาน พบว่าบัญชีรายชื่อของราษฎรในพื้นที่ที่มีสิทธิได้รับการพิจารณาจัดสรรที่ดินทำกินจากกรมที่ดินเมื่อนำมาพิจารณาร่วมกับแผนผังแปลงที่ดิน พบว่ามีข้อมูลไม่ตรงกัน ต้องมีการตรวจสอบและแก้ไขข้อมูลให้ถูกต้อง ส่งผลให้การดำเนินงานในบางพื้นที่ที่มีความล่าช้า นอกจากนั้นการขยายตัวของประชากรในพื้นที่ อันเนื่องมาจากการมีทายาทเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ขนาดพื้นที่ที่มีจำนวนจำกัดไม่สามารถจัดสรรได้อย่างเพียงพอแก่การประกอบอาชีพ

- **การสำรวจพื้นที่ที่ต้องใช้งบประมาณมาก** การสำรวจพื้นที่เป็นกิจกรรมที่ต้องการงบประมาณในการดำเนินการค่อนข้างสูง เนื่องจากแต่ละพื้นที่มีลักษณะภูมิประเทศที่ต่างกัน เช่น บางพื้นที่มีความลาดชัน บางพื้นที่เป็นพื้นราบ รวมทั้งบางพื้นที่ยังมีการใช้ภาษาพื้นถิ่น เช่น อำเภอฟาง ซึ่งราษฎรอพยพมาจากก๊ก เผ่าต่างถิ่น ซึ่งทำให้การสื่อสารเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงเป็นไปด้วยความยากลำบากและใช้เวลานาน

นางสมิตรา อภิชัย

สหกรณ์จังหวัดเชียงใหม่

- **การดำเนินงานของอนุกรรมการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ** ในพื้นที่ภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่ ดำเนินการส่งเสริม พัฒนาอาชีพ การตลาดในรูปแบบเศรษฐกิจชุมชน และพัฒนาระบบสาธารณูปโภค ซึ่งใช้หลักในการดำเนินงานคือ การจัดระเบียบ ซึ่งคือการจัดคนที่อยู่ในพื้นที่นั้นให้เรียบร้อยเหมาะสม และการจัดระบบ ในกรณีที่พื้นที่เป็นพื้นที่ว่างเปล่าไร้ผู้คนอยู่อาศัย เพื่อให้เป็นหมวดหมู่แบ่งประเภทชัดเจนและสะดวกต่อการพัฒนา

- **การสำรวจความพร้อมของพื้นที่ที่จะได้รับอนุญาต** ได้แก่ การสำรวจระบบสาธารณูปโภคและภูมิสังคม ตลอดจนกิจกรรมทางเศรษฐกิจในพื้นที่ ทั้งที่เป็นโครงสร้างพื้นฐาน อาทิ อุปการณ แหล่งน้ำ การรวมกลุ่มในพื้นที่ ความพร้อมของชุมชนในพื้นที่ รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน เพื่อวางกรอบการดำเนินงานให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- **การดำเนินงานทำในลักษณะคู่ขนานกับคณะอนุกรรมการจัดหาที่ดิน** และคณะอนุกรรมการจัดที่ดิน เพื่อให้สามารถผลักดันการทำงานในส่วนที่เกี่ยวข้องได้ทันทีที่คณะอนุกรรมการจัดหาที่ดิน และคณะอนุกรรมการจัดที่ดินดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องแล้วเสร็จ โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มอบหมาย

ให้หน่วยงานในพื้นที่ ลงไปดูความเหมาะสมของพื้นที่ตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย เช่น คู่มือการ Zoning การทำ Agri-Map การทำเกษตรแปลงใหญ่ โดยยึดหลักการดำเนินงานที่ต้องสอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่และพัฒนาต่อยอดให้ดีขึ้น

- **ปัญหาและอุปสรรค** กระบวนการดำเนินงานด้านการส่งเสริม พัฒนาอาชีพ และการตลาดในรูปแบบเศรษฐกิจชุมชน จะสามารถเริ่มดำเนินงานได้เมื่อคณะอนุกรรมการจัดหาที่ดิน และคณะอนุกรรมการจัดที่ดินดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องแล้วเสร็จ อย่างไรก็ตามการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นในทางปฏิบัติจริง พบว่า อนุกรรมการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ ถูกสั่งการเข้าไปสำรวจความพร้อมในพื้นที่ โดยที่พื้นที่ดังกล่าว ยังไม่มีการจัดสรรที่ดิน (พื้นที่ ต.แม่ทา พ.ศ. ๒๕๕๘ และ อ.ฮอด อ.ฝาง ตามลำดับ)

- **การพิจารณาเรื่องรายได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด** เนื่องจากรายได้ของประชากรจังหวัดเชียงใหม่ สูงกว่า ๓๐,๐๐๐ บาท ทั้งสิ้น ประกอบกับทุกพื้นที่ที่มีศักยภาพในการจัดที่ดินทำกินของจังหวัดเชียงใหม่เป็นพื้นที่ที่มีผู้อยู่อาศัย ดังนั้น การดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้องจึงควรมุ่งเน้นไปที่กระบวนการจัดระเบียบให้คนที่ใช้ประโยชน์เดิมเข้ามาสู่ระบบที่กำหนดโดยกฎหมายอย่างถูกต้องเรียบร้อย และเหมาะสมกับบริบททางภูมิสังคม เศรษฐกิจ

- **การบริหารจัดการในรูปแบบสหกรณ์** การระบุให้พื้นที่ภายใต้โครงการ คทช. ต้องบริหารจัดการในรูปแบบสหกรณ์ หรือในรูปแบบอื่นที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล โดยที่ที่ดินที่มอบให้กรมส่งเสริมสหกรณ์ดำเนินการนั้นมีความหลากหลายและมีหลักเกณฑ์เงื่อนไขของหน่วยงานเจ้าของที่ดิน ซึ่งเป็นไปตามกฎหมายของแต่ละหน่วยงาน (อาทิ นิคมสหกรณ์ ซึ่งอยู่ในความดูแลของกรมส่งเสริมสหกรณ์ ที่ดิน ส.ป.ก. ซึ่งอยู่ในความดูแลของ ส.ป.ก. ที่ดินป่าไม้อยู่ในความดูแลของกรมป่าไม้ เป็นต้น) ประกอบกับพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่มีสหกรณ์อยู่แล้ว ๒๘๖ แห่ง และมีกลุ่มเกษตรกรกว่า ๒๐๐ แห่ง กระจายอยู่ในทุกพื้นที่ทุกอำเภอ จึงควรที่การดำเนินงานในระดับนโยบายจะต้องพิจารณาทบทวนความจำเป็นของเงื่อนไขการรวมกลุ่ม

เป็นสหกรณ์ ว่าเป็นเงื่อนไขที่เหมาะสม ต้องดำเนินการโดยไม่มีข้อยกเว้นหรือไม่ หรือควรให้เป็นไปตามความประสงค์ของชุมชนในการดูแลบริหารจัดการและปรับเปลี่ยนการดำเนินงานให้เป็นไปในรูปแบบที่เหมาะสมกับประสบการณ์ของแต่ละพื้นที่ เนื่องจากบางพื้นที่มีการจัดตั้งกลุ่มต่างๆ มากมาย รวมทั้งสถาบันการเงินในหมู่บ้านซึ่งผลการดำเนินงานเป็นไปได้ด้วยดี

นายกนกศักดิ์ ดวงแก้วเรือน

นายก อบต.แม่ทา จังหวัดเชียงใหม่

- **ชุมชนแม่ทายอมรับแนวทาง การใช้ประโยชน์ที่ดินบนกรรมสิทธิ์ร่วม** ชุมชนแม่ทา มีความเข้าใจถึงข้อดีและข้อเสียของการได้โฉนดที่ดินแบบปัจเจก คือ แม้ว่าจะมีข้อดีในด้านความมั่นคง และสามารถจำหน่ายโอนได้ แต่อีกด้านหนึ่งคือ มีแรงกดดันทางเศรษฐกิจจากภายนอกที่อาจบีบให้ต้องสูญเสียกรรมสิทธิ์ไปในที่สุด ขณะที่การได้รับกรรมสิทธิ์ร่วม แม้พื้นที่จะยังคงเป็นของรัฐ แต่ได้ให้อิสระแก่ชุมชนในการใช้ประโยชน์ทำกิน และมีส่วนช่วยให้ชุมชนสามารถรักษาสีทิวทัศน์ที่ดินไว้ได้ในระยะยาว

- **การเตรียมความพร้อมเพื่อสร้างความเข้มแข็งในชุมชน** บ้านแม่ทาให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมของชุมชนมากที่สุด โดยมีกระบวนการเตรียมความพร้อมเพื่อสร้างความเข้มแข็งในชุมชนที่หลากหลายและต่อเนื่อง ประกอบด้วย จัดตั้งระบบสหกรณ์ของบ้านแม่ทา ในปี ๒๕๔๑ โดยสมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ

- **การดำเนินโครงการฝักรูปร่าง** ฝักรูปร่างคนแม่ทา โดยชุมชนแม่ทาเดินสำรวจการถือครองที่ดินภายในชุมชนด้วยระบบ GIS ด้วยตัวเอง ตั้งแต่ปี ๒๕๔๙ แล้วเสร็จในปี ๒๕๕๑ โดยติดต่อขอซื้อระวางจากกรมที่ดิน เพื่อแสดงแปลงที่ดินของสมาชิกในชุมชนอย่างชัดเจนและตีกรอบมิให้ขยายพื้นที่ออกไป

- **การส่งเสริมระบบเกษตรกรรมยั่งยืนของชุมชน** จากบทเรียนที่ผ่านมา ชาวแม่ทาได้เรียนรู้ว่าการรวมกลุ่มโดยใช้ระบบสหกรณ์และระบบเกษตรกรรมยั่งยืน จะสามารถช่วยปัญหาของเกษตรกรชาวแม่ทาได้ดีที่สุด ทำให้มีผลผลิตที่หลากหลายในพื้นที่จำกัด ลดความเสี่ยงของราคาผลผลิตพืชหลักเชิงเดี่ยวตกต่ำ และผลผลิตแบบเกษตรอินทรีย์ทำให้เกิดความปลอดภัยทั้งต่อสุขภาพของคนแม่ทาและสุขภาพของผู้บริโภค ซึ่งในการเริ่มวางระบบในช่วงแรก อาจมีความยากลำบากบ้าง แต่เมื่อคนเข้าใจ มีเครือข่ายต่างๆ เข้าไปสนับสนุน ทำให้ปัจจุบันเกษตรกรแม่ทาสามารถขยายตลาดกะหล่ำปลีอินทรีย์มาถึงผู้บริโภคในกรุงเทพฯ ขณะที่การปลูกพืชเชิงเดี่ยว เช่น ข้าวโพด จะต้องใช้เนื้อที่กว่า ๓๐ ไร่ จึงจะคุ้มทุน ซึ่งต้องลงทุนค่อนข้างสูง ไม่อาจพึ่งตนเองได้ แต่ราคาขายผลผลิตกลับต้องอิงราคาตลาด

- **การแสวงหาองค์ความรู้และความร่วมมือจากสถาบันการศึกษาและหน่วยงานภาครัฐ** ขณะนี้ชุมชนแม่ทาร่วมกับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ทำวิจัยเรื่องน้ำในช่วงที่ขาดแคลน (เดือนมีนาคมถึงพฤษภาคม) เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการบริหารจัดการแผนการใช้น้ำของหมู่บ้าน รวมทั้งการปลูกสวนป่าไม้เศรษฐกิจที่มีมูลค่าในระยะยาว เช่น ไม้สัก ที่ต้องลงทะเบียนตามกฎหมายให้เรียบร้อย โดยประสานการดำเนินงานกับหน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ กรมป่าไม้ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุน

ให้ชุมชนภายใต้โครงการ คทช. สามารถเข้าร่วมการลงทะเบียนปลูกไม้เศรษฐกิจได้อย่างถูกต้องตามกฎหมายได้ แม้ว่าจะไม่มีเอกสารแสดงกรรมสิทธิ์แบบปัจเจกก็ตาม แต่ถือว่าเป็นพื้นที่ที่รัฐอนุญาตให้ประชาชนใช้ประโยชน์ได้ถูกต้องตามกฎหมาย

• **ประเด็นท้าทายของชุมชนบ้านแม่ทาในโครงการ คทช.** ประกอบด้วยมิติความท้าทายหลายด้าน เช่น การพิสูจน์ให้เจ้าหน้าที่ภาครัฐเห็นว่า ชุมชนสามารถอยู่ร่วมกับป่าได้ โดยเฉพาะชุมชนที่อยู่ใกล้พื้นที่ลุ่มน้ำชั้น ๑ และ ๒ และ/หรือ อยู่ในพื้นที่ได้โดยไม่ซื้อขายเปลี่ยนมือ รวมทั้งการบริหารจัดการที่ดินในอนาคต การเข้าร่วมในโครงการ คทช. ชุมชนจะมีโอกาสได้ประโยชน์มากกว่าเสียประโยชน์ ได้เข้ามาทำงานร่วมกับภาครัฐและองค์กรพัฒนาเอกชน โดยเฉพาะในโครงการพัฒนาของภาครัฐ ที่เดิมจะไม่สามารถเข้าร่วมได้เนื่องจากไม่มีเอกสารสิทธิ์ในที่ดิน

• **ชุมชนควรแสวงหาโอกาสจากการเข้าร่วมโครงการ คทช.** เพื่อให้ชุมชนได้เรียนรู้และสร้างเวทีในการหารือกับภาคีการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาพื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ชุมชนและเป็นแนวทางที่ช่วยสนับสนุนการวางแผนอนาคตให้ลูกหลานในพื้นที่ได้อย่างยั่งยืน

• **ปัญหาและอุปสรรค ในการดำเนินงานภายใต้โครงการ คทช.** เช่น ตามหลักเกณฑ์การคัดเลือกราษฎรเข้าร่วมโครงการ คทช. จะต้องมียไรได้ไม่เกิน ๓๐,๐๐๐ บาท/คน/ปี แต่รายได้ของราษฎรในชุมชนแม่ทาเกินกว่าหลักเกณฑ์ ซึ่งที่ผ่านมา อาจมีหลักเกณฑ์ข้อ ๔ เป็นทางออกยากเย็นให้ได้ โดยคาดว่าในพื้นที่อื่นก็อาจประสบปัญหาเช่นเดียวกัน

• **ควรมีการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปยังระดับจังหวัดและท้องถิ่น** การดำเนินงานที่ผ่านมาหลายเรื่องต้องรอให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ตัดสินใจ ซึ่งหากเป็นไปได้ ชาวบ้านชุมชนแม่ทามีความต้องการคณะทำงาน คทช.ในระดับอำเภอ ช่วยแก้ปัญหาที่เป็นอยู่ให้รวดเร็วขึ้น แต่จะต้องมีการกำหนดบทบาทอำนาจหน้าที่และการตัดสินใจของ คณะทำงาน คทช.ในระดับอำเภอ เช่น กรณีชาวบ้านแม่ทาต้องการทำฟาร์มสุกรตามเขตที่จัดโซนนิ่งไว้ในพื้นที่ แต่ อบต. ไม่สามารถให้

อนุมัติได้เนื่องจากไม่มีเอกสารแสดงกรรมสิทธิ์ในที่ดิน หาก คณะทำงาน คทช. ระดับอำเภอสามารถตัดสินใจได้ ก็จะช่วยแก้ปัญหาความล่าช้าได้อย่างมาก

• **การจัดทำข้อมูลแปลงที่ดิน** ควรดำเนินการร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่อนุกรรมการจัดหาที่ดินกับชุมชนชาวบ้านในพื้นที่ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และสร้างความเข้าใจร่วมกันตั้งแต่ในขั้นตอนแรก

นางสาวดวงพร เองบุญพันธ์

ผู้อำนวยการสำนักสนับสนุนสุขภาวะชุมชน

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ

(สสส.)

• **ความเชื่อมโยงระหว่าง สสส. กับ คทช.** มีจุดเริ่มต้นมาจากการดำเนินงานเรื่องสุขภาพของคนซึ่งเป็นภารกิจของ สสส. โดย สสส. ได้ยึดพื้นที่เป็นฐานเพื่อขึ้นำการดำเนินงานเรื่องพัฒนาสุขภาพในทุกนโยบาย ซึ่งองค์การบริการส่วนตำบลแม่ทา (อบต. แม่ทา) จังหวัดเชียงใหม่ เป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็ง สสส. จึงได้ขอให้ อบต. แม่ทา ช่วยเป็นศูนย์การเรียนรู้เรื่องสุขภาพระดับพื้นที่ เนื่องจาก อบต. แม่ทา มีการวางแผนเรื่องคนอยู่หลายรุ่น และดำเนินการเรื่องเกษตรยั่งยืนมานาน ซึ่ง สสส. พบว่าเครื่องมือที่จะช่วยให้ชุมชนจัดการที่ดินและรักษาทรัพยากรธรรมชาติได้ดี คือ เกษตรกรรมยั่งยืน

• **การดำเนินงานของ สสส. ร่วมกับจังหวัดแม่ฮ่องสอน** สสส. ได้ร่วมดำเนินงานเรื่องสุขภาพกับจังหวัดแม่ฮ่องสอน เมื่อ ๖ ปีที่ผ่านมา โดย สสส. ได้ทำความตกลงกับผู้ว่าราชการจังหวัด ด้วยการหนุนเสริมให้ทุกพื้นที่ที่มีโอกาสในการทำเรื่องเกษตรกรรมยั่งยืน โดยมีเป้าหมายเรื่องการพัฒนาสุขภาพ ทั้งนี้ เครือข่ายในจังหวัดแม่ฮ่องสอนไม่ต่ำกว่า ๑๐ แห่งเป็นเครือข่ายของ อบต. แม่ทา อยู่แล้ว ยิ่งไปกว่านั้น สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ได้ประทานเรื่อง ปลูกป่า ๓ อย่าง ประโยชน์ ๔ อย่าง ให้กับจังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งเป็นหลักสำคัญของสุขภาพ ที่ประชาชนจะต้องมีความมั่นคงทางอาหาร

- การสร้างเครือข่ายระหว่างชุมชน โดย สสส. ได้เชิญชวน ๓๕ ชุมชนในจังหวัดแม่ฮ่องสอนให้เป็นเครือข่ายของ สสส. เนื่องจากความรู้จากชุมชนหนึ่งเมื่อได้ถ่ายทอดไปสู่ชุมชนอื่นๆ จะช่วยย่นระยะเวลาในการจัดการประเด็นปัญหาบางเรื่องได้อย่างมีประสิทธิภาพ และได้จัดทำข้อมูลเบื้องต้นของแต่ละตำบลใน ๗ ด้าน รวมทั้งพัฒนานักวิจัยให้มีทักษะในการทำวิจัยชุมชน เช่น แต่ละตำบลมีสหกรณ์ มีกองทุนหมู่บ้านหรือไม่ มีสถานะอย่างไร กลุ่มใดมีความพร้อมในการขับเคลื่อนการพัฒนาในพื้นที่ โดย สสส. ได้จัดทำโปรแกรมออนไลน์เพื่อประมวลผลข้อมูลสำรวจของพื้นที่ แต่ละชุมชนซึ่งสามารถคลิกเข้าดูได้ว่ามีจำนวนกลุ่มอยู่เท่าใด เป็นต้น

- สสส. ได้ช่วยต่อยอดงานขององค์กรพัฒนาชุมชนในการทำเรื่องแผนที่ทำมือแสดงแนวเขตที่ดินของชุมชน โดย สสส. ได้เขียนโปรแกรม GIS และมีทุนให้ชาวบ้านใน อปท. สำรวจเรื่องแปลงที่ดิน โดยมีคณะกรรมการระดับอำเภอ ซึ่งมีเจ้าหน้าที่กรมป่าไม้เข้าร่วมด้วย โดยการดำเนินงานดังกล่าวในจังหวัดแม่ฮ่องสอนค่อนข้างใช้เวลา เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ที่มีความลาดชันและเป็นหลังเต่า

- ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญซึ่งค้นพบจากการดำเนินงาน คือ ประชาชนในพื้นที่ซึ่งอยู่อาศัยในป่าขาดความรู้ความเข้าใจในการใช้แผนที่ ไม่สามารถอ่านละติจูด ลองจิจูด จากแผนที่เพื่อนำมาประกอบการรังวัดปักหมุดในพื้นที่จริง ชุมชนยังขาดความเข้าใจเรื่องกฎหมายและบทลงโทษ โดยมีทัศนคติว่าหากเข้าไปดำเนินการใดๆ แล้วจะถูกดำเนินการทางกฎหมาย ซึ่ง อบต. ช่วยได้บ้างแต่ไม่มาก ยังมีการรุกล้ำพื้นที่ป่า พื้นที่สาธารณะ และพื้นที่ว่างเปล่า เพื่อประกอบอาชีพของชุมชนต่าง ๆ ขยายตัวเพิ่มขึ้น เนื่องจากแรงกดดันทางเศรษฐกิจ และต้องการมีรายได้เพิ่มขึ้น

- ข้อมูลที่ดินของชุมชนช่วยลดข้อพิพาทได้ โดยทางอ้อม ข้อมูลที่ดินและชุมชนของ สสส. สามารถเข้าถึงได้ทางออนไลน์ ทั้งข้อมูลที่ดินทำกิน ข้อมูลกลุ่มและกิจกรรมทางสังคม ข้อมูลจำนวนสมาชิกของครอบครัว และที่อยู่จริง เป็นต้น เช่น ระบบการดูแลผู้สูงอายุ มีระบบการจัดการขยะด้วยตนเอง มีเครือข่ายการรวมกลุ่มกันให้เข้มแข็งเพื่อสนับสนุนการจัดการการเกษตรและน้ำนำไปสู่การมีน้ำสะอาดเพื่อการอุปโภคและบริโภค ซึ่งมีความสอดคล้องกับการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่ทั่วโลกทำกัน โดย สสส. ได้แทรกเรื่องสุขภาพเข้าไปในทุกนโยบาย เช่น การลดการใช้สารเคมีในพื้นที่ต้นน้ำ เพราะจะทำให้ลำน้ำปนเปื้อนสารเคมีลงไปถึงพื้นที่ที่อยู่บริเวณตอนล่าง

- ควรพัฒนากลไกการทำข้อมูลโดยชุมชน โดยส่วนราชการต้องเข้าใจเรื่องการทำข้อมูลชุมชน ว่าเป็นการสร้างกลไกในการจัดการพื้นที่โดยภาคประชาชนเอง และหน่วยงานของรัฐควรใช้กลไกภาคประชาชนเป็นแนวทางนำการดำเนินงานพร้อมกับการประสานบูรณาการกับส่วนราชการเพื่อผลักดันงานตามนโยบายต่างๆ ดังกรณีของพื้นที่ คทช. แม่ทา ซึ่ง อบต. เป็นกลไกสนับสนุนที่สำคัญในการสร้างสถาบันพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน ซึ่งพัฒนาเป็นสหกรณ์ในที่สุด ทั้งนี้ พื้นที่อื่น ๆ ที่ได้รับอนุญาตให้ทำเรื่องเกษตรกรรม สามารถถอดบทเรียนความสำเร็จดังกล่าว มาเป็นแนวทางโดยใช้การดำเนินการแบบประชารัฐที่มีทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม หรือใช้องค์กรสภาเกษตรกร สภาชุมชน ที่มีความคล่องตัวมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทและความต้องการของพื้นที่

สรุปผลการประชุมกลุ่มย่อย

กลุ่มย่อยที่ ๑

ประธาน :

นายอรรถชา กับปนาทแสนยากร

นายอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

ฝ่ายเลขานุการ : นางชมพูนุท ช่างโชติ

นายชาญชัย รุกขวัฒนกุล , นายนวนกานต์ ทศวิล

และ นายนิกร ดั่งทรง

การจัดหาที่ดิน

- กรณีที่ดินที่ได้มาจากการยึดคืนพื้นที่ของสปก. และยังคงมีพืชผลทางการเกษตร เช่น ต้นส้มที่ยังสามารถเก็บเกี่ยวผลประโยชน์ได้อยู่ เป็นต้น กลุ่มชาวบ้านที่ถือครองพื้นที่ในปัจจุบันซึ่งเป็นผู้ลงทุน จะไม่ยอมให้มีการจัดสรรที่ดินดังกล่าวให้กับคนนอกพื้นที่เข้าไปใช้ประโยชน์ ซึ่งที่ประชุมเห็นว่าควรดำเนินการในพื้นที่ที่ไม่มีความขัดแย้งก่อนเป็นลำดับแรก สำหรับที่ดินที่มีปัญหาต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้

- ราษฎรในพื้นที่ยังไม่เข้าใจข้อกำหนดที่ใช้ในการแบ่งเขตที่ดิน เนื่องจากบ้านและสวนผลไม้ ที่อยู่ติดกัน ถูกจำแนกออกไปอยู่ใน ๒ พื้นที่ โดยในส่วนของบ้านอาศัยถูกจำแนกอยู่ในเขตป่า แต่สวนผลไม้ถูกจำแนกให้อยู่ในเขตอุทยานฯ ซึ่งจะทำให้ไม่สามารถเข้าไปใช้ประโยชน์ได้ ซึ่งตามหลักเกณฑ์ของ คทช. การจัดสรรที่ดินในเขตป่าและพื้นที่ลุ่มน้ำชั้น ๓ และ ๔ สามารถดำเนินการได้เลย เนื่องจากไม่ขัดต่อกฎหมาย

- กรณีการจัดหาที่ดินซึ่งเป็นที่ดินของกรมธนารักษ์ การกำหนดอัตราค่าเช่าที่ดินธนารักษ์เป็นการเช่ารายแปลง แต่การจัดการที่ดินของคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติเป็นแปลงรวม โครงการจัดที่ดินของคณะกรรมการที่ดินแห่งชาติเป็นการจัดที่ดินแบบแปลงรวมไม่ได้แบ่งแยกให้เช่าเป็นรายแปลงเช่นเดียวกับที่ดินของธนารักษ์ รวมทั้งเป็นการช่วยเหลือผู้ยากไร้ตลอดจนผู้ที่ได้รับการจัดสรรที่ดินต้องทำหน้าที่ป้องกันการบุกรุกที่ดิน สำหรับ พรบ.สวนป่าแห่งชาติ ที่กำหนด

ค่าเช่าพื้นที่ไร่ละ ๕,๐๐๐ บาท นั้น คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติจะดำเนินการขอยกเว้นค่าธรรมเนียมทั้งหมดในการขออนุญาตในครั้งต่อไป

- ราษฎรไม่เข้าใจหลักเกณฑ์การกำหนดขอบเขตแปลงที่ดินของโครงการ คทช. ราษฎรในพื้นที่อำเภอฝาง พบปัญหาการจัดสรรที่ดินทำกินได้เพียง ๑ ไร่ ในเขตป่าสงวนแห่งชาติในเขตลุ่มน้ำชั้น ๒ ชั้น ๓ และชั้น ๔ เนื่องจากที่ดินทำกินส่วนที่เหลืออยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำชั้น ๑ ในบางกรณี ราษฎรแจ้งว่าได้ทำกินในพื้นที่มานานแล้ว ๕๐-๖๐ ปี โดยมีต้นลำเจียกอายุ ๕๐-๖๐ ปี เป็นหลักฐาน และเดิมได้เสียภาษีบำรุงท้องที่ (ภ.บ.ท. ๕) ทุกปี แต่ต่อมา พื้นที่ที่ทำกินอยู่เดิมถูกประกาศเป็นพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติและอุทยานแห่งชาติ ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๐๔-๒๕๐๗ จึงเข้าใจว่าเป็นการประกาศพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติหรือเขตอุทยานแห่งชาติ ทับซ้อนที่ดินทำกินของชุมชน ซึ่งโดยข้อเท็จจริง กฎหมายป่าไม้มีอยู่มากกว่า ๗๐ ปี (ก่อนประกาศ พรบ.ป่าไม้ พ.ศ. ๒๔๘๔) การประกาศพื้นที่อุทยานแห่งชาติก็ไม่ได้เป็นการยกเลิกกฎหมายป่าไม้ที่มีอยู่เดิม พื้นที่ที่ทำกินมาน้อยกว่า ๗๐ ปี ก็ยังต้องอยู่ภายใต้การประกาศที่เป็นเขตพื้นที่ป่าไม้ที่เป็นของรัฐ

การจัดที่ดิน และคัดเลือกราษฎรลงพื้นที่

- เกณฑ์การถือครองที่ดินจัดสรรไว้ที่ครัวเรือนละ ๒๐ ไร่ ทำให้มีการแยกครัวเรือนเพื่อกระจายสิทธิการถือครองที่ดิน ในข้อเท็จจริง พื้นที่บางแปลงอาจมีการถือครองที่ดินจำนวนมาก แต่เมื่อแยกเป็นแปลงย่อยให้แก่ทายาท ต้องมีบ้านเลขที่กำกับในแต่ละครัวเรือน เพื่อให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์การถือครองไม่เกินครัวเรือนละ ๒๐ ไร่

- ปัญหาการคัดเลือกราษฎรลงพื้นที่ เป็นปัญหาในหลายพื้นที่ ซึ่งถ้าชุมชนไม่เข้มแข็ง จะมีบุคคลภายนอกเข้ามาถือครองใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ มีการซื้อขายเปลี่ยนมือ หรือมีราษฎรย้ายจากพื้นที่อื่นเข้ามาอยู่ และอาจมีปัญหาขัดแย้งกับคนที่อยู่ในพื้นที่เดิม

การส่งเสริมพัฒนาอาชีพและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

- ความล่าช้าในการได้รับพื้นที่เป้าหมายและรายชื่อราษฎรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมโครงการ ในการดำเนินการส่งเสริมอาชีพของคณะอนุกรรมการส่งเสริมอาชีพ ต้องพิจารณาจากรายชื่อที่คณะอนุกรรมการจัดที่ดินส่งมาให้เท่านั้น การดำเนินงานจึงล่าช้า เนื่องจากยังไม่มีเป้าหมายพื้นที่และรายชื่อราษฎรที่ชัดเจน หรือบางกรณี คณะอนุกรรมการส่งเสริมอาชีพ ได้รับรายชื่อราษฎรซึ่งมีจำนวนมากถึง ๒,๐๐๐ กว่าราย แต่มีเวลาดำเนินการแค่ ๒๕ วัน ไม่สามารถสอบถามความต้องการของชุมชนได้ ดังนั้น จึงดำเนินการโดยใช้วิธีส่งเสริมแนวทางทั่ว ๆ ไป เช่น การใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น

- ปัญหาด้านการตลาด การจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร ราคาผลผลิตตกต่ำ การขนส่งผลผลิต และการเก็บรักษาคุณภาพของผลผลิต ในการเข้าไปส่งเสริมอาชีพให้กับชุมชน ต้องยึดถือความต้องการของชุมชนเป็นหลัก พร้อมทั้งดูศักยภาพของชุมชนในการดำเนินโครงการต่างๆ ที่เสนอมาด้วย ราษฎรในพื้นที่ส่วนใหญ่ยังคงประสบปัญหาด้านการตลาด/การจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร ราคาผลผลิตตกต่ำและเก็บผลผลิตได้ไม่นาน แต่ไม่มีโครงการที่ช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าวในระยะยาว

- พื้นที่แปลงรวมซึ่งมีลักษณะกระจายกระจาย ทำให้ยากต่อการเข้าไปดำเนินการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ปัญหาในการส่งเสริมอาชีพ พบว่า ชุมชนขาดแคลนแหล่งน้ำ หรือแหล่งกักเก็บน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งจะส่งผลต่อการปลูกพืช และการเลี้ยงสัตว์ ทั้งยังเป็นพื้นที่แปลงรวมทำให้ยากต่อการเข้าไปดำเนินการสร้างแหล่งกักเก็บน้ำ ในพื้นที่ ทั้งนี้ ในการดำเนินการพัฒนาพื้นที่ต้องให้ชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมด้วยเพื่อรับรู้ถึงสภาพความพร้อมของแหล่งน้ำในพื้นที่

- การสนับสนุนแหล่งทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพ อาจเป็นการสร้างหนี้ให้แก่ราษฎรเพิ่มขึ้น แม้ว่าชุมชนจะต้องการแหล่งทุนสนับสนุน แต่บางครั้งการมีแหล่งเงินทุนมากอาจจะไม่ได้เกิดผลดีต่อชุมชนเสมอไป กลับเป็นการสร้างหนี้หรือเพิ่มหนี้ให้กับชาวบ้าน ซึ่งจะทำให้เป็นภาระหนี้สิน ดอกเบี้ย และนำไปสู่การสูญเสียที่ดินในที่สุด

- ชุมชนยังไม่มีความเห็นที่เป็นเอกภาพและชัดเจนเกี่ยวกับความต้องการโครงสร้างพื้นฐาน ในส่วนของชุมชนเองหากยังไม่มีความเห็นในเรื่องความต้องการโครงสร้างพื้นฐานก็จะเป็นอุปสรรคในการดำเนินการส่งเสริมจาก คทช. จังหวัด ดังนั้น แต่ละชุมชนควรหารือถึงความต้องการโครงสร้างพื้นฐานที่แท้จริงก่อน เพื่อให้การส่งเสริมอาชีพเกิดผลเป็นรูปธรรม

เกษตรกรไม่ได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP ก็จะนำไปสู่ปัญหาการตลาดในอนาคต แต่ขณะนี้ กรมวิชาการเกษตรยังไม่สามารถดำเนินการเรื่องการรับรองมาตรฐาน GAP ในพื้นที่โครงการ คทช. ได้

ประเด็นอื่นๆ

- ชุมชนไม่สามารถบริหารจัดการที่ดินแปลงรวมได้ด้วยตนเอง เนื่องจากผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ได้รับอนุญาตการใช้ประโยชน์ เมื่อมีการอนุญาตให้ใช้ประโยชน์ในพื้นที่โครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนแล้ว ที่ดินก็จะอยู่ในความรับผิดชอบของจังหวัดเป็นระยะเวลา ๓๐ ปี ดังนั้น ในช่วงเวลาดังกล่าว การขอเข้าใช้ประโยชน์ในพื้นที่เพื่อพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการเกษตร หรือการรับรองกรรมสิทธิ์ที่ดิน ยังคงอยู่กับผู้ว่าราชการจังหวัด โดยมีขั้นตอนการขออนุญาตและการพิจารณาในขั้นตอนต่างๆ จำนวนมาก โดยชุมชนไม่มีส่วนร่วมในการวางแผนการใช้ประโยชน์ หรือการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ต้องรอการดำเนินงานจากภาครัฐเท่านั้น จึงเป็นอุปสรรคต่อการสร้างชุมชนเข้มแข็งและการพัฒนาตนเองของชุมชน

- ปัญหาการสื่อสารทำความเข้าใจกับประชาชนและหน่วยงานรัฐอื่นๆ เช่น ประชาชนเข้าใจว่าการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคไม่เดินสายไฟเข้าสู่พื้นที่โครงการ เพราะเป็นพื้นที่ป่าไม้ แต่ในข้อเท็จจริง พื้นที่โครงการ คทช. ถือว่าเป็นพื้นที่ที่ได้รับอนุญาต ไม่ใช่พื้นที่บุกรุก ชุมชนสามารถขอให้ คทช.จังหวัด ออกหนังสือแจ้งไปยังการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเพื่อให้เดินสายไฟเข้าสู่ชุมชนได้ อย่างไรก็ตาม การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจะพิจารณาความคุ้มค่าของการเดินสายไฟ โดยพิจารณาจากรายได้ของครัวเรือนที่เกิดขึ้น ๕๐,๐๐๐ บาท ต่อการเดินสายไฟ ๑ กิโลเมตร ดังนั้น หากเป็นพื้นที่ห่างไกลมากอาจไม่คุ้มค่าต่อการเดินสายไฟได้

ข้อเสนอแนะ

- ควรปรับปรุงกระบวนการประชุม คทช. จังหวัด โดยแต่ละคณะอนุกรรมการฯ ควรจะต้องประชุมหารือกันก่อนให้ได้ข้อสรุป ก่อนนำเรื่องมาเสนอที่ประชุม

- การส่งเสริมและพัฒนาอาชีพยั้งขาดการบูรณาการระหว่างหน่วยงาน หากการส่งเสริมอาชีพในพื้นที่ คทช. เป็นแบบต่างคนต่างทำ งบประมาณก็จะไม่เพียงพอ ดังนั้น ชุมชนควรหารือเพื่อหาความต้องการที่แท้จริงแล้วเสนอมาในคราวเดียว

- สหกรณ์การเกษตรที่จัดตั้งขึ้นหลายแห่งไม่ประสบความสำเร็จ ต้องปิดตัวลงเนื่องจากชุมชนไม่เข้มแข็ง สหกรณ์หลายแห่งเมื่อจัดตั้งขึ้นแล้ว การดำเนินงานไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากประชาชนยังขาดอุดมการณ์ร่วมกัน ขาดความพร้อมในการรวมกลุ่มเพื่อดำเนินการตามแนวคิดสหกรณ์ กิจกรรมหลักมีเพียงการเก็บค่าธรรมเนียบมอบให้ท้องถิ่นเท่านั้น ในระยะต่อมามีหนี้สินและต้องปิดตัวลง ดังนั้น การจัดตั้งสหกรณ์ต้องดูความพร้อมและความเข้มแข็งในการรวมกลุ่มของชุมชนด้วย

- ราษฎรในพื้นที่ คทช. ถือโฉนดร่วมกันเป็นแปลงรวม ทำให้ไม่สามารถขอรับรองมาตรฐาน GAP จากกรมวิชาการเกษตรได้ เนื่องจากติดเงื่อนไขว่าสินค้าเกษตรที่ขอใบรับรอง GAP จะต้องผลิตจากแปลงที่ดินที่มีเอกสารสิทธิ ทั้งที่สามารถผลิตสินค้าที่มีคุณภาพดี โดยเฉพาะไม้ผล เช่น ลิ้นจี่ มะม่วง สตรอเบอร์รี่ เป็นต้น ซึ่งปลูกในเขตป่าสงวนแห่งชาติ กรมวิชาการเกษตรจะสามารถออกใบรับรองมาตรฐาน GAP ได้ก็ต่อเมื่อกรมป่าไม้มีหนังสือรับรองให้ใช้พื้นที่ก่อน ทั้งนี้ หาก

เพื่อใช้ระยะเวลาการประชุมที่กระชับ และควรมีการกำหนดให้ผู้แทนสำนักงานจังหวัดเป็นฝ่ายเลขานุการหลักของ คทช.จังหวัด เพื่อกำหนดทิศทางการประชุม และเชื่อมโยงงานของแต่ละคณะอนุกรรมการฯ แต่ละด้าน

- **ควรเร่งรัดการส่งมอบรายชื่อราษฎรที่เข้าร่วมโครงการให้แก่คณะอนุกรรมการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ** การส่งมอบรายชื่อในกรณีของแปลงที่ดินที่บุคคลที่ได้รับการจัดสรรมายื่นเอกสารแสดงตนไม่ครบ ควรส่งรายชื่อส่วนที่สามารถยืนยันตัวตนแล้วไปให้คณะอนุกรรมการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพก่อนเพื่อไม่ให้เกิดความล่าช้าในการดำเนินการ ส่วนบุคคลที่ยังไม่มาแสดงตน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นแปลงที่ดินที่มีการเปลี่ยนแปลงผู้ถือครอง ควรเร่งประชาสัมพันธ์ให้ทราบว่ารัฐบาลเปิดโอกาสให้เข้ามาใช้ประโยชน์ได้ โดยมีเงื่อนไขอย่างไรบ้าง และหากพ้นช่วงระยะเวลานี้ไปแล้ว จะไม่อนุญาตให้มีการเปลี่ยนมือผู้ถือครองได้อีกแล้ว

- **แนวทางขับเคลื่อนด้านการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ** ควรให้ความสำคัญกับการสร้างแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและการสร้างงานสร้างอาชีพเป็นลำดับแรก โดยให้จัดทำแผนงานที่ชัดเจนเพื่อที่จะสามารถเสนอของบประมาณได้ทันทีที่รัฐบาลเปิดโอกาส ซึ่งส่วนใหญ่จะมีกรอบระยะเวลาในการจัดทำข้อเสนอโครงการที่ค่อนข้างเร่งด่วน ในระหว่างนี้ก็ให้หน่วยงานต่างๆ ขับเคลื่อนการส่งเสริมพัฒนาอาชีพตามภารกิจ ด้วยงบประมาณของแต่ละหน่วยงานเอง จะทำให้การขับเคลื่อนงานด้านการส่งเสริมพัฒนาอาชีพมีประสิทธิภาพมากขึ้น

- **การรวมกลุ่มสามารถสะท้อนความต้องการของคนในชุมชน** คนในพื้นที่มีความต้องการในหลายเรื่อง การรวมกลุ่มเพื่อที่จะสะท้อนความต้องการที่แท้จริงของชุมชน โดยเฉพาะในเรื่องปัญหาโครงสร้างพื้นฐานการที่ไม่สามารถหาตลาดจำหน่ายสินค้าได้ และปัญหาการเอาผิดเอาเปรียบของพ่อค้าคนกลาง

- **ควรเพิ่มกรมวิชาการเกษตรเข้าเป็นอนุกรรมการในชุดที่ ๓** เนื่องจากกรมวิชาการเกษตรมีบทบาทในการทำหน้าที่รับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร เช่น การรับรองมาตรฐาน GAP เป็นต้น แต่เนื่องจาก

การทำเกษตรกรรมในพื้นที่ป่าไม้ พื้นที่อุทยานแห่งชาติ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีนโยบายที่จะไม่ให้การรับรอง แต่เนื่องจากพื้นที่ที่เกษตรกรได้รับการจัดสรรจากคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาตินั้น เป็นนโยบายที่สำคัญของรัฐจึงมีการอนุญาตให้สามารถใช้ประโยชน์ในที่ดินได้ ซึ่งหากให้กรมวิชาการเกษตรเข้ามาเป็นอนุกรรมการในชุดที่ ๓ จะสามารถแก้ไขปัญหาการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรได้

- **ควรให้ความสำคัญกับกระบวนการสร้างชุมชนเข้มแข็ง** ชุมชนที่มีความเข้มแข็งอย่างชุมชนแม่ทານั้น มีการบริหารจัดการที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถปฏิบัติตามมติ ครม. และหลักเกณฑ์ของ คทช. ในเรื่องของการปลูกต้นไม้ และการรวมกลุ่มเพื่อจัดตั้งสหกรณ์ได้อย่างครบถ้วน รวมทั้งช่วยดูแลมิให้บุคคลภายนอกเข้ามาถือสิทธิครอบครองใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป้องกันปัญหาความขัดแย้งภายในชุมชน และมีบทบาทในการฟื้นฟูอนุรักษ์ป่าไม้ ดังนั้น ชุมชนที่เข้มแข็งจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดความสำเร็จของโครงการ

- **ควรพิจารณาปรับปรุงอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการที่ดินแปลงรวมของ คทช.** ให้มีลักษณะกระจายอำนาจมากขึ้น การพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานขนาดเล็กควรให้อำนาจในระดับอำเภอ หรือ อบต. พิจารณานุมัติได้เพื่อความเร็วในการดำเนินงาน นอกจากนี้ การพัฒนาในด้านต่างๆ ควรผ่านการพิจารณาถ้อยแถลงจากระดับ อบต. และระดับอำเภอ โดย คทช. จังหวัดจะเป็นผู้พิจารณาอนุมัติในขั้นตอนสุดท้าย

- **สถานการณ์การบุกรุกพื้นที่ป่าในอำเภอแม่แจ่ม** การเร่งจัดสรรที่ดินทำกินให้คนอยู่กับป่าของคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติจะช่วยในการป้องกันการบุกรุกพื้นที่ป่า โดยให้คนที่ได้รับการจัดสรรที่ดินทำกินเป็นแนวป้องกันการบุกรุกพื้นที่ป่า ซึ่งที่ผ่านมาข้อมูลภาพถ่ายทางอากาศของกรมพัฒนาที่ดินชี้ให้เห็นว่าที่อำเภอแม่แจ่มในปี ๒๕๔๕ มีการบุกรุกพื้นที่ป่าเพียง ๒๐,๐๐ ไร่ แต่ในปัจจุบันปี ๒๕๖๐ มีการบุกรุกพื้นที่ป่าถึง ๒๒๐,๐๐๐ ไร่ และอีก ๑๐ ปีข้างหน้าคาดว่าจะมีการบุกรุกพื้นที่ป่าอีกหลายเท่าตัว ซึ่งคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติจำเป็นต้องจัดสรรที่ดินให้คน

ที่อยู่ก่อนปี ๒๕๔๕ เพื่อเป็นแนวป้องกันและช่วยดูแลป่าไม่ให้มีการบุกรุกมากขึ้น ซึ่งคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติคาดว่าหากเอาคนที่บุกรุกหลังปี ๒๕๔๕ ออกจากพื้นที่ป่าได้ จะใช้ระยะเวลาเพียง ๕ ปี พื้นที่ป่าก็จะกลับมาอุดมสมบูรณ์เหมือนเดิม

- ข้อเสนอการสำรวจข้อมูลแปลงที่ดินเพื่อเร่งรัดการจัดทำโครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนในอำเภอแม่แจ่ม โดยอำเภอแม่แจ่ม ต้องการผลักดันเชิงนโยบายเสนอให้มีการจัดโครงการแบบเร่งด่วน และมีแนวทางแก้ไขปัญหาคือข้อจำกัดเรื่องงบประมาณด้านการสำรวจข้อมูลที่ดิน โดยอำเภอแม่แจ่มเสนอที่จะสำรวจแนวเขตเองโดยร่วมกับ GISTDA แล้วจัดทำข้อมูลภาพถ่ายดาวเทียมข้อมูลแปลงที่ดิน แปลงละ ๑,๐๐๐ ไร่ จำนวน ๒๐๐ แปลง รวมเป็น ๒ แสนไร่ โดยเริ่มดำเนินการในพื้นที่ในเขตลุ่มน้ำชั้น ๓ และ ๔ ที่มีอยู่ประมาณ ๔๐,๐๐๐ ไร่ ก่อน

- การดำเนินงานเป็นการทำงานร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หน่วยงานที่จะบูรณาการการทำงาน ประกอบด้วย GISTDA องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น คณะอนุกรรมการจัดที่ดิน (สำนักอนุรักษ์ป่าไม้) และอนุกรรมการจัดที่ดิน เป็นต้น

- การบริหารจัดการพื้นที่บุกรุกจำนวน ๒ แสนไร่ให้แล้วเสร็จภายใน ๑-๒ ปี การใช้ข้อมูลแผนที่ภาพถ่ายดาวเทียมของ GISTDA หากสามารถทำได้วันละแปลง การทำแผนที่ทั้งหมดจะแล้วเสร็จภายใน ๒๐๐ วัน สำหรับพื้นที่ลุ่มน้ำชั้น ๑ และ ๒ อีกประมาณ ๑.๖ แสนไร่ ก็จะเก็บข้อมูลรายแปลงไว้ด้วยเช่นกันเพื่อใช้เป็นฐานข้อมูล หากมีมติ ครม. ให้ คทช. เข้าไปดำเนินการในพื้นที่ลุ่มน้ำชั้น ๑ และ ๒ ได้เมื่อไหร่ ก็จะได้ดำเนินการในพื้นที่ ๑๖๐ แปลงที่เหลือได้ทันที หน่วยงานด้านป่าไม้ อาจลองใช้วิธีนี้ดำเนินการไปก่อน แต่ให้ทำสัญญาประจักษ์ให้ประชาชนยอมรับ และต้องมีแผนการดำเนินการจัดการพื้นที่ให้พิจารณาด้วย โดยให้จัดส่งเจ้าหน้าที่กรมป่าไม้ มาสอบถามความคลาดเคลื่อนของแนวเขตในภายหลัง ซึ่งจะทำให้รัฐสามารถบริหารจัดการพื้นที่บุกรุกจำนวน ๒ แสนไร่ แล้วเสร็จภายใน ๑-๒ ปี

กลุ่มย่อยที่ ๒

ประธาน : นางดวงพร เองบุญพันธ์ุ

ผู้อำนวยการสำนักสนับสนุนสุขภาพ

สำนักงานกองทุน สนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ

ฝ่ายเลขานุการ : น.ส.ณษาดา เจริญพานิช

น.ส.จริยวิชญา ฮะทะโชติ และ น.ส.บุญลิตา กิตติคุณ

การจดหาที่ดิน

- การใช้แผนที่ในการบริหารจัดการที่ดินของแต่ละหน่วยงานยังคงมีปัญหา เช่น กรมป่าไม้และกรมที่ดิน ต่างใช้แผนที่ที่ตนเองทำขึ้นหรือสำรวจเอง ทำให้ขอบเขตพื้นที่ไม่ตรงกัน ส่งผลต่อการบริหารจัดการพื้นที่ในบริเวณพื้นที่ทับซ้อน/พื้นที่รอยต่อ

- การนำ One Map มาใช้ประโยชน์ในพื้นที่ อาจส่งผลกระทบต่อราษฎร ที่ผ่านมารัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้มีการจัดทำโครงการปรับปรุงแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐแบบบูรณาการ มาตราส่วน ๑ : ๔,๐๐๐ (One Map) โดยกระทรวงยุติธรรมเป็นผู้รับผิดชอบหลัก เพื่อแก้ไขปัญหาการทับซ้อนกันของแนวเขตที่ดินของรัฐแต่ละประเภท ให้มีความถูกต้องและมีมาตรฐานเดียวกัน ซึ่งแล้วเสร็จไปเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๙ แต่ยังไม่มีการนำมาใช้จริงในแต่ละพื้นที่ ซึ่งในทางปฏิบัติแล้วอาจจะมีปัญหาในเรื่องของการนำ One Map มาใช้ประโยชน์ในพื้นที่ เนื่องจากราษฎรในพื้นที่อาจได้รับผลกระทบ จึงจำเป็นต้องให้ราษฎรในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมรับรู้และรับทราบด้วย

- ราษฎรซึ่งมีที่ทำกินติดแปลง คทช. แต่ไม่ได้รับการจัดสรรที่ดินต้องการเข้าร่วมโครงการ ที่ดินที่อยู่ติดกันแต่อยู่นอกแปลงที่ คทช. จัดให้ (เช่น ที่ดินในป่าแม่ตาลและป่าแม่ยุย) ซึ่งมีราษฎรทำกินอยู่ในบริเวณนั้นมาเป็นเวลานานแล้ว ทางภาครัฐโดยเฉพาะกรมป่าไม้ จะไม่ให้สิทธิราษฎรเหล่านั้นทำกิน ในขณะเดียวกันก็จะผลักดันราษฎรให้ออกจากพื้นที่บริเวณนั้นด้วย ราษฎรขอให้ภาครัฐพิจารณาขยายพื้นที่โครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน ภายใต้การดำเนินงานของ คทช. ให้ครอบคลุมพื้นที่ที่อยู่ติดกันด้วย

การส่งเสริมพัฒนาอาชีพและการพัฒนา โครงสร้างพื้นฐาน

- ราษฎรในพื้นที่ยังคงประสบปัญหาด้านการตลาด/การจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร ราคาผลผลิตตกต่ำ และเก็บผลผลิตได้ไม่นาน
- การขาดองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อแปรรูปผลผลิต ราษฎรต้องการแปรรูปผลไม้ในช่วงเวลาที่ผลผลิตราคาตกต่ำ แต่ขาดองค์ความรู้และเทคโนโลยีด้านการแปรรูปผลผลิต เช่น การแปรรูปลิ้นจี่ ซึ่งไม่สามารถนำมาอบแห้งเหมือนลำไยได้
- การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน/สาธารณูปโภค/สาธารณูปการในพื้นที่ คทช. ประสบปัญหาการขาดเอกสารสิทธิ อาทิ การดำเนินการขุดแหล่งน้ำขนาดเล็กของกรมพัฒนาที่ดิน ประสบปัญหาการขาดเอกสารสิทธิของพื้นที่ดำเนินการ อัตราค่าไฟฟ้าในพื้นที่โครงการ คทช. สูงกว่าอัตราค่าไฟฟ้าปกติถึง ๒ เท่า เนื่องจากอัตราค่าไฟฟ้ากำหนดไว้ ๓ ประเภท คือ ๑) ไฟฟ้าที่ใช้ในครัวเรือน ๒) ไฟฟ้าที่ใช้ในการทำเกษตรถาวร ซึ่งอยู่ในที่ดินที่มีเอกสารสิทธิ และ ๓) ไฟฟ้าที่ใช้ในการทำเกษตรชั่วคราว ซึ่งอยู่ในที่ดินที่ไม่มีเอกสารสิทธิ ซึ่งการขอใช้ไฟฟ้าประเภทที่ ๓ จะต้องจ่ายค่าไฟฟ้าในอัตรา ๒ เท่าของค่าไฟฟ้าปกติ ซึ่งรวมถึงที่ดินในโครงการ คทช. ด้วย ที่ให้ใช้ประโยชน์ในที่ดินแต่ไม่ให้กรรมสิทธิ์นี้ด้วย (โดยเฉพาะที่ดินในเขต

ป่าสงวนแห่งชาติ เช่น ป่าท่าธาร เป็นต้น) ราษฎรจึงขอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของ คทช. ให้ความตกลงกับการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเพื่อให้จ่ายค่าใช้ไฟฟ้าในอัตราปกติ เป็นต้น

- ราษฎรในพื้นที่ไม่สามารถดำเนินการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานได้เอง ต้องรอการขออนุญาตจากหน่วยงานรัฐ พื้นที่ที่อนุญาตให้ราษฎรเข้าทำประโยชน์ภายใต้โครงการ คทช. โดยเฉพาะพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติมีปัญหาในเรื่องโครงสร้างพื้นฐาน ไฟฟ้าไม่ทั่วถึง ขาดแหล่งน้ำขนาดเล็ก แต่ อบต. หรือชุมชนไม่สามารถดำเนินการได้เอง ทั้งเรื่องการขอไฟฟ้า หรือพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก ต้องรอการดำเนินงานของคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ หรือต้องขออนุญาตจากหน่วยงานรัฐ ซึ่งจะติดขัดในเรื่องกฎระเบียบ เนื่องจากผู้ขออนุญาตไม่มีเอกสารสิทธิเกี่ยวกับที่ดินด้วยเช่นกัน

การใช้ประโยชน์ที่ดินของชุมชน

- การจัดการไม้หวงห้ามที่อยู่ในพื้นที่อนุญาต ราษฎรไม่สามารถใช้ประโยชน์ในที่ดินที่ คทช. มอบให้ได้อย่างเต็มที่ เช่น ไม่สามารถตัดไม้มีค่าที่ปลูกเอง เช่น ไม้สัก ไม้พะยุง ไม้เต็งรัง ในที่ดินโครงการ คทช. ได้ ซึ่งปัจจุบันประชาชนในพื้นที่แม่ทาได้ดำเนินการปลูกป่าเพื่อใช้สอยเองและไม่ดงกล่าวมีการเติบโตแล้ว จึงมีข้อกังวลว่าในอนาคตไม้ที่ปลูกดังกล่าวจะไม่สามารถตัดมาใช้ประโยชน์ได้
- พื้นที่ที่อนุญาตให้ราษฎรเข้าทำประโยชน์ภายใต้โครงการ คทช. มีเนื้อที่น้อย เนื่องจากราษฎรเหล่านั้นได้รับที่ดินในลักษณะเป็นที่อยู่อาศัย ไม่ใช่ที่ทำกิน จึงไม่สามารถปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การใช้ที่ดินที่ คทช. กำหนดให้ “ผู้ที่ได้รับจัดสรรที่ดินจะต้องปลูกต้นไม้ชนิดที่มีค่า/ไม้ยืนต้นตลอดจนดูแลรักษา อย่างน้อย ๒ ต้นต่อไร่ได้”

ประเด็นอื่นๆ

- ราษฎรยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ คทช. ประชาชนในพื้นที่โครงการมีความรู้

ความเข้าใจที่แตกต่างกันเกี่ยวกับโครงการ คทช. โดยกลุ่มผู้นำ สมาชิกสภา อบต. ผู้ใหญ่บ้าน หรือกำนันจะมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการจัดที่ดินภายใต้โครงการ คทช. แต่ราษฎรในพื้นที่ยังไม่ทราบถึงแนวทางหลักเกณฑ์ และกระบวนการดำเนินงานของ คทช. โดยราษฎรเข้าใจว่าเป็นการให้กรรมสิทธิ์ในที่ดินแปลงรวมเท่านั้น

- มีความต้องการเงินทุนสำหรับใช้ลงทุนเพื่อการประกอบอาชีพ แต่ไม่มีเอกสารสิทธิ จึงไม่สามารถนำไปค้ำประกันได้

ข้อเสนอแนะ

- ภาครัฐควรจัดทำข้อมูล/แผนที่ ขอบเขตพื้นที่ต่างๆ ให้มีความชัดเจน และเผยแพร่ข้อมูลเหล่านั้นลงสู่ระดับพื้นที่ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ และราษฎรในพื้นที่รับทราบข้อมูลที่เป็นชุด/แนวเขตเดียวกัน

- รัฐควรมีมาตรการเพิ่มเติมสำหรับผู้บุกรุกถือครองที่ดินทำกินในพื้นที่ป่าไม้ และอยู่ใกล้เขตพื้นที่โครงการแต่ไม่มีคุณสมบัติตรงตามหลักเกณฑ์ของ คทช. เพื่อให้มีการบริหารจัดการที่ดินเป็นแปลงใหญ่ร่วมกัน

- การนำ One Map มาใช้ประโยชน์ต้องให้ราษฎรในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วม เนื่องจากแผนที่ One Map ที่จัดทำขึ้นอาจทำให้ราษฎรในพื้นที่อาจได้รับผลกระทบ จึงจำเป็นต้องทำความเข้าใจ ให้ราษฎรในพื้นที่ได้ร่วมรับรู้และรับทราบด้วย

- ควรสนับสนุนสถาบันการศึกษาในภูมิภาคให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาฐานข้อมูล การวางแผนการใช้ประโยชน์ในที่ดินของโครงการ คทช. ราษฎรมีความต้องการเข้าร่วมการอบรมการใช้ GPS หากภาครัฐสามารถประสานงานกับสถาบันการศึกษาให้เปิดอบรมดังกล่าว จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในอนาคต

- ภาครัฐจำเป็นต้องสร้างระบบการสื่อสารและความเข้าใจกับชุมชนในพื้นที่ ซึ่งการพัฒนาให้ชุมชนเข้มแข็งเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ และจำเป็นต้องให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการชุมชนเอง รวมทั้งจัดทำระบบประสานงานในการพัฒนาอาชีพ เพื่อให้มีการพัฒนาอาชีพเป็นไปอย่างต่อเนื่อง

- จะต้องมีการสร้างความเข้าใจที่ตรงกันระหว่างผู้นำชุมชนกับราษฎรในพื้นที่ นอกเหนือจากการสร้างความเข้าใจที่ตรงกันระหว่างภาครัฐกับราษฎรในพื้นที่

- การทำการเกษตรแบบผสมผสานจะช่วยลดความเสี่ยงเรื่องราคาและผลผลิตล้นตลาดได้ ราษฎรในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าขุนแม่ทา แนะนำให้ทำเกษตรแบบผสมผสาน ให้เอาพืชประเภทอื่น ๆ เข้ามาปลูกแซมในพื้นที่ ให้มีผลผลิตที่หลากหลาย ซึ่งจะทำให้ผลผลิตไม่ล้นตลาด

- กรมป่าไม้ควรพิจารณาให้ความสำคัญเรื่อง การให้คนอยู่กับป่า โดยให้ราษฎรที่อาศัยอยู่ในบริเวณพื้นที่ต้นน้ำได้อาศัยและใช้ประโยชน์จากป่าในบริเวณนั้น และพยายามสนับสนุนให้รักษาพื้นที่ป่า และไม่ให้บุกรุกป่าเพิ่มเติม เพื่อให้เกิดการจัดการป่าต้นน้ำได้อย่างยั่งยืน ในขณะเดียวกันเป็นการแก้ปัญหาการไม่สามารถจัดสรรที่ดินในโครงการ คทช. ให้ราษฎรที่อพยพลงมาจากพื้นที่ป่าต้นน้ำได้

- เสนอให้ชุมชนที่มีปัญหาการจัดการที่ดินควรเร่งสำรวจข้อมูลแปลงที่ดินกันเอง โดยไม่ต้องรองบประมาณจากภาครัฐ โดยแจ้งให้เจ้าหน้าที่ อส. ทราบ และขอความช่วยเหลือจากสถาบันการศึกษาในการสำรวจพิกัดวัดรูปแปลง ซึ่งฐานข้อมูลดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาภายในชุมชน และการดำเนินการที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดินหรือการอนุญาตให้ใช้ประโยชน์ที่ดินในอนาคต

- เรียกร้องให้มีการกระจายอำนาจจากผู้ว่าราชการจังหวัดลงมาสู่อำเภอ โดยการจัดตั้ง คทช.อำเภอ เพื่อประโยชน์ในการตัดสินใจในระดับพื้นที่ที่ไม่ต้องใช้เวลาอันเกินความจำเป็น

- แนวทางการดำเนินงาน/แนวทางปฏิบัติในอนาคต (หลังจากที่ได้มอบหนังสืออนุญาตการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินไปแล้ว ๓๐ ปี) ควรมีเงื่อนไขและระเบียบที่ชัดเจน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับราษฎรในพื้นที่ที่ได้รับมอบที่ดินจาก คทช.

- ภาครัฐควรมีวิธีการสื่อสารให้ชุมชนเข้าใจได้ง่ายขึ้นเกี่ยวกับกฎระเบียบและวิธีการปลูกสวนป่าในพื้นที่อย่างถูกต้องตามกฎหมาย

กลุ่มย่อยที่ ๓

ประธาน :

นางสาวอรรณพ ปัญญาพรวิทยา

นักวิชาการป่าไม้ชำนาญการพิเศษ กรมป่าไม้

ฝ่ายเลขานุการ : นางสาวจินนา ตันศราวิพุธ

นายบุญชูบ สงตระกูลศักดิ์ และ

นายสิทธิกร มนต์มธุรพจน์

การจัดที่ดินและคัดเลือกราษฎรลงพื้นที่

- ผู้ได้รับสิทธิทำกินในพื้นที่ภายใต้โครงการ คทช. บางส่วน/บางพื้นที่ เป็นประชาชนจากต่างหมู่บ้าน จึงไม่ได้พักอาศัยอยู่ในพื้นที่ที่ได้รับการจัดสรร ส่งผลให้ไม่สามารถติดตามตัวได้เมื่อต้องการประชุมระดมความเห็น ทำให้การบริหารจัดการพื้นที่อย่างเป็นเอกฉันท์โดยชุมชนยากต่อการดำเนินงาน

การส่งเสริมพัฒนาอาชีพและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

- ราษฎรในพื้นที่ยังคงประสบปัญหาด้านการตลาด/ราคาผลผลิตตกต่ำ ขาดแหล่งรวบรวมผลผลิตทางการเกษตร ส่งผลให้สินค้าเกษตรที่ผลิตได้ไม่สามารถจำหน่ายเพื่อสร้างรายได้ให้แก่ครัวเรือนตามที่ตั้งเป้าหมายไว้

- การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคและสาธารณูปการในพื้นที่ คทช. ประสบปัญหาการขาดเอกสารสิทธิ การดำเนินกิจกรรมการเกษตรในพื้นที่ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เนินเขาสูง มีปัญหาเรื่องการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรในฤดูแล้ง เนื่องจากพื้นที่อยู่นอกเขตพื้นที่ชลประทาน (ป่าท่าธาร ต.แม่สอย และบ้านแปะ) และไม่มีที่กักเก็บน้ำ ประกอบกับพื้นที่อยู่ห่างไกลกับศูนย์กลางของเมืองทำให้ระบบสาธารณูปการทั้งไฟฟ้า ถนน ตลอดจนปัจจัยการผลิตโดยเฉพาะน้ำมันเชื้อเพลิงยังไม่สามารถเข้าถึงได้ง่ายและมีราคาสูง ทำให้การดำเนินกิจกรรมมีค่าใช้จ่ายสูง ไม้ผล อาทิ ลำไย ลิ้นจี่ ซึ่งเป็นไม้ผลหลักที่เกษตรกรนิยมปลูกในพื้นที่จะได้รับความเสียหาย ยืนต้นตายเนื่องจากขาดแคลนน้ำ สร้างความเสียหายต่อการสร้างรายได้ของเกษตรกรหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรพิจารณาหาแนวทางเพื่อตั้ง/กักเก็บน้ำในฤดูฝนไว้ใช้เป็นจุด/แหล่งที่เหมาะสมในลักษณะบ่อพลวง (จ.น่าน) เพื่อช่วยแก้ไข/บรรเทาความเดือดร้อนในพื้นที่

- พื้นที่ภายใต้โครงการ คทช. ไม่สามารถยื่นขอ GAP ได้เนื่องจากขาดเอกสารสิทธิ การผลิตพืชผลทางการเกษตรและการปศุสัตว์ เพื่อเป้าหมายในการส่งออกของเกษตรกรในพื้นที่โครงการ คทช. ในอนาคต จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับระเบียบปฏิบัติตามมาตรฐานสากล โดยเฉพาะด้านการปศุสัตว์ (อาทิ ไก่กระดุกดำ ไก่ไข่มุก) ที่เกี่ยวข้องกับข้อบัญญัติของท้องถิ่น และกฎระเบียบด้านการตลาดที่เกี่ยวข้องกับ GAP ซึ่งมีประเด็นเชื่อมโยงด้านพื้นที่การผลิตที่ผลผลิตจะต้องมาจากการเพาะปลูก/เลี้ยงดูจากพื้นที่ที่ถูกต้องตามกฎหมาย

ประเด็นอื่นๆ

- การสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่จำเป็นต้องดำเนินการอย่างทั่วถึง เท่าเทียม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ที่ประชาชนมีภาษาพูดและภาษาเขียนพื้นที่ที่ใช้เพื่อการสื่อสารภายในชุมชน เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่และภาคส่วนที่เกี่ยวข้องสามารถสื่อสารและสร้างความเข้าใจร่วมกันได้อย่างไร้ข้อจำกัด

- ปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนมือ/ซื้อขายที่ดิน คือภาระหนี้สินครัวเรือน โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาระด้านค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาเล่าเรียนของบุตรหลาน นอกจากนี้ประเด็นเรื่องการหย่าร้าง ยังเป็นอีกปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนมือในที่ดินทำกิน เนื่องจากภาวะขาดผู้นำครอบครัวทำให้การประกอบอาชีพไม่มีทิศทางที่ชัดเจน นอกจากนี้ ยังพบว่าที่ดิน ซึ่งอยู่ใกล้ถนน และมีระบบโครงสร้างพื้นฐานอื่นๆ สมบูรณ์ จะมีแนวโน้มถูกเปลี่ยนมือ/ซื้อขายสูง

สรุปข้อเสนอแนะ

- หน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องควรจัดทำเป็นระเบียบ/ข้อตกลงร่วมกับพื้นที่สำหรับการปลูกไม้หวงห้าม เพื่อให้สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ตามสภาพความเป็นจริง ภายใต้อัตลักษณ์ที่เป็นที่ยอมรับของหน่วยงานและชุมชนในพื้นที่ ซึ่งปัจจุบันประชาชนในพื้นที่แม่ทาได้ดำเนินการปลูกป่าเพื่อใช้สอยเองและไม่ดั่งกล่าวมีการเติบโตแล้ว จึงมีข้อกังวลว่าในอนาคต ไม้ที่ปลูกดังกล่าวจะไม่สามารถตัดมาใช้ประโยชน์ได้
- ภาครัฐจำเป็นต้องสร้างระบบการสื่อสารและสร้างความเข้าใจกับชุมชนในพื้นที่ เพื่อให้ชุมชนมีช่องทางที่สามารถเข้าถึงหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ได้สะดวกและเปิดโอกาสให้ชุมชนสะท้อนความต้องการในการพัฒนาพื้นที่และการประกอบอาชีพได้อย่างอิสระ

- การดูแลรักษาพื้นที่ต้นน้ำ การดำเนินกิจกรรมการเกษตรในพื้นที่ต้นน้ำของชุมชน จะต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอันเนื่องมาจากการใช้สารเคมี และการพังทลายของดินที่จะส่งผลต่อเนื่องเชื่อมโยงสู่พื้นที่กลางน้ำและปลายน้ำอย่างรอบด้านด้วย

- การบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตร หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรพิจารณาหาแนวทางในการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กบนพื้นที่สูง ซึ่งเป็นพื้นที่นอกเขตชลประทาน เพื่อดึง/กักเก็บน้ำในฤดูฝนไว้ใช้เป็นจุด/แหล่งที่เหมาะสม โดยสามารถดำเนินการได้ในลักษณะบ่อพลวง (จ.น่าน) เพื่อช่วยแก้ไข/บรรเทาความเดือดร้อนแก่เกษตรกรในพื้นที่ได้อย่างเหมาะสม

- การรับรองพื้นที่ที่ทางกฎหมายเพื่อขยายช่องทางการผลิตและการตลาด พื้นที่ภายใต้ คทช. ควรมีกฎหมาย/ระเบียบรองรับพื้นที่ เพื่อให้ผลผลิตทางการเกษตรสามารถยื่นขอ GAP ซึ่งเป็นระเบียบปฏิบัติตามมาตรฐานสากล เพื่อขยายช่องทางการผลิตและการตลาดในการส่งออกของสินค้าการเกษตรของเกษตรกรในพื้นที่โครงการ คทช. ในอนาคต

- ภาครัฐจำเป็นต้องสร้างระบบการสื่อสารและความเข้าใจกับชุมชนในพื้นที่ เพื่อให้ชุมชนมีช่องทางที่สามารถเข้าถึงหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ได้สะดวกและเปิดโอกาสให้ชุมชนสะท้อนความต้องการในการพัฒนาพื้นที่และการประกอบอาชีพได้อย่างอิสระ

การประชุม Focus Group ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๖๐
จังหวัดอุดรธานี

การประชุมระดมความคิดเห็น เรื่อง ความก้าวหน้าในการดำเนินโครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) จัดเมื่อวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๖๐ ณ โรงแรมเซ็นทาราและคอนเวนชัน เซ็นเตอร์ จังหวัดอุดรธานี ประกอบด้วย ผู้เข้าร่วมการประชุมจำนวน ๑๔๐ คน จากหน่วยงานภาครัฐส่วนกลางและระดับจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคประชาชน จากพื้นที่โครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน ๔ พื้นที่ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย ป่าสงวนแห่งชาติป่าครบุรี จังหวัดนครราชสีมา พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าไผ่-ป่าโคกไม้้งาม จังหวัดอุดรธานี พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าโคกนาโก จังหวัดยโสธร และป่าสงวนแห่งชาติป่าดงหมู จังหวัดนครพนม สรุปประเด็นอภิปรายและผลการประชุมระดมความคิดเห็นกลุ่มย่อยได้ ดังนี้

ประเด็นอภิปราย

นายบัญชา รุ่งรจน

สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๗ จังหวัดอุบลราชธานี

- **ความเป็นมาของพื้นที่ดำเนินงานภายใต้โครงการ คทช.** พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ซึ่งการกำหนดเขตป่าสงวนแห่งชาติมีการดำเนินการมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๔ โดยคณะรัฐมนตรี ได้มีมติให้ผู้ว่าราชการทุกจังหวัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสำรวจพื้นที่ป่าทุกจังหวัดเพื่อจัดทำเขตป่าไม้ถาวร โดยการสำรวจได้ดำเนินการแล้วเสร็จใน พ.ศ. ๒๕๐๖ และได้จัดส่งข้อมูลให้กรมป่าไม้เพื่อประกาศเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗

- **การเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ** ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา นับตั้งแต่มีการประกาศเขตป่าสงวนแห่งชาติ พบว่าหลายพื้นที่ล้วนมีคนอยู่อาศัยในเขตป่าสงวน ทั้งที่เป็นผู้อยู่อาศัยดั้งเดิมก่อนมีการประกาศ พ.ร.บ. ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ และผู้ที่อพยพมาตั้งถิ่นฐานใหม่ ประกอบกับ ภาครัฐยังได้จำแนกพื้นที่ป่าสงวนออกเป็นลักษณะพื้นที่อื่นๆ เช่น เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เป็นต้น จึงส่งผลทำให้พื้นที่ป่าสงวนเกิดการเปลี่ยนแปลงไป ในปี ๒๕๓๕ คณะรัฐมนตรีจึง

มีมติให้กรมป่าไม้ ดำเนินการสำรวจพื้นที่เขตป่าสงวนแห่งชาติอีกครั้ง และจำแนกประเภทพื้นที่ออกเป็นโซน A ถึง E ตามความเหมาะสมในการใช้ประโยชน์ลักษณะต่างๆ อาทิ เขตเกษตรกรรม เขตเศรษฐกิจ เขตอนุรักษ์ โดยที่โซน A คือพื้นที่ที่เหมาะสมกับการทำการเกษตร และ โซน E คือพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับเศรษฐกิจ จึงเป็นจุดเริ่มต้นของการกำหนดเขตพื้นที่และประกาศเป็นเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม โดยกรมป่าไม้ได้ส่งมอบพื้นที่ให้สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม สังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในปี ๒๕๓๖ เป็นจำนวน ๔๔ ล้านไร่ ให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และดำเนินการออกเอกสาร สปก. ๔-๐๑ ให้แก่ราษฎรเพื่อเป็นที่ทำกิน

- **การดำเนินการออกสิทธิทำกินในอดีต** การเรียกร้องสิทธิในที่ดินทำกินได้มีอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะจากประชาชนที่อยู่ในเขตป่าโซน C เป็นเหตุให้กรม ป่าไม้เมื่อวันที่ ๓๐ มิ.ย. ๒๕๔๑ ให้กรมป่าไม้ตรวจสอบการอาศัยและทำกินในพื้นที่ ซึ่งเจตนากรณีในการสำรวจรังวัดพื้นที่ป่าตามมติ ครม. นี้ เพื่อต้องการให้มีการกำหนดขอบเขตพื้นที่ให้ชัดเจน และดำเนินการออกเป็นสิทธิทำกินให้แก่ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ป่าก่อนมติ ครม. ๓๐ มิ.ย. ๒๕๔๑

- **กรมป่าไม้ได้ดำเนินการสำรวจ รังวัด และจัดทำผังที่ดิน** ระบุตำแหน่งที่ตั้ง ตลอดจนเก็บข้อมูลผู้ครอบครอง ซึ่งการดำเนินงานประสบกับปัญหาราษฎรหลายรายไม่ให้ความร่วมมือเนื่องจากเกรงว่าหากมีการจัดทำผังที่ดินแล้วรัฐจะยึดคืนที่ดิน ยิ่งไปกว่านั้นบางหมู่บ้านเจ้าหน้าที่ไม่สามารถเข้าไปดำเนินการรังวัดได้ โดยเฉพาะกลุ่มผู้พัฒนาชาติไทย เนื่องจากประชาชนในพื้นที่ต้องการโฉนดเป็นกรรมสิทธิ์รายบุคคล ประกอบกับข้อจำกัดด้านงบประมาณ ทำให้จวบจนถึงปัจจุบัน ยังมีพื้นที่ป่าอีก ๑,๒๒๑ พื้นที่ ซึ่งการรังวัดไม่สามารถดำเนินการได้แล้วเสร็จ อีกทั้งบางพื้นที่ภายหลังจากการรังวัดแล้วยังคงมีการถางพื้นที่ป่าบุกรุกใหม่ขยายต่อไปอีก เนื่องจากประชาชนมีฐานะยากจนเดือดร้อนเรื่องรายได้และอาชีพเป็นผลให้การดำเนินงานตามมติ ครม. ดังกล่าว มีการออกเอกสาร สปก. น้อยมาก

- **การดำเนินงานในปัจจุบัน** เนื่องจากความผันผวนทางการเมือง และข้อจำกัดในการดำเนินงานของหน่วยงานในอดีตที่ผ่านมา จึงส่งผลให้การดำเนินงานยังไม่ประสบความสำเร็จ จนกระทั่งปี ๒๕๕๗ หลังจาก คสช. เข้ามาบริหารประเทศ ได้นำข้อมูลการรังวัดพื้นที่ที่หน่วยงานได้ดำเนินการก้าวหน้ามาแล้วในระดับหนึ่ง มาจัดที่ดินทำกินให้ประชาชน ภายใต้การดำเนินโครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนของรัฐบาล อย่างไรก็ตาม ข้อมูลที่นำมาใช้ในโครงการของ คทช. มีรายละเอียดการทับซ้อนของพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่ที่เป็นรอยต่อกับอุทยานแห่งชาติ ทั้งนี้ ข้อกำหนดของ คทช. ได้กำหนดให้ใช้พื้นที่จัดสรรให้ราษฎร เฉพาะโซน ๓ โซน ๔ และโซน ๕ และต้องเป็นพื้นที่ซึ่งมีรอยรอยการทำประโยชน์มาก่อนโดยพิจารณาจากภาพถ่ายทางอากาศปี ๒๕๔๕ ขณะที่พื้นที่ลุ่มน้ำชั้น ๑ และ ๒ ถูกกันไว้เป็นพื้นที่ห้ามดำเนินการ ดังนั้น จึงยังมีพื้นที่ที่ยังมีปัญหาในการสำรวจส่วนหนึ่ง

- **กระบวนการดำเนินการโครงการ** คทช. ระดับจังหวัด แม้ว่าระดับจังหวัดจะมีการแต่งตั้งคณะทำงานภายใต้ คทช. จังหวัด เพื่อดำเนินงานในระดับพื้นที่ แต่พบว่าการวินิจฉัยแนวทางในการดำเนินงานในคู่มือการปฏิบัติงานของแต่ละจังหวัดมีความแตกต่างกัน ทำให้การจัดคนลงพื้นที่โครงการมีแนวทางในการคัดเลือกประชาชนเข้าร่วมโครงการ คทช. แตกต่างกันไปในแต่ละจังหวัด ทั้งนี้ ประเด็นปัญหาดังกล่าว มีที่มาจากคู่มือการปฏิบัติงานที่ไม่ชัดเจน (เนื่องจากมีแนวความคิดที่จะเปิดโอกาสให้จังหวัดได้ใช้พิจารณาตามปัญหาแต่ละพื้นที่) ทำให้ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่เกิดความสับสนเนื่องจากวิธีการปฏิบัติไม่เหมือนกัน

นายสุพจน์ ศิวดำ

ปลัดอาวุโสอำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม

- **แผนที่แปลงข้อมูลที่ดินที่ได้รับจากอนุกรรมการจัดหาที่ดิน** ต้องมีการสำรวจเพิ่มเติม เนื่องจากเป็นข้อมูลที่สำรวจไว้เดิม ข้อเท็จจริงในพื้นที่มีความคลาดเคลื่อน เช่น มีปัญหารายชื่อ เลขแปลงที่ไม่ตรงกัน

- **พื้นที่จัดที่ดินทำกินในจังหวัดนครพนม** เป็นพื้นที่ที่หน่วยราชการเคยจัดสรรที่ดินทำกินให้ประชาชนมาก่อน โดยพื้นที่โครงการจัดที่ดินเป็นพื้นที่ของนิคมทหารผ่านศึก มีรูปแบบที่ดินจัดสรรและรายชื่อชัดเจน ได้รับที่ดินคนละ ๒๕ ไร่ หรือ ๑๐ ไร่ การดำเนินงานมีความยุ่งยาก เนื่องจากราษฎรอ้างว่าตนเองไม่ได้บุกรุก และถือครองมาก่อนแล้วเป็นเวลานาน

- **หลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ไม่สามารถนำมาใช้ได้** โดยเฉพาะหลักเกณฑ์รายได้ขั้นต่ำ ๓๐,๐๐๐ บาท เป็นไปไม่ได้ คทช. จังหวัดต้องใช้ดุลยพินิจตามหลักเกณฑ์ข้อ ๔ ส่วนหลักเกณฑ์เรื่องการไม่เคยได้รับความช่วยเหลือการจัดที่ดินจากหน่วยงานราชการ ก็ไม่สามารถนำมาใช้ได้ ไม่สอดคล้องกับข้อเท็จจริงในพื้นที่ เนื่องจากหมู่บ้านในพื้นที่โครงการทั้งหมด เป็นพื้นที่ที่ทางราชการจัดที่ดินให้ประชาชนอยู่อาศัยมาก่อน ทั้งกลุ่มทหารผ่านศึก และผู้ร่วมพัฒนาชาติไทย

- **ประชาชนไม่ยอมรับว่าเป็นผู้บุกรุกที่ดินของรัฐ** เนื่องจากอยู่อาศัยมาก่อนประกาศเขตพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ หรือเป็นผู้ที่ได้รับการจัดสรรที่ดินจากทางราชการ เงื่อนไขการเข้าร่วมโครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนนั้น ราษฎรต้องเซ็นยินยอมว่าเป็นผู้บุกรุกที่ดินของรัฐ ทำให้ราษฎรไม่ยอมรับ เพราะหน่วยราชการจัดให้มาอยู่อาศัยทำกินอย่างถูกต้อง บางรายแจ้งว่าเป็นที่ดินพระราชทาน เนื่องจากตนเองเป็นทหารผ่านศึก ถวายฎีกาว่าไม่มีที่ดินทำกิน แล้วได้รับความช่วยเหลือจากองค์การทหารผ่านศึก ประชาชนส่วนนี้จึงไม่เซ็นยินยอมว่าเป็นผู้บุกรุก แต่ถ้าเป็นประชาชนที่เข้ามาอยู่โดยไม่มีหลักฐานใดๆ ก็จะเซ็นยินยอม ทำให้พื้นที่โครงการที่มีอยู่ ๑๓,๐๕๖ ไร่

ต้องแบ่งรูปแบบใหม่ ตัดส่วนที่ราชการจัดสรรให้ผู้ร่วมพัฒนา
ชาติไทยออกไป พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติที่สามารถนำมาจัดสรร
ได้ ๑,๗๙๐ ไร่ แปลงที่สำรวจได้ ๑๙๕ แปลง

- **ราษฎรเรียกร้องเอกสารสิทธิในรูปโฉนด**
เนื่องจากไม่ได้เป็นผู้บุกรุก พื้นที่นิคมทหารผ่านศึก และ
ที่ดินของผู้ร่วมพัฒนาชาติไทย ผู้ได้รับการจัดสรรเรียกร
้องขอเอกสารสิทธิในรูปโฉนด หรือ นส. ๓ และเคยมี
การรังวัดแบ่งแปลงเพื่อออกเอกสารสิทธิให้ประชาชนใน
พื้นที่มาก่อน แต่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่ง
แวดล้อม ไม่ได้ดำเนินการต่อ ทำให้เป็นพื้นที่ที่ไม่ได้รับ
เอกสารสิทธิในที่ดิน เมื่อหมดสัญญาการใช้ประโยชน์ที่
กำหนดไว้ ๓๐ ปี ทำให้ผู้อยู่อาศัยเปลี่ยนสถานภาพจาก
ผู้อยู่ในนิคมทหารผ่านศึก กลายเป็นผู้อยู่อาศัยในพื้นที่
ป่าสงวนแห่งชาติ เป็นปัญหาความขัดแย้งที่ยืดเยื้อ

- **แนวทางการแก้ไขของอำเภอธาตุพนม**
คณะอนุกรรมการจัดที่ดิน อำเภอธาตุพนม ดำเนินการ
แก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยออกแบบฟอร์มใหม่ มีชื่อ ที่อยู่ โดยระบุ
ว่าได้อยู่อาศัยในเขตนิคม ไม่ใช่ผู้บุกรุก แบบฟอร์มดังกล่าว
จัดทำโดยจังหวัด แต่หน่วยงานส่วนกลางเข้ามาตรวจสอบ
แบบฟอร์มใหม่ที่จัดทำขึ้นซึ่งไม่เป็นไปตามแบบฟอร์ม
มาตรฐาน ในที่สุดการดำเนินงานไม่สามารถทำได้ ต้อง
ตัดพื้นที่ออกเหลือเพียง ๑,๗๕๐ ไร่

- **ต้องมีการสำรวจหลายรอบ เนื่องจากราษฎร
เริ่มมาแสดงตัว** เมื่อมีความมั่นใจว่าไม่มีการเรียกคืนพื้นที่
การสำรวจข้อมูลของคณะอนุกรรมการจัดที่ดิน ใน
ระยะแรกยังไม่ได้ข้อเท็จจริง เนื่องจากราษฎรยังไม่ไว้วาง
ใจเจ้าหน้าที่จะมายึดพื้นที่คืน จึงไม่แสดงตัว ในที่สุด
ทางอำเภอและเจ้าหน้าที่ป่าไม้ เข้าไปทำความเข้าใจกับ
ราษฎร จนประชาชนมีความมั่นใจยอมรับการถือครองที่ดิน
เป็นแปลงรวม จึงได้รายชื่อมาครบทุกแปลง

- **หลังจากดำเนินโครงการ** มีการส่งเสริมพัฒนา
อาชีพ ประชาชนมีความพอใจ เพราะทำให้การถือครอง
ที่ดินมีความมั่นคงขึ้น และได้รับความช่วยเหลือต่างๆ จาก
หน่วยงานของรัฐ ทำให้ประชาชนที่อยู่พื้นที่ข้างเคียง
รวมทั้งพื้นที่นิคมทหารผ่านศึกเดิม มีความประสงค์
จะเข้าร่วมโครงการ โดยทำเรื่องถึง คทช. จังหวัดเพื่อขอ
เข้าร่วมโครงการแล้ว สำหรับพื้นที่ผู้ร่วม พัฒนาชาติไทย
ยังปฏิเสธไม่เข้าร่วมโครงการ เนื่องจากยังเห็นว่าตนควร
ได้รับกรรมสิทธิ์ที่ดินเป็นรายแปลง

นายสันติ สอนขรรค์

นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ

สำนักงานสหกรณ์จังหวัดนครพนม

- **ขั้นตอนการดำเนินงาน** กรมส่งเสริมสหกรณ์
แจ้งนโยบาย/พื้นที่เป้าหมาย เรื่องการจัดที่ดินทำกินให้
ชุมชนตามนโยบาย คทช. กำหนดพื้นที่ดำเนินการที่พื้นที่
ป่าสงวนแห่งชาติป่าดงหมุ่ ตำบลอุ่มเหมา และตำบลน้ำก่ำ
อำเภอธาตุพนม เนื้อที่ ๑๓,๐๕๖ ไร่ จำนวน ๑,๖๔๔ แปลง
ราษฎร ๑,๑๘๙ ราย (โซน C๑) ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวนิคม
เกษตรกรรมทหารผ่านศึกนครพนม-มุกดาหาร ดูแล
รับผิดชอบบริหารจัดการอยู่แล้ว และได้ประสานส่วน
ราชการที่เกี่ยวข้องขอรายชื่อราษฎรเป้าหมาย พร้อม
ทั้งลงพื้นที่สำรวจข้อมูลสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม
ของราษฎรในพื้นที่เป้าหมาย (ตามแบบสำรวจที่กรม
กำหนด) และสรุปผลการสำรวจรายงานกรม ตามลำดับ
และต่อมาในเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ ได้มีการเปลี่ยน
จุดดำเนินการใหม่ เป็นพื้นที่โซน C๒ เนื้อที่ ๒๑๐ แปลง
๑,๕๒๔ ไร่

- **คณะอนุกรรมการด้านการส่งเสริมและ
พัฒนาอาชีพระดับจังหวัด** ให้แต่ละหน่วยงานเสนอแนวทาง
การส่งเสริมและพัฒนาอาชีพตามกรอบแนวทางที่กำหนด
ดังนี้ (๑) ส่งเสริมพัฒนาอาชีพและการตลาดในรูปแบบ

เศรษฐกิจชุมชน ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงภายใต้การอนุรักษ์ดินและน้ำอย่างเหมาะสม (๒) พัฒนาระบบสาธารณูปโภค เพื่อการสนับสนุนการดำรงชีวิตและพัฒนาอาชีพ (๓) จัดทำแผนปฏิบัติการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพและการตลาด (๔) พัฒนาคุณภาพชีวิตและสร้างรายได้ในรูปแบบสหกรณ์ หรือรูปแบบอื่นใดที่เหมาะสม โดยพิจารณาร่วมกับคณะกรรมการจัดที่ดิน และ (๕) กำกับติดตาม ดูแล และเร่งรัดการปฏิบัติงานของหน่วยงานรัฐหรือคณะทำงานให้เป็นไปตามกฎหมาย นโยบาย แผนงาน และมาตรการที่คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติกำหนด

- **การพัฒนาที่ดิน และการใช้ประโยชน์บนฐานข้อมูล Zoning** ได้มีการจัดทำแผนที่แสดงความเหมาะสมของการปลูกยางพารา มีการสาธิตการทำปุ๋ยหมักสูตรพระราชทาน จำนวน ๓๐ ต้น และสาธิตการทำ/การใช้น้ำหมักชีวภาพ จำนวน ๘๐๐ ลิตร มีการสนับสนุนเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด (โปเทือง) จำนวน ๗.๘๐ ต้น และปูนเพื่อการเกษตรปรับปรุงพื้นที่ดินกรด (โดโลไมท์) จำนวน ๔๘๗.๕๐ ตัน รวมทั้งเกษตรกรได้นำวัสดุ-ปุ๋ยที่ได้รับใส่ปรับปรุงบำรุงดินแล้ว

- **การพัฒนาแหล่งน้ำ และการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน** ได้มีการสำรวจแหล่งน้ำธรรมชาติ ที่บ้านโสกแมว บ้านยางคำ ต.อุ้มหมำย อ.ธาตุพนม ของสำนักงานโครงการชลประทานนครพนม

- **การส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ** ปีงบประมาณ ๒๕๕๙ - ๒๕๖๐ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากต้นสังกัด ดำเนินการโครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพในพื้นที่เป้าหมายเพื่อช่วยลดรายจ่ายในการซื้อหาอาหาร และ มีการขยายพันธุ์พืชและสัตว์ตามธรรมชาติอย่างต่อเนื่อง ดังนี้ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด อบรม/มอบพันธุ์ไก่พื้นเมือง รายละเอียด ๑๒ ตัว จำนวน ๒๐๐ ราย มีการเพิ่มจำนวนตามธรรมชาติเป็นรุ่นที่ ๒ สำนักงานประมงจังหวัด อบรมและมอบพันธุ์ปลาจุก รายละเอียด ๗๐๐ ตัว และปัจจัยการเลี้ยง จำนวน ๑๗๗ ราย สำนักงานเกษตรจังหวัด จัดอบรม/มอบต้นพันธุ์ลิ้นจี่รายละเอียด ๑ ต้น เงาะรายละเอียด ๑ ต้น และมะนาวรายละเอียด ๒ ต้น ให้แก่เกษตรกรจำนวน ๑๙๕ ราย และศูนย์หม่อนไหม

เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ จ.สกลนคร ได้รับงบประมาณประจำปี ๒๕๖๐ ส่งเสริมสนับสนุนการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม จำนวน ๔๑ ราย จัดอบรมให้ความรู้ความเข้าใจระหว่างวันที่ ๑๘ - ๒๘ มกราคม ๒๕๖๐ พร้อมทั้งมอบปัจจัยการผลิตเพื่อให้เกษตรกรนำไปดำเนินการ นอกจากนี้ ยังได้มีการจัดทำโครงการบูรณาการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเกษตรกรในพื้นที่จัดที่ดินตามนโยบายรัฐบาล ของคณะทำงานจัดทำแผนงานโครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพและเสนอผ่านความเห็นชอบจากที่ประชุม คทช.จังหวัดนครพนม เมื่อวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๕๙ แล้ว และได้รับการพิจารณาบรรจุไว้ในร่างแผนงานโครงการพัฒนาจังหวัดนครพนม ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๑

- **การส่งเสริมการรวมกลุ่ม ได้จัดตั้ง “สหกรณ์การเกษตรโสกแมว จำกัด”** จัดทะเบียนวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๕๘ โดยกรมส่งเสริมสหกรณ์สนับสนุนงบประมาณปี ๒๕๕๙ จำนวน ๑.๘ ล้านบาท สร้างอาคารเอนกประสงค์เพื่อใช้เก็บสต็อกปัจจัยการผลิตมาจำหน่าย เช่น ปุ๋ย วัสดุ อุปกรณ์การเกษตร ใช้เก็บรวบรวมผลผลิต เช่น ยางพารา มันสำปะหลัง และใช้เป็นสำนักงานของสหกรณ์-ศูนย์ติดต่อประสานงาน นอกจากนี้ สหกรณ์มีบทบาทในการบริหารจัดการที่สำคัญ คือ ลดต้นทุนการผลิตของสมาชิก โดยการจัดหาปัจจัยการผลิตตามความต้องการของสมาชิก มาจำหน่าย/บริการ เพิ่มมูลค่าผลผลิตของสมาชิก จัดหาเงินทุนมาให้สมาชิกกู้ยืมไปประกอบอาชีพ ตลอดจนเป็นศูนย์กลางในการรับการสนับสนุน/ส่งเสริมพัฒนาอาชีพ

- **การสนับสนุนการเข้าถึงแหล่งทุน** กรมส่งเสริมสหกรณ์โดยกองทุนพัฒนาสหกรณ์ ให้กู้ยืมโดยคณะกรรมการสหกรณ์เป็นผู้ค้ำประกัน โดยในปี ๒๕๖๐ ได้สนับสนุนเงินกู้กองทุนพัฒนาสหกรณ์ (กพส.) ให้สหกรณ์การเกษตรโสกแมว จำกัด กู้ยืม ๓๐๐,๐๐๐ บาท นำไปให้สมาชิกกู้ยืมไปประกอบอาชีพ/ปลูกพืชฤดูแล้ง ๒๕ ราย นอกจากนี้ ยังได้สนับสนุนการกู้เงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) โดยใช้หลักประกันตามระเบียบของ ธ.ก.ส.

- การส่งเสริมและจัดทำบัญชีครัวเรือน สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์นครพนมได้ดำเนินการสอน-แนะนำ-สาธิต การจัดทำบัญชีครัวเรือนและมอบสมุดบันทึกบัญชีครัวเรือนแก่สมาชิกสหกรณ์การเกษตร โสภกเมว จำกัด แล้ว และจะได้ติดตามประเมินผลต่อไป

สรุปผลการประชุมกลุ่มย่อย

กลุ่มย่อยที่ ๑

ประธาน : นายไพฑูรย์ บุญสุขวีระวัฒน์

ผู้อำนวยการส่วนจัดการที่ดินป่าไม้

สำนักงานป่าไม้เขต ๖

ฝ่ายเลขานุการ : นางชมพูนุท ช่างโชติ

นายก่อเกียรติ สมประสงค์, นางสาวเบญจมาศ จันทรเอี่ยม

และนายชาญชัย รุกขวัฒนกุล

การจดหาคำค้น

- การจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนภายใต้โครงการ คทช. เป็นนโยบายใหม่ ในช่วงต้นของการดำเนินนโยบาย ระเบียบและแนวทางการปฏิบัติไม่ชัดเจน เมื่อประสบปัญหาจึงค่อยๆ ดำเนินการแก้ไข หรือออกระเบียบเพื่อรองรับ รวมทั้งความเข้าใจของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่รัฐระดับปฏิบัติก็ยังไม่เข้าใจหรือยังไม่ทราบถึงบทบาทของตนเอง นอกจากนี้ กระบวนการประชาสัมพันธ์ของรัฐก็ยังไม่ทั่วถึง ทำให้ชุมชน/ประชาชน ไม่เข้าใจว่าโครงการ คทช. คืออะไร ดำเนินการและมีกระบวนการขั้นตอนอย่างไร ทำให้ประชาชนขาดความมั่นใจเกรงว่า

จะเป็นการเรียกคืนพื้นที่ และไม่ยินยอมเข้าร่วมโครงการในเบื้องต้น หรือบางชุมชนเข้าใจว่าเป็นการดำเนินงานตามโครงการออกเอกสารสิทธิ สทก. ซึ่งเคยดำเนินการแล้วมาในอดีต แต่ไม่แล้วเสร็จ

- **พื้นที่ส่วนใหญ่มีประชาชนอยู่อาศัยทำกินมาก่อนมีโครงการ** พื้นที่นำมาจัดสรรให้ประชาชนส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ราษฎรถือครองอยู่อาศัยทำกินมาก่อน บางส่วนอยู่อาศัยมาก่อนประกาศเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติ บางส่วนมาตั้งถิ่นฐานเนื่องจากรัฐจัดสรรที่ดินทำกินให้กับผู้ร่วม พัฒนาชาติไทย และบางส่วนบุกรุกอยู่อาศัยทำกิน ก่อนมีมติคณะรัฐมนตรี ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๑ รวมทั้งบางพื้นที่เคยประกาศเป็นเขตป่าเสื่อมโทรม เพื่อออกเอกสารสิทธิทำกินให้กับราษฎรมาก่อน ทำให้ประชาชนส่วนหนึ่งไม่ยอมเข้าร่วมโครงการเนื่องจากไม่ยอมรับสถานะการเป็นผู้บุกรุกที่ดินของรัฐ และต้องการเอกสารสิทธิที่ดินเป็นรายบุคคล

- **โครงการ คทช. ได้นำข้อมูลการสำรวจจริงวัดและภาพถ่ายทางอากาศเมื่อปี ๒๕๔๕ มาจัดที่ดินทำกินให้ประชาชน** ซึ่งข้อมูลที่ใช้ในโครงการพบว่ามีการเปลี่ยนแปลงรายชื่อ และรูปแบบที่ดิน จึงต้องทำการสำรวจตรวจสอบใหม่ รวมทั้งบางพื้นที่มีแนวเขตไม่ชัดเจน หรือทับซ้อนกับพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ที่ต้องรอผลการพิจารณาจากโครงการ One Map

- **ที่ดินราชพัสดุมีระเบียบปฏิบัติที่แตกต่างออกไป** เนื่องจากพื้นที่โครงการบางส่วนเป็นที่ดินราชพัสดุ ซึ่งกรมธนารักษ์มีระเบียบและแนวทางปฏิบัติ โดยกรณีบุกรุกจะมีการรังวัดจัดให้เข้าตามโครงการรัฐเพื่อราษฎร และจัดให้เข้าตามสภาพการครอบครอง โดยกรมธนารักษ์มีพื้นที่ลักษณะนี้จำนวนมาก การเข้าร่วมโครงการ คทช. อัตราค่าเช่า และระเบียบปฏิบัติต่างๆ จะมีแนวทางที่แตกต่างกันออกไป ทำให้เกิดการเปรียบเทียบระหว่างผู้ที่อยู่มาก่อนกับผู้ที่ได้รับการจัดที่ดินใหม่ เป็นปัญหาในการบริหารจัดการ จึงขอหารือว่าควรมีการดำเนินการอย่างไร หรืออาจพิจารณาว่าหากที่ดินราชพัสดุมีแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนอยู่แล้ว ก็ควรดำเนินการต่อไป โดยไม่นำมาเข้าร่วมโครงการ คทช. เป็นต้น

- **ประชาชนในพื้นที่โครงการ ยังขาดความพร้อม ขาดความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการจัดที่ดินทำกิน**

ให้ชุมชน พบว่าชุมชนที่อยู่มาแต่เดิมไม่ให้ความร่วมมือ ก่อนมติคณะรัฐมนตรี ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๑ ไม่ให้ความร่วมมือ ไม่มาแสดงตัว หรือ ไม่เซ็นยินยอมว่าเป็นผู้บุกรุกที่ดินของรัฐ แต่เมื่อโครงการดำเนินการไประยะหนึ่ง มีประชาชนในพื้นที่ได้รับประโยชน์จากความช่วยเหลือของรัฐ จึงทำให้มีผู้ยื่นขอเข้าร่วมโครงการ และขอให้มีการสำรวจแปลงที่ดินเพิ่มเติม

การจัดที่ดิน

- การดำเนินงานของ คทช. จังหวัด คทช. จังหวัดดำเนินการจัดที่ดิน ภายใต้หลักเกณฑ์แนวทางและคู่มือการปฏิบัติงาน ที่ คทช.ส่วนกลางกำหนดไว้กว้างๆ เพื่อเปิดโอกาสให้จังหวัดได้ใช้ดุลยพินิจในการตัดสินใจตามสภาพปัญหาของแต่ละพื้นที่ ซึ่งทำให้ผลการพิจารณาคัดเลือกผู้เข้าร่วมโครงการไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน
- การพิจารณาคัดเลือกผู้เข้าร่วมโครงการ ต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาเทศบาล หรือองค์การบริหารส่วนตำบล ในหลายกรณีทำให้เกิดความล่าช้าอย่างมาก เนื่องจากเจ้าหน้าที่ อบต. ไม่ทราบระเบียบขั้นตอน ต้องทำความเข้าใจกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องก่อนเข้าดำเนินงาน นอกจากนั้น การนำเรื่องโครงการจัดที่ดิน

ทำกินให้ชุมชนเข้าสู่วาระการพิจารณาของสภาเทศบาล หรือ อบต. ก็มีขั้นตอนและต้องใช้เวลาานาน หรือบางกรณีพื้นที่ที่มีการครอบครองใช้ประโยชน์โดยคนเฉพาะกลุ่มหรือมีนายทุนต่างถิ่นมาซื้อที่ดินถือครองไว้แต่ให้ชาวบ้านในพื้นที่ดูแล จึงมีประเด็นผลประโยชน์ที่ขัดแย้งกัน ควรกำหนดแนวทางให้เกิดความรวดเร็วขึ้น เช่น ลดขั้นตอนลดเงื่อนไขในการยื่นคำขอ หรือสนับสนุนการทำประชาคมในหมู่บ้านแทนการประชุมอย่างเป็นทางการ

- ในช่วงการดำเนินโครงการ มีนโยบายทางคืนผืนป่าดำเนินการพร้อมกันไปด้วย บางพื้นที่มีทั้งราษฎรที่ได้รับการจัดที่ดิน และมีราษฎรที่ถูกฟ้องร้องเป็นคดีบุกรุกป่าทำให้ชุมชนเกิดความสับสน ไม่เข้าใจ จึงจำเป็นต้องสร้างความเข้าใจร่วมกัน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

- ผู้ที่เข้ามาอยู่ภายหลังปี ๒๕๔๕ อยู่ในเงื่อนไขผู้บุกรุกใหม่ ต้องมีมาตรการที่เข้มงวด โดยการให้ปลูกต้นไม้ ๔๐ ต้นต่อไร่ เพื่อรักษาระบบนิเวศ

- มีชุมชนดั้งเดิมที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในเขตลุ่มน้ำชั้น ๑ และชั้น ๒ โดยรัฐไม่อนุญาตการอยู่บนพื้นที่ลุ่มน้ำชั้น ๑ แต่ไม่มีพื้นที่รองรับการตั้งถิ่นฐานใหม่ หรือชุมชนไม่ยินยอมย้ายลงมาจากพื้นที่เดิม

การส่งเสริมพัฒนาอาชีพและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

- การเข้าไปให้ความช่วยเหลือเฉพาะผู้เข้าร่วมโครงการ คทช. ซึ่งอาจทำให้เกิดปัญหากับราษฎรรายอื่นซึ่งอยู่ในหมู่บ้านเดียวกัน หรือตำบลเดียวกัน ที่ไม่ได้รับความช่วยเหลือ สำหรับกระบวนการส่งเสริมพัฒนาอาชีพเน้นการแจกจ่ายพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ปุ๋ยและวัสดุปรับปรุงบำรุงดิน รวมทั้งการฝึกอบรมอาชีพเสริม แต่ยังขาดกระบวนการเตรียมความพร้อมให้ชุมชน และการสร้างองค์ความรู้เพื่อปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

- การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ชุมชนต้องการแหล่งน้ำ ซึ่งต้องรอการอนุญาตใช้ประโยชน์พื้นที่อย่างเป็นทางการ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าไปช่วยเหลือดำเนินโครงการที่ประชาชนต้องการได้โดยไม่ผิดระเบียบปฏิบัติ ที่ห้ามการเข้าจัดทำโครงการพัฒนาใดๆ ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ นอกจากนี้ บางพื้นที่ไม่เหมาะในการสร้างอ่างเก็บน้ำ ชุมชนจึงต้องการบ่อบาดาลเพื่อใช้ในการเกษตร

- การพัฒนาสิ่งก่อสร้างในพื้นที่โครงการยังติดปัญหาเรื่องการเป็นพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ควรมีระเบียบที่ชัดเจนอนุญาตการดำเนินงานในพื้นที่โครงการจัดที่ดินของรัฐที่ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อระบบนิเวศในพื้นที่ ก็ให้ดำเนินการได้เลย เพื่อให้การพัฒนาต่างๆ ก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว

กลุ่มย่อยที่ ๒

ประธาน : นายสุพจน์ ผิวดำ

ปลัดอาวุโสอำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม

ฝ่ายเลขานุการ : นางสาวจินนา ตันศรวิพุล

นายสิทธิกร มนต์มธุรพจน์ และ

นางสาวเอมอร พฤกษ์สุริยา

การจัดหาที่ดิน

- การทับซ้อนของพื้นที่ สืบเนื่องมาจากการใช้แผนที่/มาตราส่วนในการรังวัดที่แตกต่างกันของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องทั้งในอดีตและปัจจุบัน ส่งผลให้แปลงพื้นที่ซึ่งเกษตรกรเคยได้รับสิทธิในการทำกิน ไม่ถูกบรรจุเข้าไว้ภายใต้แผนที่กรรมสิทธิ์ร่วมภายใต้ คทช. ทั้งแปลงจำเป็นที่หน่วยงานภาครัฐ ซึ่งมีการกึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงต้องลงพื้นที่เพื่อสำรวจและรับทราบข้อมูล ข้อเท็จจริงร่วมกับดำเนินการชี้แจงแก่ราษฎรให้ชัดเจนถึงเกณฑ์กำหนด แผนที่ที่ใช้ในการจัดแบ่ง/จำแนกพื้นที่ การกำหนดแนวเขต ขนาดของพื้นที่ เพื่อป้องกันแก้ไขความไม่เข้าใจของประชาชน และสร้างมาตรฐานการดำเนินงานให้มีความเป็นเอกภาพ สามารถนำไปใช้เป็นกรอบการดำเนินงานภายใต้โครงการ คทช. ได้อย่างเป็นรูปธรรม

- การเก็บค่าธรรมเนียมการขออนุญาตเข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัย เพื่อการใช้พื้นที่รูปแบบต่างๆ ตาม พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ในพื้นที่โครงการ คทช. ที่อัตราไร่ละ ๕๐ บาท นั้น ควรจัดทำหลักเกณฑ์การจ่ายค่าธรรมเนียมดังกล่าวให้มีความชัดเจนและให้ถือเป็นแนวปฏิบัติที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน เพื่อป้องกันความแตกต่างในการดำเนินงานของแต่ละพื้นที่ ซึ่งที่ผ่านมาได้มีการดำเนินการด้านการจ่ายค่าธรรมเนียมที่หลากหลาย อาทิ บางพื้นที่ของโครงการ คทช. ผู้ว่าราชการจังหวัด โดยกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้จ่ายค่าธรรมเนียมให้สมาชิกโครงการ ในขณะที่บางพื้นที่ประชาชนจ่ายค่าธรรมเนียมด้วยตนเอง และบางพื้นที่ใช้เงินกองทุนของชุมชนในการจ่ายค่าธรรมเนียมดังกล่าว ดังนั้น หน่วยงานจึงจำเป็นต้องหาข้อสรุปให้ชัดเจนเพื่อป้องกันความเหลื่อมล้ำในการปฏิบัติ โดยหากจะใช้แนวทางที่จังหวัดเป็นผู้จ่ายค่าธรรมเนียม ก็จะต้องมีการดำเนินงานด้านการจัดตั้งงบประมาณให้แก่จังหวัดเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน และหากจะให้ประชาชนผู้ใช้ประโยชน์พื้นที่เป็นผู้จ่ายค่าธรรมเนียมเอง ก็จำเป็นต้องชี้แจง เพื่อทำความเข้าใจแก่ประชาชนเรื่องระเบียบ อัตราและขอบเขต รวมถึงระยะเวลาที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บค่าธรรมเนียมให้ชัดเจน

การจัดที่ดินและคัดเลือกราษฎรลงพื้นที่

- การพิจารณาตัดสินสิทธิของเกษตรกรที่ไม่มารายงานตัว หรือไม่มาแสดงสิทธิในพื้นที่ ควรมีความชัดเจนและกำหนดเป็นเกณฑ์มาตรฐานที่ทุกพื้นที่ต้องถือปฏิบัติให้เป็นรูปแบบเดียวกัน
- การตัดสินใจไม่เข้าร่วมโครงการ คทช. ของเกษตรกรในหลายพื้นที่ แม้ว่าเกษตรกรเหล่านั้น จะเป็นผู้มีสิทธิโดยถูกต้องภายใต้เงื่อนไขของโครงการฯ ที่กำหนดไว้ก็ตาม มีสาเหตุสืบเนื่องมาจากความยึดมั่นต่อข้อสัญญาตามแนวนโยบายของรัฐบาลยุคก่อน ที่ระบุจะให้สิทธิทำกินเป็นรายบุคคล รายแปลงแก่เกษตรกร ส่งผลให้เกษตรกรยังมีความคาดหวังและตัดสินใจไม่เข้าร่วมโครงการฯ

การส่งเสริมพัฒนาอาชีพและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

- ความล่าช้าในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ระบบโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภค สาธารณูปการในพื้นที่ คทช. จะสามารถดำเนินการได้ก็ต่อเมื่อกระบวนการส่งมอบพื้นที่ดำเนินการแล้วเสร็จ ขณะที่การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการประกอบอาชีพ อาทิ ถนน ไฟฟ้า แหล่งน้ำ เป็นกระบวนการที่มีขั้นตอนและใช้ระยะเวลานานในการดำเนินงาน ทำให้ในหลายพื้นที่ซึ่งเกษตรกรเข้ามาประกอบอาชีพ สร้างที่อยู่อาศัย ต้องประสบปัญหาขาดแคลนโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคและสาธารณูปการในการดำรงชีพ ประกอบกับ หน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบด้านการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภค สาธารณูปการในพื้นที่ ซึ่งได้ขอตั้งงบประมาณเตรียมพร้อมรองรับการดำเนินงานไว้แล้ว ต้องถูกตัดค่าของงบประมาณออกไปไม่สามารถเข้าไปดำเนินงานได้ เนื่องจากติดประเด็นด้านการส่งมอบพื้นที่ดังกล่าว
- การส่งเสริมพัฒนาอาชีพและโครงสร้างพื้นฐานต้องเข้าใจบริบทของพื้นที่ หน่วยงานภาครัฐที่มีบทบาท ภารกิจโดยตรงด้านการส่งเสริมพัฒนาอาชีพและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ต้องมีความเข้าใจบริบทของพื้นที่ ทั้งที่เป็นลักษณะทางกายภาพ ชีวภาพ ตลอดจนสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม รวมถึงการเมืองในท้องถิ่น เพื่อให้การดำเนินงานสอดคล้องกับสภาพ

พื้นที่และความต้องการของประชาชน ชุมชนในท้องถิ่น รวมทั้งไม่ซ้อนทับการดำเนินงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ ทั้งนี้ รูปแบบการส่งเสริมพัฒนาอาชีพต้องบูรณาการการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานอย่างเข้มข้นและจริงจัง โดยยึดประโยชน์ที่พึงเกิดขึ้นแก่เกษตรกรประชาชน ชุมชนในพื้นที่เป็นตัวตั้ง มิใช่การดำเนินงานตามบทบาทของหน่วยงานในลักษณะต่างคนต่างทำ เรียกประชุมชาวบ้านโดยไม่สนใจความต้องการ/ข้อจำกัดของพื้นที่เช่นที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ส่งผลให้ชุมชน ชาวบ้านเกิดความเบื่อหน่าย เสียเวลาในการประกอบอาชีพ และหลายกรณีประชาชนได้รับสิ่งของไม่ตรงกับความต้องการและไม่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ เป็นต้น

- หน่วยงานควรบูรณาการการดำเนินงานเพื่อพัฒนาอาชีพและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานร่วมกัน เนื่องจากพื้นที่ที่เกษตรกรได้รับจัดสรรกรรมสิทธิ์ร่วมภายใต้โครงการ คทช. ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ขนาดเล็ก บางพื้นที่ไม่สามารถเก็บกักน้ำได้ดี เนื่องจากเป็นพื้นที่ดินปนทรายและเป็นพื้นที่สูงระบบชลประทานไม่สามารถเข้าถึงได้ การส่งเสริมกิจกรรมเพื่อพัฒนาอาชีพและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ในพื้นที่ที่มีลักษณะทางกายภาพแตกต่างไปจากค่าเฉลี่ยของพื้นที่โดยทั่วไปดังกล่าว จำเป็นต้องมีการพิจารณาร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างบูรณาการ ซึ่งต้องอาศัยการศึกษา ทำความเข้าใจพื้นที่ในทุกมิติ เพื่อให้การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการนำเสนอทางเลือกในการประกอบอาชีพมีความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่และเป็นไปได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยเกษตรกรสามารถนำรูปแบบที่ได้รับการส่งเสริมแนะนำไปปรับประยุกต์ใช้เพื่อประกอบกิจกรรมเลี้ยงชีพในพื้นที่ทำกินได้อย่างยั่งยืนบนการพัฒนากระบวนการโครงสร้างพื้นฐาน อาทิ ไฟฟ้า บ่อบาดาล ถนน สระน้ำ ที่เหมาะสมกับสภาพทางกายภาพของพื้นที่โครงการ

ประเด็นอื่นๆ

- การสร้างความเข้าใจให้แก่ประชาชน ชุมชนในพื้นที่ เป็นเงื่อนไขที่จำเป็นต่อความสำเร็จของโครงการ คทช. ทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดหาพื้นที่ การจัดพื้นที่ และการส่งเสริมพัฒนาอาชีพและโครงสร้างพื้นฐาน โดยการสร้างความเข้าใจถึงกระบวนการจัดหา ตรวจสอบสิทธิในพื้นที่ รวมถึงการระบุแนวเขตและ

มาตรฐานที่ใช้ในการกำหนดขอบเขตพื้นที่ภายใต้โครงการที่ชัดเจนเป็นมาตรฐานเดียวกัน ตลอดจนระเบียบปฏิบัติที่เกี่ยวข้องที่ชัดเจน จะช่วยลดความขัดแย้ง และความไม่เข้าใจของประชาชนในพื้นที่เกี่ยวกับการจัดหาพื้นที่ลงได้อย่างมีนัยสำคัญ ในขณะที่ความชัดเจนถึงแนวปฏิบัติต่อผู้ที่มีสิทธิแต่ไม่มารายงานตัว หรือมารายงานตัวช้ากว่าระยะเวลาที่กำหนดจะต้องหาแนวทางดำเนินการเพื่อแก้ไขประเด็นปัญหาให้ชัดเจน นอกจากนี้ การส่งเสริมพัฒนาอาชีพ จะต้องเสริมสร้างความเข้าใจแก่ประชาชน ชุมชนสมาชิก คทช. ให้รับทราบถึงขอบเขต สิทธิที่พึงได้รับ เพื่อให้สมาชิก คทช. ได้รับประโยชน์จากโครงการอย่างทั่วถึง เป็นธรรม

กลุ่มย่อยที่ ๓

ประธาน : นายบัญชา รุ่งรจน

สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๗ จังหวัดอุบลราชธานี

ฝ่ายเลขานุการ : นางสาวจริญญา สายหยุด

นายมังกร พรหมแสง , นางสาวณุชาดา เจริญพานิช

นางสาวบุญเลี้ยง หน่ยโคกสูง และ

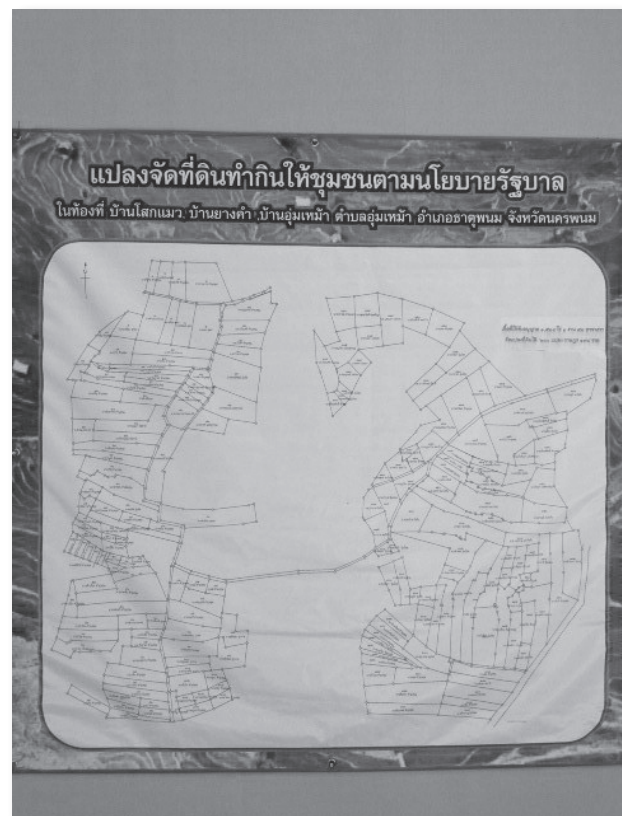
นางสาวจริยวิษฐา สะทะโซติ

การจัดที่ดินและคัดเลือกราษฎรลงพื้นที่

- ควรกำหนดแนวทางปฏิบัติในเรื่องของการจัดคนลงให้ชัดเจน และให้ถือเป็นแนวทางปฏิบัติเดียวกันในทุกพื้นที่ โดยเฉพาะในเรื่องของการตรวจสอบคุณสมบัติผู้ที่ได้รับจัดสรรที่ดิน ในกรณีที่ไม่มีการเปลี่ยนมือ (เป็นรายเดิม) หรือมีการเปลี่ยนมือให้ทายาท ให้ได้รับสิทธิในพื้นที่โครงการ คทช. ได้เลย แต่ในกรณีที่มีการเปลี่ยนมือโดยเป็นผู้ถือครองรายใหม่ถึงจะนำมาพิจารณาใช้หลักเกณฑ์การตรวจสอบคุณสมบัติ ๙ ข้อตามที่กำหนดไว้

- ในเขตพื้นที่ปฏิรูปที่ดินจังหวัดนครราชสีมา มีหลักเกณฑ์การจัดคนลง โดยจะจัดที่ดินเพื่อรองรับผู้อพยพล้งมาจากพื้นที่ต้นน้ำก่อนเป็นลำดับแรก รองลงมาคือ ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากโครงการของภาครัฐ และผู้ไร้ที่ดินทำกิน ซึ่งพื้นที่ปฏิรูปที่ดินที่ ส.ป.ก. จะนำมาจัดนั้นอยู่เขตอำเภอปากช่อง มีเนื้อที่ประมาณ ๑,๐๐๐ ไร่ และสามารถจัดคนลงได้ ๘๕ คน นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก. ได้ชี้แจงเพิ่มเติมว่า จะทำการพัฒนา

แปลงที่ดิน โดยจัดให้มีพื้นที่ส่วนกลาง พื้นที่อยู่อาศัย และพื้นที่ทำกินให้เรียบร้อยก่อนจะจัดคนลง และได้ตั้งข้อสังเกตเพิ่มเติมว่า การจัดคนลงโดยให้ความสำคัญกับผู้อพยพจากพื้นที่ต้นน้ำ และผู้ได้รับผลกระทบจากโครงการภาครัฐมากกว่าผู้ยากไร้ไร้ที่ทำกินที่อาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียงพื้นที่ที่ ส.ป.ก. จัดให้ อาจก่อให้เกิดปัญหาการอยู่ร่วมกันของคนต่างถิ่นในพื้นที่ ส.ป.ก. เนื่องจากคนในพื้นที่ใกล้เคียงกับพื้นที่ที่ ส.ป.ก. จะจัดให้ แสดงความไม่ยอมรับต่อการจัดพื้นที่เพื่อรองรับผู้อพยพจากพื้นที่ต้นน้ำหรือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากโครงการรัฐที่มาจากนอกพื้นที่ โดยต้องการให้จัดที่ดินให้ผู้ยากไร้ในพื้นที่เป็นหลัก ขณะเดียวกัน จำนวนผู้ยากไร้ในพื้นที่ที่ขึ้นทะเบียนไว้มีเป็นจำนวนหลายหมื่นราย แต่พื้นที่ ส.ป.ก. สามารถจัดสรรให้ได้เพียง ๘๕ แปลงเท่านั้น เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก. จึงประสบปัญหาในการจัดลำดับความสำคัญผู้ที่จะได้รับที่ดินในพื้นที่ดังกล่าว ดังนั้น จึงควรกำหนดแนวทางในการจัดลำดับความสำคัญและคัดเลือกผู้จะได้รับที่ดินในโครงการ คทช. ที่ชัดเจน เพื่อให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องสามารถดำเนินงานในพื้นที่ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของโครงการ และลดปัญหาสิทธิพลท้องถิ่นที่อาจเข้ามาแทรกแซงได้

การส่งเสริมพัฒนาอาชีพและการพัฒนา โครงสร้างพื้นฐาน

- การส่งเสริมอาชีพ และการสนับสนุนให้ชาวบ้านทำอาชีพเสริมนั้นยังขาดความยั่งยืน เน้นการลดค่าใช้จ่าย ในครัวเรือน ควรมีการวางแผนการจัดการในพื้นที่อย่างเป็นระบบ โดยจัดเวทีระหว่างชาวบ้านและเจ้าหน้าที่ภาครัฐให้มาพูดคุยกันเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการในพื้นที่ และความต้องการที่แท้จริงของชาวบ้าน ทั้งในเรื่องของอาชีพหลักและอาชีพเสริม
- การจัดการโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่โครงการยังขาดแคลนทั้งในส่วนของแหล่งน้ำ (บ่อบาดาล บ่อน้ำขนาดเล็ก และแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค) รวมทั้งถนนเข้าพื้นที่ทำกินเนื่องจากที่อยู่อาศัยและที่ทำกินอยู่ห่างกัน
- ในส่วนของสหกรณ์การเกษตรป่าไผ่-ป่าโคกไม้้งามที่ได้รับงบประมาณแล้วจำนวน ๑.๘ ล้านบาท เพื่อดำเนินการก่อสร้างอาคารสหกรณ์ แต่ได้ไปขออนุญาตก่อสร้างอาคารนอกเขตพื้นที่ที่ได้รับอนุญาต ซึ่งอยู่ในพื้นที่โซน C (โซนอนุรักษ์) ที่จำเป็นต้อง

ประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม และผ่านความเห็นชอบจาก อบต. ดังนั้น จึงควรทำเรื่องขออนุญาตใช้พื้นที่ก่อสร้างอาคารสหกรณ์จากกรมป่าไม้ให้เสร็จเรียบร้อย ก่อนเริ่มดำเนินการก่อสร้าง

ประเด็นอื่นๆ

- การจัดเก็บค่าธรรมเนียมการใช้ที่ดิน ควรมีรูปแบบการจัดเก็บที่เป็นมาตรฐานและเป็นไปในแนวทางเดียวกันในทุกพื้นที่โครงการ ดังนั้น จึงควรมีการกำหนดแนวทางปฏิบัติให้ชัดเจน
- ควรมีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการใช้พื้นที่ส่วนกลางที่ใช้ประโยชน์ร่วมกัน เช่น ในกรณีคณะกรรมการหมู่บ้าน ซึ่งเป็นคณะบุคคล จะขอจัดสรรพื้นที่ส่วนกลางมาเป็นตลาด และกรณีสหกรณ์ ซึ่งเป็นนิติบุคคลจะขอใช้พื้นที่ส่วนกลาง จะต้องขออนุญาตจากหน่วยงานใดไม่มีหลักเกณฑ์กำหนดไว้

การประชุม Focus Group ภาคใต้

วันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๖๐
จังหวัดนครศรีธรรมราช

การประชุมระดมความคิดเห็น เรื่อง ความก้าวหน้าในการดำเนินโครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน (ภาคใต้) จัดเมื่อวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๖๐ ณ โรงแรมเดอะทวิน โลตัส จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้เข้าร่วมการประชุมจำนวน ๑๖๐ คน จากหน่วยงานภาครัฐส่วนกลางและระดับจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคประชาชน จากพื้นที่โครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน ๒ พื้นที่ ในจังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบด้วย ป่าชายเลนปากพอง และป่าชายเลนปากพองฝั่งตะวันตก สรุปประเด็นอภิปรายและผลการประชุมระดม ความคิดเห็นกลุ่มย่อยได้ดังนี้

ประเด็นอภิปราย

พันธเอกชาญวิทย์ ปันมณี

รอง ผอ.รณน. จังหวัดนครศรีธรรมราช

- องค์ประกอบของ คทช. จังหวัด มีผู้ว่าราชการจังหวัด เป็น ผอ.รณน. จังหวัด โดยมีรอง ผอ.รณน. ๕ คน ประกอบด้วย รอง ผวจ. ๓ คน ตำรวจ ๑ คน ทหาร ๑ คน ซึ่งโครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนมีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคง เนื่องจากที่ดินเกี่ยวพันกับความขัดแย้งของคนในสังคม ซึ่งเป็นภารกิจภายใต้ความรับผิดชอบของ กอ.รณน. จึงมีความจำเป็นและเหมาะสมที่ฝ่ายทหาร โดยรอง ผอ.รณน. ฝ่ายทหาร จะเข้ามามีส่วนดูแลรับผิดชอบและเป็นองค์ประกอบใน คทช. จังหวัดนครศรีธรรมราช

- รัฐบาลในชุดปัจจุบันได้ผลักดันนโยบายเรื่องที่ดินทำกินให้แก่ผู้ยากไร้ ให้สามารถมีที่ดินทำกินโดยถูกกฎหมาย โดยนโยบายของรัฐบาลต้องการให้ประชาชนที่ทำกินในที่ซึ่งได้ทำกินมาก่อนการประกาศเขตป่าสงวน ได้รับสิทธิทางกฎหมายในการทำกินได้อย่างถูกต้องในลักษณะของกรรมสิทธิ์ร่วม ทั้งนี้ นายกรัฐมนตรีได้มอบหมายให้หน่วยงานรักษาความสงบเรียบร้อยทั้งในระดับภาคและระดับจังหวัดต้องดำเนินการตรวจสอบให้ผู้ที่อยู่อาศัยทำกินก่อนการประกาศเขตป่าสงวน เป็นผู้ได้รับสิทธิในที่ดินทำกินอย่างถูกต้อง ซึ่งการดำเนินการทุกขั้นตอนต้องมีการตรวจสอบอย่างถูกต้อง เอกสารที่เกี่ยวข้องต้องเป็นหนังสือราชการที่มีลายมือชื่อผู้มีอำนาจในพื้นที่ทุกระดับให้การรับรอง อาทิ นายอำเภอต้องรับผิดชอบรับรองผ่านผู้ใหญ่บ้าน และ อบต. เป็นต้น

- การดำเนินโครงการจัดที่ดินทำกินประชาชนและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในพื้นที่เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญ รวมทั้งข้อมูลในระดับพื้นที่ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับรายชื่อและการถือครองที่ดินจะต้องมีความชัดเจน ซึ่งที่ผ่านมา คทช. จ.นครศรีธรรมราช ไม่เคย

รับทราบกระบวนการวิธีการดำเนินการมาก่อน ทำให้ไม่แน่ใจถึงการตรวจสอบว่าประชาชนได้ทำกินในที่ดินมาก่อนการประกาศเขตป่าหรือไม่ นอกจากนี้ ยังจำเป็นต้องนิยามว่าผู้ยากไร้ตามเกณฑ์คู่มือการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนคือใคร เนื่องจากในพื้นที่มีผู้ไม่ได้ยากไร้ และบางคนครอบครองที่ดินอยู่ในพื้นที่อื่นร่วมด้วย และ/หรือมีการใช้ผู้สวมสิทธิหรือไม่ ซึ่ง กอ.รณน. มีข้อมูลดังกล่าวเพื่อใช้ประกอบการตรวจสอบให้มีความชัดเจนเป็นไปตามกฎระเบียบที่กำหนดขึ้น ซึ่งการตรวจทานข้อมูลและกลั่นกรองให้ถูกต้องจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนผู้ยากไร้ได้อย่างแท้จริง ส่งผลให้การดำเนินโครงการ คทช. ของรัฐบาลบรรลุผลได้ตามเจตนารมณ์ที่ตั้งไว้

- ประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันของพื้นที่ป่าชายเลน อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรสาคร และอำเภอบางพลี จังหวัดนครศรีธรรมราช มีสาเหตุหลักเนื่องมาจากการตรวจสอบตัวบุคคลความชัดเจน รายชื่อผู้ที่ได้รับการจัดสรรที่ดินขาดรายละเอียดของกระบวนการดำเนินการ การประชุมในพื้นที่พบว่ามีเพียง ๒ ครั้ง/ปี อีกทั้งนายอำเภอบางพลีไม่ทราบเรื่อง คณะกรรมการฯ จึงไม่สามารถเห็นชอบการจัดทำข้อมูลบุคคลที่ขอรับสิทธิได้อย่างไรก็ดี การไม่ให้ความเห็นชอบนั้น ไม่ใช่การไม่ให้สิทธิ หากแต่การให้สิทธินั้นต้องสามารถตอบคำถามพื้นที่อื่นๆ ได้ และเพื่อป้องกันมิให้เกิดความขัดแย้งขึ้นในพื้นที่ ตลอดจนป้องกันไม่ให้เกิดการบุกรุกป่าชายเลนเพิ่มขึ้นอีก

- คทช. จังหวัดนครศรีธรรมราช จึงมีความจำเป็นต้องทบทวนขั้นตอนการปฏิบัติหน้าที่ของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในแต่ละขั้นตอนอีกครั้งอย่างชัดเจน เพื่อให้คณะกรรมการฯ ได้รับทราบข้อมูล ข้อเท็จจริงในทุกมิติอย่างครบถ้วน โดยผู้ว่าราชการจังหวัดจะได้ควบคุมการดำเนินงานให้เกิดผลแล้วเสร็จด้วยความรวดเร็ว เนื่องจากหากพื้นที่รัฐบาลชุดนี้แล้วอาจไม่มีความไม่แน่นอนเชิงนโยบายเกิดขึ้นได้ ดังนั้น ในทุกขั้นตอนของโครงการจึงมีความจำเป็นต้องดำเนินการให้ถูกต้องเนื่องจากผลที่เกิดขึ้นอาจส่งผลกระทบต่อความขัดแย้งในพื้นที่ได้

นายไมตรี แสงอรียนันท์

ผอ.สำนักงานบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเล
และชายฝั่งที่ ๕ (จังหวัดสงขลา)

มติให้ตั้งคณะกรรมการใหม่เพื่อตรวจสอบผลการดำเนินงาน
ที่ผ่านมา

- สบทช. ๕ ได้ชี้แจงในส่วนเงื่อนไขของ
หลักเกณฑ์การจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนในพื้นที่ป่า
ชายเลน ดังนี้ ๑) ราษฎรในชุมชนแต่ละรายจะได้รับอนุญาต
ให้ครอบครองพื้นที่ทำกินได้ไม่เกิน ๓๐ ไร่ ๒) ราษฎร
ในชุมชนที่ครอบครองพื้นที่ไม่เกิน ๑๕ ไร่ จะอนุญาต
ให้ใช้พื้นที่เพื่อทำกินทั้งหมด และ ๓) ราษฎรในชุมชน
ที่ครอบครองพื้นที่มากกว่า ๑๕ ไร่ แต่ไม่เกิน ๓๐ ไร่
ต้องมอบคืนพื้นที่ส่วนเกิน ๑๕ ไร่ ให้กรมทรัพยากร
ทางทะเลและชายฝั่ง เพื่อนำมาปลูกฟื้นฟูป่าชายเลน
หรือจัดที่ดินทำกินให้ราษฎรที่ไม่มีที่ดินทำกินหรือมีที่ดินทำกิน
แต่ไม่พอเลี้ยงชีพ

นายบุญเพิ่ม นาคดำ

เจ้าพนักงานที่ดิน จังหวัดนครศรีธรรมราช

- สบทช. ๕ ได้เสนอพื้นที่ป่าชายเลน ๗ ตำบล
ของผืนผืนมติดคณะรัฐมนตรี เพื่อนำไปดำเนินโครงการ
จัดที่ดินทำกินให้ชุมชนของรัฐบาล และได้ประชาสัมพันธ์
และทำความเข้าใจกับองค์การบริหารการปกครองส่วน
ท้องถิ่น (อปท.) ทั้ง ๗ แห่ง เพื่อขอมติรับรองการดำเนิน
โครงการจัดที่ดินทำกินในครั้งนี้

- ราษฎรในพื้นที่ได้เข้าร่วมโครงการ และ
ได้มาดูว่าพื้นที่ของตนอยู่ในบริเวณไหน ซึ่งส่วนใหญ่จะ
เป็นพื้นที่นาทุ่งธรรมชาติ หลังจากนั้น สบทช.๕ จึงได้
ส่งเจ้าหน้าที่ทำการรังวัด รวมทั้งติดต่อเจ้าของพื้นที่เพื่อ
ทำการรังวัด และจัดทำรูปแบบที่ เพื่อส่งให้ผู้ว่าราชการ
จังหวัด และได้ส่งเจ้าหน้าที่ออกตรวจสอบสภาพป่า
อีกครั้งหนึ่ง

- สบทช.๕ ได้จัดส่งข้อมูลราษฎรที่ได้ทำการ
สำรวจทั้งสิ้น ๒๕๒ ราย ต่อคณะกรรมการจัดที่ดิน
ของจังหวัด เพื่อให้ราษฎรทั้ง ๒๕๒ ราย กรอกข้อมูลราย
ละเอียดของตนในแบบฟอร์ม และนำเสนอ คทช.จังหวัด ให้
ความเห็นชอบต่อไป

- คทช.จังหวัด ไม่ผ่านการพิจารณารายชื่อ
ราษฎรทั้ง ๒๕๒ ราย ที่ สบทช.๕ ทำการสำรวจมา จึงมี

- การจัดที่ดินทำกินในเขตป่าชายเลน มีตั้งแต่
ช่วงปี พ.ศ ๒๕๕๑ ก่อนรัฐบาลเริ่มโครงการ คทช. โดยมี
หลักเกณฑ์ว่า ราษฎรจะขอคืนพื้นที่ป่าชายเลนที่ประชาชน
ครอบครองอยู่เพื่อฟื้นฟูจำนวนกี่ไร่ กี่ไร่คือ หาก
ประชาชนมีพื้นที่ป่าชายเลนในครอบครอง ๓๐ ไร่
ราษฎรจะขอคืนพื้นที่จำนวน ๑๕ ไร่ เพื่อนำมาฟื้นฟู ปลูกป่า
ให้พื้นที่ที่กลับมาเป็นป่าชายเลนสมบูรณ์ดังเดิม
ทั้งนี้ กระบวนการดำเนินงาน ประกอบด้วย การจัดทำ
แผนประชาคม ๗ หมู่บ้าน ซึ่งประกอบด้วยภาคีที่เกี่ยวข้อง
ได้แก่ ประชาชน อบต. นายอำเภอ เพื่อสำรวจรายชื่อ
การครอบครองพื้นที่ ขอบเขตแปลง เป็นต้น จากนั้น
นำข้อมูลเข้าสู่การประชุม คทช. จังหวัด เพื่อยืนยัน
แปลงที่ดิน และยืนยันรายชื่อผู้มีสิทธิ ทั้งนี้หากแปลง
ที่ดินใดมีอุปสรรค ข้อมูลยังไม่ครบถ้วน หรือต้องจัดหา
ข้อมูล/เอกสารเพิ่มเติม จะดำเนินการคัดแยกออกมาก่อน

- กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
(ทช.) ร่วมกับกรมที่ดิน ได้ทำการรังวัดแปลงที่ดิน
โดย ทช. ได้นำฐานข้อมูลการรังวัดแปลงที่ดิน ซึ่งได้
ดำเนินการภายใต้แผนปฏิบัติการฟื้นฟูทรัพยากรป่าชายเลน
เพื่อลดผลกระทบจากภาวะโลกร้อน ตามมติคณะรัฐมนตรี

ได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๕๑ และ ๑ เมษายน ๒๕๕๑ โดยการปลูกป่าชายเลนในพื้นที่ป่าชายเลนซึ่งถูกเปลี่ยนสภาพเป็นพื้นที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ จังหวัดนครศรีธรรมราช เสนอต่อ คทช. จังหวัด อย่างไรก็ดี คทช. จังหวัดนครศรีธรรมราชยังไม่เห็นชอบข้อมูลชุดดังกล่าว เนื่องจากมีความเห็นว่า การดำเนินการยังไม่มีการจัดประชุมประชาคมในพื้นที่เพื่อรับทราบข้อมูลโดยทั่วกัน ทำให้รายชื่อดังกล่าวไม่มีการรับรองจากฝ่ายปกครองในพื้นที่ (นายอำเภอ/นายก อบต.) คทช. จังหวัด จึงเห็นควรให้มีการจัดตั้งคณะทำงานเพื่อพิจารณาเรื่องการรับรองพื้นที่ ที่เข้าใช้ประโยชน์ และการรับรองรายชื่อผู้มีสิทธิในพื้นที่ให้มีความชัดเจนและได้รับการยอมรับจากภาคการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง

- **จังหวัดนครศรีธรรมราช อยู่ในระหว่างการปรับโครงสร้าง คทช. จังหวัด** โดยมีการมอบหมาย ให้รองฯ ผู้ว่าราชการจังหวัด เข้ามาดูแลรับผิดชอบเรื่องการจัดที่ดินทำกินภายใต้โครงการ คทช. รวมทั้งให้ความสำคัญกับการดำเนินการแก้ไขปัญหาต่างๆ อาทิ การประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการจัดที่ดินทำกินฯ ซึ่งประกอบด้วยข้อกำหนด และกฎเกณฑ์การจัดสรรที่ดิน ที่ถูกต้องให้แก่ประชาชนในพื้นที่ เนื่องจากยังมีความสับสนในการให้ข้อมูลกับประชาชนในพื้นที่

นายวุฒิกฤติ ดวงศิริ

ผู้แทนภาคชุมชน

สมาชิก คทช.จังหวัดนครศรีธรรมราช

- **ประชาชนในพื้นที่ป่าชายเลน จังหวัดนครศรีธรรมราช เริ่มเพาะเลี้ยงกุ้งกุลาดำ ในอำเภอเมือง ตั้งแต่ปี ๒๕๓๐** ขณะที่อำเภอปากพนัง มีการริเริ่มเพาะเลี้ยง ในปี ๒๕๓๑ โดยรัฐบาล ในสมัยที่ นายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี ได้มีมติให้ราษฎรอยู่อาศัยและทำกินในพื้นที่ป่าชายเลน จังหวัดนครศรีธรรมราชได้ อย่างไรก็ดีในยุคสมัยต่อมาของรัฐบาลที่นายบรรหาร ศิลปอาชา เป็นนายกรัฐมนตรี ได้มีการห้ามราษฎรทำมาหากินในพื้นที่ป่าไม้ ป่าชายเลน ส่งผลให้ราษฎรประสบปัญหาที่ดินสำหรับทำมาหากิน

- **สำหรับความพยายามในการดำเนินโครงการจัดที่ดินทำกินในลักษณะกรรมสิทธิ์ร่วมให้แก่ผู้ยากไร้ทั่วประเทศของรัฐบาลปัจจุบัน** โดยนายกรัฐมนตรี (พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา) เป็นแนวนโยบายที่จะช่วยให้ราษฎรที่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเองอย่างถูกต้อง

- **สำหรับการดำเนินงานจัดที่ดินทำกินในพื้นที่ป่าชายเลนของอำเภอปากพนังนั้น** แม้ว่าจะได้ดำเนินการกำหนดพิกัด GIS แต่พบว่ายังขาดการจัดทำประชาคมของอำเภอปากพนัง ดังนั้น จึงเห็นควรให้ผู้ว่าราชการจังหวัด ในฐานะประธาน คทช. จังหวัด แต่งตั้งคณะกรรมการระดับอำเภอ เพื่อดำเนินการจัดประชุมประชาคมของอำเภอปากพนัง เพื่อให้ประชาชนและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้มีโอกาสรับรู้รับทราบรายละเอียด ขั้นตอนและเกณฑ์การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องโดยละเอียด รวมทั้งเพื่อเปิดโอกาสให้ภาคส่วนมีการสอบถามข้อเท็จจริงในพื้นที่อย่างโปร่งใสเป็นไปตามกฎหมาย โดยมีนายอำเภอ ในฐานะฝ่ายปกครอง เป็นผู้ให้การรับรองรายชื่อของบุคคลผู้ที่ได้รับการจัดที่ดินทำกิน ซึ่งหากการจัดตั้งคณะกรรมการระดับอำเภอสามารถดำเนินการได้รวดเร็ว คาดว่าจะส่งผลให้กระบวนการจัดที่ดินของอำเภอปากพนัง สามารถดำเนินการได้ลุล่วงแล้วเสร็จภายใน ๓ เดือน

สรุปผลการประชุมกลุ่มย่อย

กลุ่มย่อยที่ ๑

ประธาน : นายชาติ รอดไฟ ผู้อำนวยการสำนัก
จัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๑๒ จังหวัดนครศรีธรรมราช
ฝ่ายเลขานุการ : นางชมพูนุท ช่วงโชติ
นายบุญชูบ ส่งตระกูลศักดิ์ และ
นางสาวณัฐธเอก ดุษฎีประเสริฐ

การหาที่ดิน

- ยังมีความเข้าใจที่ไม่ตรงกันเกี่ยวกับการกำหนดหลักเกณฑ์การจัดที่ดิน โดยกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (ทช.) รายงานว่าโครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนในพื้นที่ป่าชายเลนมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือประชาชนที่อยู่อาศัยทำกินในพื้นที่ป่าชายเลนอย่างไม่ถูกกฎหมาย ให้เป็นการอยู่อย่างถูกกฎหมาย ผู้ครอบครองที่ดินเดิมจะได้รับการจัดสรรที่ดิน ตามกฎหมายของหน่วยงานเจ้าของที่ดินกำหนดขึ้น กรมป่าไม้จัดสรรให้รายละเอียด ๒๐ ไร่ ต้องครอบครองมาก่อนปี ๒๕๔๕ อยู่ในลุ่มน้ำชั้น ๓ ชั้น ๔ และชั้น ๕ และต้องมีข้อมูลที่สำรวจมาก่อน สำหรับ ทช. จัดที่ดินให้รายละเอียด ๓๐ ไร่ โดยกันไว้เป็นพื้นที่ปลูกป่าชายเลนครึ่งหนึ่ง หากมีที่ดินเกิน ๓๐ ไร่ ต้องคืนให้รัฐทั้งหมด ทั้งนี้ ทช. จัดหาที่ดินได้ ๕๐๐ ไร่ เหลือไว้สำหรับจัดที่ดินทำกิน ให้ผู้ยากไร้ที่ไม่มีที่ดิน ในขณะที่เจ้าหน้าที่บางรายระบุว่า ผู้ที่ถือครองที่ดินอยู่ในปัจจุบันรัฐจะจัดสรรที่ดินให้ทั้งหมด

- หลักการจัดที่ดินให้ชุมชนต้องสร้างความสมดุลระหว่างการใช้ประโยชน์กับการฟื้นฟู ชุมชนมีบทเรียนจากการบุกรุกป่าชายเลนเพื่อเพาะเลี้ยงกุ้งในช่วง ๒๐ - ๓๐ ปี ที่ผ่านมา ทำให้ระบบนิเวศเสื่อมโทรม ทำลายแหล่งอาหารและแหล่งอนุบาลสัตว์น้ำวัยอ่อน และส่งผลกระทบต่อการค้าประมงชีวิตของชุมชน ทำให้ชุมชนหันมาตระหนักถึงคุณค่าของป่าชายเลนมากยิ่งขึ้น และยอมคืนพื้นที่ให้รัฐเพื่อฟื้นฟูป่า

- ประชาชนในพื้นที่โครงการ ไม่เข้าใจว่าเหตุใดป่าชายเลนจึงต้องคืนพื้นที่เพื่อนำไปปลูกป่า แต่ในพื้นที่ป่าไม้ไม่ต้องคืนพื้นที่เพื่อนำไปปลูกป่า เนื่องจากในกระบวนการจัดหาที่ดิน ทช. ได้เข้ามาเจรจาขอคืนพื้นที่เพื่อการปลูกฟื้นฟูป่า หรือขอแบ่งพื้นที่จาก ผู้ที่ถือครองที่ดินจำนวนมาก

- การจัดที่ดินให้ชุมชนต้องไม่สร้างแรงจูงใจให้เกิดการบุกรุกพื้นที่เพิ่มขึ้นในอนาคต การจัดที่ดินให้กับผู้ถือครองที่ดินขนาดใหญ่โดยไม่มี ข้อจำกัด หรือไม่มีหลักเกณฑ์ที่เหมาะสม หรือจัดให้กับผู้ที่ไม่ได้มีความเดือดร้อนจริง ทั้งยังเป็นผู้บุกรุกที่ดินของรัฐ อาจเกิดปัญหาต่อการดำเนินนโยบายของรัฐในภาพรวม เนื่องจากเป็นการสร้างแรงจูงใจทางอ้อมทำให้เกิดการบุกรุกที่ดินในพื้นที่อื่นๆ มากขึ้นในอนาคต

การจัดที่ดิน

- การดำเนินงานของจังหวัดลำปาง เนื่องจากมีปัญหาจากการนำเอาพื้นที่ป่าไม้ และพื้นที่ป่าชายเลน มาพิจารณาร่วมกัน เนื่องจากพื้นที่ป่ากรุงชิงซึ่งเป็นป่าบกมีเนื้อที่มากและมีปัญหามาก ในขณะที่พื้นที่ป่าชายเลนมีเนื้อที่ขนาดเล็กและมีประชาชนในพื้นที่ไม่มาก การนำมาพิจารณาร่วมกันจึงทำให้เกิดความล่าช้า

- คทช. จังหวัด ยังขาดความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ ขั้นตอนและกระบวนการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน ที่ผ่านมา คทช.จังหวัดมีการประชุมบ่อยครั้ง กรรมการขาดความเข้าใจ และไม่ทราบที่มาของการเสนอพื้นที่และรายชื่อผู้เข้าร่วมโครงการ ยังไม่มีการจัดตั้งคณะทำงานระดับอำเภอ เพื่อจัดทำประชาคม

- การพิจารณารายชื่อผู้เข้าร่วมโครงการยังขาดกระบวนการทำประชาคมและการรับรองจากฝ่ายปกครอง จึงขอให้เร่งรัดดำเนินการ โดยนำแปลงที่ดินทั้งหมดเข้าสู่การทำประชาคม ให้ฝ่ายปกครองร่วมกับประชาชนในพื้นที่ทำประชาคมเพื่อรับรองแปลงที่ดิน และผู้ครอบครองให้ตรงตามความเป็นจริง หากเป็นผู้ถือครองมาแต่เดิม ชื่อตรง แปลงตรง หรือเป็นทายาทโดยธรรม ถือว่ามีคุณสมบัติครบถ้วน ก็เสนอให้ คทช. จังหวัดพิจารณาอนุญาตได้โดยเร็ว สำหรับผู้ที่เป็นนายหน้าหรือเป็นตัวแทนให้นายทุน ควรจำแนกบัญชีไว้เพื่อพิจารณาในขั้นตอนต่อไป ทั้งนี้หากการดำเนินงานล่าช้า จะทำให้ประชาชนเสียโอกาสและเสียสิทธิต่างๆ ที่ควรจะได้รับ

- ในพื้นที่ยังมีชุมชนดั้งเดิมที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในเขตป่าชายเลน ไม่มีที่ดินทำกิน แต่เป็นที่อยู่อาศัยเป็นผู้ยากไร้ สภากองการบริหารส่วนตำบลคลองน้อย ได้ผ่านความเห็นชอบเรื่องนี้แล้ว จึงขอให้ คทช. จังหวัดพิจารณาจัดสรรที่ดินให้กับประชาชนกลุ่มนี้ในระยะต่อไปด้วย

การส่งเสริมพัฒนาอาชีพและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

- โครงสร้างพื้นฐานอยู่ในสภาพทรุดโทรมไม่สามารถประกอบอาชีพได้ โครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญในพื้นที่ คือ บ่อเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง ซึ่งขณะนี้อยู่ในสภาพทรุดโทรม คับบ่อพังทลาย ต้องปรับปรุง แต่ขณะนี้ประชาชนไม่สามารถเข้าไปปรับปรุงบ่อเพาะเลี้ยง เนื่องจากเป็นพื้นที่ต้องห้ามและประชาชนยังมีสถานะเป็นผู้อยู่อาศัยใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างผิดกฎหมายอยู่ เนื่องจากรายชื่อผู้เข้าร่วมโครงการยังไม่ผ่านความเห็นชอบจาก คทช. จังหวัด ประชาชนในพื้นที่ต้องการซ่อมแซมบ่อเพาะเลี้ยงอย่างเร่งด่วน ภายในเวลา ๑-๒ เดือน ก่อนเข้าสู่ฤดูฝน เพราะต้องนำรถแมคโครเข้าไปปรับปรุงพื้นที่ หากไม่สามารถปรับปรุงบ่อเพาะเลี้ยงได้ จะต้องรอปีต่อไป ซึ่งจะทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ขาดรายได้ ต้องไปทำประมงหรืออาจใช้เครื่องมือประมงผิดกฎหมาย เพื่อความอยู่รอด จึงขอให้ คทช. จังหวัดเร่งรัดการอนุญาตรายชื่อผู้เข้าร่วมโครงการโดยเร็ว

- มีการใช้เครื่องมือทำประมงผิดกฎหมายในพื้นที่ ทำให้ชาวนาุ้งเดือดร้อน เครื่องมือประมงผิดกฎหมายมีวางขายอยู่ในท้องตลาดเป็นจำนวนมาก เช่น ลอบรถไฟและคราดหอย เป็นตัวทำลายทรัพยากรสัตว์น้ำ และทำลายทรัพยากรสินของส่วนรวม เจ้าของเป็นนายทุนรายใหญ่ เมื่อมีการแจ้งเจ้าหน้าที่ให้มาจับกุมกลับมีการส่งข่าวเพื่อให้เจ้าของลอบหนีไป ชาวบ้านไม่มีที่พึ่ง รัฐควรกวดขันการจับกุม รวมทั้งควรมีกฎระเบียบเพื่อให้สามารถจับกุมการขายเครื่องมือประมงผิดกฎหมายด้วย

- การฟื้นฟูป่าชายเลนของรัฐโดยการปลูกไม้โกงกางเชิงเดี่ยว ไม่เหมาะสมกับพื้นที่ เพราะป่าโกงกางเหมาะกับพื้นที่ป่าชายเลนที่ติดทะเล มีน้ำไหลผ่าน หากนำมาปลูกในแปลงเพาะเลี้ยงด้านในไม่มีน้ำไหลผ่านจะทำให้ให้น้ำเสีย สัตว์น้ำไม่สามารถเพาะพันธุ์หรือเป็นที่อยู่ของสัตว์วัยอ่อนได้ ควรเปลี่ยนมาปลูกไม้ป่าชายเลนอย่างหลากหลายตามระบบธรรมชาติ เช่น การปลูกลำพู ลำแพน แสม โกงกาง และจาก ซึ่งเป็นระบบนิเวศเดิมของพื้นที่ สามารถเป็นแหล่งเพาะขยายพันธุ์สัตว์น้ำได้ ควรปรับเปลี่ยนแนวทางการฟื้นฟูของรัฐ โดยให้ประชาชนในพื้นที่ปลูกฟื้นฟูและดูแลเอง โดยใช้ไม้พื้นถิ่น ซึ่งจะช่วยประหยัดงบประมาณ และเป็นประโยชน์กับประชาชนในพื้นที่ด้วย

- การรวมกลุ่มไม่จำเป็นต้องเป็นโครงสร้างที่ตายตัว ขึ้นอยู่กับเจตนาที่จะทำงานร่วมกัน แก้ไขปัญหาต่างๆ ร่วมกัน หากมีการรวมกลุ่มชุมชนก็จะเข้มแข็ง มีอำนาจต่อรองในเรื่องการตลาด และพัฒนาเรื่องต่างๆ เช่น การท่องเที่ยวของชุมชน การรวมกลุ่มจะเกิดความสำเร็จ แต่หากการรวมกลุ่มเกิดจากการบังคับจากภายนอก ก็จะไม่เข้มแข็งไม่ยั่งยืน

กลุ่มย่อยที่ ๒

ประธาน : นายทศเทพ เทพวานิช

นักวิชาการสหกรณ์ระดับเชี่ยวชาญ

กรมส่งเสริมสหกรณ์

ฝ่ายเลขานุการ : นายสิทธิกร มนต์มธุรพจน์

นางสาวณัฐดา เจริญพานิช นางสาวเอมอร พฤกษ์สุริยา

การจัดหาที่ดิน

- โครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนในพื้นที่ป่าชายเลน จังหวัดนครศรีธรรมราช ในพื้นที่หมู่ ๒ ป่าเลน ปากพญา-ปากนคร หมู่ ๔ ป่าเลนปากน้ำ และหมู่ ๑๒ ซึ่งทั้ง ๓ หมู่อยู่ตำบลปากพูน ทางกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (ทช.) ได้มีการสำรวจข้อมูลไว้หมดแล้วว่า มีรายชื่อชาวบ้านที่ทำกินในพื้นที่จำนวนกี่ราย มีการกำหนดแนวเขตแบ่งแปลงที่ชัดเจนโดยใช้ GPS

การจัดที่ดินและคัดเลือกราษฎรลงพื้นที่

- การสำรวจข้อมูลทั้งในเรื่องแนวเขตแปลง และบัญชีรายชื่อราษฎร แม้จะได้ทำความเข้าใจกับองค์การบริหารการปกครองส่วนตำบล (อบต.) เพื่อขอสมัครรับการดำเนินงาน แต่ยังไม่ผ่านความเห็นชอบจาก คทช.จังหวัด ดังนั้น ทาง คทช.จังหวัด จึงมีมติให้ตั้งคณะกรรมการใหม่ ตรวจสอบผลการดำเนินงานสำรวจข้อมูลของ ทช. ที่ผ่านมา

จึงส่งผลให้การดำเนินการอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในพื้นที่ที่มีความล่าช้า ดังนั้นชาวบ้านที่ทำกินในพื้นที่ดังกล่าวจึงมีความต้องการให้เร่งรับรองบัญชีรายชื่อผู้ได้รับอนุญาตฯ เพื่อให้ชาวบ้านจะสามารถเข้าไปปรับปรุงพื้นที่ โดยการนำรถแมคโครขนาดใหญ่เข้าไปขุดลอกบ่อทำนาทุ่ง เนื่องจากนาทุ่งต้นเงินจากตะกอนโคลนดิน ทำให้ไม่สามารถหารายได้จากการเพาะเลี้ยงกุ้งได้

การส่งเสริมพัฒนาอาชีพและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

- ตามหลักเกณฑ์ของ ทช. ที่กำหนดไว้ว่าราษฎรในชุมชนที่ครอบครองพื้นที่มากกว่า ๑๕ ไร่ แต่ไม่เกิน ๓๐ ไร่ จะต้องมอบคืนพื้นที่ส่วนเกิน ๑๕ ไร่ ให้ ทช. นำมาปลูกฟื้นฟูป่าชายเลน ซึ่งชาวบ้านมีความเห็นว่า พื้นที่เลี้ยงกุ้งที่ชาวบ้านแต่ละรายได้รับจะต้องไม่น้อยกว่ารายละ ๓๐ ไร่ จึงจะมีกำไรพอเลี้ยงชีพได้ รวมทั้งเสนอให้ลดพื้นที่ฟื้นฟูปลูกป่าชายเลนที่ทาง ทช. กำหนด จากสัดส่วนบ่อทำนาทุ่งต่อพื้นที่ฟื้นฟูปลูกป่าชายเลน ที่ร้อยละ ๕๐ ต่อ ๕๐ เป็น ร้อยละ ๘๐ ต่อ ๒๐ นอกจากนี้ ยังมีข้อเสนอให้มีการปลูกป่าชายเลนแบบผสมผสาน โดยให้มีการปลูกไม้ที่หลากหลายขึ้น ไม่ว่าจะเป็นเป็นแสม โกงกาง และจาก ซึ่งที่ผ่านมา ทช. ได้รับจัดสรรงบประมาณให้ปลูกไม้โกงกางแต่เพียงอย่างเดียวในพื้นที่ฟื้นฟูปลูกป่าชายเลน ส่งผลให้น้ำในบ่อเลี้ยงกุ้งเน่าเสียเนื่องจากโครงสร้างของใบโกงกาง ที่หนา ประกอบกับวิธีการปลูกที่ให้ระยะห่างระหว่างต้นแคบเกินไป ทำให้เมื่อต้นโกงกางโตขึ้นรากจะสานกันแน่น ใบไม้ร่วงทับถม น้ำไม่ไหล เกิดน้ำเน่าเสียในพื้นที่ฟื้นฟูปลูกป่าชายเลน และน้ำเสียนั้นได้รุกเข้ามายังบ่อเลี้ยงกุ้ง ทำให้น้ำในบ่อเลี้ยงกุ้งเน่าเสียไปด้วย ดังนั้น จึงไม่ควรสิ้นเปลืองงบประมาณในการปลูกไม้โกงกาง ควรจะปล่อยให้ไม้ท้องถิ่นขึ้นตามธรรมชาติ นอกจากนี้ ชาวบ้านที่ได้รับความเดือดร้อนจากน้ำในบ่อเลี้ยงกุ้งเน่าเสียอันเนื่องมาจากการร่วงทับถมของใบโกงกางนั้น ได้เคยมีการหารือกับ ทช. ให้สามารถตัดแต่งต้นโกงกางได้ แต่เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวยังไม่ได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ ชาวบ้าน

จึงทำการตัดแต่งเองไม่ได้ เพราะผิดกฎหมายป่าสงวน ดังนั้น จึงควรมีแนวทางให้ชาวบ้านสามารถดำเนินการตัดแต่งต้นไม้ โดยเฉพาะต้นโกกงาง เพื่อแก้ไขปัญหาดินเสียที่อยู่ในป่าโกกงาง ซึ่งถ้ายอมให้มีการตัดแต่งได้ เจ้าของพื้นที่แต่ละรายก็จะสามารถดำเนินการเองในทันที

- **ปัญหาการขึ้นทะเบียนฟาร์มกับกรมประมง** เดิมนั้นชาวบ้านเคยขึ้นทะเบียนได้ แต่ในระยะเวลาที่ผ่านมาทางราชการได้เพิ่มความเข้มงวดในเรื่องเอกสารสิทธิในที่ดินทำกิน จึงทำให้ชาวบ้านไม่สามารถต่อทะเบียนฟาร์มใหม่ได้ และขาดสิทธิประโยชน์ในหลายเรื่อง ได้แก่ การรับรองมาตรฐานฟาร์ม การทำประมงอินทรีย์ และการได้รับความช่วยเหลือจากภาครัฐในกรณีพื้นที่ทำกินได้รับความเสียหายจากน้ำท่วม ดังนั้น จึงอยากให้เร่งรัดในเรื่องบัญชีรายชื่อ/การจัดคนลงในพื้นที่ที่ได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ ซึ่งเรื่องนี้ดำเนินการล่าช้ามาเป็นเวลานาน

- **สำหรับการดำเนินงานด้านการพัฒนาส่งเสริมอาชีพและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน** ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพระดับจังหวัดนั้น ยังมิได้เริ่มดำเนินการเนื่องจากรอการอนุมัติรายชื่อคนที่เข้าร่วมโครงการจาก คทช. จังหวัด ดังนั้น ในเบื้องต้นคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพระดับจังหวัดจึงควรสอบถามความต้องการของพื้นที่ในเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องกับการกิจที่ทางคณะกรรมการส่งเสริมพัฒนาอาชีพจะดำเนินการในพื้นที่ ทั้งในเรื่องของอาชีพเสริม ปัญหาด้านการตลาด การพัฒนาแปรรูปผลผลิต การพัฒนาแหล่งน้ำที่ดิน ตลอดจนปัจจัยพื้นฐาน และความต้องการเข้าถึงแหล่งเงินทุนประกอบอาชีพ เพื่อที่ทางคณะกรรมการส่งเสริมพัฒนาอาชีพจะสามารถดำเนินการได้ตรงกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่

การประชุม Focus Group ภาคกลาง

วันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๖๐
จังหวัดกรุงเทพมหานคร

การประชุมระดมความคิดเห็น เรื่อง ความก้าวหน้าในการดำเนินโครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน (กรุงเทพมหานคร) จัดเมื่อวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๖๐ ณ โรงแรมปรีซ์พาลเลซ มหานคร กรุงเทพมหานคร ผู้เข้าร่วมการประชุม จำนวน ๒๓๐ คน ประกอบด้วย ผู้แทนจากคณะอนุกรรมการนโยบายที่ดินจังหวัดที่อยู่ในโครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนทั่วประเทศ อนุกรรมการประเมินผลสัมฤทธิ์ฯ เจ้าหน้าที่ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสมาชิกโครงการ คทช. ซึ่งเป็นประชากรกลุ่มตัวอย่างที่มีการเก็บข้อมูลจากทุกภาค รวม ๑๐ พื้นที่ สรุประเด็นอภิปรายและ ผลการประชุมระดมความคิดเห็นกลุ่มย่อยได้ ดังนี้

ประเด็นอภิปรายช่วงเช้า “แนวทาง การบูรณาการการดำเนินโครงการ จัดที่ดินทำกินให้ชุมชน”

นายเชิดชัย พสุมแก้ว

รองอธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์

- หลักการดำเนินงานในการจัดที่ดินทำกินแบบกรรมสิทธิ์ร่วมและการส่งเสริมพัฒนาอาชีพ ใช้หลักการเดียวกันกับคิซึบุทซ์ของอิสราเอล การดำเนินงานด้านการส่งเสริม อาชีพภายใต้คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญเนื่องจากเป็นงานที่ชี้วัดและเสริมสร้างความยั่งยืนให้เกิดขึ้นในพื้นที่ดำเนินโครงการ โดยกระบวนการทำงานด้านการส่งเสริมอาชีพในพื้นที่ให้แก่กลุ่มประชาชนกลุ่มเป้าหมายของโครงการเป็นการดำเนินงานระยะยาวต่อเนื่องในพื้นที่ โดยหลักการดำเนินงานในการจัดที่ดินทำกินแบบกรรมสิทธิ์ร่วมนั้น ใช้หลักการเดียวกันกับคิซึบุทซ์ของอิสราเอล ที่ชุมชนต้องสมัครใจมาอยู่รวมกันภายใต้กติกาที่ตกลงร่วมกัน ซึ่งเป็นหลักของการทำงานภายใต้คณะกรรมการส่งเสริมพัฒนาอาชีพเช่นเดียวกันในการที่จะส่งเสริมให้ประชาชน/สมาชิกโครงการ คทช. สามารถรวมตัวอยู่ร่วมกันในพื้นที่โครงการที่ได้รับการจัดสรรที่ดินแบบกรรมสิทธิ์ร่วม และสามารถส่งมอบกรรมสิทธิ์ให้ลูกหลานได้อยู่อาศัยทำกินในพื้นที่อย่างยั่งยืน

- งานด้านการส่งเสริมพัฒนาอาชีพควรดำเนินการคู่ขนานไปพร้อมกับการส่งมอบที่ดิน โดยเริ่มด้วยการสำรวจศักยภาพในการดำเนินกิจกรรมการผลิตทางการเกษตรของพื้นที่ร่วมกับกรมพัฒนาที่ดิน โดยใช้แนวคิดเรื่อง Agricultural Map มาเป็นกรอบการดำเนินงาน พร้อมไปกับการดำเนินงานสำรวจความพร้อมด้านแหล่งน้ำในพื้นที่ร่วมกับกรมชลประทาน เพื่อจัดหาน้ำในพื้นที่ที่มีความต้องการ จากนั้นจึงดำเนินการด้านการส่งเสริมการรวมกลุ่ม

- รูปแบบการรวมกลุ่มเน้นการรวมกลุ่มแบบธรรมชาติตามที่ชุมชนเห็นว่าเหมาะสม ซึ่งจะมีการปรับเปลี่ยนไปเป็นสหกรณ์การเกษตร วิสาหกิจชุมชน หรือสหกรณ์ในรูปแบบใดที่ชุมชนเห็นว่าเหมาะสมได้ตามความเห็นชอบของกลุ่มโดยไม่มีการบังคับรูปแบบตายตัว

- แหล่งเงินทุนเพื่อดำเนินกิจกรรมของชุมชน/กลุ่ม/สหกรณ์ในพื้นที่โครงการ มีที่มาจากหลายแหล่ง อาทิ จากงบประมาณของจังหวัด/หน่วยงาน กองทุนส่งเสริมเกษตรกร กองทุนพัฒนาสหกรณ์ กองทุนสปก. และสถาบันการเงิน/สหกรณ์อื่น ๆ ทั้งในและนอกพื้นที่ที่มีนโยบายให้กู้ยืมเงิน เป็นต้น เพื่อนำมาจัดสรร/อุดหนุนการดำเนินงานด้านการพัฒนาอาชีพร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้แก่ชุมชน

- ประชาชนยังขาดความเข้าใจเรื่องกรรมสิทธิ์ร่วมในที่ดินทำกิน โดยพบว่าประชาชน สมาชิกโครงการ คทช. บางส่วนยังคงเข้าใจว่าตนเองจะได้กรรมสิทธิ์ในที่ดินเป็นของตนเองแบบรายแปลง ซึ่งข้อจำกัดในประเด็นดังกล่าวจะส่งผลต่อเนื่องเชื่อมโยงไปถึงวิธีการบริหารจัดการพื้นที่ที่วางไว้ในรูปแบบและระบบของสหกรณ์ จึงควรประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจกับผู้เข้าร่วมโครงการ

- การส่งเสริมพัฒนาอาชีพควรทำให้ครบถ้วนตลอดทั้งห่วงโซ่การผลิตและการตลาด โดยผลผลิตที่ชุมชนผลิตได้นั้น จะต้องสอดคล้องกับความต้องการของตลาดและมีตลาดรองรับที่แน่นอน เพื่อให้กลุ่มสหกรณ์/ชุมชนที่รวมตัวกันในพื้นที่สามารถดำเนินกิจกรรม/ธุรกิจในการสร้างรายได้เลี้ยงตัวเองได้อย่างยั่งยืนในระยะยาว

นายธีรยุทธ สมตน

ผู้อำนวยการสำนักจัดการที่ดินป่าไม้ กรมป่าไม้

• รัฐได้ดำเนินการจัดที่ดินทำกินให้ประชาชน และผู้ยากไร้มาอย่างต่อเนื่องแต่ไม่ได้ช่วยแก้ปัญหาผู้ยากไร้ และยังมีการบุกรุกพื้นที่ป่าเพิ่มขึ้น ในอดีตที่ผ่านมา ได้มีการจัดที่ดินทำกินให้ราษฎรครั้งแรก เมื่อวันที่ ๒๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๒๒ โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติให้ภาครัฐสำรวจราษฎรที่อาศัยในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติเพื่อให้สิทธิทำกินในที่ดิน (สทก.) ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๒๕ รัฐบาลได้มอบสิทธิทำกินในที่ดินให้แก่ราษฎร ซึ่งเป็นไปตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙ ที่ต้องการให้สิทธิทำกินในที่ดินแก่ราษฎรอย่างถูกต้องตามกฎหมาย แต่ไม่ใช่การให้เอกสารสิทธิในที่ดินแก่ราษฎร หรือ นส ๓ ก เนื่องจากไม่ได้ช่วยแก้ปัญหาการบุกรุกพื้นที่ป่า ในกรณีที่ราษฎรมีความต้องการเงินก็จะขายที่ดินที่ตนครอบครองและบุกรุกพื้นที่ป่าใหม่อีก ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๓๕ รัฐบาลได้ดำเนินการจัดโซนนิ่งพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ โดยจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินเป็นพื้นที่ป่าอนุรักษ์และป่าเศรษฐกิจ ซึ่งในพื้นที่ป่าเศรษฐกิจได้แบ่งออกเป็นพื้นที่เกษตรกรรมอยู่ประมาณร้อยละ ๗ และหลังจากนั้นประมาณช่วงปี พ.ศ. ๒๕๓๗ - ๒๕๓๘ รัฐบาลได้แก้ไขปัญหาดินทำกิน ด้วยการมอบ ส.ป.ก. แทน โดยได้มีการประกาศเขตปฏิรูปที่ดินทั้งอำเภอ และนำพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติที่ถูกจัดประเภทเป็นป่าเสื่อมโทรมยกให้ ส.ป.ก. ๔๔ ล้านไร่ แต่การแก้ปัญหาด้วยวิธีนี้ก็ไม่ได้ทำให้คนยากไร้ลดลง และยังคงบุกรุกพื้นที่ป่ากันอยู่

• นอกจากนี้ คณะรัฐมนตรีได้มีมติ เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๑ ให้ดำเนินการแก้ไขปัญหาคคนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ โดยกรมป่าไม้ได้ทำการสำรวจการถือครองที่ดินในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ รังวัดแปลงที่ดินที่ราษฎรถือครองเพื่ออยู่อาศัย/ทำกิน และตรวจสอบพิสูจน์สิทธิในพื้นที่ หากเป็นพื้นที่ที่ไม่ล่อแหลมหรือคุกคามต่อระบบนิเวศและพิสูจน์ได้ว่าอยู่มาก่อนการประกาศเป็นพื้นที่ป่าไม้ จะได้ออกหนังสืออนุญาต สทก. เพื่อให้อยู่อาศัย/ทำกินต่อไป

• ต่อมาในยุค คสช. จึงได้มีนโยบายแก้ไขปัญหาดินทำกินให้กับราษฎรผู้ยากไร้ โดยไม่ให้เอกสารสิทธิ ซึ่งมีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ ปี พ.ศ. ๒๕๕๗ มารองรับ โดยให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.) ขึ้นมาเพื่อจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน

• เป้าหมายการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน ภายใต้โครงการ คทช. คณะอนุกรรมการจัดหาที่ดินได้กำหนดพื้นที่เป้าหมายในการดำเนินการโครงการ จัดที่ดินทำกินให้ชุมชนรวมจำนวน ๒๔๙ พื้นที่ ๖๖ จังหวัด เนื้อที่ ๗๐๘,๕๓๐ ไร่ (แบ่งออกเป็น พื้นที่ในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๕๙ จำนวน ๔๓๖,๒๘๑ ไร่ และปี พ.ศ. ๒๕๖๐ จำนวน ๒๗๒,๒๔๙ ไร่) โดยเป็นพื้นที่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติมากที่สุดจำนวน ๖๒๕,๓๑๙ ไร่ และตั้งเป้าจัดที่ดินให้แล้วเสร็จภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๙ ซึ่งเป็นไปตามยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ที่ผ่านมามี การดำเนินโครงการนำร่องในพื้นที่จังหวัดน่านไปแล้ว ทั้งระบบ ซึ่งจังหวัดน่านมีพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามโครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนอยู่ประมาณ ๒๔๑,๐๐๐ ไร่ นอกจากนี้ คณะอนุกรรมการจัดหาที่ดินได้อนุญาตพื้นที่ตามโครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนไปแล้ว ๓๗ พื้นที่ ๒๕ จังหวัด เนื้อที่ ๑๗๘,๓๗๒ ไร่ ซึ่งพื้นที่ตัวอย่างที่ดำเนินการแล้วประสบความสำเร็จเห็นชัดเจนเป็นรูปธรรม คือ พื้นที่บ้านโสกแมว อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม

• ปัจจัยความสำเร็จของโครงการ จัดที่ดินทำกินให้ชุมชนคือการดำเนินงานของ คทช.จังหวัด คณะอนุกรรมการทุกชุด โดยเฉพาะคณะอนุกรรมการนโยบายที่ดินจังหวัดต้องร่วมกันดำเนินการและต้องเป็นผู้รับรองสิทธิว่ามีใครบ้างที่เป็นผู้ได้รับรองสิทธิเข้าอยู่อาศัยในพื้นที่เหล่านั้น ซึ่งมีเกณฑ์ในการพิจารณาประเภทผู้ที่ได้รับการจัดที่ดิน ดังนี้ ในกรณีผู้ครอบครองที่ดินซื้อตรง/แปลงตรง (รายเดิม) หรือซื้อไม่ตรง/แปลงตรง (ทายาท) ให้ผู้นั้นได้รับสิทธิเข้าร่วมโครงการได้ทันที

• หลักเกณฑ์กรณีผู้ครอบครองรายใหม่ (มีการเปลี่ยนมือ) ให้มีการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ครอบครองรายนั้น ถ้าผ่านการพิจารณาเข้าร่วมโครงการได้ แต่ต้องปลูกไม้ป่ายืนต้นไม่น้อยกว่า ๔๐ ต้นต่อไร่ แต่ถ้า

ไม่ผ่านการพิจารณาให้ยึดที่ดินเข้ากองกลาง แต่ในกรณีไม่ปรากฏชื่อผู้ครอบครอง กล่าวคือ มีการใช้ประโยชน์ในที่ดินแต่ไม่พบตัวผู้ครอบครอง ให้ คทช. จังหวัดตรวจสอบเพิ่มเติม ถ้าผลการตรวจสอบเป็นรายเดิมก็ให้เข้าร่วมโครงการได้ทันที แต่ถ้าเป็นรายใหม่ก็ต้องพิจารณาคุณสมบัติใหม่

นางสาวยาจิตต์ สิมพาลกุล

ผู้อำนวยการส่วนจัดที่ดินเพื่อประชาชน กรมที่ดิน

- คณะอนุกรรมการนโยบายที่ดินจังหวัด (คทช.จังหวัด) มีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนโครงการมาก เนื่องจากมีภารกิจที่ต้องรับผิดชอบในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านการจัดหาที่ดิน การจัดคนลง และการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ เพื่อนำไปสู่การประเมิณผลสัมฤทธิ์โครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน

- ขั้นตอนการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการจัดที่ดิน มีกรมที่ดินเป็นฝ่ายเลขานุการนั้น

จะดำเนินการจัดที่ดินที่ได้รับส่งมอบจากคณะกรรมการจัดหาที่ดิน โดยจะสำรวจ ตรวจสอบ และจัดทำข้อมูลผู้ยากไร้ที่ไม่มีที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย รวมทั้งจัดทำแผนและกำหนดหลักเกณฑ์การจัดที่ดิน ซึ่งที่ดินดังกล่าวที่จะนำมาจัดให้จำแนกออกเป็น ๖ ประเภท ประกอบด้วย ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าชายเลน เขตปฏิรูปที่ดิน ที่ดินสาธารณะประโยชน์ ที่นินคมสร้างตนเอง และที่ราชพัสดุ

- ที่ดินแต่ละประเภทจะมีกฎหมายเป็นของตนเอง มีการอนุญาตที่แตกต่างกัน จึงไม่สามารถกำหนดหลักเกณฑ์กลางได้ ที่ดินทั้ง ๖ ประเภทสามารถดำเนินการจัดได้เป็น ๒ รูปแบบ คือ จัดระบบใช้กับพื้นที่ว่างเปล่าที่ไม่มีผู้ครอบครอง และจัดระเบียบ ใช้กับพื้นที่ที่มีราษฎรครอบครองอยู่ก่อนแล้ว ซึ่งในแต่ละพื้นที่จะใช้กฎหมายของพื้นที่นั้นๆ เป็นหลัก เช่น พื้นที่ ป่าสงวนแห่งชาติ ใช้กฎหมายป่าไม้ และพื้นที่เขตปฏิรูปที่ดินใช้กฎหมายเกี่ยวกับที่ดิน สปก. ทั้งนี้ ในส่วนของคณะกรรมการจัดที่ดินจะจัดทำกระบวนการจัดที่ดินของที่ดินแต่ละประเภทเสนอต่อคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ

(คทช.) ซึ่งที่ผ่านมาได้เสนอกระบวนการจัดที่ดินใน
ทุกพื้นที่แล้ว ยกเว้นพื้นที่นิคมสร้างตนเอง และพื้นที่
ป่าสงวนแปลงว่าง ซึ่งจะนำเสนอเข้าที่ประชุม คทช. ใน
วาระต่อไป

- การดำเนินงานจัดที่ดินของคณะ
อนุกรรมการจัดที่ดินนั้น จะต้องได้รับส่งมอบพื้นที่
มาจากคณะอนุกรรมการจัดที่ดิน ในปี พ.ศ. ๒๕๕๙
และ พ.ศ. ๒๕๖๐ จึงไม่ได้ตั้งงบประมาณไว้ และได้มา
ตั้งงบประมาณไว้ในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ โดยได้กำหนดขั้นตอน
หลักเกณฑ์ และกระบวนการในการจัดคนลงไว้อย่าง
ชัดเจน ซึ่งพื้นที่ส่วนใหญ่ที่ได้รับมอบจากคณะอนุกรรมการ
จัดที่ดินนั้น (ประมาณร้อยละ ๙๐) จะเป็นพื้นที่ป่าสงวน
แห่งชาติ

- คณะอนุกรรมการจัดที่ดินได้จัดทำสมุด
ประจำตัวให้กับผู้ที่ได้รับคัดเลือกให้เข้าทำประโยชน์
ในที่ดินตามนโยบาย คทช. เพื่อให้เกิดความมั่นใจแก่
ผู้ที่ได้รับมอบที่ดิน และสมุดประจำตัวดังกล่าวไม่สามารถ
จำหน่ายจ่ายโอนได้ ส่วนรายละเอียดในสมุดประจำตัว
จะแสดงออกมาในรูปแบบที่และรายชื่อ ผู้ครอบครอง
ซึ่งจะระบุประเภทของผู้ที่ได้รับจัดสรรที่ดิน

- ตามนโยบายรัฐบาลจะให้ความสำคัญ
กับผู้อพยพลงมาจากพื้นที่ต้นน้ำในเขตชั้นคุณภาพ
ลุ่มน้ำชั้นที่ ๑ และ ๒ เป็นลำดับแรก ในกรณีพื้นที่
ป่าสงวนแห่งชาติ ซึ่งเป็นพื้นที่ส่วนใหญ่ที่ได้รับมอบมา
จากคณะอนุกรรมการจัดที่ดินนั้น ถ้าผู้ครอบครอง
ทำประโยชน์ในพื้นที่เป็นผู้ครอบครองรายเดิม หรือ
เป็นทายาทของผู้ครอบครองรายเดิม จะสามารถเข้าร่วม
โครงการได้ทันที แต่ถ้าเป็นผู้ครอบครองรายใหม่ที่มี
การโอนเปลี่ยนมือ กรมป่าไม้ในฐานะเจ้าของพื้นที่จะ
กำหนดหลักเกณฑ์ให้มีการตรวจสอบคุณสมบัติใน
การคัดเลือกผู้เข้าร่วมโครงการ ๙ ข้อ และในข้อที่ ๙ ได้
เปิดช่องให้ คทช.จังหวัดสามารถใช้ดุลยพินิจพิจารณา
เป็นรายๆ ไป

- ผลการจัดที่ดินของคณะอนุกรรมการ
จัดที่ดิน ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๘ - ๒๕๖๐ อยู่ใน
กระบวนการจัดที่ดินจำนวน ๓๓,๑๓๒ ราย ซึ่งเป็น
ตัวเลขที่ผ่านการพิจารณาของ คทช.จังหวัดแล้ว และ
มั่นใจว่าจะจัดที่ดินให้ครบตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ แต่
คงต้องใช้เวลาอีกสักกระยะหนึ่ง

- คณะอนุกรรมการจัดที่ดินมีข้อกังวลว่าในพื้นที่ที่ยังไม่ได้รับหนังสืออนุญาตการดำเนินการใดๆ จะถือว่าเป็นการบุกรุกป่า ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ซึ่งเป็นพื้นที่ส่วนใหญ่ที่คณะอนุกรรมการจัดที่ดินได้รับมอบมาจากคณะอนุกรรมการจัดที่ดินนั้น มีประเด็นปัญหาว่า พื้นที่ดังกล่าวจะต้องได้รับหนังสืออนุญาตก่อนที่ คทช.จังหวัด จะดำเนินการจัดคนลงในพื้นที่หรือไม่ เนื่องจากถ้าพื้นที่นั้นยังไม่มีหนังสืออนุญาต และ คทช.จังหวัดดำเนินการใดๆ ลงไปในพื้นที่จะถือว่าเป็นการบุกรุกพื้นที่ป่า ซึ่งทางกรมที่ดินได้สอบถามกรมป่าไม้เกี่ยวกับประเด็นดังกล่าว เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนเกี่ยวกับการจัดคนลงในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ และได้คำตอบว่า ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติที่คณะอนุกรรมการจัดที่ดินส่งมอบพื้นที่ให้ คณะอนุกรรมการจัดที่ดิน แม้จะยังไม่ออกหนังสืออนุญาตหรืออยู่ในขั้นตอนกระบวนการออกหนังสืออนุญาตก็ตาม คทช.จังหวัดสามารถดำเนินการจัดคนลงพื้นที่ดังกล่าวได้ทันที ทั้งนี้ การออกหนังสืออนุญาตเป็นเพียงวิธีการให้การดำเนินงานถูกต้องตามกฎหมายเท่านั้น

นายกนกศักดิ์ ดวงแก้วเรือน

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ทา จ.เชียงใหม่

- การใช้ประโยชน์ที่ดินและการตั้งถิ่นฐานของชุมชนในเขตอุทยานแห่งชาติ เป็นเพราะประชาชนไม่ทราบเรื่องการแบ่งเขตพื้นที่ของทางราชการ ซึ่งทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างภาครัฐและประชาชน ตำบลแม่ทามีพื้นที่ประมาณ ๗๓,๐๐๐ ไร่ มีครัวเรือนประมาณ ๑,๒๐๐ ครัวเรือน พื้นที่แม่ทายุอยู่ในเขตรอยต่อของจังหวัดเชียงใหม่ ลำปาง และลำพูน มีนโยบายบริหารจัดการทรัพยากรเป็นของตนเอง โดยพื้นที่ป่ารอยต่อนั้นมีทั้งเขตป่าสงวนแห่งชาติ และเขตอุทยานแห่งชาติขุนตาล ซึ่งชาวบ้านที่อยู่อาศัยบริเวณนั้นไม่ทราบเรื่องการแบ่งเขตของทางราชการ การใช้ประโยชน์ของชาวบ้านในพื้นที่ดังกล่าวจากการหาของป่าจึงเป็นการบุกรุกเข้าไปในเขตอุทยานแห่งชาติ ทำให้ถูกเจ้าหน้าที่ภาครัฐจับกุม นอกจากนี้ยังมีปัญหาการทับซ้อนระหว่างป่ากับที่ดิน

ทำกิน ดังนั้น ความขัดแย้งระหว่างภาครัฐในการบังคับใช้กฎหมายและภาคประชาชนในการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่า จึงเป็นปัญหาที่มีมาโดยตลอด

- การต่อสู้เรียกร้องสิทธิชุมชนในการจัดการที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ในรูปแบบของป่าชุมชน รัฐธรรมนูญปี พ.ศ. ๒๕๔๐ ซึ่งเปิดโอกาสให้มีการดำเนินการเรื่องป่าชุมชนได้ ชุมชนแม่ทาได้ยกร่าง พ.ร.บ. ป่าชุมชน ฉบับประชาชน โดยจังหวัดที่มีความเข้มแข็งและประชาชนอยากมีส่วนร่วมในการดูแลพื้นที่ป่า (ได้แก่ เชียงใหม่ และ น่าน) ได้ร่วมกันผลักดัน พ.ร.บ. ฉบับนี้ แต่ไม่ประสบความสำเร็จ ขบวนการที่ต่อสู้เรื่องป่าชุมชน จึงแตกออกเป็น ๒ แนวคิดที่แตกต่างกัน ได้แก่ (๑) ทางร่วม เมื่อราษฎรขอร่วมดูแลรักษาป่า แต่ไม่ได้รับการยอมรับให้มีส่วนร่วม จึงหันไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่านั้นอย่างเต็มที่โดยการถางป่าเพื่อหันไปปลูกพืชเศรษฐกิจ และ (๒) ทางรอด กลับไปทำป่าชุมชน แม้จะยังผิดกฎหมายอยู่ก็ตาม โดยมีความเชื่อมั่นว่า ถ้าทำจนประสบความสำเร็จในหลายพื้นที่ทั่วประเทศ ในอนาคตภาครัฐอาจให้การรับรองโดยถูกต้องตามกฎหมาย

- ชุมชนแม่ทาได้เลือกการรักษาป่าเพื่อให้รัฐยอมรับ เพื่อพิสูจน์ว่าคนอยู่ร่วมกับป่าได้ โดยเริ่มจากการพิจารณา พ.ร.บ. ป่าชุมชน ว่าทำไมถึงไม่ได้รับการยอมรับ ทำให้พบข้อเท็จจริงว่าชาวบ้านมีปัญหาในเรื่องข้อมูล จึงได้นำระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (Geographic Information System: GIS) มาใช้ โดยได้เริ่มเรียนรู้ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๗ และต่อมาได้ตัดสินใจซื้อภาพถ่ายทางอากาศ ๑ ต่อ ๔,๐๐๐ จากกรมพัฒนาที่ดิน ในราคา ๒๕,๐๐๐ บาท มาช่วยในการวางแผนจัดการพื้นที่ ฝึกชาวบ้านในชุมชนให้รู้จักการใช้ GPS เพื่อจับพิกัดแผนที่ และเดินสำรวจมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๘ โดยในปี พ.ศ. ๒๕๕๑ ดำเนินการได้ประมาณร้อยละ ๘๐ หลังจากนั้นจึงมาสำรวจภายในที่ดินของตนเอง เพื่อให้ทราบว่าที่ดินในชุมชนนั้นมีใครครอบครองบ้าง และใช้ประโยชน์อะไรบ้างในพื้นที่ตน ซึ่งเป็นครั้งแรกที่ชาวบ้านสามารถเห็นการใช้ประโยชน์ในที่ดินของตนเอง และเป็นกิจกรรมที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชน

- **แผนที่ทำมือเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม เป็นฐานข้อมูลในการบริหารจัดการที่ดินของชุมชนอย่างยั่งยืน** ชาวบ้านแม่ทาได้ดำเนินการเรื่องการบริหารจัดการที่ดิน โดยได้ริเริ่มการจัดทำแผนที่ทำมือเพื่อกำหนดเขตระหว่างพื้นที่ใช้สอยของชาวบ้านกับพื้นที่ป่า และทำการกันพื้นที่สวนกับพื้นที่ป่าแยกจากกันตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๑ ดังนั้น จึงไม่เกิดปัญหาการทับซ้อนกันระหว่างพื้นที่ป่ากับพื้นที่สวน ตามที่ปรากฏในภาพถ่ายทางอากาศปี พ.ศ. ๒๕๔๕ นอกจากนี้ ในอดีตตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๓๖ ชาวบ้านได้เข้าไปทำแนวเขตป่าในเขตป่าสงวน และกำหนดพื้นที่ด้วยตนเอง โดยแบ่งพื้นที่ใช้ประโยชน์ออกจากพื้นที่อนุรักษ์ และมีการทำแนวป้องกันไฟป่า ซึ่งถือว่าการดำเนินการดังกล่าวนั้นผิดกฎหมาย แต่ก็ทำให้สามารถรักษาผืนป่าไว้ได้ เนื่องจากในสมัยก่อนการทำแนวป้องกันไฟป่าเป็นหน้าที่ของกรมป่าไม้ (ซึ่งมีเจ้าหน้าที่ป่าไม้ดูแลพื้นที่ ๑ คน ต่อ ๑ อำเภอ ๖ ตำบล ไม่เพียงพอ) แต่ปัจจุบันมีการทำแนวป้องกันไฟป่าโดยชาวบ้าน มีกำนันผู้ใหญ่บ้านดูแล และได้กลายเป็นที่ยอมรับจากหน่วยราชการในเวลาต่อมา ซึ่งในปัจจุบันแม่ทามีกรรมการดูแลป่า ๑๒๐ คน และได้รับความร่วมมือจากภาคส่วนต่างๆ ในพื้นที่ ทำให้การดูแลป่ามีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น

- **ข้อมูลที่ได้จากแผนที่ทำมือเป็นข้อมูลสำคัญที่นำมาใช้ในการรับรองสิทธิในที่ดิน ภายใต้โครงการ คทช.** ข้อมูลสำคัญที่ได้จากการเดินสำรวจและทำแผนที่ของ

ชุมชนแม่ทา ได้แก่ พิกัดที่ดินที่ชัดเจน ข้อมูลรายละเอียด ๗๓,๐๐๐ ไร่ ที่ระบุผู้ครอบครอง ขนาดการครอบครอง และลักษณะการใช้ประโยชน์ เพื่อนำไปใช้ในการบริหารจัดการชุมชน ทั้งนี้ จากข้อมูลทำให้สามารถจำแนกที่ดินออกได้เป็น ๕ ประเภท คือ (๑) ที่ดินที่มีเอกสารสิทธิ ๒,๓๑๔ แปลง (๒) พื้นที่ป่าไม้ถาวร ๒๘๐ ไร่ (๓) ที่ดินที่ไม่มีเอกสารสิทธิ ๙,๑๗๐ ไร่ (๔) ป่าใช้สอย ๒๓,๖๐๑ ไร่ และ (๕) ป่าอนุรักษ์ ๓๔,๗๒๙ ไร่ ซึ่งข้อมูลได้จัดทำแล้วเสร็จเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๓ ตั้งแต่สมัยรัฐบาลนายกอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ที่ได้มีการอนุมัติให้มีโฉนดชุมชนต่อมาสมัยรัฐบาลพรรคเพื่อไทยได้มีการดำเนินการเรื่องสิทธิชุมชนซึ่งเป็นเรื่องเดียวกันนี้ จนมาถึงรัฐบาลชุดนี้ที่ได้จัดทำนโยบาย คทช. และจากข้อเท็จจริงดังกล่าวพบว่าทุกรัฐบาลไม่สามารถดำเนินการเรื่องที่ดินได้อย่างเสร็จสิ้น ไม่ใช่เป็นเพราะสาเหตุของข้อมูลและการบริหารจัดการที่ไม่ชัดเจน ถึงแม้จะมีข้อมูลที่สมบูรณ์แล้วภาครัฐก็ยังไม่สามารถรับรองสิทธินั้นได้ จึงได้มีการวิเคราะห้กันใหม่และพบว่า เป็นเพราะความไม่ชัดเจนของแนวทางการดำเนินการต่อไปหลังจากได้รับสิทธิ

- **การต่อสู้เรื่องการตัดไม้ทำลายป่า ไม่ใช่การต่อสู้กับขบวนการตัดไม้เพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่จำเป็นต้องคำนึงถึงสาเหตุหลักของการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้** ซึ่งเป็นเรื่องของการทำการเกษตรขนาดใหญ่ เกษตรพันธสัญญา เกษตรพืชเชิงเดี่ยวที่ก่อให้เกิดการทำลายพื้นที่ป่าเพิ่มขึ้น พื้นที่ชุมชนแม่ทามีพื้นที่ป่าเพิ่มขึ้น เนื่องมาจากการประกอบอาชีพหลักของชาวบ้านแม่ทาที่ไม่สนับสนุนให้มีการบุกรุกป่า

- **โมเดลการประกอบอาชีพที่ใช้พื้นที่น้อย ไม่ต้องบุกรุกพื้นที่ป่าไม้เพื่อทำเกษตรเชิงเดี่ยว** ชุมชนแม่ทามีอาชีพหลักที่สำคัญ ๔ ประเภท คือ (๑) ปลูกข้าวโพดฝักอ่อน ซึ่งมีอายุเก็บเกี่ยวประมาณ ๖๐ วัน และไม่สามารถทำมากได้เนื่องจากลักษณะของพืชที่ไม่สามารถเก็บผลผลิตที่มีความสมบูรณ์ได้ทัน จึงทำให้สามารถปลูกได้โดยเฉลี่ยครอบครัวละ ๒ ไร่ และไม่เกิน ๔ ไร่ ดังนั้น จึงเป็นข้อดีของการจำกัดการขยายพื้นที่การเพาะปลูก (๒) ทำอาชีพปศุสัตว์ เลี้ยงวัวนม ที่มีอยู่ประมาณ ๖๐๐ ตัว วัวเนื้อประมาณ ๑,๐๐๐ ตัว ในช่วง

ฤดูกาลเพาะปลูก วัชพืชจะถูกล่อยในป่าประมาณ ๖ – ๗ เดือน ดังนั้น หากรักษาป่าไว้ได้ ต้นทุนค่าอาหารก็จะไม่มี (๓) รั้งจ้างทั่วไป และ (๔) ทำเกษตรกรรมยั่งยืน เช่น วนเกษตร เกษตรอินทรีย์ และผักปลอดสารพิษ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องส่งเสริมให้ชุมชนประกอบอาชีพเหล่านี้ ด้วยการสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานให้มีความพร้อม และราคาผลผลิตไม่ให้เกิดค่า ดังนั้น การส่งเสริมอาชีพให้มั่นคงจึงเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน

- **การแก้ไขปัญหาของหน่วยงานรัฐโดยการตั้งคณะกรรมการทำให้การทำงานไม่ต่อเนื่อง เพราะจะหมดวาระไปพร้อมกับรัฐบาล** การต่อสู้ของชุมชนแม่ทาที่ผ่านมาในแต่ละรัฐบาลไม่สามารถผลักดันให้สำเร็จได้ เนื่องจากรัฐบาลแต่ละชุดแก้ปัญหาด้วยการตั้งคณะทำงาน คณะอนุกรรมการ ซึ่งจะหมดวาระไปตามรัฐบาลชุดนั้น ๆ ทั้งที่ปัญหายังไม่ได้รับการแก้ไข ดังนั้น ทางชุมชนแม่ทาจึงมีแนวคิดที่จะบริหารจัดการที่ดินเอง แม้ว่าที่ดินนั้นจะได้รับอนุญาตหรือไม่ก็ตาม และจะพยายามพิสูจน์ให้เห็นเป็นรูปธรรมว่าชุมชนสามารถบริหารจัดการพื้นที่ป่าได้

- **คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.) มีนโยบายที่ชัดเจน แต่แนวทางปฏิบัติยังขาดความชัดเจน** แต่ทั้งนี้ ผู้ว่าราชการเชียงใหม่ได้เล็งเห็นความสำคัญของโครงการนี้ โดยได้ริเริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๘ ในการเรียนรู้กระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่ภาครัฐและชุมชน ตลอดจนสร้างความเข้าใจให้แก่ชาวบ้าน และมีการทำประชาคมเพื่อรับรองรายชื่อบุคคล/ครัวเรือน สำหรับกรณีรายได้ที่ถือครองที่ดินเกิน ๒๐ ไร่ ก็สามารถแบ่งให้กับทายาทของผู้ครอบครองที่ดินรายนั้น ๆ ซึ่งในการสร้างความมั่นใจให้ คทช. จังหวัด ได้ให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องร่วมลงนามรับรองการสำรวจที่ดินดังกล่าวด้วย

- **การมอบพื้นที่ส่วนกลางให้ชุมชนเพื่อดำเนินการในด้านโครงสร้างพื้นฐาน** จัดทำ **สารานุกรมโรคให้พร้อม** ถือว่ามีความสำคัญ พื้นที่ส่วนกลางจะต้องเป็นพื้นที่ที่นอกเหนือจากพื้นที่อยู่อาศัยและพื้นที่ประกอบอาชีพ ทั้งนี้ การทำผังชีวิตผังชุมชน มีการจำกัดพื้นที่ มีการทำแนวเขตที่ชัดเจน มีการทำ

แนวกันไฟ โดยขอพื้นที่จากชาวบ้านประมาณ ๒ เมตร มาทำพื้นที่ส่วนกลาง โดยมีการปักหลักหมุดชัดเจน และมีการปลูกป่าในส่วนที่กำหนดเป็นแนวเขต

- **ชุมชนแม่ทามีการจัดตั้งกองทุนที่ดิน** เพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินหลุดมือ รวมถึงการนำที่ดินไปจำนอง โดยให้ อบต. เป็นผู้ดำเนินการ ส่วนการส่งเสริมอาชีพของภาครัฐในบางเรื่องไม่เหมาะสมกับสภาพชุมชน ทั้งนี้ ในการดำเนินงานของแม่ทา จะเริ่มต้นด้วยการมีส่วนร่วมในการคิดว่าสิ่งใดเหมาะสมกับชุมชน ซึ่งก็ได้ค้นพบแล้วว่า อาชีพหลัก ๔ ประเภทที่กล่าวมาในข้างต้น รวมทั้งเรื่องป่าชุมชน มีความเหมาะสมกับลักษณะสภาพของชุมชนแม่ทา แล้วจึงนำเสนอไปเพื่อให้ภาครัฐให้การสนับสนุน

- **ปัญหาอุปสรรคของชุมชนแม่ทาที่สำคัญ** ได้แก่ (๑) การบริหารจัดการเรื่องไม้ที่อยู่ในที่ดินที่ได้รับอนุญาต จากการส่งเสริมให้ปลูกไม้พะยุง ไม้สัก ซึ่งเป็นไม้หวงห้าม ทำให้เกิดปัญหาติดขัดในเรื่องการอนุญาตนำไม้ประเภทดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ (๒) ความไม่ชัดเจนในการดำเนินงานต่อในระดับตำบล หลังจากที่จังหวัดได้รับหนังสืออนุญาตให้ทำประโยชน์ในที่ดินทำกินได้แล้ว ซึ่งระบบการตัดสินใจบางเรื่องอาจไม่จำเป็นต้องผ่าน คทช. จังหวัด เนื่องจากทำให้เกิดความล่าช้าในการตัดสินใจ (๓) กฎหมาย/กฎระเบียบด้านงบประมาณในบางเรื่องที่ไม่เอื้ออำนวย (๔) งบประมาณกองทุนที่ดินมีไม่พอ และ (๕) นโยบายการบริหารจัดการพื้นที่ป่าไม่ชัดเจน เช่น การเพิ่มพื้นที่ป่าอนุรักษ์ของกรมอุทยานแห่งชาติ ปัญหาที่พบคือ ป่าสมบูรณ์ที่ชาวบ้านรักษาไว้กลับถูกขอคืน ในขณะที่ป่าส่วนที่มีการบุกรุกกลับได้รับสิทธิในที่ดินทำกิน

ประเด็นอภิปรายช่วงบ่าย “การขับเคลื่อนโครงการ จัดที่ดินทำกินให้ชุมชนในระดับพื้นที่”

นายอรรถวิษัย ลายประวัติ

สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๑ จ.เชียงใหม่

- ป่าสงวนแห่งชาติของ จ.เชียงใหม่ ได้รับหนังสืออนุญาตให้ดำเนินโครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนไปแล้ว ๗ พื้นที่ ประกอบด้วย ป่าขุนแม่ทา ป่าท่าธาร ป่าแม่ตาลและป่าแม่ยุย ป่าลุ่มน้ำแม่ฝาง ป่าแม่แจ่ม ป่าลุ่มน้ำแม่ฝาง (ชุมชนบ้านหัวฝาย) และป่าจอมทอง ซึ่งเป็นการดำเนินงานตามมติคณะรัฐมนตรี ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๑ โดยใช้ภาพถ่ายทางอากาศปี ๒๕๔๕ เป็นเกณฑ์ ในกรณีพื้นที่ต้นน้ำในเขตชั้นคุณภาพลุ่มน้ำชั้นที่ ๑ และ ๒ ไม่อนุญาตให้ราษฎรเข้าไปอยู่อาศัยหรือทำกินในบริเวณนั้น เว้นแต่ไม่มีที่ดินจัดสรรให้ราษฎรที่อพยพลงมา จึงผ่อนผันให้ชาวบ้านอาศัยอยู่ร่วมกับป่าได้

- ปัจจัยที่ทำให้การจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนของ จ.เชียงใหม่ มีความก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว คือ การลงพื้นที่ไปทำงานร่วมกันของอนุกรรมการทั้ง ๓ ชุด ซึ่งประกอบด้วย อนุกรรมการจัดหาที่ดิน จัดที่ดิน และส่งเสริมพัฒนาอาชีพ ลงพื้นที่ทำงานไปพร้อมกัน ทำให้เจ้าหน้าที่เห็นสภาพพื้นที่และสภาพปัญหาตรงกัน เมื่อมาสู่กระบวนการรับรองสิทธิในเวทีประชาคมของชุมชนก็ทำงานร่วมกัน เจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายลงนามรับรองร่วมกัน

ซึ่งทำให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีความมั่นใจ ยินดีที่จะเดินหน้าในเรื่องนี้ สามารถขับเคลื่อนโครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนในจังหวัดเชียงใหม่ได้อย่างรวดเร็ว

- การแก้ไขปัญหาดัดขัดเกี่ยวกับการพิจารณารายชื่อควรจัดทำบัญชีรายชื่อโดยจำแนกกลุ่มคนเพื่อมิให้คนที่มีปัญหาจำนวนน้อยเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินโครงการ ประเด็นปัญหาเรื่องการอนุมัติรายชื่อผู้ได้รับจัดสรรที่ดินล่าช้า นั้น ทางคณะกรรมการนโยบายที่ดินจังหวัดเชียงใหม่ (คทช.จ.เชียงใหม่) มีแนวทางในการจัดการกับเรื่องดังกล่าว โดยจะจำแนกรายชื่อผู้ที่โอนเปลี่ยนมือซึ่งต้องใช้เวลาในการตรวจสอบพิสูจน์สิทธิ์ออกมาก่อน และเร่งดำเนินการในส่วนของการราษฎรที่ไม่มีปัญหาในกรณีซื้อตรงแปลงตรง และชื่อไม่ตรงแปลงตรงแต่เป็นทายาท โดยให้มีการรับรองจากประชาคมส่วนรายชื่อที่มีการโอนเปลี่ยนมือนั้นจะนำมาเข้าสู่การพิจารณาหลักเกณฑ์การคัดเลือกผู้เข้าร่วมโครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน ๙ ข้อ ซึ่งส่วนใหญ่จะเปลี่ยนมือมาเป็นระยะเวลาแล้วประมาณ ๕-๑๐ ปี ทางสำนักจัดที่ดินของกรมป่าไม้จะตรวจการใช้ประโยชน์ของพื้นที่ทุกปี ถ้าพบว่ามีกรณีโอนเปลี่ยนมืออย่างไม่ถูกต้องก็ต้องคืนพื้นที่ให้ส่วนกลาง นอกจากนี้ ในกรณีที่มีการโอนเปลี่ยนมือ เมื่อได้รับอนุมัติจัดสรรที่ดินแล้วจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขให้ปลูกต้นไม้ยืนต้น ๔๐ ต้น/ไร่ เพื่อเป็นการฟื้นฟูระบบนิเวศ

นายฤกษ์ ลือดารา

นักวิชาการที่ดินชำนาญการ สำนักงานที่ดิน จ.เชียงใหม่

- โครงการ คทช. ขาดระเบียบข้อปฏิบัติสำหรับเจ้าหน้าที่ที่ชัดเจนในระยะแรก โครงการได้เริ่มดำเนินการไปก่อน ภายหลังจึงมีการกำหนดหลักเกณฑ์ ๙ ข้อ ที่กำหนดคุณสมบัติผู้มีสิทธิเข้าร่วมโครงการ สำหรับในจังหวัดเชียงใหม่ พื้นที่แรกที่สำนักงานที่ดินจังหวัดเชียงใหม่เข้าไปดำเนินการ คือ บ้านแม่ทา ซึ่งมีรูปแบบที่ดินและรายชื่อผู้ครอบครองใช้ประโยชน์ค่อนข้างสมบูรณ์ ถือว่าเป็นพื้นที่ที่มีความก้าวหน้าและมีปัญหาน้อย ขณะที่ในพื้นที่อื่นๆ ต่างมีปัญหา อุปสรรค และเงื่อนไขที่แตกต่างกัน

- ผู้ว่าราชการจังหวัดให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนโครงการ คทช. ทำให้สามารถดำเนินการได้อย่างรวดเร็ว เนื่องจากจังหวัดเชียงใหม่มีพื้นที่ที่ต้องเร่งดำเนินการเป็นจำนวนมาก ต้องการการสนับสนุนจากหน่วยงานระดับอำเภอและเจ้าหน้าที่จากส่วนราชการต่างๆ การที่ผู้ว่าราชการจังหวัดให้ความสำคัญกับโครงการนี้ โดยมอบหมายรองผู้ว่าฯ ให้ติดตาม เร่งรัดการดำเนินการในแต่ละพื้นที่ ทำให้สามารถดำเนินการได้อย่างรวดเร็ว

- การโยกย้ายข้าราชการประจำบ่อยครั้ง ทำให้การทำงานไม่ต่อเนื่อง ทั้งในส่วนข้าราชการระดับสูงในจังหวัดและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานที่ทราบข้อมูลและรายละเอียดการทำงานในพื้นที่ นอกจากนี้ ยังทำให้ประสบปัญหาการเบิกจ่าย เนื่องจากเจ้าหน้าที่ทำงานก่อน แล้วจึงทำเรื่องเบิกจ่ายย้อนหลัง การโยกย้ายข้าราชการ ทำให้ประสบปัญหาไม่สามารถเบิกจ่ายได้ ขณะนี้ สำนักงานที่ดินจังหวัดเชียงใหม่ไม่มีงบประมาณในการจัดการประชุม คทช. จังหวัด จึงแก้ปัญหาด้วยการประสานให้ทสจ.จังหวัดเชียงใหม่เป็นเจ้าภาพในการจัดประชุมแทน

- จำนวนเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอกับภารกิจ การมีผู้เข้าร่วมโครงการจำนวนมากที่ต้องเร่งพิจารณาสำรวจให้เรียบร้อย และหลายพื้นที่เป็นพื้นที่สูงชันและห่างไกล ขณะที่เจ้าหน้าที่จำนวนน้อย มีภารกิจจำนวนมาก และถูกเร่งรัดข้อมูลความสำเร็จจากส่วนกลาง ทำให้ต้องอาศัยความร่วมมือและการสนับสนุนจากท้องถิ่น อาทิ ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน และ อบต. ในการประชาสัมพันธ์และร่วมกันทำประชาคมให้รับรองกันเอง ร่วมกับการเสียสละเวลาทำงานนอกเวลาราชการ

นายกนกศักดิ์ ดวงแก้วเรือน

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ทา จ.เชียงใหม่

- ความสำเร็จในการดำเนินการด้านการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน คือ การทำงานร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐและชุมชน และต้องให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจ การบริหารจัดการพื้นที่และทรัพยากรลงสู่ผู้นำชุมชนในระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอเพื่อเชื่อมโยงสู่ระดับจังหวัด โดยยึดประโยชน์ส่วนรวมของชุมชน

เป็นหลักและเป็นศูนย์กลางในการดำเนินงานที่สอดคล้องประสานร่วมกับหน่วยงานรัฐระดับพื้นที่อย่างเป็นระบบ ทั้งนี้ ความสำเร็จของการดำเนินงานด้านการจัดคนลงในพื้นที่จะต้องให้ความสำคัญกับการรับรองสิทธิในที่ดินด้วยการประชาคม เนื่องจากประชาชนในพื้นที่เป็นผู้ที่อยู่อาศัยและคุ้นเคยกับสมาชิกของชุมชนมาอย่างยาวนาน

- การส่งเสริมพัฒนาอาชีพและการรวมกลุ่มภายใต้การดำเนินงานของอนุกรรมการฯ ชุดที่ ๓ เป็นตัวชี้วัดที่สะท้อนความสำเร็จและความยั่งยืนของการดำเนินโครงการ อย่างไรก็ดี วิธีการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายในการส่งเสริมการรวมกลุ่มและพัฒนาอาชีพในพื้นที่ดำเนินโครงการไม่ควรใช้รูปแบบตายตัว แต่ควรให้เป็นไปตามบริบทและความต้องการของแต่ละพื้นที่ นอกจากนี้การดำเนินงานของหน่วยงานหลักต้องมองภาพในเชิงมหภาคมากกว่าที่จะเน้นเรื่องของรูปแบบ ชนิดวิธีดำเนินกิจกรรมในรายละเอียดซึ่งเป็นประเด็นระดับจุลภาค

- ระบบการดำเนินงานของสหกรณ์ เป็นระบบที่มีความเหมาะสมในการที่จะเสริมสร้างการรวมกลุ่ม แต่ไม่ได้ออกแบบมาสำหรับการบริหารจัดการทรัพยากรหรือที่ดินของชุมชน ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องจึงยังไม่สอดคล้องและสนับสนุนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- การติดตามผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับพื้นที่ เป็นเงื่อนไขที่จำเป็นต่อความยั่งยืนของโครงการ เพื่อให้ชุมชน/ประชาชนในพื้นที่ได้มีโอกาสในการรับทราบแนวนโยบายจากภาครัฐ ในขณะเดียวกันยังเปิดโอกาสให้ภาครัฐได้รับทราบประเด็นปัญหาจากพื้นที่เพื่อนำไปพิจารณาหาแนวทางในการดำเนินการแก้ไขปัญหา ซึ่งความมุ่งมั่นของเจ้าหน้าที่ในระดับพื้นที่ดังกล่าวจะช่วยสร้างความไว้วางใจและความเชื่อใจระหว่างภาคีการพัฒนาให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้นและจะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานในพื้นที่ระยะยาว

ภาคผนวก ค

ข้อมูลการสำรวจความคิดเห็น ต่อการดำเนินโครงการจัดที่ดินทำกิน ให้ชุมชน ภายใต้คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ

- ☐ เกณฑ์การคัดเลือกพื้นที่ศึกษา
- ☐ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
- ☐ การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

เกณฑ์การคัดเลือกพื้นที่ศึกษา

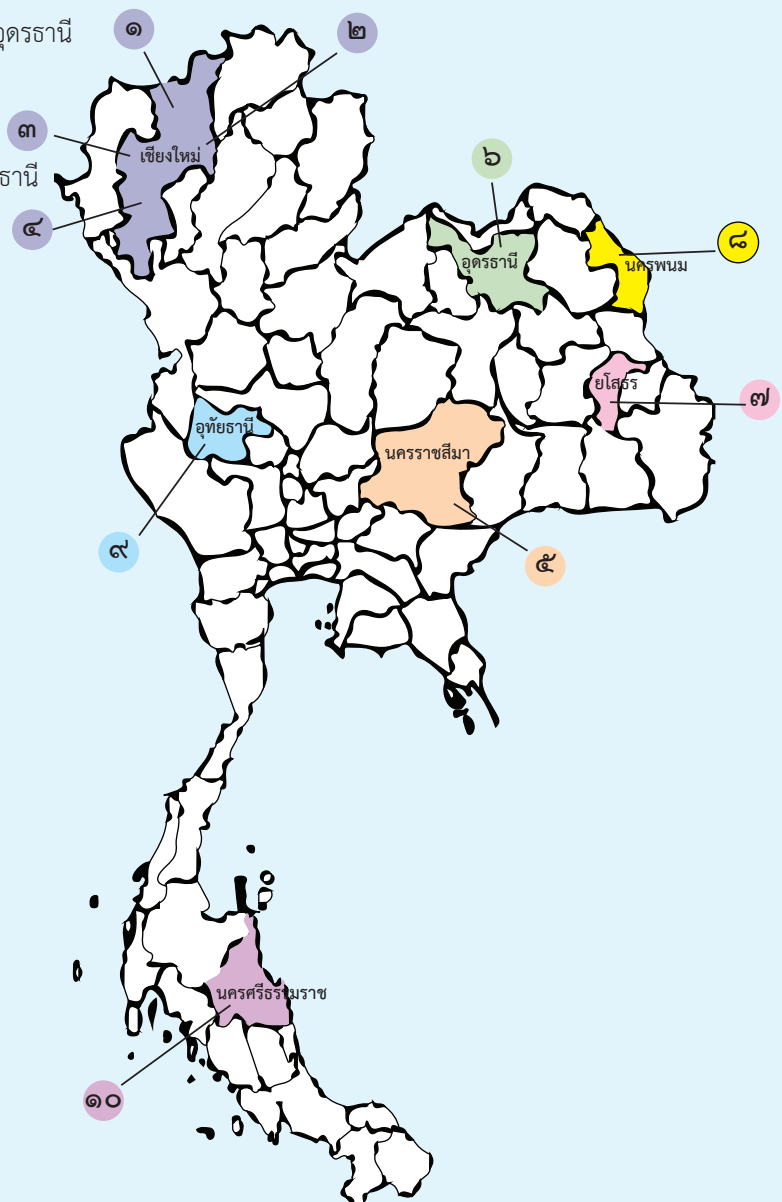
๑. ลำดับการออกหนังสืออนุญาตให้ใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อนำมาจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน

๒. กระบวนการจัดที่ดินทำกินครบถ้วน (หากกระบวนการจัดที่ดินทำกินยังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ จะใช้ดุลยพินิจเพื่อเลือกพื้นที่ที่เหมาะสม)

พื้นที่ศึกษา

พื้นที่ศึกษาที่ได้รับการคัดเลือกจำนวน ๑๐ พื้นที่ ใน ๗ จังหวัด ได้แก่

- ๑) ป่าสงวนแห่งชาติป่าขุนแม่ทา จังหวัดเชียงใหม่
- ๒) ป่าสงวนแห่งชาติป่าท่าธาร จังหวัดเชียงใหม่
- ๓) ป่าสงวนแห่งชาติป่าแม่ตาล-แม่ยุย จังหวัดเชียงใหม่
- ๔) ป่าสงวนแห่งชาติป่าลุ่มน้ำแม่ฝาง จังหวัดเชียงใหม่
- ๕) ป่าสงวนแห่งชาติป่าครุบุรี จังหวัดนครราชสีมา
- ๖) ป่าสงวนแห่งชาติป่าไผ่-ป่าโคกไม้้งาม จังหวัดอุดรธานี
- ๗) ป่าสงวนแห่งชาติป่าโคกนาโก จังหวัดยโสธร
- ๘) ป่าสงวนแห่งชาติป่าดงหมู จังหวัดนครพนม
- ๙) พื้นที่ปฏิรูปที่ดิน สวนป่าห้วยระบำ จังหวัดอุทัยธานี
- ๑๐) ป่าเลนปากน้ำ ป่าเลนปากพญา-ปากนคร และป่าเลนปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

๑. เลือกสุ่มตัวอย่างจากประชากรและเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องในแต่ละพื้นที่ และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบ Simple Random Sampling

๒. ใช้แบบสอบถามเป็นหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม พร้อมทั้งรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานภาครัฐและประชาชนผู้เข้าร่วมโครงการในพื้นที่ศึกษา ๑๐ พื้นที่ โดยมีจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น ๙๗๑ ตัวอย่าง แบ่งเป็น เจ้าหน้าที่รัฐ ๘๒ ตัวอย่าง และประชาชน ๘๘๙ ตัวอย่าง คิดเป็น ร้อยละ ๒๑ ของประชาชนใน ๑๐ พื้นที่ศึกษา ซึ่งมีจำนวนรวมทั้งสิ้น ๔,๓๒๕ ราย ทั้งนี้ ในแต่ละพื้นที่ศึกษา มีรายละเอียด ดังนี้

๑. พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าครบุรี จังหวัดนครราชสีมา วันที่ ๒๑ – ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๙ ลงพื้นที่ชุมชนบ้านซับสะเดา บ้านหัวบึง บ้านไผ่ อำเภอครบุรี และบ้านดอนโบสถ์ บ้านดอนโบสถ์พัฒนา บ้านโคกโจด บ้านใหม่โนนทอง อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา

๒. พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าลุ่มน้ำแม่ฝาง จังหวัดเชียงใหม่ วันที่ ๓๐ มกราคม – ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ ลงพื้นที่ชุมชนบ้านปางควาย บ้านสันมะกอกหวาน และบ้านยาง ตำบลแม่งอน อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่

๓. พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าไผ่ท-ป่าโคกไม้้งาม จังหวัดอุดรธานี วันที่ ๒๑ – ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๐ ลงพื้นที่ชุมชนบ้านดอนนางคำ บ้านบ่อปัทม์ ตำบลสะแบง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี และ บ้านดอนกลอย บ้านนายม ตำบลดอนกลอย อำเภอพิบูลย์รักษ์ จังหวัดอุดรธานี

๔. พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าโคกนาโก จังหวัดยโสธร วันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๖๐ ลงพื้นที่ชุมชนบ้านหนองชุม บ้านคำกลาง ตำบลโคกนาโก อำเภอป่าดัว จังหวัดยโสธร

๕. พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าดงหมู จังหวัดนครพนม วันที่ ๒๐ – ๒๑ เมษายน ๒๕๖๐ ลงพื้นที่ชุมชนบ้านโสกแมว บ้านยางคำ ตำบลอุ่มเหมา อำเภอนครพนม จังหวัดนครพนม

๖. พื้นที่ปฏิรูปที่ดิน (ส.ป.ก.) สวนป่าห้วยระบำ ตำบลระบำ อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี วันที่ ๔ – ๕ พฤษภาคม ๒๕๖๐ ลงพื้นที่ชุมชนใน ตำบลระบำ อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี รวม ๕ ชุมชน

๗. พื้นที่ป่าเลนปากน้ำ ป่าเลนปากพญา-ปากนคร และป่าเลนปากพองฝั่งตะวันตก จังหวัดนครศรีธรรมราช วันที่ ๓๑ พฤษภาคม – ๒ มิถุนายน ๒๕๖๐ ลงพื้นที่ชุมชนใน ตำบลปากพูน อำเภอเมือง ตำบลคลองน้อย และตำบลปากพองฝั่งตะวันตก อำเภอปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช

๘. พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าขุนแม่ทา ป่าท่าธาร และป่าแม่ตาล-แม่ยุย จังหวัดเชียงใหม่ วันที่ ๑๔ – ๑๗ มิถุนายน ๒๕๖๐ ลงพื้นที่ชุมชนใน ตำบลแม่ทา อำเภอแม่ออน ตำบลบ้านแปะ อำเภอจอมทอง และชุมชนบ้านเด่นสารภี ตำบลบ้านตาล อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่

ตารางแสดงจำนวนตัวอย่างของการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม

	พื้นที่	เจ้าหน้าที่รัฐ	ประชาชน	รวม
๑. ป่าครบุรี จ.นครราชสีมา		๗	๑๖	๒๓
๒. ป่าลุ่มแม่น้ำฝาง จ.เชียงใหม่		๑๐	๑๖๔	๑๗๔
๓. ป่าฝุ่เท-โคกเม้งาม จ.อุดรธานี		๘	๑๐๘	๑๑๖
๔. ป่าโคกนาโก จ.ยโสธร		๑๐	๒๙	๓๙
๕. ป่าดงหมู จ.นครพนม		๓๐	๓๙	๖๙
๖. สวนป่าห้วยระบำ จ.อุทัยธานี		๑๒	๘๘	๑๐๐
๗. ป่าเลนปากน้ำ ป่าเลนปากพญา-ปากนคร และป่าเลนปากพน้ำฝั่งตะวันตก จ.นครศรีธรรมราช		๕	๙๗	๑๐๒
๘. ป่าแม่ตาล-แม่ยุย จ.เชียงใหม่		๐	๑๑๖	๑๑๖
๙. ป่าท่าธาร จ.เชียงใหม่		๐	๕๕	๕๕
๑๐. ป่าขุนแม่ทา จ.เชียงใหม่		๐	๑๗๗	๑๗๗
รวม		๘๒	๘๘๙	๙๗๑

การประมวลผลข้อมูลจากแบบสอบถาม

ประชาชน/ชุมชน

ภาพรวม		ภาคเหนือ		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคกลาง		ภาคใต้	
ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ
๑. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม									
๑.๑ สถานะของผู้ตอบแบบสอบถาม	๕๒๕	๕๙.๐๖	๒๙๐	๕๖.๖๔	๙๗	๕๐.๕๒	๘๒.๙๕	๖๕	๖๗.๐๑
	๒๖๔	๒๙.๗๐	๑๕๐	๒๙.๓๐	๘๓	๔๓.๒๓	๖.๘๒	๒๕	๒๕.๗๗
	๑๐๐	๑๑.๒๔	๗๒	๑๔.๐๖	๑๒	๖.๒๕	๑๐.๒๓	๗	๗.๒๒
๑.๒ เพศของผู้ตอบแบบสอบถาม	๔๕๘	๕๑.๕๒	๓๐๑	๕๘.๗๙	๗๑	๓๖.๙๘	๓๐.๖๘	๕๙	๖๐.๘๒
	๔๐๖	๔๕.๖๗	๒๐๐	๓๙.๐๖	๑๐๙	๕๖.๗๗	๖๗.๐๕	๓๘	๓๙.๑๘
	๒๕	๒.๘๑	๑๑	๒.๑๕	๑๒	๖.๒๕	๒.๒๗	-	-
๑.๓ ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม	๕๖๑	๖๓.๑๐	๓๐๗	๕๙.๙๖	๑๓๓	๓๙.๒๗	๗๑.๕๙	๕๘	๕๙.๗๙
	๑๐๑	๑๑.๓๖	๖๓	๑๒.๓๐	๑๖	๘.๓๓	๖.๘๒	๑๖	๑๖.๕๐
	๑๑๕	๑๒.๙๔	๗๐	๑๓.๖๗	๒๖	๑๓.๕๔	๙.๐๙	๑๑	๑๑.๓๔
	๒๗	๓.๐๔	๑๑	๒.๑๕	๗	๓.๖๕	๑.๑๔	๘	๘.๒๕
	๒	๐.๒๓	-	-	๒	๑.๐๔	-	-	-
	๔๗	๖.๔๑	๔๓	๘.๔๐	๑	๐.๕๒	๑๑.๓๖	๓	๓.๐๙
	๒๖	๒.๙๒	๑๘	๓.๕๒	๗	๓.๖๕	-	๑	๑.๐๓

ข้อมูลและข้อสังเกตเพิ่มเติมจากการสัมภาษณ์ : กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นหัวหน้าครัวเรือน โดยมีสัดส่วนใกล้เคียงกันระหว่างเพศชายและเพศหญิง สำหรับระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาและไม่ได้เรียนหนังสือ สำหรับระดับอายุ ส่วนใหญ่ค่อนข้างเป็นผู้สูงอายุ และสำหรับระดับการอ่านออกเขียนได้ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง

ประชาชน/ชุมชน

ภาพรวม		ภาคเหนือ		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคกลาง		ภาคใต้	
ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ
๒. ข้อมูลเกี่ยวกับภูมิสำเนาและการถือครองที่ดินของผู้ตอบแบบสอบถาม									
๒.๑ ระยะเวลาการอาศัยอยู่ในพื้นที่ของผู้ตอบแบบสอบถาม	๐-๕ ปี	๒๔	๒๗๐	๓	๐.๖๕	-	-	๒๐	๒๒.๗๓
	๕-๑๕ ปี	๒๒	๒๔๗	๕	๑.๐๙	๘	๔.๑๗	๖	๖.๘๒
	๑๕-๒๕ ปี	๔๙	๕๕๑	๒๕	๕.๔๕	๖	๓.๑๓	๘	๙.๐๙
	มากกว่า ๒๕ ปีขึ้นไป	๗๖๗	๘๖.๒๘	๔๑๓๑๓	๘๙.๙๘	๑๖๙	๘๘.๐๒	๔๙	๕๕.๖๘
	ไม่ระบุ	๒๗	๓.๐๔		๒.๘๓	๙	๔.๖๙	๕	๕.๖๘
๒.๒ ภูมิสำเนาเดิมของผู้ตอบแบบสอบถาม	เกิดและอยู่ในพื้นที่ที่ย้ายมาจากพื้นที่อื่น	๖๒๑	๖๙.๘๕	๓๗๖	๗๓.๔๔	๑๕๖	๘๑.๒๕	๑๖	๑๘.๑๘
	ไม่ระบุ	๑๙๑	๒๑.๔๙	๘๑	๑๕.๘๒	๒๓	๑๑.๙๘	๖๖	๗๕.๐๐
		๗๗	๘.๖๖	๕๕	๑๐.๗๔	๑๓	๖.๗๗	๖	๖.๘๒
๒.๓ การถือครองที่ดิน	ครอบครองเฉพาะที่ดิน คทช.	๕๐๙	๕๗.๒๖	๓๑๑	๖๐.๗๔	๖๘	๓๕.๔๒	๖๗	๗๖.๑๔
	ครอบครองที่ดินมากกว่า ๑ ประเภท เช่น ส.ป.ก. โฉนด ฯลฯ	๓๘๐	๔๒.๗๔	๒๐๑	๓๙.๒๖	๑๒๔	๖๔.๕๘	๒๑	๒๓.๘๖

ข้อมูลและข้อสังเกตเพิ่มเติมจากการสัมภาษณ์ :

- ๑) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่ บางส่วนเข้ามาอยู่ในชุมชนจากการแต่งงานกับคนในพื้นที่ เว้นแต่ในพื้นที่โครงการ คทช. ส่วนป้าห้วยระบำ (อุทัยธานี) ที่มีจำนวนผู้ที่อพยพย้ายถิ่นที่อยู่จากจังหวัดอื่น อาทิ สุพรรณบุรี ราชบุรี เพชรบูรณ์ และอำนาจเจริญ เป็นต้น และเข้ามาประกอบอาชีพทั้งในภาคเกษตรกรรมและรับจ้างทั่วไปในพื้นที่
- ๒) ในภาพรวม กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะไม่มีที่ดินอื่นนอกจากที่ดินจากโครงการ คทช. ขณะที่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลับพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ จะครอบครองที่ดินประเภทอื่นๆ ด้วย อาทิ ที่ดินในเขตปฏิรูป (ส.ป.ก.) และที่ดินที่เป็นกรรมสิทธิ์แบบปัจเจก (โฉนด) เป็นต้น ซึ่งจากการ

สอบถาม ส่วนใหญ่จะเป็นที่ดินแปลงไม่ใหญ่นัก ไม่เกิน ๑๐ ไร่ และให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า ที่ดินที่ไม่มีอยู่มีเพียงเล็กน้อย ไม่เพียงพอต่อการประกอบอาชีพ สำหรับภาคเหนือ กลุ่มตัวอย่างมีการครอบครองที่ดินประเภทอื่น อาทิ ที่ดินไม่มีเอกสารสิทธิ์ เป็นต้น ส่วนใหญ่ จะประกอบอาชีพทำสวนผลไม้ ได้แก่ สวณลำไย และสวนลิ้นจี่ โดยที่ดินที่อยู่ในโครงการ คทช. จะเป็นพื้นที่แปลงเล็ก ไม่เกิน ๓ ไร่ (อยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำชั้น ๓-๔-๕) ใช้ประโยชน์เป็นที่อยู่อาศัย ขณะที่พื้นที่ที่เป็นสวนผลไม้ จะเป็นพื้นที่ที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ใดๆ และอยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำชั้น ๑-๒ ซึ่งไม่สามารถนำมาเข้าโครงการ คทช. ได้ ทำให้กลุ่มตัวอย่างค่อนข้างเป็นกังวลต่อความมั่นคงในการประกอบอาชีพสวนผลไม้ และต้องการให้กรมป่าไม้แก้ปัญหาที่ดินในพื้นที่ทำกินซึ่งอยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำชั้น ๑-๒ เช่นกัน โดยส่วนใหญ่ให้ข้อมูลว่า ได้ครอบครองทำกินมานาน และจะไม่บุกรุกขยายพื้นที่เพิ่มเติมอีก

ประชาชน/ชุมชน

ภาพรวม		ภาคเหนือ		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคกลาง		ภาคใต้	
ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ
๓. ข้อมูลเศรษฐกิจ-สังคมของผู้ตอบแบบสอบถาม									
๓.๑ รายได้ครัวเรือนต่อปี	๐-๓๐,๐๐๐ บาท	๓๐๔	๓๔.๒๐	๑๔๑	๒๗.๕๔	๗๘	๔๐.๖๓	๕๙	๖๗.๐๕
	๓๐,๐๐๑-๑๘๐,๐๐๐ บาท	๔๙๖	๕๕.๗๙	๓๐๓	๕๙.๑๘	๑๐๑	๕๒.๖๐	๒๖	๖๘.๐๕
	มากกว่า ๑๘๐,๐๐๐ บาท	๕๑	๕.๗๔	๔๒	๘.๒๐	๔	๒.๐๘	-	๕.๑๕
	ไม่ระบุ	๓๘	๔.๒๗	๒๖	๕.๐๘	๙	๔.๖๙	๓	-
๓.๒ หนี้สินครัวเรือน	น้อยกว่า ๑๘๐,๐๐๐ บาท	๔๕๖	๕๑.๒๙	๒๔๘	๔๘.๔๔	๑๐๔	๕๔.๑๗	๖๐	๖๘.๑๖
	มากกว่า ๑๘๐,๐๐๐ บาท	๑๘๘	๒๑.๑๕	๑๐๙	๒๑.๒๙	๔๗	๒๔.๔๘	๑๖	๑๖.๕๐
	ไม่ระบุ	๒๔๕	๒๗.๕๖	๑๕๕	๓๐.๒๗	๔๑	๒๑.๓๕	๑๒	๓๗.๑๔
๓.๓ อาชีพ (ตอบได้ > ๑ ข้อ)	เพาะปลูก	๗๒๗	๘๑.๗๘	๔๓๔	๘๔.๗๗	๑๘๑	๙๔.๒๗	๘๓	๙๔.๓๒
	เลี้ยงสัตว์	๒๕๕	๒๘.๖๘	๑๓๕	๒๖.๓๗	๘๓	๔๓.๒๓	๒๓	๒๖.๑๔
	ประมง	๑๓๓	๑๔.๙๖	๒๒	๔.๓๐	๒๑	๑๐.๙๔	๑๔	๑๕.๙๑
	เก็บหาของป่า	๕๘	๖.๕๒	๔๗	๙.๑๘	๘	๔.๑๗	๓	๓.๔๑
	ค้าขาย	๖๕	๗.๓๑	๔๐	๗.๘๑	๑๑	๕.๗๓	๘	๙.๐๙
	รับจ้างในพื้นที่	๓๓๑	๓๗.๒๓	๑๙๗	๓๘.๔๘	๖๓	๓๒.๘๑	๔๘	๕๔.๕๕
	รับจ้างนอกพื้นที่	๕๓	๕.๙๖	๒๔	๔.๖๙	๓	๑.๕๖	๒๔	๒๗.๒๗
	อื่นๆ	๒๗	๓.๐๔	๑๖	๓.๑๓	๘	๔.๑๗	๒	๒.๒๗

ข้อมูลและข้อสังเกตเพิ่มเติมจากการสัมภาษณ์ :

๑) ในภาพรวม กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้ครัวเรือนต่อปี มากกว่า ๓๐,๐๐๐ บาทต่อคนต่อปี และเมื่อดูข้อมูลรายภาค จะพบว่า มีเพียงกลุ่มตัวอย่างจากภาคกลาง (พื้นที่ ส.ป.ก. ห้วยกระบือ) เท่านั้น ที่ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อปีไม่เกิน ๓๐,๐๐๐ บาทต่อคนต่อปี เนื่องจากเป็นพื้นที่โครงการ คทช. ที่จัดผู้เข้าร่วมโครงการจากกลุ่มผู้ยากไร้ที่ลงทะเบียนไว้กับสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมเป็นหลัก ขณะทีกลุ่มตัวอย่างในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่อยู่อาศัยและทำกินในพื้นที่โครงการฯ (ป่าสงวนแห่งชาติ) มาตั้งแต่การสำรวจผู้อยู่ในพื้นที่ป่าตามมติคณะรัฐมนตรี ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๑ เพื่อดำเนินโครงการสิทธิทำกิน (สทก.) ได้แก่ ผู้ที่อยู่อาศัยมาก่อน อาชีพรับจ้าง แต่เมื่อเข้าโครงการฯ แล้ว จึงเริ่มหันมาประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรมเพิ่มเติม

เมื่อตรวจสอบกับภาพถ่ายดาวเทียมปี ๒๕๔๕ และกลุ่มตัวอย่างในภาคใต้ เป็นผู้อยู่อาศัยและทำกินในพื้นที่โครงการฯ (ป่าชายเลน) ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ถือครองใช้ประโยชน์อยู่ในปัจจุบันและยินยอมแบ่งพื้นที่ในการฟื้นฟูป่าชายเลน ตามเงื่อนไขของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (ทช.) เนื่องจากไม่มีการสำรวจผู้อยู่ในพื้นที่ป่าตามมติคณะรัฐมนตรี ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๑

๒) ในภาพรวม กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอาชีพในภาคเกษตรกรรมเป็นหลัก โดยในพื้นที่ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ ก่อนและหลังเข้าโครงการ คทช. จะไม่มีการเปลี่ยนแปลงอาชีพ แต่สำหรับภาคกลาง (พื้นที่ ส.ป.ก. ห้วยกระบือ) พบว่า ก่อนเข้าร่วมโครงการฯ ส่วนใหญ่ประกอบ

ประชาชน/ชุมชน

ภาพรวม		ภาคเหนือ		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคกลาง		ภาคใต้	
ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ
๔. ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน : ด้านความเหมาะสมของหลักเกณฑ์โครงการ									
๔.๑ การรับทราบหลักเกณฑ์การคัดเลือกผู้เข้าร่วมในโครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน	ไม่ทราบ	๔๓๔	๕๕.๘๒	๒๘๔	๕๕.๔๗	๗๗	๔๐.๑๐	๒๖	๒๙.๕๕
	ทราบ	๓๙๒	๕๔.๐๙	๑๘๕	๓๖.๑๓	๑๐๓	๕๓.๖๕	๖๐	๖๘.๑๘
	ไม่ระบุ	๖๓	๗.๐๙	๔๓	๘.๔๐	๑๒	๖.๒๕	๒	๒.๒๗
๔.๒ คิดเห็นต่อการหลักการอนุญาตให้ใช้ประโยชน์ที่ดินรูปแบบกรรมสิทธิ์ร่วมโดยไม่ให้ออกสารสิทธิ์รายบุคคล	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	๑๓๒	๑๔.๘๕	๘๔	๑๖.๔๑	๒๒	๑๑.๔๖	๑๒	๑๓.๖๔
	ไม่เห็นด้วย	๒๓๔	๒๖.๓๒	๑๔๖	๒๘.๕๑	๕๖	๒๙.๑๗	๑๗	๑๙.๓๒
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	๓๓๔	๓๗.๕๗	๑๘๓	๓๕.๗๔	๗๒	๓๗.๕๐	๓๖	๔๐.๙๑
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	๑๕๗	๑๗.๖๖	๘๔	๑๖.๔๑	๓๐	๑๕.๖๒	๒๐	๒๒.๗๓
	ไม่ระบุ	๓๒	๓.๖๐	๑๕	๒.๙๓	๑๒	๖.๒๕	๓	๓.๔๑

ข้อมูลและข้อสังเกตเพิ่มเติมจากการสัมภาษณ์ :

๑) สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ตอบว่า ‘ไม่ทราบ’ ถึงหลักเกณฑ์การคัดเลือกผู้เข้าร่วมโครงการ คพช. ได้ให้เหตุผลประกอบหลายประการ ได้แก่ (๑) ตนเองขาดการประชุมหมู่บ้าน จึงอาจทำให้พลาดการรับฟังข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ (๒) เจ้าหน้าที่ไม่ได้อธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับโครงการฯ ให้ทราบ (๓) นโยบายแนวทาง และโครงการเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาดินของรัฐมีเป็นจำนวนมาก ไม่มีความต่อเนื่องและเปลี่ยนแปลงหลายครั้ง ทำให้ชาวบ้านเกิดความสับสน และ (๔) หลายครั้งที่เจ้าหน้าที่ร่วมกันผู้นำหมู่บ้านเข้ามาในพื้นที่เพื่ออธิบายถึงโครงการฯ แต่จะเป็นการพูดในเวทีใหญ่ มีเวลาน้อย ดังนั้น เมื่อไม่เข้าใจ ชาวบ้านก็ไม่กล้าซักถาม และได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ในการให้ข้อมูลแก่ชาวบ้าน เจ้าหน้าที่ภาครัฐควรเข้ามาพูดคุยและอธิบายให้เข้าใจแบบกลุ่มย่อย ทำให้สามารถซักถามได้เมื่อไม่เข้าใจ ซึ่งแม้จะใช้เวลามาก แต่จะทำให้ข้อมูลเข้าถึงชาวบ้านได้ดีกว่า

๒) สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ตอบว่า ‘ไม่เห็นด้วย’ และ ‘ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง’ ได้ให้เหตุผลประกอบว่าต้องการออกสารสิทธิ์รายบุคคลเนื่องจากกรรมสิทธิ์แบบปัจเจกดังกล่าวมีประโยชน์หลายด้านที่ตอบสนองความต้องการด้านการได้มองเห็นจากที่ดินสำหรับทำกิน ยกตัวอย่างเช่น (๑) สามารถนำไปเข้าธนาคารเพื่อนำเงินมาลงทุนในการประกอบอาชีพ (๒) ใช้ประกอบการขออนุมัติขุดบ่อน้ำหรือขออนุญาตก่อสร้างสิ่งปลูกสร้างต่างๆ ในพื้นที่ (๓) ใช้ประกอบการขึ้นทะเบียนการรับรองแหล่งผลิตพืช (Good Agricultural Practices : GAP) และ (๔) ใช้ประกอบการเข้าร่วมโครงการให้ความช่วยเหลือและการเยียวยาของภาครัฐ อาทิ การประกันราคาผลผลิต และการเยียวยาความเสียหายจากร้ายพิบัติ อย่างไรก็ตาม จากการสอบถามเพิ่มเติม หากเข้าร่วมในโครงการ คพช. แล้ว รัฐบาลยินยอมผ่อนผันให้สมาชิกโครงการ คพช. ได้รับสิทธิประโยชน์ในด้านต่างๆ โดยไม่ต้องใช้เอกสารกรรมสิทธิ์แบบปัจเจก ก็จะทำให้ชาวบ้านยอมรับและเห็นด้วยกับหลักการ คพช. ที่อนุญาตให้ใช้ประโยชน์ที่ดินรูปแบบกรรมสิทธิ์ร่วม โดยไม่ให้ออกสารสิทธิ์รายบุคคลได้

ประชาชน/ชุมชน

๔. ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน : ด้านความเหมาะสมของหลักเกณฑ์โครงการ (ต่อ)

ภาพรวม	ภาคเหนือ		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคกลาง		ภาคใต้	
	ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ
๔.๓ ความเหมาะสมของหลักเกณฑ์การคัดเลือกผู้เข้าร่วมโครงการฯ (๑) การเป็นบุคคลสัญชาติไทย	๓๑๑ ๘๒๐ ๓๓๘	๓.๔๙ ๙๒.๒๔ ๔.๒๗	๓๐ ๔๖๐ ๒๒	๕.๘๖ ๘๙.๘๔ ๔.๓๐	๑ ๑๘๒ ๙	๐.๕๒ ๙๔.๗๙ ๔.๖๙	- ๙๒ ๕	- ๙๔.๘๕ ๕.๑๕
(๒) เป็นผู้ยากไร้ ไม่มีที่ทำกิน และ/หรือ ที่อยู่อาศัย หรือมีรายได้ไม่เกิน ๓๐,๐๐๐ บาทต่อปีต่อคน	๓๔๙ ๔๙๐ ๕๐	๓๙.๒๖ ๕๕.๑๒ ๕.๖๒	๒๑๗ ๒๖๐ ๓๕	๔๒.๓๘ ๕๐.๗๘ ๖.๘๔	๘๙ ๙๕ ๘	๔๖.๓๕ ๔๙.๔๘ ๔.๑๗	๓๔ ๕๘ ๕	๓๕.๐๖ ๕๙.๗๙ ๕.๑๕
(๓) บรรลุนิติภาวะแล้ว หรือเป็นหัวหน้าครอบครัว	๔๔ ๘๐๗ ๓๘	๔.๙๕ ๙๐.๗๘ ๔.๒๗	๓๕ ๔๕๖ ๒๑	๖.๘๔ ๘๙.๐๖ ๔.๑๐	๙ ๑๗๓ ๑๐	๔.๖๙ ๙๐.๑๐ ๕.๒๑	- ๙๒ ๕	- ๙๔.๘๕ ๕.๑๕
(๔) มีถิ่นที่อยู่ในท้องที่ที่จะจัดที่ดิน หรือใกล้เคียง	๓๔ ๘๑๗ ๓๘	๓.๘๒ ๙๑.๙๐ ๔.๒๘	๒๑ ๔๖๙ ๒๒	๔.๑๐ ๙๑.๖๐ ๔.๓๐	๔ ๑๗๙ ๙	๒.๐๘ ๙๓.๒๓ ๔.๖๙	๒ ๙๐ ๕	๒.๐๖ ๙๒.๗๙ ๕.๑๕
(๕) มีความสามารถทำประโยชน์ในที่ดินได้	๒๖ ๘๒๕ ๓๘	๒.๙๓ ๙๒.๘๐ ๔.๒๗	๒๑ ๔๖๙ ๒๒	๔.๑๐ ๙๑.๖๐ ๔.๓๐	๕ ๑๗๙ ๘	๒.๖๐ ๙๓.๒๓ ๔.๑๗	- ๙๒ ๕	- ๙๔.๘๕ ๕.๑๕
(๖) ไม่เป็นคนวิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ	๘๘ ๗๖๐ ๔๑	๙.๙๐ ๘๕.๔๙ ๔.๖๑	๖๕ ๔๒๕ ๒๒	๑๒.๗๐ ๘๓.๐๐ ๔.๓๐	๑๔ ๑๖๗ ๑๑	๗.๒๙ ๘๖.๙๘ ๕.๗๓	๓ ๘๙ ๕	๓.๑๐ ๙๑.๗๕ ๕.๑๕
(๗) ยินยอมปฏิบัติตามระเบียบ ข้อบังคับ ข้อกำหนด และเงื่อนไขที่กำหนด	๙๔ ๗๔๗ ๔๘	๑๐.๕๗ ๘๔.๐๓ ๕.๔๐	๗๒ ๔๑๓ ๒๗	๑๔.๐๖ ๘๐.๖๖ ๕.๒๗	๑๗ ๑๖๒ ๑๓	๘.๘๕ ๘๖.๓๘ ๖.๗๗	๕ ๘๗ ๕	๕.๑๕ ๘๙.๗๐ ๕.๑๕

ประชาชน/ชุมชน

ภาพรวม	ภาคเหนือ		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคกลาง		ภาคใต้	
	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ	ราย
๔. ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน : ด้านความเหมาะสมของหลักเกณฑ์โครงการ (ต่อ)								
๔.๓ ความเหมาะสมของหลักเกณฑ์การคัดเลือกผู้เข้าร่วมโครงการฯ (ต่อ) (๘) ยังไม่เคยได้รับการช่วยเหลือในการจัดที่ดินจากทางราชการมาก่อน	๑๓๘	๑๕,๕๒	๘๒	๑๖.๐๒	๕๓	๒๗.๖๑	๑	๑.๑๔
	๖๙๔	๗๘.๐๗	๓๙๗	๗๗.๕๓	๑๒๓	๖๔.๐๖	๘๔	๙๕.๔๕
	๕๗	๖.๔๑	๓๓	๖.๔๕	๑๖	๘.๓๓	๓	๓.๔๑
(๙) คณะอนุกรรมการนโยบายที่ดินจังหวัด (คทช.จังหวัด) สามารถใช้ ดุลยพินิจผ่อนผันการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์เป็นการเฉพาะรายได้ เพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจ สังคม และความสงบเรียบร้อย	๘๗	๙.๗๙	๕๐	๙.๗๗	๒๔	๑๒.๕๐	-	๑๓
	๗๑๙	๘๐.๘๗	๔๑๑	๘๐.๒๗	๑๔๔	๗๕.๐๐	๘๕	๙๖.๕๙
	๘๓	๙.๓๔	๕๑	๙.๙๖	๒๔	๑๒.๕๐	๓	๓.๔๑

ข้อมูลและข้อสังเกตเพิ่มเติมจากการสัมภาษณ์ :

กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับจัดสรรที่ดินส่วนใหญ่ ไม่ทราบหลักเกณฑ์การคัดเลือกผู้เข้าร่วมโครงการ
อย่างครบถ้วน แต่เมื่อพิจารณาหลักเกณฑ์ในแต่ละข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เห็นด้วยกับ
หลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เว้นแต่หลักเกณฑ์ ๒ ข้อ ที่มีกลุ่มตัวอย่างส่วนหนึ่งเห็นว่าไม่เหมาะสมนัก
ซึ่งมีคำอธิบายเพิ่มเติมในแต่ละหลักเกณฑ์ ดังนี้

- ๑) หลักเกณฑ์ข้อที่ ๓ ที่ระบุเกี่ยวกับรายได้ไม่เกิน ๓๐,๐๐๐ บาทต่อปีต่อคน ซึ่งมีการให้ข้อเสนอแนะ
เพิ่มเติมว่า ไม่ควรพิจารณาเฉพาะรายได้เท่านั้น แต่ควรพิจารณาหนี้สินประกอบด้วย เนื่องจาก
ประชาชนบางส่วนอาจมีรายได้เกินกว่า ๓๐,๐๐๐ บาทต่อปีต่อคน แต่มีหนี้สินครัวเรือนจำนวนมาก
ดังนั้น หากปรับหลักเกณฑ์เป็น ‘รายได้สุทธิ’ แทน ‘รายได้’ น่าจะมีความเหมาะสมมากกว่า
- ๒) หลักเกณฑ์ข้อที่ ๘ ที่ระบุเกี่ยวกับการไม่เคยได้รับความช่วยเหลือในการจัดที่ดินจากทางราชการ
มาก่อน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า ควรพิจารณาผ่อนผันให้ในบางกรณี ซึ่งอาจ
เคยได้รับความช่วยเหลือจากภาครัฐจริง เช่น ที่ดิน ส.ป.ก. แต่ก็เป็นที่ดินจำนวนน้อย ไม่เกิน ๑๐ ไร่
เมื่อรวมกับที่ดินในโครงการ คทช. ที่ได้รับ ก็ไม่เกิน ๒๐ ไร่ ตามที่กำหนดเดิม

ประชาชน/ชุมชน

ภาพรวม	ภาคเหนือ		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคกลาง		ภาคใต้	
	ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ

๕. ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน : ด้านประสิทธิภาพเจ้าหน้าที่รัฐ								
๕.๑ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานมีความเข้าใจ สามารถอธิบายกระบวนการและขั้นตอนโครงการจัดที่ดินทำกินให้ท่านและชุมชนเข้าใจได้	๖๑	๖.๘๖	๓๗	๗.๒๓	๑๒	๖.๒๕	๖	๖.๑๙
	๒๓๔	๒๖.๓๒	๑๖๑	๓๑.๔๕	๔๒	๒๑.๘๘	๑๙	๑๙.๕๙
	๔๑๔	๔๖.๕๗	๒๑๐	๔๑.๐๒	๙๗	๕๐.๕๒	๕๒	๕๓.๖๑
	๑๑๕	๑๒.๙๔	๖๐	๑๑.๗๑	๒๗	๑๔.๐๖	๑๖	๑๖.๔๙
	๖๕	๗.๓๑	๔๔	๘.๕๙	๑๔	๗.๒๙	๔	๔.๑๒
๖. ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน : ด้านการจัดที่ดิน								
๖.๑ กระบวนการคัดเลือกผู้เข้าร่วมโครงการมีความโปร่งใส ยุติธรรม (ประเมินจากการเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่มีการจัดประชาคม หรือเป็นผู้ได้รับการยอมรับจากชุมชน)	๓๐	๓.๓๗	๒๓	๔.๔๙	๔	๒.๐๘	๒	๒.๐๖
	๑๑๕	๑๒.๙๔	๗๒	๑๔.๐๖	๑๔	๗.๒๙	๑๑	๑๑.๓๔
	๕๐๘	๕๗.๑๔	๒๗๔	๕๓.๕๒	๑๓๖	๗๐.๘๔	๕๐	๕๑.๕๕
	๑๖๓	๑๘.๓๔	๙๓	๑๘.๑๖	๒๔	๑๒.๕๐	๒๙	๒๙.๙๐
	๗๓	๘.๒๑	๕๐	๙.๗๗	๑๔	๗.๒๙	๕	๕.๑๕
๖.๒ ความเหมาะสมของจำนวนที่ดินที่ได้รับ (ประเมินจากความเพียงพอต่อการประกอบอาชีพของท่าน)	๕๗	๖.๔๑	๓๑	๖.๐๕	๑๕	๗.๘๑	๑๐	๑๐.๓๑
	๑๖๑	๑๘.๑๑	๘๗	๑๖.๙๙	๔๕	๒๓.๔๔	๑๐	๑๐.๓๑
	๔๔๖	๕๐.๑๗	๒๕๒	๔๙.๒๒	๙๑	๔๗.๔๐	๕๒	๕๓.๖๐
	๑๒๗	๑๔.๒๙	๗๖	๑๔.๘๕	๒๑	๑๐.๙๓	๑๙	๑๙.๕๙
	๙๘	๑๑.๐๒	๖๖	๑๒.๘๙	๒๐	๑๐.๔๒	๖	๖.๑๙
๖.๓ ผู้ที่รับผิดชอบเลือกแต่ไม่มาใช้ประโยชน์ที่ดินที่ได้รับสิทธิ	๕๐๙	๕๗.๒๖	๒๘๑	๕๔.๘๘	๑๓๐	๖๗.๗๑	๖๘	๗๐.๑๐
	๑๒๒	๑๓.๗๒	๕๕	๑๐.๗๕	๑๔	๗.๒๙	๑๐	๑๐.๓๒
	๑๙๓	๒๑.๗๑	๑๓๐	๒๕.๓๙	๓๘	๑๙.๗๙	๑๔	๑๔.๕๓
	๖๕	๗.๓๑	๔๖	๘.๙๘	๑๐	๕.๒๑	๕	๕.๑๕
	๕๙๗	๖๗.๑๕	๓๑๙	๖๒.๓๑	๑๕๔	๘๐.๒๑	๕๓	๕๔.๖๔
๖.๔ ผู้ที่ถือครองที่ดินเกินจำนวน ยอมมอบที่ดินให้แก่ผู้อื่น	๕๘	๖.๕๒	๒๗	๕.๒๗	๙	๔.๖๘	๒๑	๒๑.๖๕
	๑๖๗	๑๘.๗๙	๑๒๐	๒๓.๔๔	๑๙	๙.๙๐	๑๙	๑๙.๕๙
	๖๗	๗.๕๔	๔๖	๘.๙๘	๑๐	๕.๒๑	๔	๔.๑๒

ประชาชน/ชุมชน

๖. ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน : ด้านการจัดที่ดิน (ต่อ)

ภาพรวม		ภาคเหนือ		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคกลาง		ภาคใต้	
ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ
ไม่มี มี ไม่ทราบ ไม่ระบุ	๒๙๙	๓๓.๖๓	๑๕๕	๓๐.๐๘	๒๑.๓๕	๖๕	๗๓.๘๗	๓๙	๔๐.๒๑
	๔๔๘	๕๐.๓๙	๒๕๔	๔๙.๖๑	๑๓๗	๖	๖.๘๒	๕๑	๕๒.๕๘
	๗๓	๘.๒๑	๕๗	๑๑.๑๓	๕	๖.๖๐	๗.๙๕	๔	๔.๑๒
	๖๙	๗.๗๗	๔๗	๙.๑๘	๙	๑๐	๑๑.๓๖	๓	๓.๐๙

ข้อมูลและข้อสังเกตเพิ่มเติมจากการสัมภาษณ์ :

- ๑) ในหลายพื้นที่ กลุ่มตัวอย่างได้สะท้อนให้ทราบว่า เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมีความพยายามในการเข้ามาทำงานในพื้นที่อย่างมาก ได้มีการประสานกับผู้นำชุมชน เพื่ออธิบายเกี่ยวกับโครงการ คพช. ให้ประชาชนเข้าใจ ในขณะที่อีกหลายพื้นที่ หากเจ้าหน้าที่มีข้อจำกัด อาทิ เจ้าหน้าที่น้อย หรือเกิดการโยกย้ายเจ้าหน้าที่ในท้องที่บ่อยครั้ง ก็จะส่งผลกระทบต่อการทำงานและความสามารถ ในการอธิบายให้ชุมชนมีความเข้าใจในโครงการได้
- ๒) ในกระบวนการคัดเลือกประชาชนเพื่อเข้าร่วมโครงการ คพช. กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เห็นว่ามีความโปร่งใส ยุติธรรมในระดับสูง เนื่องจากผู้ที่ได้รับคัดเลือกล้วนเป็นผู้ที่อาศัยทำกินในพื้นที่อยู่จริง ไม่มีบุคคลภายนอกชุมชนเข้ามาสวมสิทธิ์ โดยใช้กระบวนการประชาคมเป็นกลไกในการรับรองระดับชุมชน โดยเฉพาะในพื้นที่ คพช. ที่เป็นป่าสงวนแห่งชาติอยู่เดิม จะมีบัญชีรายชื่อผู้ขึ้นทะเบียน สทก. (ตามมติ ครม. ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๑) ที่ทางกรมป่าไม้สำรวจไว้ก่อนหน้านี้แล้วเพื่อตรวจสอบการเปลี่ยนมือผู้ใช้ประโยชน์ที่ดิน อย่างไรก็ตาม ในระดับพื้นที่ ส.ป.ก. ที่มีการคัดเลือกผู้เข้าร่วมโครงการจากกลุ่มผู้ขึ้นทะเบียนผู้ยากไร้ในพื้นที่ อาจมีปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่และอาจนำไปสู่การแทรกแซงจากอำนาจการเมืองท้องถิ่น เนื่องจากมีจำนวนแปลง คพช. น้อยมากเมื่อเทียบกับจำนวนผู้ยากไร้ทั้งหมด ซึ่งระบบการขึ้นทะเบียนผู้ยากไร้ในปัจจุบัน ก็ยังไม่สามารถตรวจสอบข้อเท็จจริงได้อย่างชัดเจนว่าเป็นผู้ยากไร้จริงหรือไม่ สำหรับพื้นที่ป่าชายเลน ผู้ได้รับคัดเลือกเข้าโครงการ คพช. ส่วนใหญ่ เป็นผู้อาศัยทำกินในพื้นที่อยู่จริง โดยใช้กระบวนการประชาคมเป็นกลไกในการรับรองระดับชุมชนเช่นกัน แต่เนื่องด้วยไม่มีการสำรวจขึ้นทะเบียน สทก. (ตามมติ ครม. ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๑) จึงอาจพบกรณีที่มีการซื้อขายเปลี่ยนมือในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา

๓) สำหรับความเหมาะสมของจำนวนที่ดินที่ได้รับ เงื่อนไขของแต่ละพื้นที่ซึ่งส่งผลต่อที่ดินที่ได้รับจะแบ่งออกเป็น ๓ กลุ่มหลัก คือ (๑) กลุ่มที่ดินป่าสงวนแห่งชาติ ซึ่งสมาชิกโครงการ คพช. แต่ละคนจะได้รับที่ดินตามที่เคยถือครองเดิม โดยไม่เกิน ๒๐ ไร่ หากครอบครัวใดมีเกิน ๒๐ ไร่ ก็จะแบ่งแปลงให้ทายาท (๒) กลุ่มที่ดิน ส.ป.ก. หลักเกณฑ์/เงื่อนไขของการจัด/การใช้ประโยชน์ที่ดินให้เป็นไปตามกฎหมายและข้อกำหนดของหน่วยงานเจ้าของพื้นที่ซึ่งได้ผ่านความเห็นชอบของ คพช. แล้ว นอกจากนี้ ส.ป.ก. จะพิจารณาจัดที่ดินให้ผู้ที่ถูกผลักดันและถูกอพยพออกจากพื้นที่ป่าต้นน้ำ ก่อน รองลงมาคือ ผู้ที่สูญเสียที่ดินทำกินจากการดำเนินการตามโครงการของทางราชการ และผู้ไร้ที่ดินทำกินที่มีถิ่นที่อยู่ในพื้นที่และได้ขึ้นทะเบียนกับ ส.ป.ก. แล้ว ตามลำดับ และ (๓) กลุ่มที่ดินป่าชายเลน ซึ่งสมาชิกโครงการ คพช. แต่ละคน หากครอบครองไม่เกิน ๑๕ ไร่ จะได้รับที่ดินทั้งหมดตามที่เคยถือครองเดิม แต่ถ้าครอบครองเกิน ๑๕ ไร่ แต่ไม่เกิน ๓๐ ไร่ จะต้องมอบคืนพื้นที่ส่วนเกิน ๑๕ ไร่ ให้กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งเพื่อนำมาฟื้นฟูสภาพกลับเป็นป่าชายเลน หากพื้นที่ไม่เหมาะสมที่จะนำมาฟื้นฟูสภาพป่าจึงจะจัดให้ผู้ที่ถูกผลักดันและอพยพออกจากพื้นที่ป่าและผู้มีถิ่นที่อยู่ในพื้นที่ที่จะจัดที่ดินหรือใกล้เคียง

๔) กรณีผู้ได้รับคัดเลือกให้ได้รับที่ดิน คพช. แต่ไม่มาใช้ประโยชน์ที่ดินที่ได้รับสิทธิ มักเป็นผู้ทำงานอยู่ในพื้นที่ และยินยอมให้เครือข่ายเข้ามามีประโยชน์และดูแลพื้นที่ให้ตนเอง

๕) กรณีที่ถือครองที่ดินเกินจำนวนที่กำหนดไว้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ข้อมูลว่า จะแบ่งแปลงเพื่อมอบที่ดินให้ทายาทของตน ซึ่งการมอบให้ผู้อื่นที่ไม่ใช่เครือญาติแทบจะเป็นไปไม่ได้

ประชาชน/ชุมชน

๗. ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน : ด้านการส่งเสริมพัฒนาอาชีพ

ภาพรวม	ภาคเหนือ		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคกลาง		ภาคใต้	
ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ	ราย
๗.๑ ความต้องการอาชีพเสริม	๑๒๑	๑๓.๖๑	๖๗	๑๓.๐๙	๒๖	๑๓.๕๔	๗	๒๑.๖๕
	๗๔๔	๘๓.๖๙	๔๓๑	๘๔.๑๘	๑๖๐	๘๓.๓๓	๗๔	๗๖.๒๙
	๒๔	๒.๗๐	๑๔	๒.๗๓	๖	๓.๑๓	๒	๒.๐๖
๗.๒ เจ้าหน้าที่รัฐเข้ามาสอบถามปัญหาและความต้องการของชุมชนด้านการประกอบอาชีพ	๒๕๙	๒๙.๑๓	๑๕๓	๒๙.๘๗	๓๑	๑๖.๑๕	๑๓	๒๓.๙๒
	๕๔๕	๖๑.๓๑	๒๙๕	๕๗.๖๒	๑๔๙	๗๖.๖๐	๗๑	๗๐.๙๓
	๕๖	๖.๓๐	๔๘	๙.๓๘	๕	๒.๖๐	๒	๒.๐๖
	๒๙	๓.๒๖	๑๖	๓.๑๓	๗	๓.๖๕	๓	๓.๐๙
๗.๓ ความต้องการพัฒนาปรับปรุงบำรุงดิน	๔๙	๕.๕๑	๓๒	๖.๒๕	๑	๐.๕๒	๔	๑๒.๓๗
	๘๐๖	๙๐.๖๗	๔๖๔	๙๐.๖๒	๘๕	๙๕.๓๑	๘๗	๘๐.๔๑
	๓๔	๓.๘๒	๑๖	๓.๑๓	๘	๔.๑๗	๗	๗.๒๒
๗.๔ หน่วยงานรัฐเข้ามาดำเนินการด้านการปรับปรุงบำรุงดิน	๔๑๖	๔๖.๗๙	๒๕๒	๔๙.๒๒	๘๑	๔๒.๑๙	๗๓	๗๕.๒๖
	๓๗๗	๔๒.๔๑	๑๙๒	๓๗.๔๙	๑๐๐	๕๒.๐๘	๑๒	๑๒.๓๗
	๕๕	๖.๑๙	๔๘	๙.๓๘	๔	๒.๐๘	๓	๓.๐๙
	๔๑	๔.๖๑	๒๐	๓.๙๑	๗	๓.๖๕	๙	๙.๒๘
๗.๕ ปัญหาด้านการตลาด	๒๐๒	๒๒.๗๒	๖๓	๑๒.๓๐	๔๖	๒๓.๙๖	๖๔	๖๕.๙๘
	๖๔๔	๗๒.๔๔	๔๒๕	๘๓.๐๑	๑๓๖	๗๐.๘๓	๒๙	๒๙.๙๐
	๔๓	๔.๘๔	๒๔	๔.๖๙	๑๐	๕.๒๑	๔	๔.๑๒
๗.๖ ความช่วยเหลือด้านการตลาด	๑๓๑	๑๔.๗๔	๕๙	๑๑.๕๒	๒๒	๑๑.๔๖	๔๒	๔๓.๓๐
	๗๑๐	๗๙.๘๖	๔๒๑	๘๒.๒๓	๑๕๙	๘๕.๙๘	๕๓	๕๔.๖๔
	๔๘	๕.๔๐	๓๒	๖.๒๕	๑๑	๕.๐.๗๓	๒	๒.๐๖
๗.๗ หน่วยงานรัฐเข้ามาช่วยเหลือด้านการตลาด	๖๓๗	๗๑.๖๕	๓๘๐	๗๔.๒๒	๑๓๘	๗๑.๘๗	๘๔	๘๖.๖๐
	๑๓๙	๑๕.๖๔	๖๘	๑๓.๒๘	๓๖	๑๘.๗๕	๒	๒.๐๖
	๖๙	๗.๗๖	๓๙	๗.๖๒	๑๐	๕.๒๑	๓	๓.๐๙
	๔๔	๔.๙๕	๒๕	๔.๘๘	๘	๔.๑๗	๘	๘.๒๕

ประชาชน/ชุมชน

๗. ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน : ด้านการส่งเสริมพัฒนาอาชีพ (ต่อ)

ภาพรวม	ภาคเหนือ		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคกลาง		ภาคใต้	
	ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ
๗.๑๕ การสนับสนุนการเข้าถึงแหล่งเงินทุนเพื่อการประกอบอาชีพเพิ่มเติม	ไม่มี	๔๓๗	๒๔๒	๔๗.๒๖	๙๖	๕๐.๐๐	๒๕	๒๘.๔๑
	มี	๓๑๙	๑๙๐	๓๗.๑๑	๗๒	๓๗.๕๐	๕	๕.๐๙
	ไม่ทราบ	๖๗	๕๐	๙.๗๗	๘	๔.๑๗	๒	๒.๐๖
	ไม่ระบุ	๖๖	๓๐	๕.๘๖	๑๖	๘.๓๓	๑๖	๑๖.๔๙
๗.๑๖ การดำเนินงานเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น แหล่งน้ำ ไฟฟ้า หรือถนน ในพื้นที่โครงการ คทช.	ไม่มี	๓๘๔	๑๙๕	๓๘.๐๘	๑๓๒	๖๘.๗๕	๑๒	๑๓.๖๔
	มี	๓๘๒	๒๔๑	๔๗.๐๗	๔๒	๒๑.๘๘	๗๑	๘๐.๖๘
	ไม่ทราบ	๕๓	๔๘	๙.๓๘	๓	๑.๕๖	๒	๒.๐๖
	ไม่ระบุ	๗๐	๒๘	๕.๔๗	๑๕	๗.๘๑	๒๒	๒๒.๖๘

ข้อมูลและข้อสังเกตเพิ่มเติมจากการสัมภาษณ์ :

- ๑) ในการจัดตั้งสหกรณ์ พื้นที่โครงการ คทช. บางพื้นที่มีสมาชิกจำนวนน้อย และ/หรือ มีการกระจายตัวอยู่ในหลายหมู่บ้าน และ/หรือ ยังไม่มีความต้องการของคนในพื้นที่อย่างแท้จริง การจัดตั้งสหกรณ์ขึ้นใหม่ อาจไม่ใช่วางออกที่ดีที่สุด นอกจากนี้ การจัดตั้งสหกรณ์ควรเป็นความต้องการของคนในพื้นที่ซึ่งมีความพร้อมในการรวมตัวกันและดำเนินการในรูปแบบสหกรณ์ มิฉะนั้น อาจเป็นภาระแก่ชุมชนในการดำเนินการสหกรณ์และสุดท้ายสหกรณ์ก็จะต้องปิดตัวลง ซึ่งบางพื้นที่ในภาคเหนือ มีประสบการณ์ในการจัดตั้งสหกรณ์ และได้ยุบเลิกไปแล้วในอดีต
- ๒) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ทราบอย่างชัดเจนว่า การดำเนินการส่งเสริมหรือโครงการพัฒนาใด สืบเนื่องมาจากโครงการ คทช. หรือเป็นการดำเนินงานตามงบประมาณการพัฒนาปกติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือเป็นภารกิจปกติของหน่วยงานภาครัฐ

๓) สำหรับเรื่องแหล่งเงินทุนเพื่อการประกอบอาชีพ บางพื้นที่ที่มีการเข้าช่วยเหลือบ้างแล้ว แต่กลุ่มตัวอย่างสะท้อนข้อมูลเพิ่มเติมว่าไม่เพียงพอ ไม่สามารถกระจายให้สมาชิก คทช. ที่ต้องการได้อย่างทั่วถึง ขณะที่หลายพื้นที่ ยังไม่มีการสนับสนุนการเข้าถึงแหล่งเงินทุน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ จึงใช้วิธีการกู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) และการกู้เงินนอกระบบ

๔) ในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน บางพื้นที่ เจ้าหน้าที่ได้ลงพื้นที่เพื่อรับทราบความต้องการของชุมชนแล้ว แต่อยู่ระหว่างการดำเนินการดำเนินเรื่องตามขั้นตอนต่อไป ซึ่งอาจมีความล่าช้าในเรื่องของการขออนุญาต กระทำการใดๆ ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ เนื่องจากขัดกับหลักกฎหมาย พ.ร.บ.ป่าสงวนแห่งชาติ

ประชาชน/ชุมชน

๘. ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน : ด้านกระบวนการมีส่วนร่วม

ภาพรวม	ภาคเหนือ		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคกลาง		ภาคใต้	
	ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ
๘.๑ การมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาและความต้องการด้านการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ	ไม่มี	๓๑๗	๑๙๕	๓๘.๐๙	๖๓	๓๒.๘๑	๔๗	๔๘.๔๕
	มี	๔๖๖	๒๗๓	๕๓.๓๒	๑๐๓	๕๓.๖๕	๒๓	๒๓.๗๑
	ไม่ระบุ	๑๐๖	๔๔	๘.๕๙	๒๖	๑๓.๕๔	๒๗	๒๗.๘๔
๘.๒ การมีส่วนร่วมในการสมทบเงิน แรงงาน หรืออื่นๆ ในการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพในชุมชน	ไม่มี	๔๓๐	๒๕๕	๔๙.๘๑	๑๐๐	๕๒.๐๘	๔๑	๔๒.๒๗
	มี	๓๑๕	๒๐๐	๓๙.๐๖	๔๙	๒๕.๕๒	๒๑	๒๑.๖๕
	ไม่ระบุ	๑๔๔	๕๗	๑๑.๑๓	๔๓	๒๒.๔๐	๓๕	๓๖.๐๘
๘.๓ การมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาและความต้องการด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (เช่น แหล่งน้ำ ถนน ไฟฟ้า ฯลฯ)	ไม่มี	๒๕๗	๑๓๐	๒๕.๓๙	๘๓	๔๓.๒๓	๒๗	๒๗.๘๔
	มี	๔๘๖	๓๒๗	๖๓.๘๗	๖๔	๓๓.๓๓	๓๓	๓๔.๐๒
	ไม่ระบุ	๑๔๖	๕๕	๑๐.๗๔	๔๕	๒๓.๔๔	๓๗	๓๘.๑๔
๘.๔ การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการดำเนินงานด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (เช่น ขุดลอกคูคลอง แหล่งน้ำ ขุดบ่อบาดาล ฯลฯ)	ไม่มี	๓๔๑	๑๙๒	๓๗.๕๐	๘๗	๔๕.๓๑	๒๘	๒๘.๘๗
	มี	๓๖๒	๒๕๐	๔๘.๘๓	๓๕	๑๘.๒๓	๓๒	๓๒.๙๙
	ไม่ระบุ	๑๘๖	๗๐	๑๓.๖๗	๗๐	๓๖.๔๖	๓๗	๓๘.๑๔

ข้อมูลและข้อสังเกตเพิ่มเติมจากการสัมภาษณ์ :

๑) กลุ่มตัวอย่างได้สะท้อนให้ทราบถึงรูปแบบการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ ว่าส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปแบบของการทำประชาคมภายในชุมชน และการประชุมหมู่บ้าน ดังนั้น ผู้นำชุมชนจึงมีบทบาทสูงในการเป็นผู้ประสานและสื่อสารข้อมูลระหว่างประชาชนกับเจ้าหน้าที่รัฐ นอกจากนี้ ในการนำเสนอปัญหาหรือความต้องการของคนในพื้นที่ หากได้มีการพูดคุยในกลุ่มย่อยจะสามารถสะท้อนความต้องการได้ดีกว่าการประชุมในเวทีใหญ่

๒) เนื่องจากโครงการ คทช. ยังอยู่ในระยะเริ่มต้น หลายพื้นที่จึงยังไม่ได้ดำเนินการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน หรือส่งเสริม/พัฒนาอาชีพในชุมชนอย่างเต็มที่ แต่จากการสอบถาม หากมีการร้องขอให้สมาชิกโครงการ คทช. เข้าไปมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการดำเนินงาน ไม่ว่าจะเป็นแรงงานอาสา หรือสมทบเงินบางส่วน กลุ่มตัวอย่างก็สะท้อนว่ามีความยินดีที่จะสนับสนุนเต็มที่

ប្រធាន/ប្រធានី

๙. ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน : ด้านการจัดที่ดิน

๙.๑ การคัดเลือกผู้เข้าร่วมโครงการมีความชัดเจน ครบถ้วนของรายชื่อผู้มีสิทธิ์

๙.๒ ความโปร่งใสในการคัดเลือกผู้เข้าร่วมโครงการ

๙.๓ ความเหมาะสมของที่ดินทำกินที่นำมาจัดให้ผู้เช่าร่วมโครงการ
สำหรับการทำโครงการเกษตร

ข้อมูลและข้อสังเกตเพิ่มเติมจากการสัมภาษณ์ :

๑) สำหรับความครบถ้วนของรายชื่อผู้สมัคร กลุ่มตัวอย่างส่วนมาก มีความเห็นว่ารายชื่อผู้เข้าร่วมโครงการ คพ. มีความชัดเจนและครบถ้วน เว้นแต่บางพื้นที่ ที่ระบุว่า ยังมีบางส่วนที่ติดหล่นอยู่บ้าง รอให้เจ้าหน้าที่เข้าไปสำรวจอีกครั้ง

(๒) สำหรับความเหมาะสมของที่ดินที่นำมาจัดสรร เนื่องด้วยโครงการ คทช. ในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือส่วนใหญ่เดิมเป็นพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ เป็นพื้นที่ป่าชายเลนเดิม ทำให้การนำมาใช้ประโยชน์ในภาคเกษตรกรรมไม่มีปัญหามากนักในเรื่องคุณภาพของดิน และกลิ่น

ตัวอย่างที่ใช้ประโยชน์ด้านการศึกษาการเกษตรกรรมมานานแล้ว แต่สำหรับพื้นที่ ส.ป.ก. เดิม เป็นสวนปาล์มคาบลิบัสและเปลี่ยนแปลง ทำให้ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ สมาชิก คชข. ต้องได้รับความช่วยเหลือจาก ส.ป.ก. ในการปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อให้พร้อมเริ่มต้นทำการเกษตรใหม่ จึงทำให้อาจมีการสะสมข้อปัญหาเรื่องความอุดมสมบูรณ์ของดินมากกว่าพื้นที่อื่น นอกจากนี้ เงินแปลงที่ดินให้เป็นที่อยู่อาศัย กลุ่มตัวอย่างบางราย ได้ให้ความเห็นว่า พื้นที่ที่ติดกันชลประทานนั้นไม่เหมาะสมที่จะเป็นที่อยู่อาศัย เนื่องจากเป็นที่ลุ่มต่ำ มีน้ำขัง หรือมีปัญหาดินทรุดตัวเป็นแอ่ง ทำให้ต้องถมดินเพื่อรับหน้าดินให้เรียบ

ประชาชน/ชุมชน

ภาพรวม		ภาคเหนือ		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคกลาง		ภาคใต้	
ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ
๑๐. ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน : ด้านความพึงพอใจต่อประโยชน์ที่ได้รับ									
๑๐.๑ ความพึงพอใจที่ได้รับจากการส่งเสริมพัฒนาอาชีพ และการตลาดในแต่ละด้าน	น้อยที่สุด	๗๓	๘.๒๒	๖๐	๑๑.๗๒	๑๑	๕.๗๓	๑	๑.๑๔
	น้อย	๑๘๑	๒๐.๓๖	๑๒๕	๒๔.๔๒	๔๑	๒๑.๓๕	๔	๒.๕๐
	มาก	๒๑๐	๒๓.๖๒	๑๑๑	๒๑.๖๘	๓๘	๑๙.๗๙	๒	๒.๐๖
	มากที่สุด	๕๘	๖.๕๒	๒๗	๕.๒๗	๑๙	๙.๙๐	๑	๑.๐๓
	ไม่ระบุ	๓๖๗	๔๑.๒๘	๑๘๙	๓๖.๙๑	๘๓	๔๒.๒๓	๘๙	๙.๑๗
(๒) ด้านการพัฒนาแหล่งน้ำและปัจจัยพื้นฐาน	น้อยที่สุด	๑๐๐	๑๑.๒๕	๕๐	๙.๗๗	๔๑	๒๑.๓๕	๑	๑.๐๓
	น้อย	๑๕๖	๑๗.๕๔	๑๐๗	๒๐.๙๐	๓๐	๑๕.๖๓	๓	๓.๐๙
	มาก	๑๔๙	๑๖.๗๖	๑๐๕	๒๐.๕๑	๖	๓.๑๓	๓	๓.๐๙
	มากที่สุด	๖๗	๗.๔๔	๔๗	๙.๑๘	๕	๒.๖๐	๑	๑.๐๓
	ไม่ระบุ	๔๑๗	๔๖.๙๑	๒๐๓	๓๙.๖๔	๑๑๐	๕๗.๒๙	๘๙	๙.๑๗
(๓) ด้านการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ	น้อยที่สุด	๗๖	๘.๕๕	๕๑	๙.๙๖	๒๑	๑๐.๙๔	-	-
	น้อย	๒๑๘	๒๔.๕๒	๑๔๕	๒๘.๓๑	๔๖	๒๓.๙๖	๔	๔.๑๒
	มาก	๑๘๒	๒๐.๔๗	๑๐๑	๑๙.๗๓	๓๗	๑๙.๒๗	๒	๒.๐๖
	มากที่สุด	๔๐	๔.๕๐	๒๒	๔.๓๐	๗	๓.๖๕	๒	๒.๐๖
	ไม่ระบุ	๓๗๓	๔๑.๙๖	๑๙๓	๓๗.๗๐	๘๑	๔๒.๑๘	๘๙	๙.๑๗
(๔) ด้านการส่งเสริมการรวมกลุ่ม	น้อยที่สุด	๗๒	๘.๑๐	๕๕	๑๐.๗๔	๑๐	๕.๒๑	-	-
	น้อย	๒๐๑	๒๒.๖๑	๑๔๓	๒๗.๙๓	๓๓	๑๗.๑๙	๒	๒.๐๖
	มาก	๑๘๑	๒๐.๓๖	๘๖	๑๖.๘๐	๔๘	๒๕.๐๐	๖	๖.๑๙
	มากที่สุด	๓๓	๓.๗๑	๑๖	๓.๑๓	๑๑	๕.๗๓	-	-
	ไม่ระบุ	๔๐๒	๔๔.๒๒	๒๑๒	๔๑.๔๐	๙๐	๔๖.๘๗	๘๙	๙.๑๗

ประชาชน/ชุมชน

๑๐. ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน : ด้านความพึงพอใจต่อประโยชน์ที่ได้รับ (ต่อ)

ภาพรวม		ภาคเหนือ		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคกลาง		ภาคใต้	
ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ
(๕) ด้านการสนับสนุนการเข้าถึงแหล่งทุนเพื่อการประกอบอาชีพ	๗๑	๗.๙๙	๔๙	๙.๕๗	๑๓	๖.๗๗	๘	๙.๐๙	๑
	๒๑๕	๒๔.๑๘	๑๓๑	๒๕.๕๙	๔๓	๒๒.๔๐	๓๘	๔๓.๑๘	๓
	๑๕๓	๑๗.๒๑	๙๘	๑๙.๑๔	๒๙	๑๕.๑๐	๒๔	๒๗.๒๗	๒
	๓๘	๔.๒๗	๒๓	๔.๔๙	๙	๔.๖๙	๔	๔.๕๕	๒
	๔๑๒	๔๖.๓๕	๒๑๑	๔๑.๒๑	๙๘	๕๑.๐๔	๑๔	๑๕.๙๑	๘๙
(๖) ด้านการส่งเสริมและจัดทำบัญชีครัวเรือน	๗๗	๘.๖๖	๕๓	๑๐.๓๕	๑๙	๙.๙๐	๕	๕.๖๘	-
	๑๗๑	๑๙.๒๔	๑๒๕	๒๔.๔๑	๒๕	๑๓.๐๒	๑๘	๒๐.๔๕	๓
	๒๑๐	๒๓.๖๒	๑๒๘	๒๕.๐๐	๔๒	๒๑.๘๘	๓๖	๔๐.๙๑	๔
	๔๓	๔.๘๔	๑๘	๓.๕๒	๙	๔.๖๙	๑๕	๑๗.๐๕	๑
	๓๘๘	๔๓.๖๔	๑๘๘	๓๖.๗๒	๙๗	๕๐.๕๑	๑๔	๑๕.๙๑	๘๙

ข้อมูลและข้อสังเกตเพิ่มเติมจากการสัมภาษณ์ :

๑) กลุ่มตัวอย่างบางส่วน ไม่มั่นใจว่า การดำเนินโครงการหรือการสนับสนุนของภาครัฐในด้านต่างๆ อาทิ การส่งเสริมในการประกอบอาชีพเสริม การพัฒนาปรับปรุงบำรุงดิน การขุดบ่อ และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ (เช่น ตัดถนน) เป็นการค้าเงินงานภายใต้โครงการ คทช. หรือเป็นการดำเนินงานตามภารกิจปกติของหน่วยงาน และ/หรือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่

๒) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ไม่สามารถแสดงความเห็นในส่วนของการประโยชน์ที่ได้รับจากการส่งเสริมพัฒนาอาชีพได้ เนื่องจากหลายสาเหตุ อาทิ บางพื้นที่ยังไม่ได้รับการส่งเสริมฯ เพราะกระบวนการจัดคนลงพื้นที่ยังไม่เสร็จ จึงยังไม่มีรายชื่อผู้ที่ได้รับจัดสรรที่ดินที่ชัดเจน ซึ่งจะเป็กลุ่มเป้าหมายในการพัฒนาอาชีพ และหลายพื้นที่ให้ความเห็นว่า ขณะนี้ โครงการ คทช. เพิ่งอยู่ในระยะเริ่มต้นเท่านั้น ทำให้ไม่สามารถประเมินถึงประโยชน์ที่ได้รับได้อย่างชัดเจน หากเร่งรีบให้ประเมินโครงการฯ ในตอนนี้ อาจทำให้รู้สึกว่าประโยชน์ที่ได้รับยังน้อยอยู่ ซึ่งอาจจะไม่ยุติธรรมต่อโครงการฯ

ประชาชน/ชุมชน

ประชาชน/ชุมชน

ภาพรวม		ภาคเหนือ		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคกลาง		ภาคใต้		
ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ	
๑๐. ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน : ด้านความพึงพอใจต่อประโยชน์ที่ได้รับ (ต่อ)										
๑๐.๒ ความพึงพอใจที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน (๑) มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น		น้อยที่สุด น้อย มาก มากที่สุด ไม่ระบุ	๑๘ ๑๓๗ ๓๒๑ ๙๑ ๓๒๒	๒,๐๒ ๑๕.๔๑ ๓๖.๑๑ ๑๐.๒๔ ๓๖.๒๒	๙ ๘๒ ๒๑๓ ๕๓ ๑๕๕	๑.๗๖ ๑๖.๐๒ ๔๑.๖๐ ๑๐.๓๕ ๓๐.๒๗	๕ ๔๓ ๕๖ ๑๔ ๗๔	๒.๖๐ ๒๒.๔๐ ๒๙.๑๗ ๗.๒๙ ๓๘.๕๔	- ๕ ๒ ๑๑ ๗๙	- ๕.๑๕ ๒.๐๖ ๑๑.๓๔ ๘๑.๕๕
(๒) ช่วยลดรายจ่าย		น้อยที่สุด น้อย มาก มากที่สุด ไม่ระบุ	๕๒ ๒๒๐ ๒๐๒ ๕๒ ๓๖๓	๕.๘๕ ๒๔.๗๕ ๒๒.๗๒ ๕.๘๕ ๔๐.๘๓	๔๒ ๑๓๖ ๑๑๕ ๓๓ ๑๘๖	๘.๒๐ ๒๖.๕๖ ๒๒.๔๖ ๖.๔๕ ๓๖.๓๓	๔ ๕๒ ๕๒ ๔ ๘๐	๒.๐๘ ๒๗.๐๘ ๒๗.๐๘ ๒.๐๘ ๔๑.๖๘	- - ๓ ๙ ๘๕	- - ๓.๐๙ ๙.๒๘ ๘๗.๖๓
(๓) ช่วยเพิ่มรายได้		น้อยที่สุด น้อย มาก มากที่สุด ไม่ระบุ	๖๐ ๒๒๗ ๑๘๖ ๕๔ ๓๖๒	๖.๗๕ ๒๕.๕๓ ๒๐.๙๒ ๖.๐๗ ๔๐.๗๓	๔๔ ๑๔๑ ๑๐๖ ๓๓ ๑๘๘	๘.๕๙ ๒๗.๕๔ ๒๐.๗๐ ๖.๔๕ ๓๖.๗๒	๖ ๕๘ ๔๕ ๕ ๗๘	๓.๑๓ ๓๐.๒๑ ๒๓.๔๔ ๒.๖๐ ๔๐.๖๒	- - ๓ ๙ ๘๕	- - ๓.๐๙ ๙.๒๘ ๘๗.๖๓
(๔) ช่วยปรับปรุง พัฒนาการผลิตของชุมชน		น้อยที่สุด น้อย มาก มากที่สุด ไม่ระบุ	๑๑๑ ๒๑๔ ๑๑๕ ๒๒ ๔๒๗	๑๒.๔๙ ๒๔.๐๗ ๑๒.๙๔ ๒.๔๗ ๔๘.๐๓	๗๓ ๑๔๑ ๖๘ ๑๘ ๒๑๒	๑๔.๒๖ ๒๗.๕๔ ๑๓.๒๘ ๓.๕๒ ๔๑.๔๐	๒๘ ๔๓ ๒๘ ๒ ๙๑	๑๔.๕๘ ๒๒.๔๐ ๑๔.๕๘ ๑.๐๔ ๔๗.๔๐	- ๑ ๒ - ๙๔	- ๑.๐๓ ๒.๐๖ - ๙.๖๙๑

ประชาชน/ชุมชน

๑๐. ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน : ด้านความพึงพอใจต่อประโยชน์ที่ได้รับ (ต่อ)

ภาคตะวันออก เสียงเหนือ	ภาคกลาง		ภาคใต้	
	ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ
๑๐.๒ ความพึงพอใจที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน (ต่อ) (๕) ช่วยแก้ปัญหาด้านการตลาดของผลผลิต	๑๓.๙๕	๑๖.๔๑	๑๕.๙๑	-
	๒๔.๕๒	๒๙.๓๐	๒๖.๑๔	๑.๐๓
	๑๐.๔๖	๑๐.๑๖	๑๙.๓๒	๒.๐๖
	๒.๗๐	๓.๑๒	๓.๔๑	-
(๖) ช่วยให้มีการปรับเปลี่ยนการประกอบอาชีพตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง	๔๘.๓๗	๔๑.๐๑	๓๕.๒๒	๙.๔๔
	๔๓.๐	๒๑.๐	๓๑	๙.๖.๙๑
	๕๘	๔๘	๓	-
	๑๑๑	๒๑.๘๗	๒๗	-
(๗) ช่วยให้มีแหล่งเรียนรู้ และ/หรือ สร้างเครือข่ายตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง	๒๒๔	๔๐	๑๙	๓.๐๙
	๒๑๘	๑๓๐	๒๗	-
	๒๒๖	๑๑๖	๔๐	๓
	๔๕	๓๓	๕	-
(๘) ช่วยให้ชุมชนเข้มแข็ง มีศักยภาพสูงขึ้น	๓๘๙	๓๙.๖๔	๑๔.๗๘	๙.๖.๙๑
	๖๘	๗.๘๑	๑๐.๒๓	-
	๑๘๓	๒๕.๓๙	๒๑.๕๙	-
	๒๐๗	๒๒.๒๗	๔๖.๕๙	๓.๐๙
(๙) ช่วยให้ผู้ชุมชนเข้มแข็ง มีศักยภาพสูงขึ้น	๔๕	๕.๔๗	๗.๙๕	-
	๓๘๖	๓๙.๐๖	๑๓.๖๔	๙.๖.๙๑
	๒๐	๓.๙๑	๑.๑๔	-
	๒๒	๑๘.๗๕	๑๙.๓๒	-
(๑๐) ช่วยให้ผู้ชุมชนเข้มแข็ง มีศักยภาพสูงขึ้น	๑๔๙	๑๖.๗๖	๕๖.๘๒	๕.๑๕
	๒๕๗	๒๘.๙๑	๕๖.๘๒	๘.๒๕
	๘๒	๑๐.๙๔	๙.๐๙	๘
	๓๗๙	๓๘.๖๔	๑๓.๖๓	๘.๖.๖๐

ประชาชน/ชุมชน

๑๐. ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน : ด้านความพึงพอใจต่อประโยชน์ที่ได้รับ (ต่อ)

ภาพรวม	ภาคเหนือ		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคกลาง		ภาคใต้	
	ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ
๑๐.๒ ความพึงพอใจที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน (ต่อ) (๙) ชวยให้เกิดความมั่นคงในการถือครองที่ดิน	๑๐	๑.๑๒	๖	๑.๑๗	๓	๑.๕๖	-	-
	๘๐	๙.๐๐	๖๓	๑๒.๓๐	๑๒	๖.๒๕	-	-
	๓๒๔	๓๖.๔๕	๑๘๘	๓๖.๗๒	๗๗	๔๐.๑๐	๗	๗.๒๒
	๑๕๖	๑๗.๕๕	๙๙	๑๙.๓๔	๒๘	๑๔.๕๘	๑๑	๑๑.๓๔
๑๐.๓ ชุมชนได้รับประโยชน์จากการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น สร้างแหล่งน้ำ ถนน ไฟฟ้า ฯลฯ ภายใต้โครงการนี้	๓๑๙	๓๕.๘๘	๑๕๖	๓๐.๔๗	๗๒	๓๗.๕๑	๗๙	๘๑.๔๔
	๑๐๒	๑๑.๔๗	๕๔	๑๐.๕๕	๓๒	๑๖.๖๗	๑๒	๑๒.๓๗
	๔๕๑	๕๐.๗๓	๒๘๔	๕๕.๔๗	๕๘	๓๐.๒๑	๔๖	๔๗.๔๒
	๓๓๖	๓๗.๘๐	๑๗๔	๓๓.๙๘	๑๐๒	๕๓.๑๒	๓๙	๔๐.๒๑

ข้อมูลและข้อสังเกตเพิ่มเติมจากการสัมภาษณ์ :

- ๑) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ไม่สามารถแสดงความเห็นในส่วนขอประโยชน์ที่ได้รับจากการส่งเสริมพัฒนาอาชีพได้ เนื่องจากหลายสาเหตุ อาทิ บางพื้นที่ยังไม่ได้รับการส่งเสริมฯ เพราะกระบวนการจัดคนลงพื้นที่ยังไม่แล้วเสร็จ จึงยังไม่รายชื่อบุคคลที่ได้รับการจัดสรรที่ดินที่ชัดเจน ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนาอาชีพ และหลายพื้นที่ให้ความเห็นว่า ขณะนี้ โครงการ คทช. เพิ่งอยู่ในระยะเริ่มต้นเท่านั้น ทำให้ไม่สามารถประเมินถึงประโยชน์ที่ได้รับได้อย่างชัดเจน หากเร่งรีบให้ประเมินโครงการฯ ในตอนนี้ อาจทำให้รู้สึกว่ประโยชน์ที่ได้รับยังน้อยอยู่ ซึ่งอาจจะไม่ยุติธรรมต่อโครงการฯ
- ๒) สำหรับกลุ่มตัวอย่างบางส่วนที่ได้รับการส่งเสริมอาชีพแล้ว โดยได้รับแจกพันธุ์ไม้ พันธุ์สัตว์ บ้างแล้วได้สะท้อนให้ทราบว่า (๑) จำนวนไม่เพียงพอต่อการประกอบอาชีพ และ (๒) ชนิดพันธุ์ไม่ตรงกับความต้องการ กล่าวคือ พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ที่ได้นั้น มีจำนวนไม่มาก ไม่เพียงพอที่จะขยายเป็นอาชีพที่สามารถเพิ่มรายได้ได้อย่างมีนัยยะสำคัญ จึงเป็นการช่วยลดยาจ่ายเร็วในการไปซื้อมาบริโภคเท่านั้น นอกจากนี้ ในบางพื้นที่ การได้รับพันธุ์ไม้ ก็ได้รับในช่วงฤดูกาลที่ไม่เหมาะสม เช่น ได้รับหน่อกล้วยในช่วงฤดูแล้ง หรือกลุ่มตัวอย่างบางราย ต้องการเลี้ยงปลาในบ่อก แต่ได้รับพันธุ์ปลาถูกแทน

๓) สำหรับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน จะเห็นได้ว่า โครงการ คทช. ที่ในพื้นที่ ส.ป.ก. จะมีความชัดเจนมากกว่าพื้นที่อื่นๆ ในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เนื่องจากเป็นพื้นที่แปลงและหน่วยงานรัฐต้องบูรณาการในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่ ในขณะที่พื้นที่อื่นๆ จะเป็นพื้นที่ที่มีผู้ประกอบการใช้ประโยชน์อยู่เดิมก่อนและมีโครงสร้างพื้นฐานอยู่บ้างแล้ว ซึ่งเมื่อมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพิ่มเติม อาจทำให้มั่นใจว่าเป็นการพัฒนาอันสืบเนื่องมาจากโครงการ คทช. หรือเป็นการกิจปกติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ประชาชน/ชุมชน

ภาพรวม		ภาคเหนือ		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคกลาง		ภาคใต้	
ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ	ราย	ร้อยละ
๑๒. ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน : ด้านการสร้างจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ชุมชน									
๑๒.๑ การบริหารจัดการป่าชุมชนในชุมชน	ไม่มี	๒๒๕	๒๕.๓๑	๑๐๖	๒๐.๗๐	๔๑	๒๑.๓๕	๕๐	๕๖.๘๒
	มี	๕๗๘	๖๕.๐๒	๓๕๕	๖๙.๓๔	๑๓๕	๗๐.๓๑	๓๒	๓๖.๓๖
	ไม่ระบุ	๘๖	๙.๖๗	๕๑	๙.๙๖	๑๖	๘.๓๔	๖	๖.๘๒
๑๒.๒ กิจกรรมการฟื้นฟูและปลูกป่าในชุมชน	ไม่มี	๑๗๒	๑๙.๓๕	๗๗	๑๕.๐๔	๓๖	๑๘.๗๕	๓๕	๓๙.๗๗
	มี	๖๒๘	๗๐.๖๔	๓๗๙	๗๔.๐๒	๑๓๗	๗๑.๓๕	๔๗	๕๓.๔๑
	ไม่ระบุ	๘๙	๑๐.๐๑	๕๖	๑๐.๙๔	๑๙	๙.๙๐	๖	๖.๘๒

ข้อมูลและข้อสังเกตเพิ่มเติมจากการสัมภาษณ์ :

๑) กลุ่มตัวอย่าง แสดงความเห็น ว่า หากภาครัฐไม่ยกเลิกหรือกระบวนการตรวจสอบการครอบครองสิทธิ์และการใช้ประโยชน์ในพื้นที่เป็นระยะๆ อาทิ ทุกปี ทุก ๓ ปี หรือ ทุก ๕ ปี อาจไม่สามารถยุติการซื้อขายเปลี่ยนมือที่ดินในพื้นที่ได้

๒) สำหรับความต้องการที่ดินเพิ่มเติม กลุ่มตัวอย่างแสดงความเห็นว่า ที่ดินเป็นทรัพย์สินมีค่า หากเป็นไปได้หรือหากเก็บสะสมเงินได้ ก็ต้องการที่ดินเพิ่มเติมเพื่อลูกหลานในอนาคต

๓) พื้นที่ชุมชนในพื้นที่โครงการฯ ไม่มีป่าชุมชนในพื้นที่โครงการฯ แต่มีป่าชุมชนในบริเวณใกล้เคียง

ภาค/เจ้าหน้าที่รัฐ

ภาค/เจ้าหน้าที่รัฐ

จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม		ร้อยละ		
ราย				
๑. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม				
๑.๑ หน่วยงานต้นสังกัด	หน่วยงานส่วนกลาง	๒๒	๒๖.๘๓	
	หน่วยงานส่วนจังหวัด/ท้องถิ่น	๖๐	๗๓.๑๗	
	๑.๒ ระดับความรับผิดชอบงาน	ระดับนโยบายและระดับบริหาร	๑๕	๑๘.๒๙
		ระดับกลางและระดับปฏิบัติ	๖๗	๘๑.๗๑
๑.๓ หน้าที่ความรับผิดชอบหลัก	ด้านการจัดหาที่ดิน	๑๗	๒๐.๗๓	
	ด้านการจัดที่ดิน	๑๖	๑๙.๕๑	
	ด้านการส่งเสริมอาชีพ	๓๔	๔๑.๔๖	
	อื่นๆ	๑๕	๑๘.๓๐	
๒. ข้อมูลโครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน				
๒.๑ การรับทราบหลักเกณฑ์การคัดเลือกผู้เข้าร่วมในโครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน	ไม่ทราบ	๑	๑.๒๒	
	ทราบ	๘๑	๙๘.๗๘	
๒.๒ ความคิดเห็นต่อหลักการการอนุญาตให้ใช้ประโยชน์ที่ดินรูปแบบกรรมสิทธิ์ร่วม โดยไม่ให้ออกสารสิทธิรายบุคคล	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	-	-	
	ไม่เห็นด้วย	-	-	
	เห็นด้วย	๕๐	๖๐.๙๘	
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	๓๒	๓๙.๐๒	
๒.๓ ความเหมาะสมของหลักเกณฑ์การคัดเลือกผู้เข้าร่วมโครงการฯ	ไม่เหมาะสม	-	-	
	เหมาะสม	๘๒	๑๐๐.๐๐	
	(๒) เป็นผู้ยากไร้ ไม่มีที่ทำกิน และ/หรือ ที่อยู่อาศัย หรือมีรายได้ไม่เกิน ๓๐,๐๐๐ บาทต่อปีต่อคน	ไม่เหมาะสม	๒๑	๒๕.๖๑
		เหมาะสม	๖๑	๗๔.๓๙
(๓) บรรลุนิติภาวะแล้ว หรือเป็นหัวหน้าครอบครัว	ไม่เหมาะสม	๑	๑.๒๒	
	เหมาะสม	๘๑	๙๘.๗๘	
(๔) มีถิ่นที่อยู่ใหม่ท้องที่ที่จะจัดที่ดิน หรือใกล้เคียง	ไม่เหมาะสม	-	-	
	เหมาะสม	๘๒	๑๐๐.๐๐	

ภาค/เจ้าหน้าที่รัฐ

จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม			ร้อยละ	
ราย	ร้อยละ			
(๕) มีความสามารถทำประโยชน์ในที่นี้ได้	-	ไม่เหมาะสม	-	-
	๘๒	เหมาะสม	๘๒	๑๐๐.๐๐
	๓	ไม่เหมาะสม	๓	๓.๖๖
	๗๙	เหมาะสม	๗๙	๙๖.๓๔
	-	ไม่เหมาะสม	-	-
(๖) ไม่เป็นคนวิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ	๘๒	เหมาะสม	๘๒	๑๐๐.๐๐
(๗) ยินยอมปฏิบัติตามระเบียบ ข้อบังคับ ข้อกำหนด และเงื่อนไขที่กำหนด	๓	ไม่เหมาะสม	๓	๓.๖๖
(๘) ยังไม่เคยได้รับการช่วยเหลือในการจัดที่ดินจากทางราชการมาก่อน	๗๙	เหมาะสม	๗๙	๙๖.๓๔
(๙) คณะอนุกรรมการนโยบายที่ดินจังหวัด (คทช.จังหวัด) สามารถใช้ดุลยพินิจผ่อนผันการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์เป็นการเฉพาะรายได้ เพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจ สังคม และความสงบเรียบร้อย	-	ไม่เหมาะสม	-	-
ข้อมูลและข้อสังเกตเพิ่มเติมจากการสัมภาษณ์ :	๘๒	เหมาะสม	๘๒	๑๐๐.๐๐
	๗๙	เหมาะสม	๗๙	๙๖.๓๔
จะเห็นได้ว่า มีเจ้าหน้าที่ภาครัฐบางส่วนที่ไม่เห็นด้วยกับหลักเกณฑ์ข้อ ๓ เกี่ยวกับการกำหนดรายได้ของผู้เข้าร่วมโครงการฯ ไว้ไม่เกิน ๓๐,๐๐๐ บาทต่อปีต่อคน โดยให้ความเห็นเพิ่มเติมว่าเป็นเกณฑ์ที่ต่ำเกินไป ประกอบกับผู้ได้รับการจัดสรรที่ดินหลายราย มีรายได้เกิน ๓๐,๐๐๐ บาทต่อปีต่อคน				

ภาค/เจ้าหน้าที่รัฐ				จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม	
				ราย	ร้อยละ
๓. ด้านประสิทธิภาพและความเพียงพอของบุคลากรและงบประมาณ					
๓.๑ ความรู้ความเข้าใจต่อกระบวนการและขั้นตอนโครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน	น้อยที่สุด	น้อย	๑	๑	๑.๒๒
	มาก	๒๐	๒๐	๒๐	๒๔.๓๙
	มากที่สุด	๕๒	๕๒	๕๒	๖๓.๔๑
	มากที่สุด	๙	๙	๙	๑๐.๙๘
๓.๒ ความเหมาะสมของจำนวนบุคลากรและผู้ปฏิบัติงานที่จะดำเนินการให้แล้วเสร็จตามแผน	น้อยที่สุด	๘	๘	๘	๙.๗๖
	น้อย	๔๔	๔๔	๔๔	๕๓.๖๖
	มาก	๒๙	๒๙	๒๙	๓๕.๓๖
	มากที่สุด	๑	๑	๑	๑.๒๒
๓.๓ ความเหมาะสมของงบประมาณในการดำเนินการให้เป็นไปตามเป้าหมายและแผนปฏิบัติงาน	น้อยที่สุด	๔	๔	๔	๔.๘๘
	น้อย	๔๙	๔๙	๔๙	๕๙.๗๖
	มาก	๒๘	๒๘	๒๘	๓๔.๑๔
	มากที่สุด	๑	๑	๑	๑.๒๒
ข้อมูลและข้อสังเกตเพิ่มเติมจากการสัมภาษณ์ : เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานส่วนใหญ่ มีความเห็นว่า บุคลากรและงบประมาณในการดำเนินงานที่ดินทำกินให้ชุมชนยังคงไม่เพียงพอ และในการดำเนินงานที่ดินทำกินยังจำเป็นต้องใช้งบประมาณตามปกติที่หน่วยงานได้รับในแต่ละปี					
๔. ด้านการบริหารจัดการ					
๔.๑ ความเหมาะสมของโครงสร้างการบริหารจัดการ ที่แบ่งเป็นคณะอนุกรรมการฯ ทั้ง ๓ ด้าน และ คพข. จังหวัด (ประเมินจากการประสานงานและการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ)	น้อยที่สุด	-	-	-	-
	น้อย	๑๓	๑๓	๑๓	๑๕.๘๕
	มาก	๕๔	๕๔	๕๔	๖๕.๘๕
	มากที่สุด	๑๕	๑๕	๑๕	๑๘.๓๐
๔.๒ ประสิทธิภาพการประสานงานระหว่างคณะอนุกรรมการส่วนกลาง (ประเมินจากการสื่อสารข้อมูลอย่างชัดเจน รวดเร็ว และสามารถร่วมกันแก้ไขปัญหาได้)	น้อยที่สุด	๑	๑	๑	๑.๒๒
	น้อย	๓๐	๓๐	๓๐	๓๖.๕๙
	มาก	๔๗	๔๗	๔๗	๕๗.๓๑
	มากที่สุด	๔	๔	๔	๔.๘๘
๔.๓ ประสิทธิภาพการประสานงานระหว่างคณะอนุกรรมการฯ ระดับจังหวัด (ประเมินจากการสื่อสารข้อมูลอย่างชัดเจน รวดเร็ว และสามารถร่วมกันแก้ไขปัญหาได้)	น้อยที่สุด	๑	๑	๑	๑.๒๒
	น้อย	๑๓	๑๓	๑๓	๑๕.๘๕
	มาก	๖๔	๖๔	๖๔	๗๘.๐๕
	มากที่สุด	๔	๔	๔	๔.๘๘

ภาค/เจ้าหน้าที่รัฐ

ภาค/เจ้าหน้าที่รัฐ

จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม			
ราย	ร้อยละ		
๕. ด้านประสิทธิภาพและความเพียงพอของบุคลากรและงบประมาณ			
๕.๑ ความรู้ความเข้าใจต่อกระบวนการและขั้นตอนโครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน	น้อยที่สุด	๑	๑.๒๒
	น้อย	๒๐	๒๔.๓๙
	มาก	๕๒	๖๓.๔๑
	มากที่สุด	๙	๑๐.๙๘
๕.๒ ความเหมาะสมของจำนวนบุคลากรและผู้บริหารปฏิบัติงานที่ดำเนินการให้แล้วเสร็จตามแผน	น้อยที่สุด	๘	๙.๗๖
	น้อย	๔๔	๕๓.๖๖
	มาก	๒๙	๓๕.๓๖
	มากที่สุด	๑	๑.๒๒
๕.๓ ความเหมาะสมของงบประมาณในการดำเนินการให้เป็นไปตามเป้าหมายและแผนปฏิบัติงาน	น้อยที่สุด	๔	๔.๘๘
	น้อย	๔๙	๕๙.๗๖
	มาก	๒๘	๓๔.๑๔
	มากที่สุด	๑	๑.๒๒
ข้อมูลและข้อสังเกตเพิ่มเติมจากการสัมภาษณ์ : เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานส่วนใหญ่ มีความเห็นว่า บุคลากรและงบประมาณในการดำเนินการ ยังคงไม่เพียงพอ และในการดำเนินงานได้รับในแต่ละปี			
๖. ด้านการบริหารจัดการ			
๖.๑ ความเหมาะสมของโครงสร้างการบริหารจัดการ ที่แบ่งเป็นคณะอนุกรรมการฯ ทั้ง ๓ ด้าน และ คทช. จังหวัด (ประเมินจากการทำงานและการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ)	น้อยที่สุด	-	-
	น้อย	๑๓	๑๕.๘๕
	มาก	๕๔	๖๕.๘๕
	มากที่สุด	๑๕	๑๘.๓๐
๖.๒ ประสิทธิภาพการประสานงานระหว่างคณะอนุกรรมการส่วนกลาง (ประเมินจากการสื่อสารข้อมูลอย่างชัดเจน รวดเร็ว และสามารถร่วมกันแก้ไขปัญหาได้)	น้อยที่สุด	๑	๑.๒๒
	น้อย	๓๐	๓๖.๕๙
	มาก	๔๗	๕๙.๓๑
	มากที่สุด	๔	๔.๘๘
๖.๓ ประสิทธิภาพการประสานงานระหว่างคณะอนุกรรมการฯ ระดับจังหวัด (ประเมินจากการสื่อสารข้อมูลอย่างชัดเจน รวดเร็ว และสามารถร่วมกันแก้ไขปัญหาได้)	น้อยที่สุด	๑	๑.๒๒
	น้อย	๑๓	๑๕.๘๕
	มาก	๖๔	๗๘.๐๕
	มากที่สุด	๔	๔.๘๘

ภาค/เจ้าหน้าที่รัฐ

จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม		ร้อยละ	
ราย	ร้อยละ		
น้อยที่สุด น้อย มาก มากที่สุด	- ๓๐ ๔๙ ๓	- ๓๖.๕๙ ๕๙.๗๕ ๓.๖๖	
๖.๔ ประสิทธิภาพการประสานงานระหว่างคณะกรรมการฯ ส่วนกลางกับคณะกรรมการระดับจังหวัด (ประเมินจากการสื่อสารข้อมูลอย่างชัดเจน รวดเร็วและสามารถร่วมกันแก้ไขปัญหาได้)			
๗. ด้านกระบวนการจัดทำที่ดิน			
๗.๑ ความเหมาะสมของการคัดเลือกพื้นที่เป้าหมาย (ประเมินจากการที่ผู้ออกหนังสืออนุญาตได้ตามเป้าหมาย)	น้อยที่สุด น้อย มาก มากที่สุด	- ๘ ๖๓ ๑๑	- ๙.๗๖ ๗๖.๘๓ ๑๓.๔๑
๗.๒ คุณภาพของฐานข้อมูลของพื้นที่เป้าหมาย (ประเมินจากข้อมูลผู้ครอบครองและรูปแปลงที่ดิน)	น้อยที่สุด น้อย มาก มากที่สุด	๑ ๒๑ ๔๙ ๑๑	๑.๒๒ ๒๕.๖๑ ๕๙.๗๖ ๑๓.๔๑
๗.๓ อุปสรรคปัญหาของขั้นตอนการขออนุญาตใช้ประโยชน์พื้นที่	น้อยที่สุด น้อย มาก มากที่สุด	๖ ๓๙ ๓๓ ๔	๗.๓๒ ๔๗.๕๖ ๔๐.๒๔ ๔.๘๘
๘. ด้านกระบวนการจัดที่ดิน			
๘.๑ ความโปร่งใส ยุติธรรมของกระบวนการคัดเลือกผู้เข้าร่วมโครงการ (ประเมินจากการเป็นไปตามหลักเกณฑ์ มีการทำประชาคม หรือเป็นผู้ได้รับการยอมรับจากชุมชน)	น้อยที่สุด น้อย มาก มากที่สุด	๑ ๙ ๖๑ ๑๑	๑.๒๒ ๑๐.๙๘ ๗๔.๓๙ ๑๓.๔๑
๘.๒ ความเหมาะสมของการกำหนดขนาดการถือครองที่ดิน (ประเมินจากความเพียงพอต่อการประกอบอาชีพของผู้เข้าร่วมโครงการ)	น้อยที่สุด น้อย มาก มากที่สุด	๑ ๑๐ ๖๔ ๗	๑.๒๒ ๑๒.๒๐ ๗๘.๐๔ ๘.๕๔

ภาค/เจ้าหน้าที่รัฐ			จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม	ร้อยละ
รายชื่อ	รายละเอียด	จำนวน		
๘.๓ ผู้ที่ได้รับคัดเลือกแต่ไม่มาใช้ประโยชน์ที่ดินที่ได้รับสิทธิ	ไม่มี มี ไม่ทราบ	๒๕ ๓๐ ๒๗	๓๐.๔๙ ๓๖.๕๙ ๓๒.๙๒	
๘.๔ ผู้ที่ถือครองที่ดินเกินจำนวน ยอมมอบที่ดินให้แก่ผู้อื่น	ไม่มี มี ไม่ทราบ	๒๐ ๒๘ ๓๔	๒๔.๓๙ ๓๔.๑๕ ๔๑.๔๖	
๘.๕ การแบ่งที่ดินเป็นแปลงย่อย เพื่อให้สิทธิการใช้ประโยชน์แก่ทายาท	ไม่มี มี ไม่ทราบ	๘ ๔๘ ๒๖	๙.๗๖ ๕๘.๕๔ ๓๑.๗๐	
๘.๖ การกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดินในชุมชน	ไม่มี มี ไม่ทราบ	๘ ๕๘ ๑๖	๙.๗๖ ๗๐.๗๓ ๑๙.๕๑	
๙. ด้านกระบวนการส่งเสริมพัฒนาอาชีพ				
๙.๑ การบูรณาการการวางแผนระหว่างหน่วยงาน	ไม่มี มี ไม่ทราบ	๑ ๗๘ ๓	๑.๒๒ ๙๕.๑๒ ๓.๖๖	
๙.๒ การจัดทำแผนส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ	ไม่มี มี ไม่ทราบ	- ๗๔ ๘	- ๙๐.๒๔ ๙.๗๖	
๙.๓ การจัดทำแผนพัฒนาด้านการตลาด	ไม่มี มี ไม่ทราบ	๕ ๕๗ ๒๐	๖.๑๐ ๖๙.๕๑ ๒๔.๓๙	
๙.๔ การจัดทำแผนแปรรูปผลิตภัณฑ์	ไม่มี มี ไม่ทราบ	๕ ๕๔ ๒๓	๖.๑๐ ๖๕.๘๕ ๒๘.๐๕	

ภาค/เจ้าหน้าที่รัฐ					จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม	
					ราย	ร้อยละ
๑๐. ด้านกระบวนการมีส่วนร่วม						
๑๐.๑	ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาและความต้องการด้านการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ	ไม่มี	มี	๑	๑๒๒	๙๘.๗๘
๑๐.๒	ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ	ไม่มี	มี	๕	๖.๑๐	๙๓.๙๐
๑๐.๓	ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ	ไม่มี	มี	๕	๖.๑๐	๙๓.๙๐
๑๐.๔	ชุมชนมีส่วนร่วมในการสมทบเงิน แรงงาน หรืออื่นๆ ในการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพในชุมชน	ไม่มี	มี	๙	๑๐.๙๘	๘๙.๐๒
๑๐.๕	ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาและความต้องการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน	ไม่มี	มี	๖	๗.๓๒	๙๒.๖๘
๑๐.๖	ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนและการกำหนดโครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน	ไม่มี	มี	๗	๘.๕๔	๙๑.๔๖
๑๐.๗	ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน	ไม่มี	มี	๗	๘.๕๔	๙๑.๔๖
๑๑. ผลการดำเนินงานในการจัดหาที่ดิน						
๑๑.๑	การออกหนังสืออนุญาตการใช้ประโยชน์ที่ดิน เป็นไปตามเป้าหมายเวลาที่กำหนดไว้	ไม่ใช่	ใช่	๑๗	๒๐.๗๓	๗๙.๒๗
๑๑.๒	การออกหนังสืออนุญาตให้ใช้ประโยชน์ที่ดิน มีข้อมูลรูปแบบ ขนาดพื้นที่ พร้อมข้อมูลอื่นที่จำเป็นอย่างครบถ้วน ชัดเจน สามารถนำไปดำเนินการในขั้นตอนอื่นๆ ต่อไปได้ทันที	ไม่ใช่	ใช่	๙	๑๐.๙๘	๘๙.๐๒
๑๒. ผลการดำเนินงานในการจัดที่ดิน						
๑๒.๑	การคัดเลือกผู้เข้าร่วมโครงการมีความชัดเจน ครบถ้วนของรายชื่อผู้มีสิทธิ	น้อยที่สุด	น้อย	-	-	๑๕.๘๕
		น้อย	มาก	๑๓	๑๖.๘๓	๗๖.๘๓
		มากที่สุด	มากที่สุด	๖	๗.๓๒	๙๓.๒๖

ภาค/เจ้าหน้าที่รัฐ

จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม		
	ราย	ร้อยละ
๑๒.๒ การคัดเลือกผู้เข้าร่วมโครงการ	-	-
	๘	๙.๗๖
	๖๖	๘๐.๔๘
	๘	๙.๗๖
๑๒.๓ การกำหนดแนวเขตพื้นที่ดินและขอบเขตพื้นที่โครงการที่มีปัญหาเกี่ยวกับพื้นที่รอบข้าง	๔๘	๕๘.๕๔
	๓๔	๔๑.๔๖
๑๓. ผลการดำเนินงานในการส่งเสริมพัฒนาอาชีพ		
๑๓.๑ ผลการดำเนินงานในการส่งเสริมพัฒนาอาชีพ ๑) ประสิทธิภาพการดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาอาชีพแต่ละด้านที่กำหนดไว้ในโครงการ (ประเมินจากความทันเวลา ความคุ้มค่า และสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน) (๑) การพัฒนาที่ดิน		
(๒) การพัฒนาแหล่งน้ำ และปัจจัยพื้นฐาน		
(๓) การส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ		

ภาค/เจ้าหน้าที่รัฐ

ภาค/เจ้าหน้าที่รัฐ

จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม		ร้อยละ	
ราย		ร้อยละ	
๑๓. ผลการดำเนินงานในการส่งเสริมพัฒนาอาชีพ (ต่อ)			
(๔) การส่งเสริมการรวมกลุ่ม	น้อยที่สุด	-	-
	น้อย	๑๒	๑๔.๖๓
	มาก	๖๒	๗๕.๖๑
(๕) การสนับสนุนการเข้าถึงแหล่งทุนเพื่อการประกอบอาชีพ	มากที่สุด	๘	๙.๗๖
	น้อยที่สุด	๒	๒.๔๔
	น้อย	๑๘	๒๑.๙๕
(๖) การส่งเสริมและจัดทำบัญชีครัวเรือน	มากที่สุด	๕๗	๖๙.๕๑
	น้อยที่สุด	๕	๖.๑๐
	น้อย	๑	๑.๒๒
	มากที่สุด	๑๘	๒๑.๙๕
	น้อยที่สุด	๕๘	๗๐.๗๓
	น้อย	๕	๖.๑๐

คณะที่ปรึกษาและผู้จัดทำ

คณะที่ปรึกษา

๑. นายปรเมธี วิมลศิริ	เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
๒. นางสาวดาวัลย์ คำภา	รองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
๓. นางสุลีพร บุญยมาลิก	รักษาการที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผนงาน

คณะผู้จัดทำ

๑. นางชมพูนุท ช่างโชติ	ผู้เชี่ยวชาญด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๒. นางสาวจินนา ต้นศราวิพุธ	รักษาการผู้เชี่ยวชาญด้านการวางแผนยุทธศาสตร์จังหวัด
๓. นายสมบัติ กิจจารุงษ์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
๔. นางสาวณุชดา เจริญพานิช	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
๕. นางสาวจริยวิษญา ฮะทะโชติ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

คณะกรรมการ

๑. นางชมพูนุท ช่างโชติ	ผู้เชี่ยวชาญด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๒. นางสาวจินนา ต้นศรวีพร	รักษากรผู้เชี่ยวชาญด้านการวางแผนยุทธศาสตร์จังหวัด
๓. นายก่อเกียรติ สมประสงค์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
๔. นายบุญชูบ ส่องตระกูลศักดิ์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
๕. นางสาวเบญจมาศ จันทร์เอี่ยม	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
๖. นางสาวจริญญา สายหยุด	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
๗. นายชาญชัย รุกขวัฒนกุล	รักษากรนักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
๘. นายสมบัติ กิจจารวงษ์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
๙. นายสิทธิกร มนต์มธุรพจน์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
๑๐. นายธนิธ ไทไผ่พลย์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
๑๑. นางสาวณัฐ์เอก คุชฎีประเสริฐ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
๑๒. นายมังกร พรหมแสง	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
๑๓. นายนิกร ตัวทรง	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
๑๔. นางสาวณษาดา เจริญพานิช	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
๑๕. นางสาวจริยวิชญา ฮะทะโชติ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
๑๖. นางสาวกันยมาส เกตุพิชัย	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
๑๗. นายนวกานต์ ทศวิล	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
๑๘. นางพรพิสิทธิ์ ปาวีชัย	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
๑๙. นางสาวบุญเลี้ยง หน่ายโคกสูง	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
๒๐. นางสาวเอมอร พงษ์สุริยา	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
๒๑. นางสาวจิตติกุล จิตรพิศาล	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
๒๒. นางสาวบุญสิตา กิตติคุณ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

เป้าหมายการดำเนินงาน
ใน แผนพัฒนา
เศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ ซึ่ง
มุ่งสู่การพัฒนาที่
“ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง”

คณะกรรมการประเมินผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ